

వైద్యసహాయం

ఒకనాడు పాపన్న ఏదో పనిమీద వీధి వెంబడి పోతుండగా, ఒక ఇంటి ముందు నిలబడి వున్న చిన్న పిల్ల, "అయ్యా, ఒక చిన్న సహాయం చేస్తారా?" అని అడిగింది.

"తప్పకుండా చేస్తానమ్మా! ఏం కావాలి?" అని పరోపకారి పాపన్న ఆ పిల్లను అడిగాడు.

అనుగు మీద ఆ పిల్ల తల్లి పడుకుని ఉన్నది. ఆమెకు జ్వరం. కాళ్ళు నిస్సక్తు పగా వుండటం చేత, లేచి లోపలికి వెళ్లలేని స్థితిలో వుంది. ఏవరైనా సహాయం పట్టి ఆమెను లోపలికి చేర్చాలి.

పాపన్న జబ్బు మనిషిని మెల్లిగా లేప దీసి, లోపలికి తీసుకుపోయి, పక్క మీద పడుకోబెట్టి, "జబ్బుకు మందు తీసుకుంటున్నారా?" అని అడిగాడు.

"లేదు, నాయనా. మా బోటివాళ్ళం మందులూ, మాకులూ ఎక్కడ కొనగలం?

మందు లేకుండానే, జబ్బు చానంతట అది నయం కావాలనిందే," అన్నది జబ్బుమనిషి.

"మీ నాన్నగారేరమ్మా?" అని పాపన్న చిన్నపిల్ల నడిగాడు.

"మా నాన్న బస్టిలో వుంటాడు. వారని కొకసారి వస్తాడు," అన్నది పిల్ల.

"జబ్బుకు మందు లేకపోతే ఏలాగ?"

అంటూ పాపన్న అక్కడి నుంచి వైద్యుడి ఇంటికి బయలుదేరి వెళ్ళాడు. ఆ గ్రామానికి ఆయన ఒకడే వైద్యుడు. వైద్యుడింటి తలుపు మూసివున్నది. పాపన్న తలుపు తట్టిన మీదట కుర్రవాడొకడు తలుపు తెరిచి, "ఏం కావాలి?" అని అడిగాడు.

"వైద్యుడు గారు—" అని పాపన్న అంటూండగానే ఆ కుర్రవాడు చెయ్యి ముందుకు చాచాడు.

ఆ అభినయం అర్థంకాక పాపన్న, "ఏం కావాలి?" అని అడిగాడు.

పరోపకారి పాపన్న కథ

"మీకు తెలివా? నైద్యుడుగారిని చూడాలంటే నా చేతిలో ఒక పావలా పెట్టాలి. ఆయనలో మాట్లాడాలంటే మరో పావలా ఇవ్వాలి. మందు కూడా కావాలంటే మరి రెండు పావలాలు!" అన్నాడా కుర్రవాడు.

పావన్న కుర్రవాడి చేతిలో ఒక పావలా పెట్టి లోపలికి ప్రవేశించాడు. అతన్ని చూడగానే నైద్యుడు చెయ్యిచాచాడు. పావన్న ఆయన చేతిలో ఇంకో పావలా పెట్టాడు. పావన్న చెప్పినదంతా విని నైద్యుడు, "నేను వచ్చి రోగిని చూడాలంటే ఎనిమిది పావలాలు ఇవ్వవలసి వుంటుంది," అన్నాడు. నైద్యుడికి రెండు రూపాయ

లిచ్చి, పావన్న ఆయనను వెంటబెట్టుకుని బబ్బు మనిషి దగ్గరికి తీసుకువచ్చాడు.

నైద్యుడు రోగిని పరీక్షించి, అమెకు ఏదో భస్మమూ, కషాయపు దినుసులూ, పైపూత ఇచ్చి, వాటి కన్నీటికి డబ్బు వుచ్చుకుని, పథ్యపానాలు చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు.

బబ్బుమనిషి పావన్నతో, "బబ్బు నయం కాక అలాగే వుంటుందా, నాయనా? డబ్బుగల వాళ్ళు తప్ప ఈ నైద్యుణ్ణి భరించలేరు. ఆ సంగతి ఊళ్ళో అందరికీ తెలుసు. ఎందుకు వృథాగా డబ్బు ఖర్చు చేసుకుంటావు?" అన్నది.

"అదేమిటమ్మా? బబ్బుకు మందుపది తీరాలి. అయే ఖర్చేదో నే నిచ్చుకుంటానులే," అని పావన్న తాను దగ్గరే ఉండి కషాయం తయారు చేయించి, రోగి చేత తాగించి, ఆ పని పూర్తి అయినాక తన ఇంటికి వెళ్ళిపోయాడు.

తరవాత పావన్న తన భార్య మీనాకిని తీసుకు వచ్చి రోగికి శుక్రావ చెయ్యబానికి ఏర్పాటుచేశాడు. మళ్ళి రెండుసార్లు వచ్చి రోగిని చూసిన నైద్యుడు, పావన్నా, అతని భార్య రోగిని గురించి తీసుకునే శ్రద్ధచూసి, "నీకూ ఈ రోగికి ఏమిటి సంబంధం?" అని అడిగాడు.

"అవిదా మనిషి, నేనూ మనిషిని. అంతకుమించి సంబంధ మేమీలేదు," అన్నాడు పాపన్న.

పాపన్నా, అతని భార్య అమాయకులనీ, వాళ్ళు ఊళ్ళో వాళ్ళ కోసం తమ డబ్బుంతా ఇలాగే తగలెను కుంటారనీ వైద్యుడు అనుకున్నాడు.

నాలుగు రోజులలో రోగికి వ్యాధి నిమ్మ కించింది. ఈ సంగతి చెప్పి, పథ్యం మార్పులేమైనా వుంటే తెలుసుకుందామని పాపన్న వైద్యుడి ఇంటికి వెళ్ళాడు.

వైద్యుడు తన ఇంటి వద్ద విచారంగా కూర్చుని వున్నాడు. "ఏమండీ, అలా దిగు

లుగా ఉన్నారు?" అని పాపన్న అయన నడిగాడు.

"ఈ పూరి వాళ్ళంతా వట్టి పాపస్థివాళ్ళు! విన్నమెత్తు సహాయం చెయ్యరు-మందుకు మాత్రం వస్తారు!" అన్నాడు వైద్యుడు.

"ఏం సహాయం కావాలో చెప్పండి, నేను చేస్తాను," అన్నాడు పాపన్న.

"నీవేం సహాయం చేస్తావు? అప్పును మోసుకుపోవాలి! మోస్తావా?" అని అడిగాడు వైద్యుడు.

"సాధ్యమైతే మోస్తాను. అసలు సంగతేమిటి? అప్పు ఎక్కడున్నది?" అంటూ పాపన్న పై బట్ట తీసి నడుముకు విగించాడు.

జరిగినదేమంటే, వైద్యుడి ఆవు ఇంటి పక్కన గడ్డి మేస్తూ, పక్కనవున్న పల్లంలో పడిపోయింది. ముందు కాళ్ళకు బాగా దెబ్బ తరిగింది. దాన్ని పక్క గ్రామంలో ఉండే పశువుల వైద్యుడి దగ్గరికి చేర్చాలి. అది లేచి నిలబడలేదు గనక దాన్ని ఎవరన్నా మోసుకుపోవాలి.

ఆవును మొయ్యటానికి రమ్మని వైద్యుడు ఊళ్లో వాళ్లను పిలిచాడు. దబ్బిస్తానన్నా కూడా ఒక్కరూ రాలేదు.

ఈ విషయమంతా విని పాపన్న వైద్యుడితో, "ఆవును మోసుకుపోయే పని నేను చూస్తాను, మీరేమి విచారపడకండి," అని చెప్పి, తన భార్య మీనాకిని పిలుచుకు వచ్చాడు. ఆవును వెదురుగడల చట్రంపైన పడుకోబెట్టి, దాన్ని పాపన్నా, మీనాకి కలిసి ఎత్త ప్రయత్నించారు.

"మీరు కూడా ఒక చెయ్యి వెయ్యండి," అన్నారు పాపన్న.

"నేనా!" అని వైద్యుడు దిక్కులు చూశాడు, కాని సహాయం వెళ్ళలేదు. పాపన్నా, మీనాకి కలిసి అమిత ప్రయాసతో ఎలాగో ఆవును పశువుల పాక నుంచి బయటికి తెచ్చారు.

బయట కొందరు నిలబడి జరిగేదంతా చూస్తున్నారు. వారిప్పుడు ముందుకు వచ్చి, "పాపన్నగారూ, మీరుండండి. మీ బయలు మేమే మోస్తాం. ఈ వైద్యుడుగారి కోసమూ, ఆయన ఇచ్చే డబ్బు కోసమూ అయితే మొయ్యంగాని, మీరు శ్రమపడుతుంటే చూస్తూ ఉండుకుంటామా?" అన్నారు.

వాళ్ళు ఆవును పొరుగుూరు పట్టుకు పోయి పశువుల వైద్యుడి చేత దానికి చికిత్స చేయించి మళ్ళీ తీసుకువచ్చారు.

వైద్యుడు వారికి దబ్బివ్వబోయాడు, కాని వారు తీసుకోక, "అయ్యో, దబ్బే ప్రధానం కాదు. ఊరి కింత ఉపకారం చెయ్యటం నేర్చుకోండి! అంతేచాలు!" అన్నారు.

తండ్రి ఆస్తి

పాపన్న భార్య గర్భవతిగా ఉంది. ఆమెను పురిటికి పుట్టించి దగ్గిర దిగవెట్టి పాపన్న తన గ్రామానికి వెళుతుండగా అతనికి ఒక పూరిగుడిసెలో నుంచి, "ఓరి భగవంతుడా! నాకు దిక్కులేని చావు రాసి పెట్టావా?" అని ఏవరో ఆక్రోశించటం వినిపించింది. పాపన్న వెంటనే ఆ గుడిసెలోకి ప్రవేశించి చూశాడు. ఒక పండు ముసలి, కుక్కి మంచంలో పడుకుని ఆరాటపడుతున్నాడు.

"బాబుగారూ, ఏమిటి మీకు వచ్చిన బాధ?" అని పాపన్న ఆ వృద్ధు నడిగాడు.

"ఎవరవో, నాయనా! దేవుడల్లె వచ్చావు. నా కాలం తీరిపోయింది. కన్ను మూసేలోగా నా కొడుకును ఒక్కసారి చూడాలనుంది," అన్నాడు వృద్ధుడు.

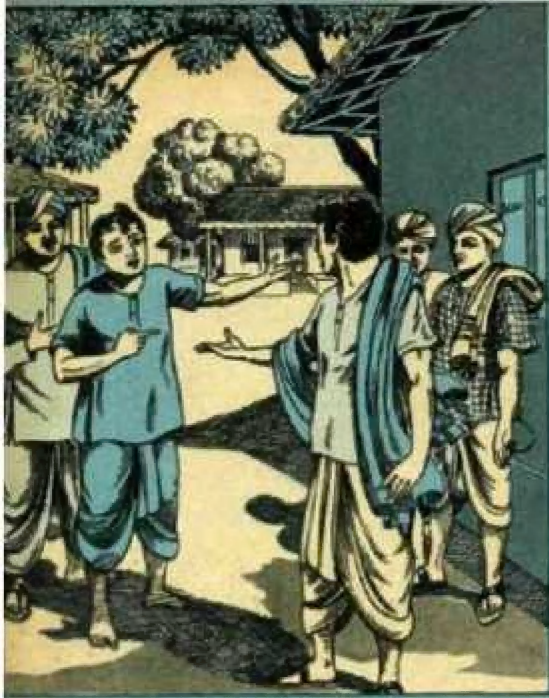
"మీ కొడుకు కాకపోతే నేనున్నాను. ఏం కావాలో చెప్పుంది. మీకు ఆసలు జుట్టే మిటి?" అని పాపన్న అడిగాడు.

"వయస్సు తప్ప నాకు వేరే జుట్టేమీ లేదు. అకలిగా ఉన్నది, చాపమవుతున్నది. కానిని నీళ్ళివ్వు. చచ్చిపోతున్నావని విచార మేమీ లేదు గాని, నా కొడుకును ఒక్కసారి చూడాలి. అది ముఖ్యం," అన్నాడు వృద్ధుడు ఆయాసపడుతూ.

పాపన్న గుడిసె అంతా కలయ చూశాడు. ఎక్కడా చుక్కనిరు లేదు, తినటానికి మొదలే లేదు. అతను చప్పున గ్రామం లోకి వెళ్ళి, నాయగిళ్ళలోనూ అడిగి వృద్ధుడి కింత భోజనమూ, కుండతో నీరూ తెచ్చాడు. ఆ తిండి తిని, నీరు తాగి వృద్ధుడు కొంచెం తేరుకున్నాడు.

"నాయనా, ఈ జన్మలో కాకపోతేనేం, ఏ జన్మలోనో నాకు కొడుకువే ఆయి ఉంటావు. నా కొడుకును కూడా తీసుకు వచ్చావా, నీకు జన్మజన్మలకూ ఋణపడి ఉంటాను. నా కొడుకు ఫలానా గ్రామంలో

ఉన్నాడు. వాడి పేరు గౌతముడు. నే నీ గ్రామంలో ఉన్నానని, ఇంకో వారం, పది రోజుల కంటే బతకనని, చచ్చేలోగా వాణ్ణి ఒక్కసారి తప్పకుండా చూడాలని కోరుతున్నానని చెప్పి ఎలాగైనా తీసుకురావాలి!" అన్నాడు పృథ్వుడు.

పాపన్న ఆ పృథ్వుడికి రెండు రోజుల పాటు సరిపోయే తిండి, నీరూ ఏర్పాటు చేసి, ఆయన చెప్పిన గ్రామానికి వెళ్ళాడు. అక్కడ అతనికి గౌతముడు దొరికాడు.

"మీ తండ్రిగారు ఫలానా గ్రామంలో అవసానదశలో ఉన్నారు. చూసే దిక్కు లేదు. బిచ్చ మెత్తుకుని జీవిస్తున్నారు.

ఇప్పుడు మంచాన పడి, మిమ్మల్ని చూడాలంటున్నారు. మీరు వచ్చి ఆయనను ఈ నాలుగు రోజులూ కనిపెట్టి ఉండి మీ కర్తవ్యం మీరు నెరవేర్చండి," అని పాపన్న గౌతముడికి చెప్పాడు.

గౌతము డీమాటలు విని చీదరించుకుని, "ఛీ, ఛీ! ఆ బిచ్చగా డెవడో నా తండ్రి అంటా వేమిటి? నా తండ్రి ఏనాడో పోయి ఉంటాడు. ఆయన కనిపించకుండా పోయి మున్నె ఏళ్ళయింది," అన్నాడు.

కాని పాపన్న అతన్ని పదలక రావలసిందని నిర్బంధించాడు. నలుగురూ కూడారు. వారిలో ఒక పెద్దమనిషి, "వెళ్ళి చూసి రాగూడదుటయ్యా? ఒకవేళ మీ తండ్రి ఇంతకాలమూ బతికే ఉన్నాడేమో. ఈ పెద్దమనిషి ఈ వార్త చెప్పటానికి నిన్ను వెతుక్కుంటూ వస్తే మొండితనం చేస్తావేమిటి?" అని గౌతముణ్ణి మందలించాడు.

గౌతముడు అయిష్టంగా పాపన్న వెంట బయలుదేరి పృథ్వుడున్న చోటికి వచ్చాడు. కుక్కిమంచంలో పడి ఉన్న ఆ ముసలి తొక్కునూ, ఆ పూరి గుడిసెనూ చూసి గౌతముడు చాలా అవమానం చెంది, "ఈ ముసలివాడా నా తండ్రి? నన్ను నలుగురిలో అవమానం చెయ్యటానికేనా,

రాను మొర్రో అంటుంటే వెంట లాక్కొచ్చావు?" అని వెనక్కు తిరిగాడు.

"ఒరే, వాయనా, గొతమా! నేనేరా నీ తండ్రినీ! రారా! ఒక్కమాట చెప్పాలిరా!" అని వృద్ధుడు కేకలు పెట్టాడు. కాని గొతముడు వినిపించుకోకుండా వెళ్ళిపోయాడు. కేకలుపెట్టిన ఆయాసంలో లేచిన ముసలివాడు కాస్తా మళ్ళీ వెనక్కు పడిపోయాడు. పాపన్న ఆయాసకు ఉపచారాలు చేస్తూ ఆ గుడిసెలోనే ఉండిపోయాడు. ఆ నమయంలో వృద్ధుడు పాపన్నకు తన కథ అంతా చెప్పాడు:

"అప్పుడు నా కొడుకున్న గ్రామంలోనే నేను ఒకప్పుడు గౌరవంగా బతికిన వాణ్ణి. గొతముడు నా కొక్కడే కొడుకు. అందుచేత వాణ్ణి ఎంత గారాబంగా పెంచి పెద్ద చేసి, పెళ్ళి చేశాను. భార్య కాపరానికి రాగానే వాళ్ళకు నేనంటే కంటక మయింది. ఇద్దరూ కలిసి నన్ను అనరాని మాటలని, బయటికి తరిమేశారు. నేను దూరదేశం వెళ్ళి ఒక బడించారుగారి దగ్గర కొలువుకు కుదిరి పని చేస్తూ, పాట్ల పోసుకుంటూ చాలా ఏళ్ళు గడిపాను. తరువాత బడించారుగారు చనిపోతూ నాకు ఒక బిందెలో వెయ్యి బంగారు కాసులు పోసి ఇచ్చారు. దానితో నేనీ వూరు

వచ్చి, ఈ ఇంటి పెరడులో ఆ బిందెను పాతిపెట్టి, భిక్షులనతో పాట్ల పోసుకుంటూ వచ్చాను. బరిగిన దానికి నా కొడుకు వశ్యుత్తాపవడి నన్ను ఆదరిస్తాడని, అప్పుడు వాడి కా బంగారు కాసులు ఇచ్చేద్దా మని కలలు గన్నాను. వాడు నన్ను ఒక్కసారి నేరారా, నాన్నా, అని పిలిచి ఉంటే ఆ బంగారమంతా వాడి కిచ్చి ఉందును. కాని వాడి కది ప్రాప్తం లేదు. ఈ జన్మకు కూడా నీవే నా కొడుకువు. అందుచేత ఆ బిందె నీవే తీసుకో. నేను కళ్ళు మూయగానే ఆ బంగారంలో కొంత నాకు ఉత్తర క్రియలకు ఖర్చుపెట్టి, మిగిలినది నీవే ఉంచుకో!"

అయిన చెప్పిన గుర్తులను బట్టి పాపన్న పెరట్లో తవ్వించి వీలవే పైకి తీయించాడు. తరువాత రెండు రోజులకు వృద్ధుడు కన్ను మూశాడు. పాపన్న అయినకు శాస్త్రాక్షంగా ఉత్తర క్రియలు జరిపించాడు.

ఈలోపుగా ఈ బంగారం వార్త అన్ని గ్రామాలకూ కార్పిచ్చులా వ్యాపించింది. ఎవరో విచ్చగాడు వెయ్యి బంగారు కాసులు వాచి ఉంచి, దారే పొయ్యేవాడి కిచ్చేశాడన్న వార్త గొతముడి దాకా వెళ్ళింది. అతను భార్యతో సహా బయలుదేరి వచ్చేసరికి పాపన్న పదవరోజు సమారాధన చేస్తున్నాడు. చుట్టుపక్కల గ్రామాల నుంచి ఎందరో బ్రాహ్మణులు వచ్చి భోజనాలు చేశారు. ఒక్కొక్కరికి ఒక్కొక్క బంగారు కాసు తాంబూలంలో పెట్టి ఇస్తున్నాడు పాపన్న.

పాపన్న గొతముణ్ణి, అతని భార్యనూ చూసి, "మీ రిప్పుడు వచ్చారా? ముందు భోజనం చెయ్యండి," అన్నాడు. భోజనం

పెట్టించి వారికి తాంబూలాలు ఇచ్చాడు. గొతముడు పాపన్నతో, "నేను ఇక్కడ నుండి వెళ్ళి పోయిన తరువాత ఆ ముసలి వాడు నా తండ్రి నని రూఢిగా తెలిసింది. అయిన బంగారు కాసుల వీలవే ఏదో దాదా డట. ఏదీ? కొడుకును గనక అది నాకు చెందవలసి ఉంటుంది," అన్నాడు.

"మీ కిద్దరికీ తాంబూలాలలో బంగారు కాసు లున్నాయేమో చూసుకోండి. ఇదుగో ఆ వీలవే!" అంటూ పాపన్న భాళి వీలవే తెచ్చి గొతముడి ఏడట పెట్టాడు.

పాపన్న చెయించిన సమారాధన గురించి, భోజనాలు చేసిన వారందరికీ తాంబూలా లతో ఒక్కొక్క బంగారు కాసు దక్షిణ ఇవ్వటం గురించి పదిమంది ఘనంగా చెప్పకుంటున్న మాటలు విని తన తండ్రి దాచి ఉంచిన బంగారు కాసు లన్నీ ఏమయాయో, వీలవే ఎందుకు భాళి అయిందో గొతము డర్తం చేసుకున్నాడు.

ఆపదక్షమడు

ఒకనాడు పాపన్న, పొరుగుూరులో తన బంధువుల ఇంటి ఏదో అక్కర అయితే వెళ్ళి, పొద్దుపోయి తిరిగి వస్తూండగా దారిలో ఒక గ్రామంలో అగ్ని ప్రమాదం అతని కంట పడింది. ఆ ఊరి గ్రామాధికారి ఇల్లు అంటుకున్నది. పదిమంది అదావుడిగా కేక లేస్తూ, అటూ ఇటూ పరిగెత్తుతున్నారు. మనుమలు అంచెల మీద కడవలతో నిరు తెచ్చి పోస్తూ, నిప్పు అర్ప యత్నిస్తున్నారు.

మరికొందరు కాలుతున్న ఇంటి నుంచి దొరికినన్ని సామాన్లు లాగి బయటికి చేర వేస్తున్నారు.

ఇంటి వెనుక భాగంలో వంటావిడ నిల బడి, "అయ్యో, బిడ్డ! వంట ఇంట్లో చిక్కుకుపోయాడు! ఎవరైనా రండ్రా! వాణ్ణి బయటికి తీసుకు రండ్రా!" అని అరుస్తున్నది. కాని ఆమె కేకలు ఒక్కరూ వినిపించుకో లేదు.

అర్తనాదం విని పాపన్న అటుగా వెళ్ళే సరికి, కాలుతున్న ఇంటి వెనుక భాగంనుంచి కుర్రవాడి ఏడుపు వినిపించింది.

వెంటనే పాపన్న మంటల మధ్యగా లోపలికి జొరబడి, కుర్రవాణ్ణి ఎత్తుకుని, బయటికి వచ్చేశాడు.

అతను బయటికి అడుగుపెట్టిన మరు క్షణమే గ్రామాధికారి నొక రొకడు పాపన్న చేతిలో నుంచి కుర్రాణ్ణి ఎగరేసుకుని తీసుకు పోయి, ఇంటి ముందు నిలబడి ఉన్న తన యజమానికి చూపించి, "బాబూ, అబ్బాయి గారు వంట ఇంట్లో మంటల మధ్య చిక్కుకు పోతే బయటికి తెచ్చాను. ఇంకా నయం! నేను పోయి రక్షించకపోతే బిడ్డ ఏమై ఉండునో!" అన్నాడు.

గ్రామాధికారికి తన నొకరు పై కృతజ్ఞత పొంగిపొర్లి, "నాకు పుత్రభిక్ష పెట్టావురా! నీ ఋణం ఎన్ని జన్మలకూ తీరదు,"

అన్నాడు, ఏడుస్తున్న తన కొడుకును గుండెకు అదుముకుంటూ.

ఈలోపల, పాపన్న చీకటిలో పడి అతి ప్రయాసతో తన ఇంటికి చేరుకున్నాడు. అతని బట్టలు కాలాయి, ఒళ్ళు చాలా చొట్ట కాలింది. తల్లి పాపన్నను చూసి దడుచు కుని, " ఏమిట్రా ఈ కాయలూ? ఎం జరిగింది?" అని అడిగింది.

పాపన్న జరిగినదంతా తన తల్లికి చెప్పాడు.

"లేనిపోని వాటి కన్నీటికి నిద్రమోతాపు దేనికరా?" అని తల్లి తన కొడుకును గట్టిగా మందలించింది.

" 'పరోపకారార్థ మేదం శరీరం,' అని గురువుగారు చెప్పారమ్మా," అని పాపన్న గొణుగుతూ, తన చొక్కా విప్పాడు. ఆ చొక్కా నుంచి ఏదో బరువుగా కింద పడింది. చూస్తే, బంగారు మొలతాడు, గ్రామాధికారి కొడుకుది. అది ఊడి పాపన్న చొక్కాకు తగులుకున్నట్టుంది. అగ్ని ప్రమాదం గొడవలో పాపన్న దాన్ని గమనించనే లేదు.

తన గాయాలకు మందు రాయవచ్చిన తల్లితో పాపన్న, " దీన్ని భద్రంగా ఉంచు. వాళ్ళకు తిరిగి ఇవ్వాలి," అన్నాడు.

కాని ఆ బంగారు మొలతాడు గ్రామాధికారికి వెంటనే తిరిగి ఇవ్వటం పడలేదు. మర్నాటికి పాపన్నకు గాయాల మూలంగా జ్వరం తగిలింది. రెండు మూడు లంఖణాలు చేసిన మీదటగాని పాపన్న కొలుకుని మామూలు మనిషి కాలేదు. చేతుల మీదా, ముఖానా కాలిన మచ్చలింకా పచ్చిగానే కనిపిస్తూ ఉన్నాయి.

అయినప్పటికీ పథ్యం తీసుకున్న మర్నాడే పాపన్న బంగారు మొలతాడుతో సహా గ్రామాధికారి ఇంటికి బయలుదేరి వెళ్ళాడు. కాలిపోయిన అల్లు తిరిగి కట్టు తున్నారు. పాపన్న దగ్గర నుంచి విద్యను

ఎత్తుకుపోయి, తానే వాణ్ణి కాపాడినట్టు నటించిన నౌకరు అక్కడే ఉండి, పనివాళ్ళ పైన అజమాయిషీ చేస్తున్నాడు.

పాపన్న ఆ మనిషిని నమించి, "ఈ ఇంటివాళ్ళు ఎక్కడ ఉంటున్నారు?" అని అడిగాడు.

"అదుగో, ఆ కనబడే పెంకుటింటో ఉంటున్నాడు. రేపా, ఎల్లంటో ఇల్లు పూర్తి కాగానే వస్తాను. ఎందుకూ?" అన్నాడు పాపన్నతో నౌకరు.

"మరేం లేదు. ఆనాడు ఈ ఇల్లు కాలి పోయేటప్పుడు నే నిటుగా వచ్చాను. ఇంట్లో నుంచి ఒక బిడ్డను బయటికి తెచ్చాను. ఆ బిడ్డను ఇంటివాళ్ళు ఆశ్రంగా తీసుకుని వెళ్ళిపోయారు. ఆ సమయంలో వాడి బంగారు మొలతాడు నా చొక్కాలో చిక్కు కుంది. ఆ మొలతాడు సంగతి వాళ్ళూ గమనించ లేదు, ఇంటికి పోయి చొక్కా విప్పివదాకా నేనూ గమనించలేదు. గాయాల వల్ల నువ్వు చేసి నేను వెంటనే రాలేక పోయాను. దీన్ని ఇంటివారి కిచ్చేద్దామని వచ్చాను," అన్నాడు పాపన్న.

ఈ మాటలు వినిగానే నౌకరు గుండెలో రాయి పడింది. పాపన్న ఈ గొలుసు తీసుకు పోయి గ్రామాధికారి కిస్తే, అతని చేతులకూ,

ముఖానికి ఉండే మచ్చలు చూసి, తన బిడ్డను రక్షించింది నౌకరుకాదనీ, ఈ మనిషే ననీ అయిన తెలుసుకుంటాడు. అయిన లోగడ నౌకరుకు మంచి బహుమతి ఇచ్చి ఉన్నాడు, ఇప్పుడు అంత కన్న మంచి కి ఇవ్వమంది!

అందుచేత నౌకరు, "దాన్ని నా కివ్వండి. నేను వారి మనిషినే," అన్నాడు.

"ఎందుకులే, ఇంత దూరం వచ్చి నేనే ఇస్తాను. బంగారు వస్తువు కూడానూ!" అన్నాడు పాపన్న.

నౌకరు పాపన్నను అవతలికి తీసుకు పోయి, "దాబూ, నన్ను తమరు కాపాడాలి.

నేనే బిడ్డను రక్షించినట్టు చెప్పి, మా యజమాని దగ్గర బహుమానం కూడా వుచ్చుకున్నాను. ఆ మొలతాడు కావలిస్తే మీరే ఉంచుకోండి, లేదా నా కివ్వండి. నేను వారికి ఏదో విధంగా అందజేస్తాను. అంతే గాని మీరుగా దీన్ని ఇవ్వవద్దు! మీ కాళ్ళు పట్టుకుంటాను," అన్నాడు.

వాడి స్థితి చూసి జాలివడి పాపన్న బంగారు మొలతాడు వాడి కిచ్చి ఇంటికి తిరిగి వచ్చాడు.

నౌకరు దాన్ని తన యజమానికి ఎలా తిరిగి ఇవ్వాలో తెలియక కంసాలి వద్దకు తీసుకుపోయి కరిగించమన్నాడు.

దురదృష్టవశాత్తూ ఆ మొలతాడు చేసినది ఆ కంసాలే. అందుచేత అతను మొలతాడు చూస్తూనే, ఫలానా వారిదని గుర్తించి, గ్రామాధికారికి కబురు చేసి, "బాబూ, దీన్ని కరిగించమని మీ నౌకరు చేత వంపారా?" అని అడిగాడు.

ఆ మొలతాడు పోయిందని అప్పుడే అందరూ కనుక్కున్నారు. కాని బిడ్డ ప్రాణం దక్కిందన్న తృప్తిలో, వెధవ మొలతాడు పోతే పోయిందే అనుకున్నారు.

తనకు పుత్రభిక్ష పెట్టాడనుకున్న తన నౌకరే మొలతాడు కాజేసి ఇంత కాలమూ తన దగ్గర దాచుకున్నాడని తెలిసి గ్రామాధికారి మండిపడ్డాడు.

నౌకరును చిలవదీసి అడిగితే నిజం బయటపడింది. బిడ్డను మంటల నుంచి రక్షించిన వాడు నౌకరు కాదు, పక్క ఊరిలో ఉండే పాపన్న!

గ్రామాధికారి తన నౌకరును పనిలో నుంచి తొలగించి, పాపన్న ఇంటికి వచ్చి, తన బిడ్డణ్ణి కాపాడినందుకు కృతజ్ఞత తెలుపుకుని, పాపన్న వద్దంటున్నా వినకుండా పాపన్నకూ, అతని తల్లికి మంచి మంచి బట్టలూ ఇతర కానుకలూ ఇచ్చి వెళ్ళిపోయాడు.

బియ్యం దొంగ

పాపన్న భార్య మీనాకి పుట్టింట మగపిల్ల వాణ్ణి ప్రసవించింది. పాపన్న బండి తోలు కువి అత్తవారింటికి వెళ్ళి, పిల్లవాడికి బాత కర్మా, నామకరణమూ చేసి, మంచి రోజు చూసి భార్యా బిడ్డలతో తన బండిలోనే స్వగ్రామానికి బయలుదేరాడు.

వాళ్ళు చీకటివడే సరికి ఒక బస్తీ చేరు కున్నారు. అక్కడే ఒకటి రెండు రోజులుండి, కావలసిన వస్తు సామగ్రి కొనుక్కుందామన్నది మీనాకి. వారొక సత్రంలో దిగి, అందులో బాళీగా ఉన్న గది ఒకటి తీసుకున్నారు.

చీకటిలో పాపన్న సత్రం ముందున్న బావి వద్దకు వెళ్ళి చేతులూ, కాళ్ళూ కడుక్కుంటూండగా ఎవరో పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చి, బావికి కొద్ది దూరంలో పడిపోయాడు. అతని భుజాన ఉన్న మూట కింద పడింది. పాపన్న ఆ మనిషిని లేవదీసి, పడిపోయిన

మూట చేతపట్టుకుని, సత్రం గదిలోకి తీసుకుపోయాడు. ఆ మనిషి మోకాళ్ళూ, మోచేతులూ దొక్కుపోయి గాయాలయ్యాయి.

"ఎవరు నీవు? ఈ గాయాలేమిటి? ఎందు కలా పరిగెత్తు కుంటూ వచ్చావు? నీకు వచ్చిన భయమేమిటి?" అని పాపన్న ఆ మనిషి నడిగాడు.

అందుకా మనిషి, "అయ్యా, నేని బియ్యం కొనుక్కుని వస్తూండగా రక్షక భటులు, 'దొంగ, దొంగ!' అని కేకలేస్తూ నా వెంట పడ్డారు. వారెం చేసి పోతారోనని సత్తువ కొద్దీ పరిగెత్తాను. రెండుచోట్ల పడి పోవటం వల్ల మోకాళ్ళూ, మోచేతులూ గాయపడ్డాయి. మా ఇల్లు ఎంతో దూరం లేదు. కాని, ఇంటికి పోతే ఆ రక్షకభటులు నా భార్యనూ, పిల్లలనూ పిడిస్తారేమోనని అటుగా పరిగెత్తుకొచ్చాను. ఇక నడిచే శక్తి కూడా లేదు. ఉదయం మంచి మా వాళ్ళకు

వచ్చి మంచినిళ్ళు తప్ప మరో అహారం లేదు. వాళ్ళు ఈ బియ్యం కోసం ఎదురు చూస్తూంటారు. ఏం చెయ్యను?" అని దీనంగా అన్నాడు.

పాపన్న అతనితో, "విచారించకు. కాప్పేపు ఇక్కడే చిక్రాంతి తీసుకో. నీ ఇల్లు గుర్తు చెప్పావంటే, ఈ మూటను నేనే తీసుకుపోయి మీ ఇంట ఇచ్చి వస్తాను," అని చెప్పాడు.

ఆ మనిషి దణ్ణంపెట్టి, "ఆ పని చేసి పెట్టండి, బాబూ. మీకు పుణ్యం ఉంటుంది," అన్నాడు. అతను తన ఇంటికి దారి, గుర్తులా చెప్పాడు.

పాపన్న మీనాక్షిని ఇవతలికి పిలిచి, "ఆ మనిషి గాయాలకు కాస్త మూసె రాచి, వసువు అద్దు. అతని కోసం ఎవరన్నావస్తే అతని సంగతి మాత్రం చెప్పుకు. అత నెవ రంటే, 'మా మనిషి,' అని చెప్పు," అని రహస్యంగా చెప్పాడు. తరువాత అతను మూట తీసుకుని ఆ మనిషి చెప్పిన ఇంటికి బయలుదేరాడు.

అతను బయలుదేరిన కొద్దిసేపటికే రక్షక భటులు అటుగావచ్చి, వసారాలో నిలబడి ఉన్న మీనాక్షిని, "ఇటుగా ఎవరైనా ఎర్రని మూట వట్టుకుని పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చారా?" అని అడిగాడు.

"ఎవరూ రాలేదు," అన్నది మీనాక్షి.

భటులు గదిలోకి తొంగి చూశారు. ఎర్ర మూట ఎక్కడా కనిపించలేదు గాని, పైబట్ట ముసుగుతన్ని గదిలో ఒక చక్కగా వదుకుని ఉన్న మనిషి కనిపించాడు.

"ఆ మనిషి ఎవరు?" అని రక్షక భటులు మీనాక్షి నడిగాడు.

"మా మనిషి. ఒంట్లో బాగాలేదు," అన్నది మీనాక్షి.

వాళ్ళు వెళ్ళిపోయారు. కాని అదే సమయంలో మరి ఇద్దరు రక్షక భటులకు పాపన్న దొరికాడు. వాళ్ళు మూటను

గుర్తించి, పావన్న దొంగ అనుకుని, అతన్ని మూటలోనహ, మూటను పొగట్టుకున్న వాడి దగ్గరికి తీసుకుపోయారు. ఆ మనిషి తన మూటను గుర్తించాడు గాని పావన్నను గుర్తించ లేదు. తన బియ్యం మూటను మనక చీకట్లో ఎవరు కాజేసినది ఆ మనిషి చూడనైనా లేదు.

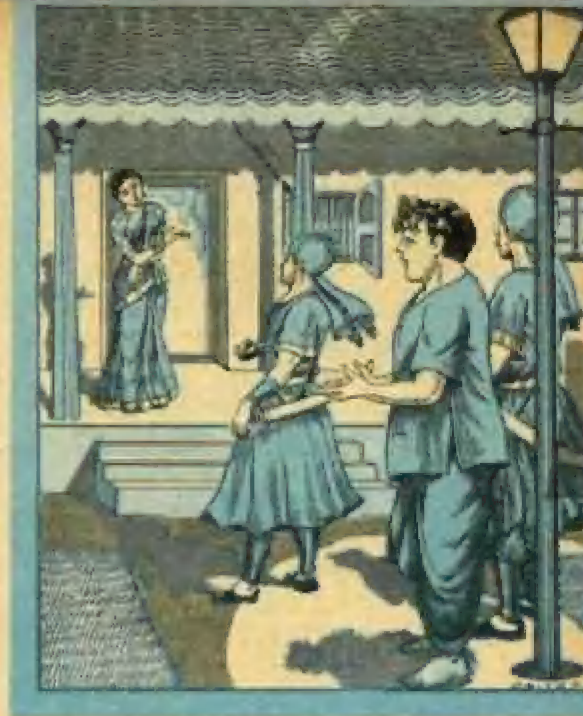
"ఎందుకు చేశావీ దొంగతనం?" అని పావన్నను రక్షకభటు లడిగారు.

"నేనే దొంగతనమూ చెయ్యలేదు," అన్నాడు పావన్న.

"చేసినదిగాక అబద్ధాలు కూడా అడ తావా?" అంటూ రక్షక భటులు పావన్నను తన్ని సావడికి తీసుకుపోయారు. దారిలో ఇనం పొగైవారు. వారిలో ఒకడు, "ఈ మనిషి చీకటి పడేవేళ వ్రతంలో దిగిన మనిషి కాదా?" అన్నాడు.

రక్షకభటులు పావన్నను, "వ్రతంలో బస చేశావా?" అని అడిగారు.

లేదని పావన్న తల అడ్డంగా అడించాడు. తనను దొంగ అని వట్టుకున్నారన్న విచారం అతన్ని బాధించలేదు గాని, పొద్దుటి నుంచి మారుతున్న వాళ్ళకు బియ్యం మూట అందించలేక పోయానే అన్న బాధ అతన్ని వట్టుకున్నది.

రక్షక భటులు సావడికి తీసుకు పోయే దారిలో వ్రతం దగ్గరికి వచ్చి, వసారాలో నిలబడిన మినాకిని చూసి, పావన్నను చూచి, "ఈ మనిషి తెలుసునా?" అని అడిగారు.

"దొంగ అని వట్టుకున్నవాళ్ళు మీరు చేసేదేదో చేసుకుపోక, కనిపించిన వారినెల్లా ఆరా లడుగుతా రెండుకు?" అన్నాడు పావన్న చిరాకుగా.

పావన్న రక్షక భటుల వశంలో ఉండటం చూసి గతుక్కుమన్న మినాకి తర్ర హృదయం కలపెట్టి, నిబ్బరంగా, "అయ నెవరో నాకు తెలియదు," అన్నది.

రక్షకభటులు పాపన్నతో ముందుకు సాగారు. అదంతా గమనిస్తున్న అనలు దొంగ భోవలి నుంచి బయటికి వచ్చాడు. మినాకి అతనితో, "మధ్య నువ్వెక్కడికి? అనలే ఒంట్లో బాగాలేని మనిషివి?" అన్నది.

"తల్లీ, నీవు నీ భర్తా మనుషులు కాదు, దేవతలు. నేనే దొంగను. పెళ్ళాం పిల్లలు అకలికి మారుతుంటే చూడలేక దొంగ తనానికి పాల్పడ్డాను. కాని నా బదులు నీ భర్తవంటి వాణ్ణి శిక్ష వధినిస్తానా? అంత నిడుణ్ణి కాను," అంటూ ఆ మనిషి కూడా సావడి దగ్గరికి బయలుదేరాడు.

కొత్తాలు పాపన్నను చూసి, "ఎవరు నీవు? నీ పేరేమిటి? తూరేమిటి? ఎందుకు దొంగతనం చేశావు?" అని అడిగాడు.

"అయ్యో, నేను దొంగను కానని చెబితే మీ భటులు నమ్మలేదు. వారికి దొంగిలించిన నరుకు దొరికింది, నేను దొరికాను. ఎవరినో ఒకరిని శిక్షించటం మీ కర్తవ్యమైతే నన్ను

శిక్షించండి. మిగిలిన వివరాంన్నీ దేనికి?" అన్నాడు పాపన్న.

అంతలో అనలు దొంగ వచ్చి, "అయ్యో, అయినను విడవండి! దొంగతనం చేసిన వాణ్ణి నేను," అన్నాడు.

"ఏదెవడు?" అని కొత్తాలు రక్షక భటుల్ని అడిగాడు. తమకు తెలియదని వాళ్ళన్నారు.

"నువ్వు దొంగవయితే ఈ మనిషి ఎవరు?" అని కొత్తాలు అడిగాడు.

"ఏమో, బాబూ. నే నీ తూళ్ళోనే పుట్టి పెరిగాను గాని ఈ మనిషి నెన్నడూ చూడ లేదు. ఈ తూరివాడు కాదు," అన్నాడు దొంగ.

కొత్తాలు చిరాకుపడి, "మీరిద్దరూ నా ముందు నుంచి పొండి," అని కసిరి, రక్షక భటులతో, "దొంగ వచ్చి తనంతట తాను నేనే దొంగను అని చెప్పుకోవలసివస్తే ఇంక మీరెందుకూ?" అన్నాడు. రక్షకభటులు ఏమీ బదులు చెప్పలేకపోయారు.

పాము కాటు

పాపన్న కొడుక్కు ఏడేమాసం నిండింది. ఒకనాడు మినాకి బిడ్డకు నిళ్ళుపోసి అరుగు పైన పడుకోబెట్టి, బట్టలు ఆరవేస్తూండగా, పిల్లవాణ్ణి పాము కరిచింది. వాడు కెళ్ళిన అరిచి మైకంలో పడ్డాడు.

ఆ ప్రాంతాల పాములూ, మండ్ర గబ్బలూ, తేళ్ళూ మొదలైన విష జంతువులు జాస్తి. అందుచేత అవి తరుచు మనుషులను కాటు వేసేవి. అలా కాటు తిన్న మనుషులకు మంత్రం వేసే ఆయన ఒకడు ఒక గ్రామంలో ఆశ్రమం ఏర్పాటు చేసుకుని ఉంటూ ఉండేవాడు. ఆ ఆశ్రమం పేరు నాగాశ్రమం.

పాపన్నా, మినాకి బిడ్డను తీసుకుని బండి ఎక్కి మంత్రం వేయించడానికి ఆ నాగాశ్రమానికి బయలుదేరారు.

దోవలో ఒక అడవి బిడ్డను ఎత్తుకుని పిడుస్తూ నడుస్తున్నది. ఆ అడవి పాపన్న

బండి చూసి అగి, "అయ్యా, నా బిడ్డకు పాము కరిచింది. నాగాశ్రమానికి పోవాలి. బండిలో ఎక్కినిస్తావా? త్వరగా పోతే బిడ్డ బతకవచ్చు," అన్నది.

"ఎక్కమ్మా! మేం కూడా అక్కడికే పోతున్నాం," అని పాపన్న అమెను కూడా బండిలో ఎక్కించుకున్నాడు. అమె స్పృహ లేని తన బిడ్డతో సహా మినాకి పక్కనే కూర్చున్నది.

నాగాశ్రమంలో దయ్యాలు పబ్బినవాళ్ళూ, మూర్ఖులవాళ్ళూ, తేళ్ళు కుట్టినవాళ్ళూ, పాములు కరిచినవాళ్ళూ, వాళ్ళను తీసుకు వచ్చినవాళ్ళూ గుంపుగా ఉన్నారు. ఆశ్రమంలో ఉన్న నౌకరు ఒకరి తరవాత ఒకరిని లోపలికి పోనిస్తాడు.

ఆ నౌకరు పాపన్నను బాగా ఎరుగును. అందుచేత అతన్ని చూడగానే వలకరించి కుళల ప్రశ్నలు వేశాడు. వాళ్ళిద్దరూ ఏం

మాట్లాడుతారో విందామని మీనాకి, గుడ్డల్లో చుట్టి ఉంచిన తన కొడుకును బండిలోనే ఉంచి ఇవతలికి వచ్చింది.

పాపన్న బండిలో వచ్చిన ఆడమనిషి ఇదంతా చూసి, పాపన్నకు త్వరగా ప్రవేశం కలుగుతుందని గ్రహించుకుని, బిడ్డలను మార్చిని, తన బిడ్డను మీనాకి బిడ్డ బట్టలలో చుట్టి బండిలో పెట్టేసి, మీనాకి కొడుకును తన బట్టలలో చుట్టేసి వట్టుకున్నది.

ఆమె అనుకున్నట్టే అయింది. లోపల ఉన్నవారెవరో బయటికి రాగానే నౌకరు పాపన్నను లోపలికి పొనిచ్చాడు. మీనాకి బండి దగ్గరికి వరిగెత్తుకు వచ్చి ఆడమనిషి

బిడ్డ ఉన్న బట్టలచుట్టను తీసుకుని ఆ బిడ్డ తన బిడ్డ అనుకుని పాపన్న వెంట అక్రమం లోపలికి వెళ్ళింది.

మంత్రం వేసే ఆయన వాళ్ళు వచ్చిన పని అడిగాడు. పాపన్న తన కొడుక్కు ఉదయం పాము కరిచిందని చెప్పాడు. మంత్రం వేసే ఆయన పాపన్న పేరూ, బిడ్డ పేరూ, వారి జన్మ నక్షత్రాలూ తెలుసుకుని, మంత్రం వేసి, "అక మీరు ఇంటికి వెళ్ళ వచ్చు," అన్నాడు.

వాళ్ళు బయటికి రాగానే, వారి వెంట బండిలో ఎక్కి వచ్చిన ఆడమనిషి అక్రంగా ఎదురు వచ్చి, "అమ్మా, పొరపాటు జరి

గింది. మీరు లోపలికి నా బిడ్డను ఎత్తుకు వెళ్ళారు. ఏదీ? మంత్రం వేశారా? నా బిడ్డ బతికిందా?" అని అడుగుతూ, తన బిడ్డ కోసం చేతులు చాచి, మినాకి చేతిలోని బిడ్డను తీసుకున్నది.

ఈ మాటలు విని మినాకి కంగారు పడింది. కాని పాపన్న మటుకు, తొందరలో బిడ్డలు మారిపోయారేమో ననుకుని, "మంత్రం వేశారమ్మా. నీ బిడ్డ కేమి భయం లేదు," అన్నాడు.

"నీ బిడ్డ మా బట్టల్లోకి ఎలా వచ్చిందీ?" అని మినాకి అడిగింది. అమె ఆ అడమనిషి చేతిలో నుంచి తన బిడ్డను తీసుకున్నది.

మినాకి ప్రశ్నకు సమాధానం చెప్పే కుండా ఆ అడమనిషి, "పాపం, మీ బిడ్డ క్కూడా తొందరగా మంత్రం వెయించు కోండమ్మా!" అన్నది, వారి హితం కోరిన దానిలాగా.

"మా బట్టలు మా కిచ్చేయ్యి," అంటూ మినాకి తన బిడ్డకు కప్పి ఉన్న బట్టలు తీసింది. మినాకి బిడ్డ కళ్ళు తెరిచి, కాళ్ళూ చేతులూ అడిందాడు.

ఆ అడమనిషి కూడా తన బిడ్డకు చుట్టి ఉన్న బట్టలు తీసింది. తన బిడ్డ ఇంకా పాముకాటు మగతలోనే ఉండటం చూసి అమె గుండె గుభెలుమన్నది.

అమె కంగారుతో అమాంతంగా పాపన్న కళ్ళు పట్టుకుని, "బాబూ, నేను చేసిన పాపానికి మంచి ప్రాయశ్చితం జరిగింది. నా బిడ్డకు త్వరగా మంత్రం వదలన్న దురుద్దేశంతో బిడ్డలను మార్చాను. మంత్రం వేసినా నా బిడ్డ కోలుకోలేదు. మంత్రం వెయ్యక పోయినా మీ బిడ్డ కోలుకున్నాడు. పాపిష్టిదాన్ని నా బిడ్డ ప్రాణాలు నిలుపునా తీశాను!" అని శోకాలుపెట్టి కన్నీరు వరద లయేటట్టు విడవసాగింది.

పాపన్న అమె నేదాయ్చుతూ, "ఇలా జరగటాని కేదో కారణం ఉంటుంది. నువ్వు భయపడకు. నీ బిడ్డకు మళ్ళీ మంత్రం వేయింతాం!" అన్నాడు.

అతను తనకు పరిచితుడైన నౌకరుతో చెప్పి ఆ అడమనిషి త్వరగా లోపలికి వెళ్ళి ఏర్పాటు చేశాడు.

ఆ నౌకరే పాపన్నతో అసలు రహస్యం చెప్పాడు. మంత్రం ఏ మనిషికని వేస్తే

ఆ మనిషికే పని చేస్తుంది. మంత్రం వేసే అయిన కా మనిషి ఎదురుగా ఉండాలన్న నియమమేమీ లేదు.

ఆ సంగతి ఆ అడమనిషికి తెలియదు. అందుకే అనవసరంగా కక్కుర్తి పడి నీచపు పనికి ఒడిగట్టింది.

కొద్ది సేపట్లో ఆ అడమనిషి తన బిడ్డకు కూడా మంత్రం వేయించుకుని బయటికి వచ్చింది. అమె బిడ్డ కూడా కళ్ళు తెరిచి ఆడుకుంటున్నది. అమె ఈ సారి పాపన్నకు తన పళ్ళాత్తాపంతోబాటు కృతజ్ఞత కూడా చెప్పుకున్నది. ఎందుకంటే పాపన్న నహయ పడకపోతే అమె త్వరగా లోపలికి వెళ్ళ గలిగి ఉండేది కాదు.

పాపన్న తిరుగు ప్రయాణంలో కూడా అమెను తన బండిలోనే ఎక్కించుకుని, అమెను అమె ఉండే గ్రామంలో అమె ఇంటి దగ్గర దింపి, మీనాక్షితోనూ, పిల్లవాడితోనూ ఇంటికి వచ్చేశాడు.

రాళ్ళ వ్యాపారం

ఒకసారి పాపన్న రెండు మూడామడ దూరాన గల తమ దూరపు బంధువు లిందికి వెళ్ళాడు. అది భోజనాలవేళ. ఇంటాయన భోజనం ముందు కూచుని, "అయ్యో, చచ్చా!" అనుటమూ, బియ్యంలో రాళ్ళేర కుండా పూట పూట పండుతున్నదని తన భార్యను తెట్టటమూ, వాకిటి మెట్లెక్కుతున్న పాపన్న చెప్పలపడింది.

పాపన్నను చూడగానే బంధువులు అతనికి కూడా వడ్డన చేశారు. పాపన్న అన్నం తింటూ, ముద్ద ముద్దకూ పంటి కిందికి రాయి రావటం చూసి, "బియ్యంలో ఇన్ని రాళ్ళేలా వస్తాయమ్మా?" అని అంటావడను అడిగాడు.

"ఏం చెప్తును, నాయనా? ఈ మెట్ల ఊళ్ళలో వరి పండదుగదా. కొట్టు బియ్యమే గతి. వాటినిండా రాళ్ళు. ఏరకానికి కనిపించి చావవు, బియ్యం రంగులోనే ఉంటాయి.

ఒక్క బియ్యమేమిటి? అన్ని ధాన్యాల లోనూ, జీలకర్రలోనూ కూడా రాళ్ళు. ఏ రంగు సరుకులో ఆ రంగు రాళ్ళు!" అన్నది ఇంటావడ.

ఇంటాయన మటుకు, "కొట్టు నుంచి తెచ్చుకున్న సరుకు బాగు చేసుకోవటం చాతకాకపోతే ఏమవుతుంది?" అన్నాడు.

ఈ రాళ్ళ అంతు తెల్పుకోవలసిందే సనుకున్నాడు పాపన్న. అతను తన బంధు వులకు సరుకులిచ్చే కొట్టువాడి దగ్గరికి పోయి, "మీ కొట్లో కొనే ప్రతి సరుకులోనూ రాళ్ళుంటాయిట. ఏమిటి కథ?" అని అడిగాడు.

"అ సంగతి నాకేం తెలుస్తుంది, బాబూ? నాది చిన్న కొట్టు. ఎలా వచ్చిన సరుకలాగే అమ్మేస్తున్నాను. ఊళ్ళో అన్ని కొట్లకూ సరుకులిచ్చే దానయ్యగారి వడిగితే సంగతి తెలియవచ్చు," అన్నాడు కొట్టువాడు.

పాపన్న దానయ్య వద్దకు వెళ్ళి, "మీరు చిల్లర కొట్టువాళ్ళు కిచ్చే బియ్యం నిండా రాళ్ళు వస్తాయే, దానికి కారణం మేమిటం బాబు?" అని అడిగాడు.

"నేనేమన్నా పంట చేస్తున్నానా, నాయనా? నేను వరి పండించే రైతుల దగ్గర కొంటాను. నువ్వు చెప్పే రాళ్ళ సంగతి వాళ్ళకు తెలియ వచ్చు." అన్నాడు దానయ్య.

పాపన్న వరి పండించే గ్రామానికి వెళ్ళి రైతులను రాళ్ళ మాట అడిగాడు.

"మేమేమన్నా కొండల మీద వరి సాగు చేస్తున్నామా, బాబుగారూ? మేం తయారు చేసే బియ్యంలో ఎక్కడన్నా మట్టి బెడ్ర

వస్తుందేమో గాని రాళ్ళలా వస్తాయండీ?" అన్నారు రైతులు. వాళ్ళు తమ బియ్యం తెచ్చి పాపన్నకు చూపించారుకూడా.

ఒక ముసలి రైతు పాపన్నను రహస్యంగా అవతరికి తీసుకుపోయి, "దానయ్యగారిని గుట్టుగా పరీక్షిస్తేగాని మీ కి రాళ్ళ వైసం అంతు చిక్కదు. ఆ దానయ్యగారు రంగు రంగుల రాళ్ళు ఒక గదిలో భద్రం చేసి ఉంచాడు. ప్రతి సమయంలోనూ నూరింట ఒకటి రెండు పాళ్ళు రాళ్ళు కలుపుతూ మంచి లాభాలు రాబట్టుతున్నాడు. ఉత్తుర్ర బెదిరింపులకు బంకే రకం కాదు. రాళ్ళు కలుపుతుండగా పట్టుకోవాలి," అన్నాడు.

ఆ ముసలి రైతు దానయ్య చేసే మోసం గురించి చాలా వివరాలు చెప్పాడు. దానయ్య తాను ఉండే ఇంటనే ఒక భాగంలో వ్యాపారం జరుపుతాడు. ఇంట్లో అందరూ పడుకున్నాక ఆయన ఒక ప్రత్యేకమైన గదిలో కూర్చుని, అర్ధరాత్రిదాకా రాళ్ళు కలిపేపని సాగిస్తాడు.

పాపన్న ఆ రాత్రి దానయ్య ఇంటివేపు వెళ్ళి ముసలి రైతు చెప్పిన గది కిటికీ పైకి ఎక్కి, తలుపు సందులకుండా లోపలి జరిగే దంతా గమనించాడు. దానయ్య రాళ్ళు కొలిచి, బస్తా కింత చొప్పున లెక్కగా బియ్యంలో కలుపుతున్నాడు.

"ఏమండో, దానయ్యగారూ! కలవకండి, కలవకండి, జనం చచ్చిపోతారు. కాస్త తలుపు తెరవండి. ఇదేం పని?" అని పాపన్న పెద్దగా కేక పెట్టాడు.

దానయ్య ఉలిక్కిపడి, "ఓరి, ఏడుగా! దొంగతనానికి వచ్చావా?" అన్నాడు.

"దొంగతనానికి వస్తే మిమ్మల్ని ఏలుస్తా నుటండి? తలుపు తెరవండి. మీతో ఒక ముఖ్యమైన సంగతి మాట్లాడాలని వుంది," అన్నాడు పాపన్న.

దానయ్య ఒక కియంపాటు తటపటా యించాడు. తలుపు తెరవకపోతే బయట ఉన్నవాడు కేకలుపెట్టి ఊరంతా లేపేస్తాడని భయపడి, ఆయన తలుపు తెరిచి పాపన్నను చూసి, "ఓహో, మీరా! ఎవరో అను కున్నాను. లోపలికి రండి," అన్నాడు.

తరవాత దానయ్య పాపన్నతో, "ఈ వ్యవహారంలో మీరేమి బోక్యం కలిగించు కోకండి. ఇదొక వ్యాపార రహస్యం. మీకి విషయాలు తెలీవు. ఇందులో అబద్ధాలూ, మోసాలూ, కల్తీలూ ఎన్నో ఉంటాయి. ఇవన్నీ చేస్తేగాని లాభపాటగా వ్యాపారం పొగడు. ఎన్నో దానాలూ, ధర్మాలూ చేస్తాను గదా. లాభాలు రాకపోతే ఎలా చెయ్య గలను? మీరే చెప్పండి," అన్నాడు.

"అయితే ఒకటి చెయ్యండి, దానయ్య గారూ. ఇలా రాళ్ళు కలపటంచేత మీ కెంత లాభం వస్తుందో అంతా నే నిస్తాను. ఈ పని మానండి," అన్నాడు పాపన్న.

దానయ్య నిర్భాంతపోయి, "అందువల్ల మీ కెం లాభం?" అన్నాడు.

"నా లాభం దేవుడిస్తారులే. మీకు కావలసిన లాభం లెక్కకట్టి చెప్పండి. ఆ మొత్తం రేపు పట్టుకొచ్చి మీ కిస్తాను," అన్నాడు పాపన్న.

దానయ్య ఇదంతా వేళాకోళ మను కున్నాడు. ఆయన పాపన్నతో, "అయిదు వందల బస్తాల పియ్యం ఉన్నది. యాల్తై

బస్తాల కొక బస్తా రాళ్ళు కలిపితే నాకు పది బస్తాల భియ్యం ధర లాభం. అది ఇంత అవుతుంది," అని చెప్పాడు.

మర్నాడు పాపన్న తన దగ్గర ఉన్న డబ్బు లెక్క చూసుకుని, కొంచెం కొరత అయితే ఎరిగిన వారి వద్ద చెబుదులు తీసు కుని, ఆ సొమ్మంతా తీసుకుపోయి దానయ్య కిచ్చి, "ఇండ, మీ లాభం! జవానికి కాస్త మంచి పరుకు లందేటట్లు చూస్తూ ఉండండి," అని చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు.

"వీడెవడో బంగారు పిచ్చుకలాగున్నాడు. వెర్రివాడు, వీడి డబ్బు ఎవరో ఒకరు కాజేసి తిరుతారు," అనుకున్నాడు దానయ్య.

కొన్నాళ్ళు గడిచాక పాపన్న మళ్ళీ ఆ గ్రామం వచ్చి, బంధువులింట దిగి, "ఇప్పుడు భియ్యం వగైరా మంచివి దొరుకు తున్నాయి కద?" అన్నాడు.

"ఏం మంచి, నాయనా? ఎందు కడుగు తావు? మాకష్టాలకు దరిదాహా లేనట్లున్నది," అన్నాయ అతని బంధువులు.

పాపన్న తిన్నగా దానయ్య ఇంటికి వెళ్ళాడు. కొత్తగా కోడలిని కాపరానికి తీసుకు వచ్చిన దానయ్య ఊళ్ళోని పెద్ద లకు విందు చేస్తున్నాడు. అయిన పాపన్నను చూసి, దగ్గరకు వచ్చి పలకరించి, "భోజ నానికి లేవండి," అన్నాడు.

"భోజనానికేం గాని, మిమ్మల్ని ఒక్క విషయం అడగాలి," అంటూ పాపన్న దానయ్యను ఇవతలికి పిలిచి, "ఈళ్ళో వాళ్ళు ఇంకా బియ్యంలో రాళ్ళు వస్తున్నాయంటున్నారే? ఏం కారణమంటారు?" అని అడిగాడు.

"మీ రెండు అమాయకులండి? మీ దగ్గర మాట ఇచ్చాక నేను మళ్ళీ అలాటి పని చేస్తానా? కాని, నేను మానినంత మాత్రాన ఆ పాడు పని చిల్లర కొట్టవాళ్ళు మానవట్టుంటి? వాళ్ళక్కూడా లాభాక ఉంటుంది, గద? వాళ్ళందరి చేతా కల్తీపని మానిపించటం మన తరంకాదు గదా, బ్రహ్మతరం

కూడా కాదు. అందుచేత ఈ గొడవ వదిలేయండి," అన్నాడు దానయ్య.

"అలా అయితే మీరు చిల్లర కొట్టవాళ్ళకి అమ్మటం మానేసి, మీ సరుకంతా నాకే అమ్మండి. నేను అందరికీ పంచేస్తాను," అన్నాడు పాపన్న.

పాపన్న ఎంత మొండి ఘటమో తెలుసుకుని అక్బర్యపడిన దానయ్య, "ఆ సంగతి తరవాత చూస్తాం. ముందు భోజనానికి లేవండి," అన్నాడు.

అప్పటికి మొదటి పంక్తి భోజనాలయి పోయాయి. మరి కొందరితోబాటు పాపన్న రెండో పంక్తికి కూర్చున్నాడు. అతను ముద్ద

కలిపి నేర్చో పెట్టుకుని, "బాబోయ్, చచ్చాను!" అంటూ అంకిళ్ళు నొక్కుకుని గేదకి చేరగిం బడ్డారు.

అదేస్థితిలో ఉన్న మిగిలిన వాళ్ళు ధైర్యం తెచ్చుకుని, "ఈ అన్నం తినలేం!" అంటూ విస్తళ్ళ ముందు నుంచి లేచారు. దానయ్యకు కళ్ళ నీళ్ళ పర్యంతమయింది.

బరిగిన దేమంటే మొదటి వార్పు మంచి వియ్యమే వందారు. కాని అన్నం చాలి లేదు. వంటవాడు సామాన్ల కొట్టులోకి వెళ్ళి రాళ్ళు కలిపిన బస్తా నుంచి వియ్యం తెచ్చి వండేశాడు.

వియ్యంలో రాళ్ళెందుకు వచ్చాయని ఆరాతీసిన బంధువులు వంటవాడు చెప్పిన కొట్టులోకి వెళ్ళి అక్కడ వియ్యం బస్తాల పైభాగాలలో రాళ్ళు పోసి ఉండటమూ, ఆ గదిలోనే ఒక పక్కగా రంగు రంగుల రాళ్ళుండటమూ చూశారు. దానయ్య దొంగ తనం అందరికీ తెలిసిపోయింది.

కాని పాపన్న దానయ్యతో, "దానయ్య గారూ, మీరు మోసం చెయ్యనని నాకు ఇచ్చిన మాట నిలబెట్టుకున్నందుకు నాకు చాలా సంతోషంగా ఉంది. ఎందుచేతనంటే మీరు స్వయంగా ఇంట్లో వాడుకుంటున్న వియ్యం లాటివే ఈళ్ళో అందరికీ అమ్ము తున్నారు!" అన్నాడు.

ఈ మాట దానయ్యకు కూలంతా గుచ్చు కున్నది. అయిన పాపన్నను లోపలికి తీసుకు పోయి అతనికి డబ్బు సంచి ఇస్తూ, "ఇదుగో, మీ డబ్బు! మిమ్మల్ని పరీక్షించడానికి తీసుకున్నానుగాని, ఈ డబ్బు నా కెందు కండి? ఇంకో పది రోజు లాగి నే నమ్మే వియ్యం ఎలాటివో విచారించండి. నిజం మీకే తెలుస్తుంది!" అన్నాడు.

పాపన్న తాను చేసిన చేబదులు తీర్చేసి వెళ్ళిపోయాడు. ఆ తరువాత దానయ్య కత్తి వ్యాపారం మానేశాడు. ఈళ్ళో వాళ్ళు నుజువడి పోయారు.

పెదపంటిపెళ్ళి

ఒకసారి పాపన్న పని మీద బస్తీకి బయలు దేరాడు. దారిలో ఒక చిన్న కాలవ ఉన్నది. ఆ కాలవలోకి దిగుతూండగా అతని కాలి కేదో మూట తగిలింది. విప్పి చూస్తే దాని నిండా వరహాలున్నాయి. బస్తీ వాళ్ళవరో దాన్ని పారేసుకుని ఉంటారనీ, అది ఎవరి దయిందీ బస్తీలో తప్పక తెలుస్తుందనీ, వారి మూట వారికి చేర్చవచ్చుననీ ఆనుకుని పాపన్న ఆ మూట తీసుకున్నాడు.

అతను బస్తీకి వచ్చిన పని త్వరలోనే అయిపోయింది. ఫలాని వారిది వరహాల మూట పోయిందని ఎవరూ అనుకోవటం పాపన్న చెవుల పడలేదు. అతను ఇంటికి పోయే ఉద్దేశంతో తిరిగి వస్తూ, దాహం వేసి మంచి నీళ్ళ కోసం ఒక ఇంటి వసారాలోకి అడుగు పెట్టేసరికి, "ఆ తినే విషమేదో నాకూ, పిల్లలకూ కూడా పెట్టి మరి తినండి," అని ఇంటావిడ ఏడుపు

గొంతుతో అనటం అతని చెవుల పడింది. ఈ మాటలు వింటూనే పాపన్న లోపలికి పోయి, తన దాహం మాట కూడా మరిచి, "అంత పని చెయ్యకండి. ఏమిటి మీకు వచ్చి పడిన కష్టం?" అని అడిగాడు.

ఆ ఇంటి యజమానికి ముగ్గురు కూతుళ్ళున్నారు. ఇద్దరికి పెళ్ళిడు మించి కూడా పోయింది. ముగ్గురికి పెళ్ళిళ్ళు చెయ్యాలి. నూరేసి వరహాలైనా కట్టం ఇవ్వక పోతే ఎవరూ చేసుకునేటట్టు లేరు. పెళ్ళి బయ్యలకే లేని వాడు కట్నా లెక్కడ తెచ్చి పోస్తాడు? పిల్లలకు పెళ్ళిళ్ళు చెయ్యక ఎంత కాలం తాత్పారం చేస్తాడు? ఇదీ ఆ గృహస్థు సమస్య.

"బయ్య గురించి విచారించకండి. ఈ వరహాల మూట తీసుకుని మీ పిల్లలు ముగ్గురికి పెళ్ళిళ్ళు చేసేయ్యండి," అన్నాడు పాపన్న. తనకా మూట దొరికింది వీరి కోసమే

అయి ఉంటుందని అతను అనుకున్నాడు. అంటావిడ వరమానందంతో, "ఎవరు, బాబూ, నువ్వు? పరోపకారి పాపన్న చాగా వ్రత్యకి మయాపు?" అన్నది.

"బెనమ్మా, నేను పాపన్ననే!" అంటూ పాపన్న వారి వద్ద సెలవు తీసుకుని తన గ్రామానికి బయలు దేరాడు.

గృహస్థ కూడా తాను ఎమ్మకుని ఉన్న అల్లుళ్ళకు కట్నా లిచ్చేసి ముమూర్తం పెట్టించు కోవటానికి డబ్బు తీసుకుని బయలుదేరాడు.

పాపన్న వరహాల నంది దొరికిన కాలవ దగ్గరికి తిరిగి వచ్చేసరికి ఎక్కడో ఎవరో మూలుగు తున్నట్టు వినిపించింది. అతను రాళ్ళ గుట్టల మధ్య వెతకగా ఒక మనిషి కనిపించాడు. అతను గాయాలు తగిలి ఒళ్ళు తెరిసి తెలియని స్థితిలో ఉన్నాడు. పాపన్న ఆ మనిషిని ఎత్తుకుపోయి కాలవ నీటిలో అతని ముఖంతుడిచి, నీళ్ళు తాగించి, గాయాలు కడిగిన మీదట ఆ మనిషి, తాను వేకువ బామున బస్త్రీకి పోతుంటే గిట్టని వాళ్ళు పైన పడి హత్య చేయ యత్నించా రని చెప్పాడు. తన స్వగ్రామం అయిదారు కోసులదూరం ఉన్నదని ఆ మనిషి చెప్పటం చేత పాపన్న చేసేదిలేక, అతన్ని తన మీదా భుజం మీదా బలంగా కొట్టాడు.

అంటేనే మోసుకుపోయి, వైద్యుణ్ణి పిలిపించి చికిత్స చేయించాడు.

ఆ మనిషి పాపన్నతో నిజం చెప్పలేదు. ఆ తెల్లవారు బామున ఒక పావుకారు తాను బస్త్రీలో వసూలు చేసిన బాపతు సొమ్ము నాలు గైదు వెలి వరహాలు మూటలు కట్టి ఇద్దరు నౌకర్లతో సహా తీసు కొస్తుంటే, ముగ్గురు దొంగలు కాలవ సమీపంలో ఉన్న రాళ్ళ గుట్టల మాటున ఉండి అమాంతంగా వాళ్ళ మీద పడ్డారు. అయితే పావుకారు వెంట ఉన్న నౌకర్లలో ఒకడు బలాధ్యుడు. వాడు చేతి కర్ర తిప్పి ఒక దొంగను తల చేత పాపన్న చేసేదిలేక, అతన్ని తన మీదా భుజం మీదా బలంగా కొట్టాడు.

మిగిలిన ఇద్దరు దొంగలూ ఏక్క బలం చూపారు. వెళ్ళు తిన్న దొంగ ఎలాగో కొంత దూరం రాళ్ళ గుట్టల మధ్యకు చేక్కుంటూ పోయి, అక్కడ స్వహతప్పి పడిపోయాడు.

ఆ గల్లంతులో ఒక వరహాల మూట పడి పోయి, పాపన్నకు దొరికింది. పాపన్న ఆ మూట ఎత్తుకునే సమయానికి రాళ్ళ గుట్టల మధ్య పడి ఉన్న దొంగకు స్పృహ లేదు. అతను బస్తీ నుంచి తిరిగి వచ్చే సమయానికి కొంచెం స్పృహ వచ్చి, బాధ తెలిసి మూలగటంచేత పాపన్నకు అతను దొరికాడు.

పాపకారు తీరా ఇంటికి వెళ్ళి చూసు కుంటే తాను తెచ్చిన మూటల్లో ఒక వరహాల

మూట కనిపించలేదు. అయిన బస్తీకి తిరిగి వచ్చి, తనను దారిలో ముగ్గురు దొంగలు కొట్ట వరహాల మూట అవహరించినట్టు కొత్తాయిలో ఫిర్యాదు చేశాడు.

ఆ ఉదయమే ఒక పేద గృహస్థు ఒక్క సారిగా తన ముగ్గురు కూతుళ్ళకు పెళ్ళి ప్రయత్నాలు సాగించాడని కొత్తాయికు తెలియ వచ్చింది. ఆ గృహస్థును కొత్తాయి పిలిపించి అడగగా, తనకు పరోపకారి పాపన్న అనే అయన వరహాల నంచి అచ్చా దనీ, నంచి ఇంకా తన వద్దనే ఉన్నదనీ అన్నాడు. నంచి తెప్పించి చూస్తే దాని పైన పాపకారు వేసుకున్న గుర్తు కూడా ఉన్నది.

పరోపకారి పాపన్న పేరు కొత్తాయి విని ఉన్నాడు. ఈ పాపన్న అనే వాడు దొంగ తనాల మూలాన డబ్బు గడించి పరోపకారి అని పేరు తెచ్చుకుంటున్నాడని అచ్చా దాయనకు అనుమానం కలిగింది. అయిన తన భటులను పాపన్న ఉండే గ్రామానికి పంపించి అతణ్ణి పిలిపించాడు.

తనకు దొంగతనం గురించి ఏమీ తెలియ దనీ, తన కా నంచి కాలవ దగ్గర దొరికిందనీ, అది ఎవరిదనీ వాకలు చేసేలోగా ఒక కుటుంబం అత్యుపాధ్యాయత్వంలో ఉన్నట్టు తెలిసి, వారిని కాపాడటానికి ఆ నంచి

అచ్చేకా నని పాపన్న ఉన్నది ఉన్నట్టు కొత్తలుకు చెప్పాడు.

ఈ మాటలు పావుకారుకు గాని కొత్తలుకు గాని రుచించలేదు. పావుకారు సొమ్ము 500 వరహాలు ఎవరికో దత్తమయి పోయింది. దొరికిన సొమ్ము తనకు వచ్చు గింజక సొంత డబ్బులాగా పాపన్న వాడుకుని ఉండటం నేరమేనని నిర్ణయించి కొత్తలు పాపన్నను ఖైదులో పెట్టించాడు. పావుకారు సొమ్ము పావుకారుకు ముట్టేదాకా గృహస్థును కూడా ఖైదులో ఉంచాలని కొత్తలు యత్నించాడు గాని, పాపన్న అయనను బాధించ వద్దని, పావుకారు గారి డబ్బు తిరిగి అయనకు అప్పగించిన పూచీ తనదేనని అన్నాడు.

అతను గృహస్థుతో, "అయ్యా, ఒక్క ఉపకారం చెయ్యండి. 500 వరహాల కోసం నన్ను ఖైదు చేశారని, ఆ మొత్తం చెల్లించిన దాకా నేను ఖైదులో ఉండాలని నా భార్యకు కబురు చెయ్యండి. మా ఇంట ఒక బబ్బు మనిషి ఉన్నాడు. పాపం అతనికి ఏ ఇబ్బంది కలిగి కుండా చూసుకోమనింది," అన్నాడు.

ఆ గృహస్థు పాపన్నకు వట్టిన దురవస్థకు కంట నీరు పెట్టుకుంటూ తానే బయలుదేరి

వెళ్ళి మీనాక్షికి సమాచారమంతా చెప్పాడు. దెబ్బలతో తీసుకుంటున్న మనిషిని చూసి అయన, "పాపన్నగారు నిజంగా మనిషి కారండి! దేవుడండి! ఇంత అపదలోనూ ఈ మనిషి మాట చెప్పి, ఏ లోటూ జరగ కుండా చూడమన్నారండి!" అన్నాడు.

మీనాక్షి అంతా విని, "నరే, బాబూ! మీరు వెళ్ళి మీ అమ్మాయిని వెళ్ళిళ్ళ వని చూసుకోండి. దేవుడి దయ ఉంటే 500 వరహాలు పుట్టకపోతాయా?" అన్నది.

గృహస్థు మీనాక్షితో, "అమ్మా, నాకు పాపన్నగారిచ్చిన డబ్బులో ఇంకా సగం అలాగే ఉంది. కట్నాలు ముందే అచ్చేకాను

గనక పెళ్ళి బిడ్డలు ఎప్పుడు చిక్కిలే అప్పుడే చూచుకోవచ్చు. ఇంకోక్క రెండు వందల వరహాలు సంపాదించ గలిగితేమా, పావన్న గారికి బంధ విముక్తి కలుగు తుంది," అన్నాడు.

"అలాటి మాట మనసులో కూడా అను కోకండి. వారి మాట వింటే చాలా బాధ పడతారు. ఆయన ఎంతమందికో సహాయ పడ్డాడు. ఎన్నడూ స్వార్థం చూసుకో లేదు," అన్నది మినాకి.

తలవని తలంపుగా మూలుగుతున్న దొంగవాడు గృహస్థుతో, "అయ్యా, బండి ఒకటి మాట్లాడతారా? నే నింటికి పోతాను. నా ప్రాణం కాపాడిన ఆ పెద్దమనిషి జైల్లో ఉండగా నే నాయనకు ఆతిథిగా ఎలా ఉండను?" అన్నాడు.

మినాకి అతన్ని పోవద్దని వేడుకున్నది.

"గాయాలన్నిటికీ కట్టు కట్టించారు కాదమ్మా? ఇంక మీరు చేసేది మాత్రం

ఏమున్నది? నన్ను వెళ్ళ నివ్వండి," అన్నాడు దొంగ.

మినాకి, గృహస్థు కలిసి దొంగను బండి లోకి ఎక్కించి వదుకోబెట్టారు. దొంగ గృహస్థును కూడా ఎక్కిమన్నాడు. బండి తిన్నగా దొంగలుండే ఊరికి పోయింది. దెబ్బ తిన్న దొంగ తన తోడు దొంగలతో చెప్పి గృహస్థుకు 500 వరహ లిప్పించాడు. గృహస్థు వాటిని తెచ్చి పావుకారు కిప్పించి, పావన్నను జైలు విడిపించాడు.

గృహస్థు, "మా ప్రాణాలు కాపాడారు. మా అల్లు నిలబెట్టారు!" అనటం విని పావన్న, "మీకు విజయం ఉపకారం చేసింది నేను కాదు, ఆ చెబ్బలు తిన్న మనిషి! అటు వంటి వాడికే శత్రువులు జాన్తి!" అని చెప్పి, పిల్లల పెళ్ళిళ్ళు సుఖంగా జరగాలని ఆశీర్వాదించి, ఇంటికి తిరిగి వచ్చేవాడు.

అంత త్వరలో తన భర్త తిరిగి రావటం చూసి మినాకి ఆనందబాష్పాలు రాల్చింది.

ధర్మనిధి

పాపన్న ఉండే ఈ గ్రామాధికారి తన పెరడులో బావి తవ్వించగోరి ఒక గొప్ప శ్రేష్ఠజ్ఞుని పిలిచి, ఆ స్థలంలో బావి తవ్వితే మంచినిరు పడుతుందేమో చెప్పమన్నాడు.

శ్రేష్ఠజ్ఞుడు పెరడు చూసి, "అయ్యా, మీరు మంచి నీటి మాట అడుగుతున్నారేమిటి? ఇక్కడ నాలుగు నిలువుల లోతున పెన్సిధి ఉన్నది. అయితే అది నులువుగా దొరకదు. గజలక్ష్మి పూజా, నాగ పూజ చెయ్యాలి. ఒక మాసం కఠిన ఉపవాసం చెయ్యాలి," అన్నాడు.

ఈ మాట విని గ్రామాధికారి లోలోపల నంతేమింది, పైకి మాత్రం శ్రేష్ఠజ్ఞుడితో, "అమ్మయ్యా, ఆ ప్రతాలూ, పూజలూ, ఉపవాసాలూ నేనెక్కడ చెయ్యగలిగను? మీ దయవల్ల దేవుడే లోటూ లేకుండా ఇంత ఇచ్చాడు. అయినా ముందు రాబోయే వాళ్ళ కైనా అపసరంపడితే పనికివస్తుంది; అందు

చేత మీరీ మాట చెప్పింది మంచిదే అయింది," అని ఆయనకు కొంత డబ్బు ముట్టచెప్పి వంపేశాడు.

తరువాత గ్రామాధికారి పురోహితుని పిలిపించి, "ఏమయ్యా, నాకు గ్రహచారం సరిగా లేదని, పెద్ద ఉపద్రవాలూ, నష్టాలూ రానున్నాయని జ్యోతిషుని లంటున్నారు. గజలక్ష్మి వ్రతమూ, నాగపూజ చేస్తే అవి నివారణ అవుతాయట. అవి ఎలా చెయ్యాలి? చాలి తంతేమిటి? అందు కెంత బర్చవు తుంది?" అని అడిగాడు.

"చిత్రం. గజలక్ష్మి వ్రతం చేస్తే సంపద సిద్ధించే మాట నిజం. అందుకుగాను ఒక నెలపాటు నిరాహారంగానూ, నిష్కామా ఉండాలి. అర్ధరాత్రి వేళ నాగ పూజ చేయాలి. తెల్లవారుజామున మూడు గుక్కలు పాలు తాగి, దంపతి సహితంగా లక్ష్మి పూజ చెయ్యాలి. చాలా కఠిన వ్రతం.

బర్బుచేమున్నది లెండి? ఒక వెయ్యికి మించదు," అన్నాడు పురోహితుడు.

ఈ వివరాలు విని గ్రామాధికారి తెల్ల మొహం వేశాడు. ఆయన ఎన్నడూ ఉప వాసాలు చేసినవాడు కాదు. భోజన ప్రియుడు కూడానూ. మిగిలిన వాళ్ళకు ఉన్నా లెక పోయినా, తన మట్టుకైనా మంచి మంచి వంటకాలు చేయించుకుని, ముప్పుటలా తృప్తిగా భంచేసేవాడు.

"ఈ ప్రతం మన వల్ల అవుతుందా?" అన్నాడు గ్రామాధికారి.

ఆ మాట వినిగానే పురోహితుడికి భయం వేసింది, తనకు వచ్చే డబ్బు కాస్తా పోతుం

దేమోనని. గ్రామాధికారి ఈ ప్రతం చేసి నట్టయితే ఒక్క డెబ్బున పురోహితుడి దారిద్ర్యం తీరిపోతుంది. అందుచేత ఆయన గ్రామాధికారితో, "దీక్ష మీరే పట్టాలన్న నియమం లేదే. ఆ పని మరే దంపతులు చేసి ప్రతం సాగించినా, అందుకయే బర్బంకా మీరే భరించే పక్షంలో ప్రతఫలం విధిగా మీకే చెందుతుంది గద!" అన్నాడు.

గ్రామాధికారికి చచ్చిన పరోపకారి పాపన్నా. అతని భార్య గుర్తుకొచ్చాయి. వాళ్ళు పలాపేక్ష లేకుండా ఎవరికి ఏ ఉప కారం చెయ్యమన్నా చేస్తారు. ప్రతం పూర్తి అయ్యాక వారికి తృణమో పణమో ముట్ట జెప్పినా తనకు పెద్ద నష్టమేమీ ఉండదు. ప్రతానికి అవసరమైన ఏర్పాట్లు చేస్తానని చెప్పి పురోహితుణ్ణి వంపేసి, గ్రామాధికారి పాపన్న ఇంటికి వెళ్ళి, "పాపన్నా, నీ వల్ల నా కొక ఉపకారం కావలసి ఉంది. ఏమంటావు?" అన్నాడు.

"ఏమిటో చెప్పండి. తప్పక చేస్తాను," అన్నాడు పాపన్న.

"నీవూ, నీ భార్య నెల రోజులపాటు మా ఇంట ఉండి ఉపవాసం చేస్తూ గణ లక్ష్మి వ్రతమూ, నాగపూజా జరిపించాలి," అన్నాడు గ్రామాధికారి.

పాపన్న సరేనన్నాడు. పురోహితుడు ఏ రోజున ప్రతాపరణ ప్రారంభం కావలసింది నిర్ణయించాడు. పాపన్న, మీనాక్షి అనాడు గ్రామాధికారి ఇంటికి వెళ్ళి ప్రత దీక్ష పూనారు. వారు నెల రోజులపాటు పురోహితుడు చెప్పిన విధులన్నిటినీ తూచా తప్పకుండా నిర్వర్తిస్తూ, ఉపోహాలు చేసి ప్రతం పూర్తి చేశారు. ప్రతం చేయించిన గ్రామాధికారి సుష్టుగా భోజనం చేసి విడిరాయిలా గున్నాడు, మంత్రాలు చదివి దక్షిణలు సంగ్రహించిన పురోహితుడు మరింత సుఖంగా నిద్రపోయి సుఖంగా ఉన్నాడు, నిద్రాహారాలు లేక పాపన్న, మీనాక్షి మాత్రం చిక్కి కల్యాణశిష్టు లైపోయారు. ప్రతం పూర్తి అయిన మీదట గ్రామాధికారి పాపన్నకు పది రూపాయలు తాంబూలంలా పెట్టి ఇచ్చి, పంపేశాడు.

వెంటనే బావి తవ్వకం ప్రారంభమయింది. మూడు నిలువుల లోతు తవ్వడాకా అవసరమైనంత మంది కూలీలను నియోగించి, ఆ తరవాత ఇద్దరిని ఉంచి మిగిలిన వారిని పంపేశాడు గ్రామాధికారి.

బావి నాలుగు నిలువుల లోతు వచ్చాక ఒకనాడు తవ్వేవాడి పలుగుకు ఖంగున ఏదో తగిలింది. వెంటనే గ్రామాధికారి కూలి

వాళ్ళతో, "నీరు పడకపోగా రాయి కూడా తగిలింది. ఇక మీరు పని మానెయ్యవచ్చు," అని వాళ్ళను పంపేశాడు. తరవాత తానే కష్టపడి తవ్వి అనవ పెట్టె నెకదాన్ని పైకి తీశాడు. దాన్ని ఆయన ఆ రాత్రి శ్రమ పడి ఇంట్లోకి చేర్చాడు.

పుట్టెడాకతో ఆయన దాని మూత తెరిచి చూసేసరికి కళ్ళు తిరిగి పోయాయి. దాన్నిండా రాళ్ళే! ఎవరివల్లనో లోపం జరిగి ఉంటుంది. అందుకే బంగారం దొరకటానికి బదులు రాళ్ళు దొరికాయి. లోపం ఎవరు చేసి ఉంటారు? పురోహితుడు చెయ్యడు. చెయ్యటం వల్ల అతడికి ఒరిగే దేమీలేదు.

పాపన్న, కామాక్షి ఏదో లోపం చేసి ఉంటారు. ఎప్పుడో నిష్కారంగా మై ఉంటుంది.

ఈ మాట అనుకుని గ్రామాధికారి పాపన్నను పిలిపించి, "నీ మూలంగా పర్యవేక్షణ ఉంటుంది. బోలెడంత డబ్బు పోసి ప్రతం చేయిస్తే ఫలితం దక్కకుండా పోయింది. నువ్వు, నీ భార్య ఉపవాసాలు సరిగా చెయ్యక దొంగ తిండి తిని ఉంటారు," అని నిఘరాళాడాడు.

"మీరనే బేమిటా నా కర్తవ్యం కాలేదు. మేము పురోహితుడు చెప్పినదల్లా వెంట్రుక వాని పొద్దురాకుండా చేశాం. మీరేం ప్రత ఫలితం ఆశించారు? అది ఎలా దక్కకుండా పోయింది?" అని పాపన్న అడిగాడు.

అక ఏమీ దాచకుండా గ్రామాధికారి పాపన్నకు అంతా చెప్పేసి, "అ క్షత్రాధిపతి చెప్పినట్లే నాలుగు నిలువుల లోతున ఈ పెట్టె దొరికింది. దాల్లో నిధి ఉంటుందని అయిన అన్నాడు. ఎముందో నువ్వే చూడు,"

అన్నాడు. పాపన్న పెట్టె మూత తెరిచి చూసి, "అందులో ఉన్నది బంగారమే!" అన్నాడు.

గ్రామాధికారి ఆత్రంగా వచ్చి చూశాడు. ఆయనకు పెట్టె నిండా రాళ్ళే కనపడ్డాయి. "చేసిన మోసం చాలాక నన్ను భ్రమ పెడుతున్నావు కూడానా? బంగారమైతే మీ యింటికి వట్టుకుపో!" అన్నాడాయన.

"మీ కక్కర్లక పోతే అలాగే అప్పించండి," అంటూ పాపన్న ఆ పెట్టెను తన ఇంటికి తీసుకుపోయి, తనకు నిధి దొరికిందని దాన్ని ధర్మకార్యాలకు వినియోగించ వలసిందని రాజుగారికి కబురు చేశాడు. రాజుదొంగులు వచ్చి ఆ పెట్టెను మోయించుకు పోయారు. తరవాత రాజుగారు పాపన్నకు మంచి బహుమానమూ, యోగ్యతా పత్రమూ పంపాడు.

అదంతా తెలిసి గ్రామాధికారి తనకు డబ్బు దొరక్కపోగా, కిర్తి అయినా దొరికిందికాదే అని చాలా విచారించాడు.

సహాయం కోరిన దయ్యం

పాపన్న ఉండే గ్రామం నుంచి అతని అత్తవారి ఊరికి వెళ్ళి దారిలో కపాలిశ్వర మనే గ్రామం ఉన్నది. ఆ గ్రామంలో ఒక క్రిమంతుడికి శాంత అనే కూతురుండేది. అమెకు పెళ్ళిడు వచ్చింది.

ఆ గ్రామంలోనే జక్కన్న అనే ఒక యువకు డుండే వాడు. అతను బుద్ధి మంతుడూ, రూపనీ, తెలివి తేటలు కల వాడూ అయినప్పటికీ అనాథ, నిరుపేద. ఒకప్పుడు జక్కన్నది ధనిక కుటుంబమే కాని అతని తండ్రి దురభ్యాసాల వల్ల ఉన్న దంతా పోయింది. జక్కన్న చిన్న తనం లోనే తండ్రిని పోగొట్టుకుని, దారిద్ర్యవస్త్రలో పడి, ఆ గ్రామంలో వారాలు చేసుకుంటూ చదువుకో వలసిన స్థితికి దిగజారాడు.

అయితే ఈళ్ళో వాళ్ళు జక్కన్నను అభిమానించి అతనికి తిండి బాధ లేకుండా

చూశారు. తనకు భోజనం పెట్టే ఇళ్ళలో అతను ఏవైనా చిల్లర పనులు కూడా చేసి సహాయంగానూ, చనువుగానూ ఉండేవాడు. అతనికి శాంత తండ్రి ఇంట కూడా వారం ఉండేది. ఆ విధంగా అతనికి శాంతకూ పరిచయం ఏర్పడి, అది చనువుగానూ, చివరకు ప్రేమగానూ మారింది. శాంత ఎప్పుడైనా జక్కన్న భార్య కావాలని నిశ్చయించుకున్నది. జక్కన్నకు కూడా అమె పైన చాలా అపేక్ష ఉండేది. వారిద్దరూ తమ మనసు లోకరికొకరు తెలుపుకుని, పెళ్ళి ప్రమాణం కూడా చేసుకున్నారు.

తన తల్లి దండ్రులు తన పెళ్ళి గురించి అలోచిస్తున్నారని తెలిసి శాంత తన మనస్సు లోని కోరికను తల్లితో చెప్పింది.

శాంత జక్కన్న వంటి పుట్టు దరిద్రుణ్ణి పెళ్ళాడటం అమె తల్లి దండ్రులకు ఎంత

సరవకారి పాపన్న కథ

మాత్రమూ నచ్చలేదు. అటువంటి వాడి పైన మనసుంచి నందుకు వా రామెను గట్టిగా చివాట్లు పెట్టి, ఇక ముందు తమ గుమ్మం తొక్కవద్దని జక్కన్నకు అంకి కూడా పెట్టారు.

వ్యవహారం ఇలా పరిణమించటం కాంతకూ, జక్కన్నకూ కూడా పెద్ద చెబ్బ అయింది. కాని వారి మనసులు మాత్రం మారలేదు. జక్కన్న ఆ గ్రామం వదిలి పెట్టి రాజధానికి వెళ్ళిపోయి రాజుగారి కొలువులో చేరే అవకాశం సంపాదించు కున్నాడు. అతను కపాలిశ్వరానికి తిరిగి వచ్చి, కాంత తండ్రి ఇంట పని చేసే ఒక

ముసలి దాసిని కలుసుకుని, "కాంతకు రహస్యంగా ఒక వార్త చెప్పాలి. నాకు అప్రాసంలో ఉద్యోగం దొరుకుతున్నది. ఇవాళ రాత్రి కాంత రెండు బాముల వేళ సత్రం దగ్గరికి వచ్చినట్లయితే నే వెక్కడ వేచి ఉంటాను. తరవాత మే మిద్దరమూ రాజధానికి వెళ్ళి అక్కడ పెళ్ళి చేసు కుంటాం. ఈ మాట కాంతకు చెబుతావా?" అన్నాడు. దాసిది సరేసన్నది.

దాసి దాని ద్వారా జక్కన్న సందేశం అందుకుని ఆ రాత్రి కాంత తన సగలూ, కొద్ది బట్టలూ మాట గట్టుకుని సరిగా నడి రాత్రి వేళ బయలుదేరింది. కాని ఆమె ఇంకా ఇంటి అవరణ దాటకముందే తల్లి దండ్రులకు దొరికి పోయింది. తల్లి ఆమెను నానా మాటలూ అన్నది. తండ్రి కొట్టాడు కూడా. ఆమె తమ వంశానికి అపరిచి తెస్తున్నదని ఇద్దరూ అడిపోశారు. ఆ తరవాత ఆమెకు ఇల్లే చెరసాలి అయిపోయింది.

ఆ రాత్రి జక్కన్న సత్రం ఆరుగు పైన కొడి కూసిన దాకా కాంత కోసం ఎదురు చూసి, నిరాశ చేసుకుని, రాజధానికి బయలు దేరి వెళ్ళిపోయి, కొలువులో చేరాడు. తరవాత కొద్ది రోజులకే ఆ రాజుకు పొరుగు రాజుతో చిన్న యుద్ధం తటస్థించింది. జీవితం

పైనే విరక్తి చెంది ఉన్న జక్కన్న ఆ యుద్ధంలో చావుకు వెరవకుండా పోరాడి తీవ్రంగా గాయపడి చాలా రోజులు మంచములో ఉండి చికిత్స పొందాడు.

ఈ లోపల శాంతకు తల్లి దండ్రులు పెళ్ళి చేసేసి, ఆమె బాధ్యత వదిలించుకోవటానికి విశ్వప్రయత్నాలు చేశారు. కాని ఆవి ఫలించలేదు. సంబంధాలు రాలేదు. అమెకూ, జక్కన్నకూ మధ్య ప్రేమ ఉండిన సంగతి ఎవరికీ తెలియదని వాళ్ళు అనుకున్నారే గాని అది అదివరకే ఊరంతటకీ తెలిసిపోయింది. అందుచేత శాంతను పెళ్ళాడటాని కెవరూ వచ్చారు కారు. "నా కడుపు చెడ పుట్టింది. దీన్నెవ్వరూ పెళ్ళాడదు!" అని తండ్రి కూతుర్ని తెట్టుకున్నాడు. వ్యవహారం ఇంతదాకా వచ్చాక తన కూతుర్ని ఆ జక్కన్నకే ఇచ్చి చేద్దామన్నా అతని జాడ తెలియలేదు. కష్టపడి విచారిస్తే అతను ఏనాడో యుద్ధంలో చచ్చి పోయాడని ఎవరో అన్నారు.

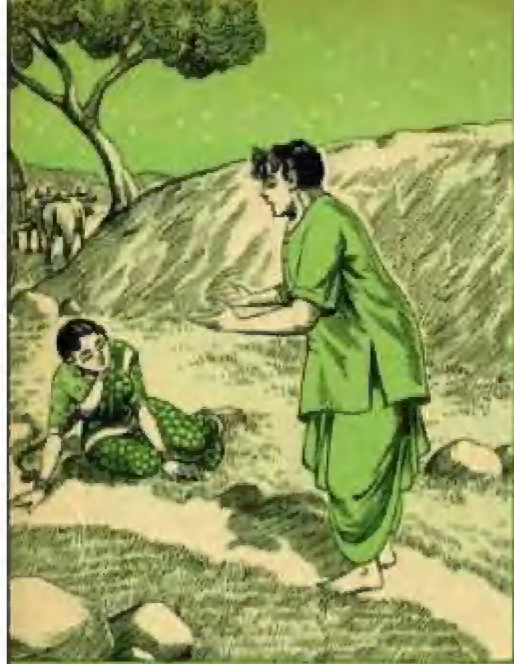
ఆ దుర్వార్త వివగానే శాంత అత్తహత్య చేసుకోవటానికి నిశ్చయించు కున్నది. ఆమె ఒక నాటి అపరాధంవేళ, తండ్రి ఇంట లేక, తల్లి ఏదో వనిలో ఉన్న సమయంలో ఇంటి నుంచి బయలుదేరి నడవసాగింది. సూర్యా

స్తమయం వెళుకు ఆమె ఒక నిర్జన ప్రదేశంలో ఉన్న ఒక పెద్ద చెరువు వద్దకు వచ్చి, అందులో పడబోయింది.

కాని ఆమెను ఎవరో వెనక్కు తోసి నట్టయింది. "అయ్యో!" అంటూ ఆమె చతికిలబడి, చుట్టూ చూసింది. అయితే ఎవరూ కనిపించలేదు. ఆమె మళ్ళీ లేచి చెరువుకేసి పరీగత్తబోయింది. మళ్ళీ ఎవరో వెనక నుంచి లాగి నట్టయింది. ఆమె మళ్ళీ చతికిలబడి చుట్టూ చూసింది. ఎక్కడా ఎవరూ కనిపించలేదు. మూడోసారి కూడా అలాగే జరిగేసరికి, "అయ్యో, నన్ను చావనీ!" అని గట్టిగా అరిచింది.

అదే సమయంలో పాపన్న తన అత్తగారి గ్రామం వెళ్ళి బండి మీద తిరిగి వస్తూ శాంత పెట్టిన కేక విన్నాడు. బండి దగ్గరికి రాగానే అతనికి చెరువు గట్టు మీద చతికిల పడి ఉన్న శాంత కనపడింది.

పాపన్న దారిలో బండి ఆవి, దిగి, ఆమెను సమీపించి, "ఎవరమ్మా సుహా? ఇక్కడ ఒంటరిగా ఏం చేస్తున్నావు? ఇప్పుడు గట్టిగా అరిచినట్టున్నావు దేనికి?" అని అడిగాడు. శాంత దాచకుండా తనకు వచ్చిన కష్టమంతా చెప్పుకున్నది.

"అమ్మా, అత్మహత్య మహాపాపం. నీకు నీ తల్లిదండ్రుల ఇరు సరకం లాగుంటే

మా ఇంటికి వచ్చి ఉండు. నీకే కష్టమూ, బాధా లేకుండా నేను కాపాడతాను," అన్నాడు పాపన్న.

శాంతకు పాపన్నను చూస్తున్న కొద్దీ అతను తప్ప తన కెవరూ అప్తులు లేరని విందింది. ఆమె వాళ్ళ ఇంటికి అతని వెంట వెళ్ళడానికి ఒప్పుకున్నది.

అప్పటికే చీకటి పడుతున్నది. సమీప గ్రామానికి పోవాలన్నా నాలుగైదు మైళ్ళు వెళ్ళాలి. చెరువుకు ఇవతలి వక్కన ఒక పురాతన భవనం ఉన్నది. పాపన్న శాంతను బండిలో ఎక్కించుకుని ఆ భవనం దగ్గరికి తోలుకు పోయాడు.

అప్పుడే చంద్రోదయ మయింది. భవనం పాడుపెట్టి ఉన్నదేగాని కఠిలం కాలేదు. ఇంటి ముందు అక్కడక్కడా పెచ్చి మొక్కలూ, గడ్డి తుప్పలూ ఉన్నాయి. పాపన్న దీపం వెలిగించి, బండి నుంచి వంట సామగ్రి దింపి, రాళ్ళు పెట్టి పొయి ఎర్పాటు చేసి, చెరువు నుంచి నీరు తెచ్చాడు. ఇద్దరూ చేరి తేలిక వంట చేపెశారు.

ఇంటికి పెడగా ఉన్న దారి వెంట గుర్రం మీద వెళ్ళే ఒక పెద్ద మనిషి, ఆ ఇంటి దీపం వెలుగుతూండటం చూసి, "ఎవరం డోయ! ఆ దయ్యాల కొంపలో ఉండకండి!

చందమామ

చచ్చి పోతారు!" అని హెచ్చరించి తన వారిని వెళ్ళిపోయాడు.

పాపన్నకు దయ్యాల భయంలేదు. శాంత నడిగితే "చాపటానికే సిద్ధమైతేదాన్ని నాకేం భయం?" అన్నది.

"నిన్ను చెరువులో వడకుండా అవినది ఈ ఇంటి దయ్యమే అయి ఉంటుంది. అది మంచి దయ్యమే అయి ఉండాలి," అన్నాడు పాపన్న. వాళ్ళిద్దరూ తేలికగా భోజనం చేసి ఇంటి ముందు వసరాలో చెర్రాకవక్కా సరుములు వార్చి, పడుకుని నిద్రపోయారు.

అర్ధ రాత్రివేళ ఎవరో మాట్లాడిన అరికిడి అయి పాపన్నా, శాంతా కూడా కళ్ళు తెరిచి

చూశారు. ఒక తెల్లటి ఆకారం గాలిలో తేలి ఉండటం వారిద్దరికీ కనిపించింది. దాన్ని చూసి శాంత శెవ్వున అరిచింది.

"భయపడకు, తల్లీ. నేను నీ కమి అవకారం చెయ్యను," అన్నదా ఆకారం.

పాపన్న లేచి కూర్చుని, "ఎవరయ్యా నిన్నా? నీకేం కావాలి?" అని అడిగాడు.

"నా కొక్క ఉపకారం చెయ్యాలి, నాయనా. నేని యింటి యజమాని అయిన గోపన్నను. ఇప్పుడు పికాచంగా ఉన్నాను. ఈ అమ్మాయి నా మనవడి భార్య. ఈమె భర్తను తెచ్చి, ఇద్దరినీ ఈ ఇంటి కాపరం పెట్టాలి. అంతదాకా నాకీ పికాచపు బ్రతుకు

తప్పదు. ఆ పని చేసి నీవు పుణ్యం కట్టుకున్నావంటే నాకు విమోచనం కలుగుతుంది," అన్నదా అకారం.

"సహాయం చెయ్యటానికి నేను సిద్ధమేగాని, ఈ ఇంటి ఎవరుగాని ఎలా కాపరం ఉంటారు?" అని పాపన్న అడిగాడు.

"నాయనా, ఈ ఇల్లిలా ఉండటానికి నేను తప్ప మరో కారణ మేమీలేదు. ఈ ఇంటి అంటులేని ధనమున్నది. నిశ్చయమంటి ఇల్లు. నా కథ చెబుతాను విను," అంటూ విశాచం తన కథను ఇలా చెప్పింది:

"మున్నె ఎళ్ళ క్రితం నేని ఇంటి గోపన్న ప్రభువనే పెరుతో మహా వైభవంగా బతి

కాను. నా కొడుకు చెద్ద సహవాసాలు మరిగి, నన్ను తృణీకరించి ధనం నిరులాగా వ్యయం చెయ్యసాగాడు. నేను నా స్వార్థిక మంతా వెండి బంగారాలుగా మార్చి ఈ ఇంటి నట్టింట పాతి పెట్టాను. ఆ రహస్యం నాతోనే పోయింది. నా అనంతరం నా కొడుకు స్త్రీరాస్త్ర పైనా, ఈ ఇంటి మీదా దొరికినంత మేరకు అప్పులు చేసి, దాకిదాల్ద బాధ వడలేక, తన చిన్న కొడుకును గాలికి వదిలేసి, తను కాస్తా దేశాలమీద పారిపోయి, దిక్కులేని చావు చచ్చాడు. అప్పులవాళ్ళు ఇల్లు అక్రమించుకున్నారు. కాని నేని రూపంలో ఈ ఇంటిని అంటి పెట్టుకుని ఉండి, ఈ ధనాన్ని కాపాడుతూ, ఇందులో ఎవరూ కాపురం చెయ్యటానికి అస్కారం లేకుండా చేస్తూ వచ్చాను. నా మనవడు ఇక్కన్న. వాడు వచ్చి ఈ ఇంటి కాపరం ఉంటే నా భారం వదిలిపోతుంది. ప్రయాణికులు ఈ ఇంటి సంగతి తెలియక ఇక్కడికి వచ్చి నవ్వుడల్లా, నా మనస్థితి తినుకురమ్మని వాళ్ళను అడుగుతూ వచ్చాను. అందరూ దడుచుకుని పారిపోయారు. ఒక్కరూ నాకు సహాయం చెయ్యలేదు. నా అదృష్టం కొద్ది ఇవాళ నా మనపది భార్యే ఇటుగా వచ్చింది. అమె చెరువులో పడకుండా కాపాడాను."

అంతా విని పాపన్న, "నీ మనవడు జక్కన్న ఎక్కడుంటాడే?" అన్నాడు.

"వాడు రాజధానిలో ఉన్నాడు. చికిత్స పొంది ఇప్పుడు ఆరోగ్యవంతుడుగా కూడా ఉన్నాడు," అన్నది విశాచం.

"నువ్వే వెళ్ళి నీ మనవడితో ఇదంతా చెప్పలేక పోయావా?" అన్నాడు పాపన్న.

"నేను పాతిపెట్టిన భవం నా మనవడికి చెందాలన్న దిగులుతోనే కదా నేను విశాచా స్వయాను? దాన్ని విడిచిపెట్టి పాపటం నాకు సాధ్యంకాదు. అహోరాత్రాలు దాన్ని కాపాడటమే నా పని," అన్నది విశాచం.

"సరే, నేను నీ మనవణ్ణి వెతికి తెచ్చి ఈ ఇంటి కావరం పెట్టిస్తాను. నీవు నిశ్చింతగా ఉండు," అన్నాడు పాపన్న. విశాచం అదృశ్యమయింది.

కిందటి రాత్రి గుర్రం మీద వెళ్ళిన మనిషి తిరిగి తెల్లవారి అటుగా వస్తూ, కిందటి రాత్రి తాను చూసిన మనుషు లింకా బతికి

ఉన్నందుకూ, అక్కడే ఉన్నందుకూ అశ్చర్య పోయాడు. ఆ భవనం గోపన్న అనే వనినిగట్టు దనీ, ఆ గోపన్నే దయ్యమై ఆ యింట ఉంటున్నట్టు అందరూ చెప్పు కుంటారని ఆ మనిషి పాపన్నతో చెప్పాడు.

పాపన్న శాంతను తన బండిలో తీసుకుని రాజధానికి వెళ్ళాడు. అక్కడ అతనికి జక్కన్న బాడ ములువుగానే తెలిసింది. జక్కన్నకు అన్ని విషయాలూ చెప్పి అతన్ని గోపన్న ఇంటికి తీసుకు వచ్చాడు పాపన్న.

పాపన్నా, జక్కన్నా నట్టింట్ తవ్వగా, విశాచం చెప్పినట్టే ఒక పెట్టెలో అంకురేని వెండి నాణాలూ, బంగారు నాణాలూ దొరి కాయి. పాపన్న కొన్ని రోజులపాటు అక్కడే ఉండి, భవనాని కంతకూ వెల్ల వెయింది. దొడ్డి బాగు చేయించి, జక్కన్నకూ శాంతకూ పెళ్ళి చేయించి, తానే స్వయంగా కన్యా దానం చేసి, వారిద్దరి చేతా ఆ ఇంటి కావరం పెట్టించి, తిరిగి తన ఇల్లు చేరుకున్నాడు.

పెట్టని పరీక్ష

దేశంలోని గ్రామాధికారులందరికీ రాజుగారి పద్దనుంచి ఒక ఫర్మానా వచ్చింది. అదేమిటంటే, ప్రతి గ్రామాధికారి తన గ్రామంలో ఉండే విశిష్ట వ్యక్తుల పేర్లూ, వివరాలూ రహస్యంగా రాజుగారి దివానానికి అందజేయాలి. గ్రామంలో ఉండే పండితులూ, కవులూ, గాయకులూ, శిల్పులూ, వీరులూ మొదలైన వారి పేర్లను జాబితాలో చేర్చవచ్చు.

రాజుగారి ఫర్మానా చేత బట్టుకుని దివానం నుంచి ఒక అధికారి ప్రతి గ్రామమూ తిరుగుతూ పాపన్న ఉండే గ్రామంలోని గ్రామాధికారి పద్దకు కూడా వచ్చాడు. గ్రామాధికారి తమ గ్రామంలో ఉన్న ఒక కవి, ఒక శిల్పి, ఒక గాయకుడూ, ఇద్దరు వీరులూ—వీరి పేర్లను జాబితాలో వేసి, అవిరుస ఆరో పేరు కింద పరోపకారి పాపన్న పేరు కూడా చేర్చాడు.

అధికారి జాబితా తీసుకుని వెళ్ళి పోయిన వారం రోజులకు గ్రామాధికారికి దివానం నుంచి ఒక తాళీదు వచ్చింది; జాబితాలో చేర్చిన ఆరుగురికీ గ్రామాధికారి నిరూపణ పత్రాలిచ్చి, వచ్చే సవమి మధ్యాహ్నం లోపుగా వారిని ఆస్థానానికి పంపాలి.

గ్రామాధికారి ఆరుగురినీ పిలిపించి, రాజుగారి తాళీదు వినిపించి, "మీ కందరికీ రాజుగా రేదో సన్మానం చేసేటట్టు కనబడుతుంది. కనక మీరందరూ బయలుదేరి వెళ్ళండి," అన్నాడు.

"వాళ్ళంతా ప్రత్యేకతలు గల వాళ్ళు. నన్నెందుకు పామ్మంటారు, స్వామి? నేను ఎందులోనూ ప్రముఖుణ్ణి కానే! నామూలంగా గ్రామానికి అప్రతిష్ట వస్తుందో ఏమో!" అన్నాడు పాపన్న.

"అదేమీ ఉండదు. నిన్ను గురించి నిజం తెలుసుకునే రాజుగారు అహ్వనిం

చారు. అహ్వనాన్ని తిరస్కరించటం నేర మవుతుంది. వెళ్ళిరా," అన్నాడు గ్రామాధి కారి. పాపన్న విధిలేక ఒప్పుకున్నాడు.

గ్రామం నుంచి రాజధానికి వాలుగు రోజుల ప్రయాణం. అరుగురూ పిలును బట్టి మజిలీలు చేస్తూ, నవమినాటి ఉద యానికి రాజధాని సమీపాన గల గ్రామానికి చేరుకున్నారు. అవాంతరాలు రాకుండా ఉంటే మధ్యాహ్నం లోపల రాజగారి ఇంటికి చేరుకోవచ్చు.

వాళ్ళు కొంత దూరం వచ్చేసరికి ఒక కాలవ అడ్డొచ్చింది. కాలవను దాటటానికి ఒక తాటి బొండు గట్లకు అడ్డంగా వేసి

ఉన్నది. వాళ్ళక్కడికి వచ్చేసరికి, దాని మీదుగా దాటటం చేతగాక ఒక ముసలిది ముగ్గురు పిల్లలూ దిక్కున పడి ఉన్నారు.

అటుగా వచ్చిన అరుగురిని చూసి ముసలిది, "బాబూ, నన్నూ, ఈ పని వాళ్ళనూ అవతలికి దాటంతుడూ! తాటి బొండు మీదుగా నడవటానికి భయంగా ఉన్నది. కాలవ చూడబోతే లోతు," అన్నది.

పాపన్న ముతాలో వాళ్ళు, "వెనక నుంచి అంకెవరైనా వచ్చి దాటిస్తారలే. మేం తొందరగా వెళ్ళాలి," అంటూ ఒక రోకరే తాటిబొండు మీదుగా కాలవ దాటి అవతలికి వెళ్ళారు. ఒక్క పాపన్న మటుకు అవతలి ఉండిపోయి, "నిన్నూ, నీ పిల్లలనూ నేను దాటిస్తాలే, భయ పడకు," అన్నాడు.

కాస్త అలోదించిన మీదట అది కూడా అంత తేలికపని కాదని పాపన్నకు తోచింది. ముసలిది మరీ వృద్ధు, పిల్లలు మరీ పని వాళ్ళు. ఆ తాటి బొండు మీదుగా ఆ ముసలి దాన్ని, ఆ పని పిల్లలనూ చెయ్యి వట్టి నడి పించటం అంత తేలిక పనికాదు. మధ్య దారిలో వాళ్ళు తనను కూడా నీటిలో పడెయ్యవచ్చు. అందుచేత పాపన్న కాలవ మీదుగా పట్టుతాడు ఏర్పాటు చేయ నిశ్చ

యించాడు. తాను స్వయంగా ఒక రిద్దరిని
నడిపించి ప్రయోజన మేమిటి? పట్టుతాడు
ఏర్పాటు చేస్తే ప్రతి ఒక్కరూ దాని సహ
యంతో తాటిబొండు మీదుగా దాట గలుగు
తారు. ఈ మాట అనుకుని పాపన్న తన
మాట ఒడ్డున పెట్టి, అక్కడ పాతటానికి
గుంజకర కోసం వెతకసాగాడు.

అప్పటికే అవతలి ఒడ్డుకు చేరిన
అయిదుగురూ, "పాపన్నా, రావేం? ఇంకా
ఏం చేస్తున్నా పక్కడ? పట్టెక్కి పోతు
న్నది!" అని కేకలు పెట్టారు.

"మీరు నడుస్తూండండి. నేను వచ్చి
కలుసుకుంటాను," అన్నాడు పాపన్న.

"ఏ దెప్పడూ ఇంతేలే. ఇంత దూరం
మనలో కలిసి వచ్చాడు, అదే విశేషం,"
అనుకుని మిగతా అయిదుగురూ గబగబా
ముందుకు సాగారు.

కాలవ దగ్గర దిగబడి పోయిన పాపన్న
అరేసి అడుగుల నిడుపు గల రెండు కర్రలు
గట్టివి సంపాదించి, కాలవ ఈ ఒడ్డునా,
ఆ ఒడ్డునా బాగా లోతుగా, గట్టిగా పోతాడు.
బలమైన మురితొడలు తెచ్చి, వాటిని
తాడుగా అమర్చి, రెండు గుంజలకూ
కట్టాడు. ఇప్పుడెంత ఎరికి వాళ్ళయినా
ఆ తాడు పట్టుకుని తాటి బొండు మీదుగా
కాలవను దాటి వెళ్ళవచ్చు.

పరికరాలేవీ లేని కారణంచేత ఈ పని పూర్తి కావడానికి రెండు మూడు గడియలు పట్టింది. ముసలిదీ, దాని మనమలా చివరకు కాలవ దాటారు.

"బతికిందావు, బాబూ. అంక మేం దివాణానికి నిశ్చింతగా పోవచ్చు," అన్నది ముసలిది.

"మీరు రాజుగా రింబికా పోతున్నారు?" అన్నాడు పాపన్న అశ్చర్యంతో.

"అవును, నాయనా. రాజుగారి పుట్టిన రోజు పండుగ కదా! వీడ సాదరికు అన్నారు పెడుతున్నారు. దానికే నా మన పళ్ళతో సహా పోతున్నా," అన్నది ముసలిది.

"నేనూ అక్కడికే పోతున్నా. అందరమూ కలిసే పోదాం," అన్నాడు పాపన్న.

అయితే సడక చురుకుగా పాగలేదు. అందరి కన్న చిన్న పిల్లవాడు కాళ్ళు నెప్పి పెడుతున్నాయనీ, సడవలేననీ అన్నాడు. ముసలిది వాణ్ణిత్తుకుని బొత్తిగా సడవలేక పోయింది. అందుచేత పాపన్న వాణ్ణి తానే ఎత్తుకుని నడిచాడు.

పాపన్న దివాణానికి చేరుకునే సరికి మధ్యాహ్నం కొంచెం దాటనే దాటింది. పాపన్న భోజనకాల దగ్గర ముసలిదాన్ని, పిల్లలనూ వదిలి, అతిథులు ప్రవేశించే ద్వారం వద్దకు వెళ్ళాడు.

అతనితో వచ్చిన అయిదుగురూ మధ్యాహ్నానికి ముందే చేరుకున్నప్పటికీ వారికి ప్రవేశం దొరకలేదు. వారింకా బయటే ఉన్నారు. మంత్రిగారు వాళ్ళ నడిగి, ఫలాని గ్రామం నుంచి వస్తున్నట్టు తెలుసుకుని, "బాబితా ప్రకారం మీరు ఆరుగురు కద. అరేవాడేడి?" అన్నాడు.

"అతను దారిలో లేనిపోని పనులేవే మీద చేసుకుని వెనకపడి పోయాడు," అన్నారు వాళ్ళు.

"అతన్ని కూడా రానివ్వండి. అందరూ లోపలికి పోవచ్చు," అన్నాడు మంత్రి.

పాపన్న కనిపించగానే వాళ్ళయిదు
గురూ అతని పైన విరుచుకు పడ్డారు.
"నీ మూలంగా మేం బయట ఉండి
పోయాం. మా కన్న ఎంతో ఆలస్యంగా
పచ్చిన జల్లన్న లోపలికి వెళ్ళి పోయాయి.
నువ్వు మన గ్రామాని కున్న పరువు కాస్తా
తీసేశావు." అన్నారు వాళ్ళు.

"అందుకే నేను రాను మొర్రో
అన్నాను," అన్నాడు పాపన్న.

అరుగురూ కలిసి మంత్రిగారి వద్దకు
వెళ్ళారు. మంత్రిగారు వాళ్ళు తెచ్చిన
నెరూవణ పత్రాలు పరిశీలించి, వారు
ఆలస్యంగా రావటానికి కారణ మడిగాడు.

"అయ్యా, తప్పు వాడే. వీరయిదుగురూ
నమయానికే వచ్చారు. అక్కడి కొక మైలు
దూరాన కాలవ మీద పట్టుకాడు అమర్చుతూ
నేనే ఆలస్యం చేశాను," అంటూ పాపన్న
తాటి బొండు పైన కాలవ దాటటంలో
ముసలివాళ్ళకూ పిల్లలకూ గల అసౌకర్యం
గురించి చెప్పాడు. ముసలిదాన్ని గురించి,
దాని మనమలను గురించి కూడా మంత్రి
గారికి చెప్పాడు.

"ఇప్పుడా వంతెన సౌకర్యంగా
ఉన్నదా?" అని మంత్రి అడిగాడు.

"చిత్తం. చిన్న పిల్లలు కూడా దాట
వచ్చునంది," అన్నారు పాపన్న.

"అది మరమ్మకు చెయ్యబాని కెంత కాలం వృధా అయింది?" అని ప్రశ్నించాడు మంత్రి.

"మేం వచ్చి చేరి మూడు ఘడియలయిందండి," అన్నారు మిగిలిన అయిదుగురు.

"ఇప్పుడు మధ్యాహ్నం చాలి ఘడియ అయింది. మీరు అయిదుగురున్నారు. మీరు కూడా అతనికి సహాయపడి ఉంటే అందరూ మధ్యాహ్నం లోవలే వచ్చి ఉండరూ?" అన్నాడు మంత్రి.

ఎవరూ బావా బివ్వలేదు.

"సరే, మీరు ముందు వెళ్ళి రోజువాయి చెయ్యండి," అన్నాడు మంత్రి.

రాజుగారి పుట్టినరోజు ఉత్సవాని సందర్భంలో మూడు రోజులపాటు సదస్సు జరిగింది. వివిధ గ్రామాల నుంచి వచ్చిన ప్రముఖులకు వారి వారి విద్యాలలో పరీక్షలు పెట్టి, వారి వారి ప్రతిభకు తగ్గట్టుగా బహుమానా లిచ్చారు.

తనకు కూడా ఏదో పరీక్ష పెడతారని, తన పని అభాసపుకుందని పాపన్న భయపడ్డాడు, కాని అలాటి దేమీ జరగలేదు. అతని రోజు పరీక్షలు ముగిశాయి. ఒక్కొక్కరి పేరే చదివి బహుమానాలు పంప సాగారు. పాపన్నకు పరీక్ష జరగలేదు, అందుచేత అతని కేమీ బహుమానం ఉండదని, అతని వెంట వచ్చిన వాళ్ళను కున్నారు. కాని రాజుగారు పాపన్నను కూడా బహుమతి ప్రదానానికి పిలిచాడు.

"ఈయన పేరు పాపన్న. వరోపకారి. ఈయనకు పరీక్ష పెట్టలేదు. ఎందు కంటే ఈయన ఇక్కడికి వచ్చే దారిలోనే ఈయన పరీక్ష జరిగి పోయింది. ప్రతిఫలం ఏమీ కొరకుండా, తాను నష్టపడి అయినా తోటి మానవులకు ఎల్లప్పుడూ ఉపకారం చేసే పాపన్నకు వదిలెల బంగారు కాసులు ప్రత్యేక బహుమానంగా ఇస్తున్నాం," అని రాజుగారు నిండు సభలో ప్రకటించాడు.

కరువు కాటకాలు

ఒకసారి పాపన్న నివసించే దేశంలో పెద్ద కరువు ఏర్పడింది. వానలు కురవలేదు. పంటలు పండలేదు. కరువు నివారణ కోసమై రాజుగారు బావులను మరింత లోతుగా తవ్వించాడు. అందువల్ల లాభం లేకపోయింది. బొక్కనంలో ధనం ఉన్న మేరకు దూరదేశాల నుంచి ఆహార ధాన్యాలు తెప్పించి ప్రజలకు పంచి పెట్టించాడు. బొక్కనం కూడా ఖాళీ అయింది.

ఈ సమయంలో ఒకనాటి తెల్లవారు జామున పాపన్న కొక చిత్రమైన కల వచ్చింది. అందులో పాపన్నకు రాజుగారు కనిపించి, తూర్పుగా కనబడే కొండలను చూపిస్తూ, "ఆ కొండలలో ఎక్కడో ధన రాసులున్నాయని మా కులదేవత చెప్పింది. ఆ ధనం గురించి తెలుసుకు రమ్మని భటులను పంపితే ఒక్కరూ తిరిగి రాలేదు. ప్రజలు మాడి చస్తూంటే ఏమీ చెయ్య

లేకుండా చూస్తూ కూర్చోవటం బాధగా ఉన్నది. ఆ ధనం సంగతి తెలుసుకుని వచ్చే వారెవరూ కనిపించరు. కాస్త నీవా పని చేస్తావా?" అని అడిగాడు.

"అంతకంటేనా, ప్రభూ. ఇప్పుడే బయలుదేరుతాను," అని పాపన్న అంటుండగా పాపన్నకు మెలికువ వచ్చింది.

తనకు వచ్చిన కలను తలుచుకుని పాపన్న చాలా అశ్చర్యపడ్డాడు. అది ఇంకా కళ్ళకు కట్టినట్టే ఉన్నది. పాపన్న రాజు వద్దకు వెళ్ళి స్వప్న వృత్తాంతం చెబుదామనుకున్నాడు గాని, కల వాస్తవమో, కాదో ముందుగా తెల్పుకోవటం మంచిదని అతనికి అనిపించింది.

అందుచేత పాపన్న ఎవరికీ చెప్పకుండా ఇంటి నుంచి బయలుదేరి తూర్పుగా ప్రయాణమయ్యాడు. అతను తూర్పు కొండల ఇవతల అరణ్యప్రదేశం కుండా పోయే

టప్పుడు అక్కడ గ్రామాలలో నివసించే వారు, ఆ కొండలలోకి ఎవరూ వెళ్ళరని, వెళ్ళిన వారెవరూ తిరిగిరారని, ఒకప్పుడు కొందరు రాజభటులు అటుగా వెళ్ళి మరీ తిరిగి రాలేదని చెప్పారు. ఈ మాటలు విన్న మీదట పాపన్నకు తన కలలో కొంత నిజం ఉన్నట్టే తోచి, ముందుకు వెళ్ళాలనే నిశ్చయం మరింత దృఢమయింది.

ముందుకు పోతున్న కొద్దీ అరణ్యం కికా రణ్యమయింది. అటువంటి ప్రాంతంలో నడుస్తూండగా, హఠాత్తుగా ఒక మనిషి పాపన్న దారిలో అడ్డంగా ప్రత్యక్షమై, "మీరా, పాపన్నగారూ? ఇంకెవరో అను

కున్నాను. ఏమిటిరా అరణ్యంలోకి వస్తున్నాడు?" అని అడిగాడు.

పాపన్న అ మనిషిని గుర్తు వట్టాడు. అ మనిషి ఒక దొంగ; లోగడ పాపన్న ద్వారా చికిత్సపొంది, రక్షించబడిన వాడు. పాపన్న అతనితో తన కల గురించి చెప్పి, "జనం తిండికి అల్లాడిపోతున్నారు. కొండల్లో ఆ ధనం ఎక్కడ ఉన్నదీ వెతకటానికి నువ్వు సహాయం చేస్తావా?" అని అడిగాడు.

"అది సాధ్యమయే పని కాదే! అది భయంకరమైన ప్రదేశం. ఇక్కడి కెవరూ రాకూడదు. నా వైన దయ వుంచి మీరు తిరిగి వెళ్ళండి," అన్నాడా దొంగ.

"ఒక వంక ప్రజలు తిండిలేక కటకట పడుతుంటే, ఇక్కడ ధనం ఉన్నదని తెలిసి ఎలా వెనక్కుపోను?" అని పాపన్న అడిగాడు.

"బాబూ, ఆలాటి దయావాక్షిణ్యాలిక్కడ చోటులేదు. మీరు దయచేసి వెళ్ళి పొంది," అన్నాడు దొంగ.

ఇంతలో మరొక మనిషి ఎటునుంచో వచ్చి, "ఎవడు విడు? ఇక్కడికేం పని మీద వచ్చాడు? చేతులూ, కాళ్ళూ కట్టి ఈడ్చుకుపోక నిలబడి వీడితో మాట్లాడు

కున్నావేమిటి?" అని దొంగతో అన్నాడు. వాడు కూడా దొంగల ముఠాకు చెందినవాడే.

వాడితో మొదటి దొంగ రహస్యంగా పాపన్న గురించి చెప్పి, "ఏం చేద్దాం?" అని నలహ అడిగాడు.

"మీన నాయకుడి దగ్గరికి తీసుకు పోదాం," అన్నాడు రెండో దొంగ.

ఇద్దరూ కలిసి పాపన్నను దొంగల నాయకుడి వద్దకు తీసుకుపోయారు. మొదటి దొంగ తమ నాయకుడి చెవిలో రహస్యంగా, పాపన్న ఒకప్పుడు తనకు చేసిన ఉపకారం గురించి చెప్పాడు.

అంతా విని దొంగల నాయకుడు పాపన్నతో, "మీ ప్రాంతానికి వచ్చినవాళ్ళను ప్రాణాలతో పోనిచ్చే అలవాటు మాకులేదు. అయినా నీవు మాకు ఉపకారం చేసి ఉన్న వాడివి కనుక నిన్ను నిరపాయంగా తిరిగి వెళ్ళిపోనిస్తాను. సరేనా?" అన్నాడు.

"మీ అభిమానానికి కృతజ్ఞుణ్ణి. కాని నాకు ఒక్క ఉపకారం చేయించండి. ఈ కొండలలో ఉండే ధనరాసులు నాకు చూపించినట్లయితే నేను తిరిగివెళ్ళి వాటి వివరాలు రాజుగారితో చెప్పి, ఆ తరువాత జరగవలసిన విర్యాక్తు చేయిస్తాను," అన్నాడు పాపన్న.

"ఇంకా నయం! ఇంతవరకు నీవు చూసినది ఎవరికీ చెప్పనని మా కాలికామ్మ వారి ఎడట ప్రమాణం చేస్తేనే నిన్ను ప్రాణాలతో తిరిగిపోనిచ్చేది," అన్నాడు దొంగల నాయకుడు.

"నాకు చూపటం ఇష్టంలేకపోతే ఇక్కడ ఉండే ధనాన్ని మీరే తిన్నగా రాజుగారి వద్దకు వంపండి," అన్నాడు పాపన్న.

దొంగల నాయకుడు మండిపడి, "మీ కష్టాల్లానా మేము ఎవరికీ ఇవ్వము. మా సంగతి ఎవరికీ చెప్పనని కాలిక ముందు ప్రమాణం చెయ్యకపోతే నిన్ను కాలికకు బలి ఇచ్చేస్తాము," అన్నాడు.

"నే సలాట ప్రమాణం చెయ్యలేను," అన్నాడు పాపన్న.

మరుక్షణమే దొంగలు పాపన్నను చెరోక రెక్కా వట్టుకుని కాళికావిగ్రహం వద్దకు తీసుకుపోయారు. అది రెండు నిలువుల ఎత్తుగల భయంకరమైన విగ్రహం.

"ఇప్పుడైనా కాళిక ముందు ప్రమాణం చెయ్యి, ప్రాణాలతో బయట పడతావు," అన్నాడు దొంగల నాయకుడు.

"నే నిక్కడికి డబ్బుకోసం వచ్చాను, మీ రహస్యాన్ని కాపాడటానికి కాదు," అన్నాడు పాపన్న దృఢంగా.

పాపన్న తల తెగయ్యటానికి దొంగల నాయకుడు కత్తి ఎత్తాడు. ఆ క్షణంలోనే కాళికావిగ్రహం, ఎవరో తోసనట్టుగా, మొదలంటా విరుచుకుని, వక్కకు ఒరిగి, దొంగల నాయకుడి పైన పడింది. దొంగల నాయకుడు వాని కిందపడి ఒక్క చూపుతుంటే ప్రాణాలు పడితాడు.

"చూశారా? నన్ను దేవే ఇలా పంపింది. మీ కింక మీ నాయకుడితో పనిలేదని చెప్పటానికి అతన్ని బలి పుచ్చుకున్నది. ప్రజలు కరువులాభ నుండి బయటపడటానికి మీ ధనం అవసరం. ఈ మాట కలిలో దేవి చెప్పిన మీదటనే నే నిలా వచ్చాను. నా వెంట రండి. రాజుగారు మిమ్మల్ని శిక్షించ కుండా నేను చూస్తాను. మీరంతా మామూలు ప్రజలతో కలిసి జీవించటం ప్రారంభిస్తే దేవి సంతోషిస్తుంది," అని పాపన్న దొంగలకు సచ్చ చెప్పాడు.

పాపన్న ధైర్యం కళ్ళారా చూసిన దొంగలకు అతని మాటలలో సులువుగా గురి కుదిరింది. వాళ్ళు తమ ధన మంతా మోసుకుని రాజుగారి వద్దకు పాపన్న వెంట వెళ్ళారు. రాజుగారు దొంగలందరినీ శిక్షించి, వాళ్ళకు జీవనోపాయాలు ఏర్పాటు చేసి, వారి ధనంతో కరువు నివారణ యత్నాలు చేశాడు.

దారిలో దాహం

ఒకసారి పాపన్న నివసించే ఊళ్లో ఒక విచిత్రమైన, భయంకరమైన పిల్లల రోగం ప్రారంభమయింది. రెండు రోజులపాటు పిల్లలు తిండి తినక, ఆటలాడక, నీరసంగా ఏడుస్తూ ఉంటారు. మూడో రోజున జ్వరం వట్టుకుంటుంది. మూడు రోజులు జ్వరంతో బాధపడి పిల్లలు చచ్చిపోతారు.

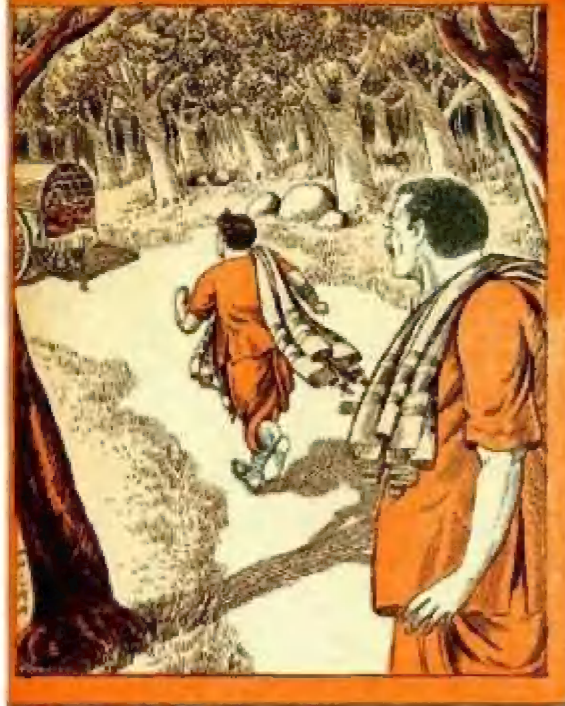
ఆ జ్వరానికి చికిత్స చెయ్యగల వైద్యులెవరూ ఆ ఊళ్లో లేరు. పది మైళ్ళ దూరాన శివపురంలో ఉండే చక్రవైద్యుడనే ఆయన ఆ జ్వరానికి తగిన చికిత్స చేసే నయం చెయ్యగలిగాడు. ఆ వైద్యుణ్ణి తీసుకు రావాలంటే ఖర్చు ఎక్కువ. అది భరించుకో లేనివాళ్ళు, పిల్లలను శివపురానికి తీసుకుపోయి, వైద్యుడికి చూపించి, మందు తీసుకుని వచ్చేసేవాళ్ళు. బిడ్డను చూసి పరీక్ష చెయ్యకుండా వైద్యుడు మందిచ్చే వాడు కాదు. జ్వరం తగలక

ముందే చికిత్స చెయ్యాలి. జ్వరం తగిలక ఏ మందూ పని చెయ్యదు. జ్వరం తగలక ముందే చికిత్స ప్రారంభించిన వాళ్ళు వైద్యుడిచ్చిన మందుతోనూ, ఆయన చెప్పిన పథ్యపానాలతోనూ జ్వరం రాకుండా చేసుకో గలిగేవారు.

ఒకనాటి ఉదయం పాపన్న బిడ్డకు జ్వరం రాబోతున్న సూచనలు కనిపించాయి. వెంటనే బిడ్డను చక్రవైద్యుడి వద్దకు తీసుకుపోమ్మని పాపన్న భార్య అన్నది. అయితే సమయానికి పాపన్న సొంత బండి లేదు. ఇంకెవరి బిడ్డనో వైద్యుడింటికి తీసుకు పోవలసి వస్తే, పాపన్న తన బండి నిద్దాడు. అందుచేత వైద్యుణ్ణి తన ఇంటికి పిలుచుకు వచ్చి బిడ్డను చూపించాలనుకున్నాడు పాపన్న.

ఇంతలో పొరుగింటి సోమన్న అత్రంగా వచ్చి, "పాపన్న గారూ, నూ బిడ్డకు

ఆ పాడు జ్వరం వచ్చేటట్లున్నది. చక్ర వైద్యుడి వద్దకు తీసుకుపోయి చూపించాలి. మీ బండి కాస్త ఇస్తారా?" అని అడిగాడు.

పావన్న తనకు కూడా అదే వమస్య వచ్చిందన్నాడు. "వదండి. పోయి వైద్యుణ్ణి తీసుకు వద్దాం," అన్నాడు సోమన్న.

తనకు లోడు దొరికినందుకు పావన్న కూడా సంతోషించాడు.

ఇద్దరూ శివపురాకి బయలుదేరారు. కొంత దూరం వెళ్ళినాక సోమన్న, "మనం రోడ్డు వెంబడే పోతే పది మైళ్ళ దూరం. ఇటు కొండ వక్కగా అడ్డదారిన వెళితే రెండు మైళ్ళు తగ్గుతుంది," అన్నాడు.

"అయితే అడ్డ దారి నే పోదాం," అన్నాడు పావన్న.

ఇంతలోనే రహదారి వెంబడి ఒక గుర్రపు బండి వేగంగా వారిని దాటి వెళ్ళింది. దాన్ని ఒక యువకుడు తోలుతున్నాడు. ఒక యువతి బండిలో కూర్చుని ఉన్నది.

బండి ఎంతో దూరం వెళ్ళకుండానే ఆగిపోయింది. బండిలో ఉన్న స్త్రీ, "అయ్యో నహాయం రండి! నహాయం!" అని అర్తనాదం చేసింది.

అర్తనాదం వింటూనే పావన్న బండికేసి పరిగెత్తాడు. సోమన్న విసుక్కున్నాడు.

పావన్న వెళ్ళి చూసే సరికి, బండి తోలుతూ ఉండిన యువకుడు కళ్ళిం పదిలేసి, బండిలో ఒరిగిపోయి, ఛాతి పట్టుకుని మూలుగుతూ, "దాహం! మంట!" అంటున్నాడు.

"ఈ యన నా భర్త. ఉన్నట్టుండి సుస్తీ చేసింది. బయలుదేరేటప్పుడు చేసిన భోజనంలో ఏదో వికటించింది. కడుపు నొప్పి, దాహం అన్నాడు. చెంబులో నీళ్ళు అందించాను. బండి కుదుపుకు చెంబు దొర్లి నీరంతా ఒలికిపోయింది. గ్రహదారం దారిక బండి వాడితో పోట్లాడి, తానే

తేలుతూ వచ్చారు. వాడున్నా కానిని నీరు తెచ్చి పెట్టును. మీరు ఈ చెంబుతో కాస్త నీరు తెచ్చి పెట్టి పుణ్యం కట్టుకోండి. మీ మేలు మరిచిపో," అని బండిలో వున్న ఆడది పాపన్నను బతిమాలింది.

"మనం తొందరగా పోవాలి," అని సోమన్న జ్ఞాపకం చేశాడు. కాని పాపన్న విచిచించుకోకుండా చెంబు తీసుకుని దూరాన కనపడే గుడి తేసి పరిగెత్తాడు.

"ఈ మనిషితో పెట్టుకుంటే ఇంతే!" అనుకుని సోమన్న, "నేను పోతున్నా నయ్యాయ్!" అని కేకపెట్టి అత్త దారిన కాలు పొగింపాడు.

పాపన్న కరచేగంతో గుడి చేరుకుని, అక్కడి పూజారి ఇంటినుంచి నీరు తీసుకుని బండి వద్దకు తిరిగి వచ్చాడు. యువకుడు నీరు తాగి కొంచెం తేరుకున్నాడు. కాని అతని కడుపువెప్పి తగ్గలేదు. అతను బండిలో పడుకుని, "నేనింక బండి తోలలేను," అన్నాడు. అతను శివపురం జమీందారు కొడుకు, తన భార్యను అమె వుట్టంటి నుంచి తన ఇంటికి తీసుకు పోతున్నాడు.

"మీరు విక్రాంతి తీసుకోండి. నేను బండి తోలి మిమ్మల్ని ఇంటి దగ్గర దిగివెడిచి

ఆ తరవాత నా పని చూసుకుంటాను," అన్నాడు పాపన్న.

"అందువల్ల మీ పని పాడుకాదు గద?" అన్నది చిన్న జమీందారు భార్య.

"నేను శివపురంలో ఉండే చక్ర వైద్యుడింటికి పోతున్నాను. మా బిడ్డకు విషబృతం తగిలి నట్టున్నది," అని చెప్పాడు పాపన్న.

"మేమూ శివపురమే పోతున్నాం గనక మీ కేమీ ఇబ్బంది ఉండదు," అన్నదామె.

పాపన్న బండిని వాయువేగంతో తోలి శివపురం జమీందారు గారింటి ముందు ఆపాడు. జమీందారు కొడుకు భార్యతోనూ

బండి దిగి, ఒక నౌకరును పిలిచి, "వీరిని చక్రవైద్యుడింటికి తీసుకుపో. వైద్యుణ్ణి వీరి వెంట వీరి ఊరికి తీసుకుపోయి, అక్కడి వని పూర్తి అయినాక తిరిగి వైద్యుణ్ణి ఇంటి దగ్గర దించి రా!" అని పురమాయించాడు.

ఆ బండిలోనే పాపన్న చక్రవైద్యుడింటికి వెళ్ళాడు. జమీందారుగారి బండి తన ఇంటి ముందాగగానే వైద్యుడు పరిగెత్తు కుంటూ వచ్చి, పాపన్న వచ్చినవని తెలుసు కుని, తనకోసం వెలి ఉన్న రోగులనందరినీ ఉండమని చెప్పి, బండిలో ఎక్కి పాపన్న ఊరికి బయలు దేరాడు. వైద్యుడు వెళ్ళిన కొంత సేవటికి, కాళ్ళు తిప్పులు పెడుతూ సోమన్న వైద్యుడింటికి చేరు కున్నాడు. అద్దదారిలో అతనికి ఎదురు చెబ్బలు తగిలాయి, ముళ్ళు గుచ్చుకున్నాయి. ఇంతా క్రమపడి వస్తే వైద్యుడు బండిలో ఎటో వెళ్ళినట్టు తెలిసింది. ఆయన రాక తెదురు చూస్తూ సోమన్న అక్కడే కూర్చున్నాడు.

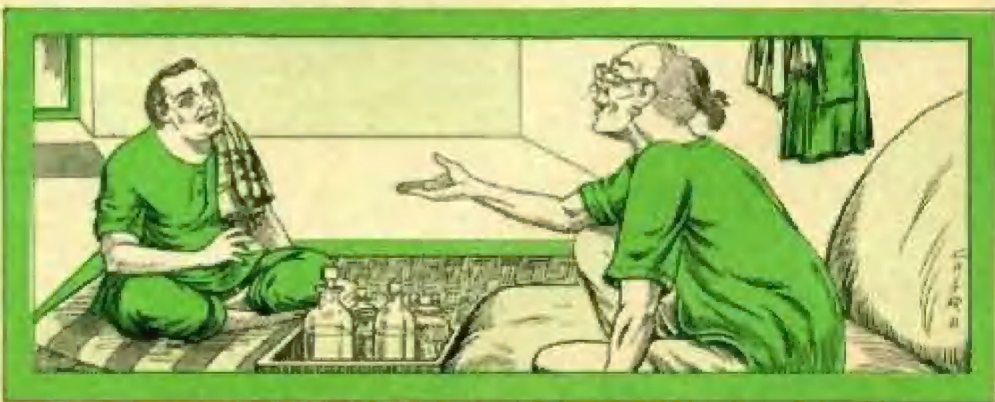
ఈ లోపల వైద్యుడు పాపన్న ఇల్లు చేరుకుని, పాపన్న బిడ్డను పరీక్షించి, మందిచ్చి, వత్స పానాలు చెప్పాడు. తరవాత పాపన్న వైద్యుణ్ణి సోమన్న ఇంటికి తీసుకుపోయి, అతని బిడ్డకూడా మందిప్పించాడు.

వచ్చిన పని అయిపోగానే వైద్యుడు జమీందారుగారి బండిలో తన ఇంటికి తిరిగి వెళ్ళి, బండిని పంపేశాడు.

సోమన్న ఆయనను చూసి తన ఊరూ, పేరూ, తను వచ్చిన పని చెప్పాడు.

"నే నివ్వుడు మీ ఊరి నుంచే వస్తున్నాను. చారి బిడ్డకూ, మీ బిడ్డకూ కూడా మందిచ్చాను," అన్నాడు వైద్యుడు.

పాపన్న ను వదిలేసి బయలుదేరి సందుకు తనకు మంచి కాస్తే జరిగిందనుకుని సోమన్న కాళ్ళిద్దరు కుంటూ దారంతా నడిచి అర్థ రాత్రి వేళకు ఇల్లు చేరుకున్నాడు.

గాలివాస

పాపన్న నివసించే ప్రాంతంలో ఆ యేడు వరదలు వచ్చి, నది పక్కన ఉన్న పల్లపు భూములు మునిగిపోయాయి.

పాపన్న ఉండే వీధిలోనే ఉండే వీరన్న అనేవాడు వచ్చి, "ఇదేమిటి పాపన్నా? అందరికీ ఉపకారం చేసేవాడివి, ఇంట్లోనే ఉన్నావే? గ్రామాలు మునిగిపోయాయట. జనం ప్రాణాలు దక్కించుకుని మెరక ప్రాంతాలకు పోయారట. నువ్వు అక్కడికి పోయి ఉంటా వనుకున్నాను," అన్నాడు.

"ఈ ల్ళకు ఈ ల్ళ ము ని గి పో తే నే నెక్కణ్ణి వెళ్ళి ఏం సహాయం చెయ్య గలను వీరన్నా?" అన్నాడు పాపన్న.

"ఇదేనా నీ పరోపకారం? పోదాం పద. ఏ ఒక్క రిద్దరికైనా చేతనైన సహాయం చెద్దాం," అన్నాడు వీరన్న.

ఇద్దరూ కలిసి వరద ప్రాంతం లోని ఒక గ్రామానికి వెళ్ళారు. ఆ గ్రామం నీటి మధ్య

లంక లాగా ఉన్నది. ఆ గ్రామానికి సంబంధించిన వాళ్ళు పడవలలో తమ ఇళ్ళ నుంచి సామాన్లు మెరక ప్రాంతానికి తెచ్చు కుంటున్నారు.

గ్రామం నుంచి బయటపడి మెరక ప్రాంతానికి వచ్చి చేరినవారి కలకలం కూడా జాస్తిగానే ఉన్నది. వారిలో ఒక ఆడది, పిల్లలూ పాపన్న కంట పడ్డారు. వాళ్ళు కనిపించిన వాళ్ళ నందరినీ పిలుస్తున్నారు. కాని ఎవరూ వాళ్ళ మాట వినిపించు కోవటం లేదు. పాపన్నా, వీరన్నా వాళ్ళను సమీపించి, "మీకు వచ్చిన కష్ట మేమిటి?" అని అడిగారు.

"అదుగోనండీ, ఆ కనిపించే ఇంటి కప్పు పైన మా తాత చిక్కుకు పోయాడు. నిన్న రాత్రి వర్షం ప్రారంభం కాగానే మమ్మల్ని ముందు పంపిసి, వెనకగా తాను ముఖ్యమైన సామాన్లు తెస్తానని ఉండి

చెంబును ఒంచే సరికి, రంగురంగుల ఇనుకా, చిన్న చిన్న గవ్వలూ బయటికి వచ్చాయి. వాడది చూసి మండి పడి, చెంబును వీరన్న నెత్తి కేసి గురిగా విసిరాడు. వీరన్న ఒక్క కేక పెట్టి పడి పోయాడు. దొంగవాడతన్ని సమీపించి, సోదా చేసి, అతని ఉంగరమూ, చిల్లర డబ్బులూ కాజేసి పారిపోయాడు.

అక్కడ పాపన్న తెచ్చిన చెంబును చూడగానే ముసలాడికి ప్రాణం లేచి వచ్చింది. "ఈ చెంబు మాకు నీటిలో దొరికింది," అన్నాడు పాపన్న.

"మా ఇల్లు నిలబెట్టావు, నాయనా. నా కొడుకు పాడుగూరిలో ఉన్నాడు. ఇల్లు చాలా పాతది. కొత్త ఇల్లు కట్టుకుందామని, ఈ చెంబులో డబ్బులూ, సగలూ వాచి ఉంచాను. గాలి వాస రావటం చూసి, ఏమవుతుందో నని భయపడి, నిన్ననే ఈ చెంబుకు మూత పెట్టి నీలు వేశాను.

ఇది దొరకటం చాలా మేలయింది. ఇలాంటి అంకో చెంబు కూడా ఉండాలి. అందులో కన్యాకుమారి నుంచి తెచ్చిన రంగుల ఇనుకా, పూసలు, కంఠాలు అవి, ఉండాలి. అది నేను పూజ చేసుకునే చెంబు," అన్నాడు ముసలివాడు.

పాపన్న వాళ్ళను పదిలి తిరిగి వస్తూం దగా దారిలో వీరన్న కనిపించాడు. అతను లేచి కూర్చుని, తల వట్టుకుని మూలుగు తున్నాడు. అతని వక్కన చెంబున్నది.

"ఈ చెంబు కూడా ఆ ముసలాడిదే!" అంటూ పాపన్న చెంబు తీసుకోవటానికి వంగే సరికి, దొంగవాడి చేతి నుంచి బారి పడిన ముక్కుపుడక కూడా దొరికింది. పాపన్న వాటిని తీసుకుపోయి వృద్ధుడి కిచ్చేసి, తిరిగి వచ్చి, వీరన్నను గ్రామానికి నడిపించుకుపోయి, అతని తలకు తగిలిన గాయానికి మందు వేయించి సూర్యాస్తమయాని కల్లా ఇల్లు చేరుకున్నాడు.

ఇంటి మహిమ

పాపన్న ఉండే గ్రామంలో గోపన్న అని ఒక గృహస్థు ఉండేవాడు. వారిద్దరూ ఇంచుమించు ఒకే వయసువాళ్ళు. ఒకరి నెకరు చిన్నతనం నుంచి బాగా ఎరుగుదురు.

వారిద్దరికీ ముఖ్యమైన తేడా ఏమంటే గోపన్నది భారీ అయిన కుటుంబం. అయితే అతని అస్త్ర అంత కుటుంబాన్ని భరించ గలది కాదు. అయినప్పటికీ గోపన్న చెయ్యి చాచి ఒకరిని అర్థించ కుండా, ఏమీ లోటు లేకుండా సంసారం ఈడుతూ వస్తున్నాడు.

పాపన్న గోపన్న ఇంటికి వెళ్ళినప్పుడల్లా గోపన్న పిల్లలు, "మామయ్య! మామయ్య!" అంటూ అతని చుట్టూ మూగేవారు. పాపన్న పళ్ళుగానీ, జంతుకలుగానీ, మిత్రాయిగానీ ఏదో ఒకటి తీసుకుని మరీ వెళ్ళేవాడు. వాటిని గోపన్న పిల్లలకు పంచిపెట్టేవాడు.

ఒకనాడు పాపన్న గోపన్న ఇంటికి వెళ్ళే సరికి అక్కడ చాలా గొడవగా ఉన్నది.

కొన్ని ఏళ్ళ క్రితం గోపన్న బస్తీలో ఉండే ఒక పావుకారు వద్ద వ్రతం రాసి వెయ్యి రూపాయలు అప్పు చేశాడు. ఆ బాకీలో ఏ మాత్రమూ చెల్లుబడకపోగా, వడ్డీమీద వడ్డీ అయి పాపం లాగా పెరిగి, గోపన్న అప్పదేలిన మొత్తం రెండు వేలై కూర్చుంది. గోపన్న బాకీ తీర్చలేదని, ఇంక ఆలస్యం చేస్తే గోపన్న హమీ పెట్టిన అస్త్ర కన్న బాకీ ఎక్కువవుతుందని అనుకుని పావుకారు గోపన్న అస్త్రకి జప్తు తెచ్చాడు. ఈ రోజు అతను గ్రామాధికారి మొదలైన వాళ్ళను వెంటబెట్టుకుని గోపన్న అస్త్ర స్వాధీనం చేసుకోవటానికి వచ్చాడు.

పాపన్న వచ్చేసరికి గోపన్నా, అతని భార్య, తల్లి, పిల్లలూ ఇంటి వెలవలే వున్నారు. "ఎవరికీ తెలియ కుండా ఎంత పని చేశావురా?" అని గోపన్నను తల్లి తిట్టపొస్తున్నది.

సరోవారి పాపన్న కథ

పావుకారు, "ఇంకెంత కాలమని అగేడి? ఎన్ని సార్లు బాకీ మాట జ్ఞాపకం చేశాను. పోయినకొద్దీ వడ్డీ పెరిగిపోతూండె. ముందు ఇల్లు కాళీ చేసేయ్యండి," అంటున్నాడు.

పాపన్న ఈ సమయంలో రావటం గోపన్న కేమి ఇష్టం లేదు. ఎందుకంటే పాపన్న ఏదో విధంగా అడ్డుపడకుండా ఉండడు. అలా సహాయం పొందటం గోపన్న కిష్టం లేదు.

పాపన్న పావుకారునూ, గ్రామాధికారిని అవతలకు తీసుకుపోయి మాట్లాడి విషయ మంతా తెలుసుకున్నాడు. తన బాకీ వసూలు చేసుకోవాలని పావుకారు చాలా సట్టుదలగా

ఉన్నాడు. అదీగాక అతనికి గ్రామంలో కొంత అస్త్రీ సంపాదించి, గ్రామ జీవితం గడపాలని ఉన్నది. బస్టిలో వాళ్ళ వ్యవహారాలన్నీ చూడటానికి పావుకారు తండ్రి ఉన్నాడు, తమ్ముడు కూడా ఉన్నాడు.

పాపన్న పావుకారుతో చెప్పవలసిన మాట ఒకటి చెప్పి, గోపన్న వద్దకు వచ్చి, "ఇల్లు వదిలి ఎక్కడ ఉంటావు? పదండి ఇంట్లోకి. నే నుండగానే పంచ లేకుండా పోదా మను కున్నావా?" అన్నాడు. అతను గోపన్న పెల్లలను దగ్గరికి పిలిచి, వారందరికీ తాను తెచ్చిన తినుబండారాలు పంచి ఇచ్చి, "హాయిగా వెళ్ళి అడుకోండి," అన్నాడు.

గోపన్న కళ్ళ నీళ్ళ వర్షంతమై, "పాపన్నా, పూర్తిగా ముణిగిపోయిన వాణ్ణి నువ్వేం కాపాడగలవు? జరిగేదేదో జరగనీ! ఈ అప్పు తీరేది కాదు. ఇవాళ కాకపోతే రేపైనా నా యిల్లా, పాలమూ అప్పులవాళ్ళ పాలు కావలసిందే!" అన్నాడు.

"అదంతా నువు నాకు చెప్పి నవసరం లేదు. నువ్వి ఇల్లు విడిచి పెడితే నా పైన ఒళ్ళే!" అన్నాడు పాపన్న గోపన్నతో.

అతను పావుకారునూ, మిగిలినవాళ్ళనూ వెంటబెట్టుకుని తన యింటికి వచ్చాడు. అతను వాళ్ళతో గోపన్న బాకీ తాను చెల్లు

వేస్తానని అన్నాడు. కాని అతని వద్ద అంత ధబ్బు లేదు. అతనికి అప్పు లిచ్చేవాళ్ళు కూడా లేరు. ముందు వెనకలు చూడకుండా దగ్గర ఉన్నదంతా తుడిచిపెట్టి ముక్కు మొహమూ ఎరగని వాళ్ళకు సైతం ఇచ్చేసే పాపన్నకు అప్పు ఎవరిస్తారు? అందుచేత పాపన్నకు కీర్తి తప్ప పరవతి ఏమీ లేదు.

పావుకారు కూడా పాపన్నతో, "మీ రెలా చేసినా నా కిష్టమే. కాని ఈ ఋణం ఇవాళ తీరిపోవాలి. రొక్కమయినా ఇవ్వండి, లేక పాతే, అదే విలువ గల ఆస్తయినా ఇవ్వండి," అన్నాడు.

"అలాగే కాని వ్వండి. నా ఇల్లూ, పొలమూ రాసి ఇచ్చేస్తాను. నా అస్త్ర గోవన్న అస్త్రకి ఒక్క పసరు హెచ్చే ఉంటుంది. అది తీసుకుని గోవన్న ఋణ వత్తం రద్దు చేసి ఇచ్చేయ్యండి," అన్నాడు పాపన్న.

పావుకారు అందుకు సంతోషంగా సమ్మతించాడు. నిజానికి గోవన్న అస్త్రకన్న పాపన్న అస్త్రే కాస్త హెచ్చు విలువ గలది.

పాపన్న ఇల్లూ, పొలమూ తన పేర రాయించుకుని పావుకారు అతనికి అదనంగా ఒక వందరూపాయలు రొక్కం ఇచ్చాడు.

ఈ తతంగం పూర్తి కాగానే పాపన్న సకుటుంబంగా తన అత్తవారి ఊరు వెళ్ళి

పోయాడు. అతని భార్య మీనా కి తల్లిదండ్రులకు ఒకే బిడ్డ. అందుచేత పుట్టంటి తాలూకు అస్త్ర అంతా ఆమెదే. వారికి కూడా ఒక ఇల్లూ, కొంత పొలమూ ఉన్నాయి.

ఇల్లు వదిలి పోయేటప్పుడు పాపన్నతో అతని తల్లి, "ఒకనాడు ఈ గతి తెచ్చి పెడతావని నే ననుకుంటూనే ఉన్నానురా!" అన్నది.

"అప్పుడేం మునిగిపోయిందమ్మా? ఒకరికి మేలు చేస్తే మనకూ మేలే జరుగుతుంది," అన్నాడు పాపన్న.

పావుకారు తన భార్యతోనూ బిడ్డలతోనూ వచ్చి పాపన్న ఇంట ప్రవేశించాడు. అది

చందమామ

మొదలు పావుకారు వైఖరిలో మార్పు కలిగింది. అతను పావన్న ఇంటికి మరమ్మత్తు చేయించి, కొత్త గదులూ, వసారా కట్టించి, కూలి వాళ్ళకు ఇవ్వవలసిన దాని కన్న బాగా హెచ్చు కూలి ఇచ్చాడు. అది మొదలు అతను నిత్యమూ దాన ధర్మాలు చేస్తూ, ఎరగని వాళ్ళను సైతం ఆదుకుంటూ దాన కర్మడని త్వరలోనే కీర్తి పొందాడు. అగ్రామంలో వాళ్ళు ఈ పావుకారు గురించి ఒట్టి పిసినారి అనీ, డబ్బు కోసం నానా గడ్డి తింటాడనీ విని ఉన్నారు. అందుచేత అతని దాతృత్వాన్ని కళ్ళారా చూసి వాళ్ళు చాలా ఆశ్చర్యపడ్డారు.

పావన్న వెళ్ళి పోతున్నాడంటే పరోపకారమే వెళ్ళి పోతున్నదని విచారించిన వాళ్ళకు ఈ పావుకారు పావన్న కన్న కూడా మెరుగనిపించాడు. ఎందుకంటే, ఇద్దరూ పరోపకార పారిజులే అయినా, పావన్న ధనికుడు కాదు, హెచ్చుగా శ్రమ దానం చేసేవాడు. ఈ పావుకారు దగ్గర పుష్కలంగా డబ్బున్నది, ధన సహాయం చెయ్యటానికి వెనకాడడు.

అయితే కొద్ది రోజుల కల్లా ఒక పుకారు బయలుదేరింది. ఈ పావుకారు స్వతః దాతృత్వం కలవాడు కాదనీ, పావన్న ఇంట ప్రవేశించిన తరువాతనే అతనిలో ఈ దాతృత్వం పుట్టుకొచ్చిందనీ, దానికి అసలు కారణం పావన్న ఇల్లైననీ, అందులో ఏదో మహిమ ఉన్నదనీ బసం చెప్పకొసాగారు.

బస్తీలో ఉంటున్న పావుకారు తండ్రికి తన కొడుకు కీర్తి గురించి, అందుకు బసం చెప్పకుంటున్న కారణం గురించి ఒక్క సారిగానే తెలియ పచ్చింది. తన కొడుకు పల్లెటూరు చేరి ఎర్రపిగాని సంపాదించక పోగా, ఉన్నదంతా ఎడాపెడా దానధర్మాల కింద ఖర్చు చేసి దానకర్మడని పేరు సంపాదించుకుంటున్నాడని విని ఆ పెద్దమనిషికి మతి పోయినట్టయింది. తన కొడుకలా మారి

పాపబానికి కారణం అతను ఉంటున్న ఇల్లే నని విని, ఆయన తన కొడుకు వద్దకు వెళ్ళి, "నువ్వు తక్షణం ఈ ఇల్లు అమ్మేసి ఐస్టీకి వచ్చేయ్యి. లేకపోతే ఉన్నదంతా ఊడ్చి పెట్టుకు పోతుంది," అన్నాడు.

ఆ ఇల్లు తనకు చాలా సుఖంగా ఉన్నదని, వరోపకారం చెయ్యటం ద్వారా తనకు అంటులేని ఆనందం కలుగుతున్నదని పాపకారు తండ్రికి చెప్పి చూశాడు. అతనలా అనటం వల్ల తండ్రి ఆదుర్దా మరింత హెచ్చింది. తన కొడుకు ఆ గ్రామంలో ఒక్క క్షణం కూడా ఉండటానికి వీల్లేదని చెప్పి ఆయన అతన్ని అప్పటి కప్పడే పెళ్ళాం బిడ్డలతో సహా ఐస్టీకి ప్రయాణం కట్టించాడు.

పాపకారు ప్యాథీస్ వరుచుకున్న పాపన్న ఇల్లా, పొలమూ అమ్మ బానికి చేసిన ప్రయత్న మంతా వృథా అయింది. ఎందుకంటే ఆ ఇంట ఆడుగు పెట్టిన వాళ్ళు

త్వరలోనే ముష్టి చెంబు పట్టుకుంటారని ప్రవాదు పడిపోయింది. ఆ కారణం చేత దాన్ని కొనటాని కెవరూ సాహసించి ముందుకు రాలేకపోయారు.

"ఆ ఇల్లు మర్యాదగా పాపన్నకే తిరిగి ఇచ్చేయ్యండి. దాన్ని మరెవరూ కొనరు. అందులో తూరికే ఉండమన్నా నివరూ ఉండరు," అని గ్రామాధికారి పాపకారు తండ్రికి సలహా ఇచ్చాడు. పాపకారు తండ్రి గ్రామాధికారిని వెంటబెట్టుకుని పాపన్న అత్తవారి తూరి వెళ్ళి, "బాబూ, నీకూ నీ ఆస్తికి ఒక సమస్కారం. అదంతా నువ్వే తిరిగి వుచ్చుకో. అది మాకు అచ్చిరాలేదు," అని చెప్పాడు.

పాపన్న తిరిగి తన గ్రామం చేరుకుని తన ఇంట్లో ప్రవేశించాడు. అతనికి కలిగిన నష్టమేమీ లేదు; ఇల్లు చక్కగా మరమ్మతు కావటమేగాక మరింత పెద్దదికూడా అయి, ఉండటానికి మహా సుఖంగా ఉన్నది!

రథోత్సవం

పాపన్న ఉండే గ్రామంలో ఏటా శివరాత్రికి రథోత్సవం జరుగుతుంది. ఆ ఉత్సవంలో ఊళ్ళో ప్రతి ఒక్కరూ పాల్గొనటమే కాకుండా పొరుగు గ్రామాల నుంచి కూడా విశేషంగా జనం వస్తారు. రథోత్సవం చాలా వైభవంగా జరుగుతుంది.

ఈ ఉత్సవ కార్యాలలో మామూలుగా పాపన్న కూడా పాల్గొంటూ ఉండే వాడు. కాని ఈ యేడు దేవాలయ నిర్వాహకులు అతన్ని దూరంగా ఉంచారు. వారికి పాపన్న చర్యలు కొన్ని నచ్చలేదు.

ఆ ఊళ్ళో బండయ్య అనే భ్రష్టు దొక డున్నాడు. వాడు సంఘ నియమాలను తాతరు చెయ్యక, చెయ్యరాని పనులన్నీ చేసి, తన బంధువులకు కూడా వెలి అయ్యాడు. వాడంటే ఊళ్ళో చాలా మందికి భయం, అందరికీ అసహ్యం. వాణ్ణి అందరూ పాపిష్టి బండయ్య అనే వారు. లోకానికి

వెలి అయినాక వాడు కేవలమూ పాప కార్యాలు చేసే ఐతక వలసి వచ్చింది. దేవుడు కూడా వాణ్ణి బహిష్కరించినట్టే ప్రజలు భావించారు. ఎందుకంటే, వాడికి కలిగిన సంతానంలో ఏ ఒక్క బిడ్డా ఏడాది నిండే వాకా ఐతకలేదు.

బండయ్య కిప్పడు అరవై ఏళ్ళు. కత్తు లన్నీ ఉడిగిపోయాక వాడు తన గత జీవితాన్ని పారబాసుకుని, తన కిక్ భగవంతుడు తప్ప మరే దిక్కులేదని నిశ్చయించుకున్నాడు. వాడు అలయానికి వెళ్ళి దేవుడికి దణ్ణం పెట్టుకుని ధ్యానం చేస్తూండగా, ఊళ్ళోవాళ్ళు చూసి, "దొంగమూండా కొడుకు! దేవుడి సొమ్ము మీద మళ్ళీ ఏడి కన్ను వడింది!" అంటూ వాణ్ణి గుడిలో నుంచి బయటికి తరిమి, గట్టిగా తన్నారు.

బండయ్య భక్తిని ఊళ్ళోవాళ్ళు ఎలా నమ్ముతారు? వాడు అధిపర కొకసారి

పరోపకారి పాపన్న కథ

దక్కుడి లాగా నటించి దేవుడి సాత్తు కాజేసి దొరికిపోయాడు.

తన్నులు తిని వీధిలో పడిపోయి, "ఓయి, దేవుడా! నువ్వే దిక్కు!" అని మూలుగుతున్న బండయ్య పాపన్న కంట పడ్డాడు. పాపన్న బండయ్యను లేవదీసి, అతని బంటికి చేర్చి, కొంత డబ్బిచ్చి, "నీ కెప్పుడన్నా సహాయం కావలిస్తే నన్ను దుగు, బండయ్యా!" అన్నాడు. అయితే బండయ్య ఎన్నడూ పాపన్నను సహాయం అడిగాడు కాదు.

ఈరు ఊరంతా మహాపాపిగా ఎంచే బండయ్యను పాపన్న ఆదుకోవటం ఊళ్ళో

పెద్దలకు నచ్చలేదు. తన్నులు తిన్నవాణ్ణి ఆదరించి తీసుకుపోవటం ఒక విధంగా తన్నిన వాళ్ళను పాపన్న విమర్శించినట్టే గదా! ఈ పని చేసిన పాపన్నను రథోత్సవ కార్యక్రమంలో చేరనివ్వరాదని, చివరకు అతను రథం తాడు పట్టినా దేవుడు మైల పడిపోతాడని దేవాలయ నిర్వాహకులు నిశ్చయించుకున్నారు.

అది చూసి పాపన్న చాలా నొచ్చుకున్నాడు. అతను తాను చేసిన తప్పేమిటని ఆలయ నిర్వాహకుల నడిగి తెలుసుకుని, "నే చేసినది తప్పయితే ప్రాయశ్చిత్తం చెప్పండి. అంతేగాని నన్ను దేవ కార్యం నుంచి వెలి వెయ్యవద్దు," అన్నాడు.

అపరాధం కింద కొంత సొమ్ము చెల్లిస్తే చేసిన పాపానికి ప్రాయశ్చిత్త మవుతుందని పెద్దలు నిర్ణయించారు. పాపన్న ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకుని రథం తాడుపట్టే అర్హత సంపాదించుకున్నాడు.

శివరాత్రి నాడు ఆలయం నుంచి రథం బయలుదేరింది. అది నాలుగు వీధులూ చుట్టి తిరిగి ఆలయానికి వచ్చేస్తుంది. చారి పాడుగునా ఇళ్ళో ముందు వీధి ఊడ్చి, నీళ్ళు చల్లి, ముగ్గులుపెట్టారు, తోరణాలు కట్టారు. రథం కొద్దిదూరం వచ్చిందో లేదో,

చందమామ

"అగండి! అగండి!" అన్న కేకలు మిన్ను ముట్టాయి. రథం అగిపోయింది.

జరిగిన దేమంటే రథం అంత దూరంలో ఉండగానే ఒక ముసలివాడు నడి వీధిలోకి వచ్చి, భక్తి పాఠవక్యంలో రథం మీది దేవుణ్ణి చూస్తూ స్తంభంలా నిలబడి, తీరా రథం దగ్గరికి వచ్చేసరికి చాపచుట్టలా సాష్టాంగం పడిపోయాడు. పడిపోయేదాకా ఆ మనిషి నెవరూ గమనించనే లేదు. పడి పోయాక ఒక్కసారిగా గొల్లున అరిచారు.

పడిపోయిన మనిషిని తాకటానికి, ఎత్తి ఒక పక్కకు తీసుకుపోయి రథానికి దారి చెయ్యటానికి సాహసించిన వారు లేక

పోయారు. పాపన్న మటుకు, ఎవరో పడి పోయారన్న కేకలు వింటూనే రథం మోకు పదిలేసి ముందుకు వచ్చి, పడిపోయిన ముసలివాణ్ణి లేవనెత్తి నిలబెట్టుదామని ప్రయత్నించాడు. కాని, పాపన్న ఎత్తినది శవాన్ని! బండయ్య శవాన్ని!

రథం ముందు పడిపోయినది బండయ్య అని తెలియగానే రథోత్సవం సాగిస్తున్న పెద్దలు, "ఈ పాపన్న వెధవ అక్కడ మళ్ళీ చాపరించాడా? ఎంత ఘోరం! వీడి శవాన్ని దూరంగా తీసుకుపోయి అప తల పారేసి, వాడు పడిపోయిన చోటు పవిత్రం చేయించండి," అన్నారు.

"అందరూ పుణ్యకార్యంలో నిమగ్నులై ఉన్నవారే. నే నెలాగూ శవాన్ని తాకి మైల పడనె పడ్డాను. నేనే బండయ్య కళెబరాన్ని వారింటికి చెరుస్తాను. ఈ లోపల మీరు పుణ్యాహవాచనమూ అదీ జరవండి. రథాన్ని కదిలించే లోపుగా నేను మైల స్నానం చేసి వచ్చి కలుసుకుంటాను," అన్నాడు పాపన్న.

అలయ నిర్వాహకులైన పెద్ద లీ మాట విని, "పాపన్నా, ఇప్పటికి నువ్వు చేసినది చాలు. నిన్ను రథం తాడు పట్టనివ్వటం పట్లనే దేవుడిలా చేశాడు; ఈ అశాచ మంతా జరిగింది! ఈసారి నువ్వు ఘోర ప్రాయ

శ్చిత్తం చేసుకున్నా నిన్ను దైవకార్యంలో వేలుపెట్టనివ్వం. నీ దారిన నువ్వు వెళ్ళు. మా తిప్పలు మేం పడతాం," అన్నారు.

పాపన్న చాలా బాధపడుతూ నిట్టూర్చి, బండయ్య శవాన్ని భుజాన వేసుకుని బండయ్య ఇంటికి వెళ్ళాడు. బండయ్య భార్య తన భర్త శవాన్ని చూసి, కన్నీరు కారుస్తూ, "పుణ్యాత్ముడు దేవుడిలో ఐక్యం అయిపోయాడు!" అన్నది.

అమె పాపన్న కొక వింత విషయం చెప్పింది. బండయ్య కిందపడి దేవుడికి మొక్కుకున్నాడట; తనకు కలిగిన ఆఖరు విద్వేపిదాది చాటి బతికితే తాను రథోత్సవం నాడు రథం కిందపడి బలి అవుతానన్నాడట. ఆ విద్వేపిదాదిలోపు చావక బతికింది. అప్పుడు బండయ్య తన భార్యతో తన మొక్కు గురించి చెప్పేశాడు.

"అదేం మొక్కుబడి? రథం కిందపడి చచ్చి ఉత్సవమంతా పాడుచేస్తావా?" అని భార్య మందలించింది.

"నిజమేనే! నాకా సంగతి తట్టలేదు. తెలిక మొక్కుకున్నానని దేవుడికి ఆపరాధం చెప్పివస్తాను," అని భార్యతో అని బండయ్య రథోత్సవం జరిగేచోటికి బయలుదేరి వెళ్ళాడు. అతని శవం ఇంటి కొచ్చింది.

"నా మొగుడు దేవుడికి ప్రాణం అర్పించా మనుకున్నాడు. అర్పించాడు! ఎవరాపగలరు?" అన్నది బండయ్య భార్య.

"అమ్మా, బండయ్యను గురించి నాకు నిజం తెలుసు. లోకం ఆ మహానుభావుణ్ణి గురించి తప్పుగా అనుకుంటున్నది. ఎవరే మనుకుంటేనేం? నిజం తెలుసుకునే దేవుడు లేడా? బండయ్యకు ఉత్తరక్రియలు నేనే జరిపిస్తాను," అని బండయ్య భార్యకు చెప్పి, రథోత్సవం మాటే మరిచిపోయి, పావన్న ఆ పనిలో నిమగ్నుడయిపోయాడు.

ఈ లోపల రథం అగినచోట బ్రాహ్మలు పెద్ద తతంగం జరిపి, బండయ్య పడి పోయిన చోటు శుద్ధి చేసి, ప్రోక్షించి, మంత్రాలు చదివి, ఇక రథాన్ని ముందుకు నడపనివ్వమన్నారు.

"హరహరా!" అంటూ భక్తులు రథం తాళ్ళు పట్టుకు లాగారు. కాని ఏ కారణం చేతనో రథం ఒక్క అరంగుళ మైనా కదలక భూమికి అంటుకు పోయినట్టు కనబడింది.

ఒక గంట గడిచింది. రెండు గంటలు గడిచాయి. రథం కదలదు!

"దేవు చాగ్రహించాడు! అగ్రహించకేం చేస్తాడు? ఆ పావన్నని తాడు పట్టనిచ్చాం.

ఆ పావన్నవాడు రథాని కెదురుగా వచ్చి చచ్చాడు. ఉత్సవం అన్ని విధాలా అపవిత్రమైపోయింది!" అన్నారు దేవుడి పెద్దలు. ఇంతలో రథం ముందు హఠాత్తు పళ్ళెం పట్టుకున్న పూజారికి పూసకం వచ్చింది. దేవుడు పలుకుతాడని అందరూ ఆత్రంగా ఉన్నారు. పూజారి చుట్టూ జనం గుమికూడి తోసుకో సాగారు.

"ఆ పావన్నను వెలుచుకు రండి! పావన్న తాడు పట్టితేగాని రథం కదలదు," అన్నాడు పూజారి పూనిన అవేశంలో.

పెద్దలు నోరు తెరుచుకుని ఒకరి నొకరు చూసుకున్నారు.

"పాపన్నను విలుచుకు రండి. వెంటనే విలుచుకు రండి!" అని పూజారి కేకలు పెడుతున్నాడు.

రథోత్సవ నిర్వాహకులైన పెద్దలు అందరూ కలిసి పాపన్న కోసం అతని ఇంటికి వెళ్ళారు.

పాపన్న రథోత్సవం దగ్గరే ఉన్నాడని పాపన్న భార్య అన్నది. వాళ్ళు బండయ్య ఇంటికి వెళ్ళారు. బండయ్య భార్య కళ్ళు తుడుచుకుంటూ, "పాపన్నగారు శ్మశానంలో ఉన్నారు. నా మొగుడికి డహనం జరిపిస్తున్నారు," అన్నది.

పెద్దలు శ్మశానానికి వెళ్ళారు. పాపన్న శ్మశానంలో చితి దగ్గర నిలబడి ఏదో ధ్యానంలో ఉన్నాడు.

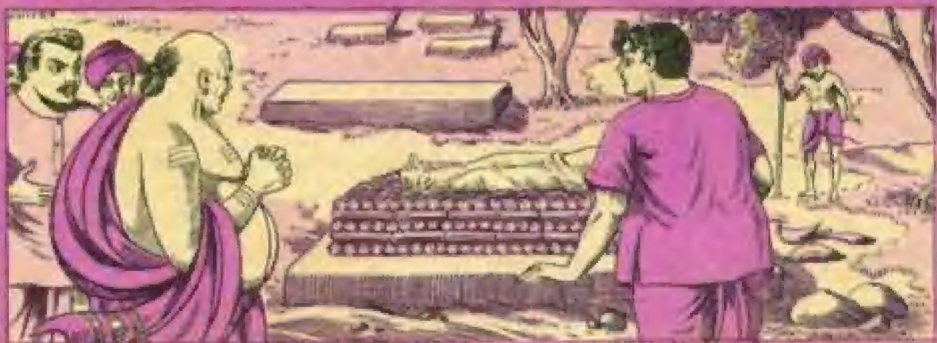
"పాపన్నా, మా పల్ల అవరాధం జరిగి పోయింది. నువ్వు వెంటనే వచ్చి తాడు పట్టుకోవాలి, 'ఇవాళ రథం కదలాలి,' అన్నారు దేవుడి పెద్దలు.

రథం కదలని సంగతి పాపన్న ఎరగడు. వాళ్ళకు తన పైన దురభిప్రాయం పోయి అనుగ్రహం కలిగిందనుకుని అతను, "ఇంకా మైల స్నానం చెయ్యనే లేదు. ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకోలేదు. ఈ సారికి నన్ను వదిలెయ్యండి. దేవు డనుగ్రహస్తే పై రథోత్సవంలో నాకు చేత వైన కైంకర్యం చేస్తాను," అన్నాడు.

పెద్దలు అతనికి రథం గురించి, పూజారి పూనకం గురించి చెప్పి అతన్ని ఉన్న పాళంగానే రమ్మని బలిమాలారు.

పాపన్న పరిస్థితి అర్థంచేసుకుని, అశ్చర్య పడి, బండయ్య చితికి ప్రదక్షిణ చేసి, తన కోసం వచ్చినవారి వెంట వెళ్ళాడు. బండయ్య వడిపోయినప్పుడెక్కడ ఉన్నదో రథం ఇంకా అక్కడే ఉన్నది.

పాపన్న వచ్చి ఆ మైల బట్టలతోనే రథం తాడు పట్టుకున్నాడు. వెంటనే రథం కదిలింది.

కుక్క-బుద్ధి-మనిషి బుద్ధి

పొరుగురి జమీందారు ఇంట పెళ్ళి వచ్చింది. పాపన్న ఉంటే తొలి కరణం పెళ్ళికి వెళుతూ పాపన్నను కూడా తోడుగా వెంట తీసుకుపోయాడు.

పెళ్ళికి మరొక గ్రామం నుంచి ఒక పండితుడు కూడా వచ్చాడు. నిజాని కాయనది మిడిమిడి పాండిత్యం. అయితే వాళ్ళ తొరు చుట్టు పక్కల ఆ మాత్రం తెలిసిన వాడు కూడా లేకపోవటంచేత గొప్ప పండితుడుగా చాలామణి అభ్యుతున్నాడు. ఆయన పెళ్ళి జరుగుతున్న చోట తన పాండిత్యం ప్రదర్శించటానికి విశ్వప్రయత్నాలు చేశాడు. కాని అతడి ఎత్తులు ఎవరి పైనా పారలేదు.

పెళ్ళి పూర్తి అయ్యాక జమీందారు అనేక మందికి ఖరీదైన ఉన్ని కాలువలు బహూకరించాడు. వాటి పైన జమీందారు పేరు కుట్టి ఉన్నది. లోగడ రాజనన్యాసం పొంది

ఉన్నవాడు కావటంచేత పాపన్నకు కూడా ఒక కాలువ ముట్టేసింది. కాని మిడిమిడి పండితుడికి కాలువ రాలేదు. అనేకమంది పండితులకు కాలువలు ముట్టటం చూసి ఈ పెద్దమనిషి ఆశాభంగం పొందాడు.

పాపన్న కాలువ పుచ్చుకుని కరణం వద్దకు వచ్చి కూర్చుని, "నీతో రావటం మేలే అయింది. అరొజా కారొజా చలి ముదురుతున్నది. ఒక కాలువ కొందామా అనుకుంటున్నాను. ఆ బాధ తప్పి పోయింది," అన్నాడు.

ఆ సమీపంలోనే కూర్చుని ఉన్న మిడిమిడి పండితుడు, పాపన్న అహ్వనం కూడా లేకుండా వచ్చిన వాడని, అతనికి ఆ కాలువ అక్రమంగా వచ్చిందని అనుకున్నాడు. పాపన్న తీసుకున్నది అఖరు కాలువ. అది పాపన్న ఊర్వని పక్షంలో తనకు వచ్చేదని కూడా ఆయన అనుకున్నాడు. ఎందుకంటే

తాను పండితుడనే ఉద్దేశంతోనే తనను పెళ్ళికి అహ్వానించారు.

పాపన్నది ఏ తొరు, ఏం పని అన్న విషయాలు వక్కవారి నుంచి అడిగి తెలుసుకుని ఆ పండితుడు, పాపన్న కాలువ కాజేసి తన పరువు నిలబెట్టుకోవాలనే ఉద్దేశంతో, అతన్ని కాస్తేవు పొగడి, తమ గ్రామానికి రావలసిందిగా అహ్వానించాడు.

"నేను కరణంగారికి తోడుగా వచ్చాను. అందుచేత ఇప్పుడు రాలేను. మరొకసారి చూద్దాం," అన్నాడు పాపన్న పండితుడితో.

"అలా అయితే వచ్చే దశమినాటికి రండి. ఆ రోజు మా ఇంట సమారాధన

చేసుకుంటున్నాం," అన్నాడు పండితుడు. పాపన్న సరేనన్న మీదట పండితుడు తన గ్రామం పేర్కూ, పాపన్న గ్రామం నుంచి దగ్గర దారి వివరించి చెప్పాడు.

పండితుడు తన గ్రామం చేరగానే, జమీందారుగారు ఏమిచ్చారని తాళో వాళ్ళంతా అడిగారు. జమీందారుగారు తనను చాలా మెచ్చుకున్నారనీ, తన కొక తాన్ని కాలువ బహుకరించారనీ, దాన్ని ఒక స్నేహితుడికి అరువిచ్చారనీ, దశమినాటి కతను దాన్ని తెచ్చి ఇస్తా నన్నాడనీ బోంకి, పండితుడు తొలి వాళ్ళ దగ్గర తన పరువు నిలబెట్టుకున్నాడు.

అష్టమినాడే పాపన్న పండితుడి తొలికి బయలుదేరాడు. ఎందుచేతనంటే ప్రయాణం ఒక్క రోజులో పూర్తికాదు. దారిలో తిండి కూడా సరిగా అమరదు. రాత్రి వేళ చలి మరి జాస్తేగా ఉంటున్నది. అందుచేత పాపన్న జమీందారిచ్చిన కాలువ మీద కప్పకుని, తాన్ని అటుకులూ పెరుగూ కలిపి మూట కట్టుకుని వెకువజామునే ప్రయాణమైనాడు.

ఆ రోజుల్లా ప్రయాణం చేసి పాపన్న ఆ రాత్రికి ఒక గ్రామం చేరుకుని, అక్కడ సత్రంలో పడుకున్నాడు. అక్కడి నుంచి

అతను ఇంకా జాము రాత్రి ఉండనగా బయలుదేరి కొద్ది దూరం వచ్చేసరికి ఒక చోట మనిషి మూలుగుతూ ఉండటం చిస వడింది. ఆ సమయంలోనే కుక్క కూడా అరిచింది.

పాపన్న దగ్గరగా వెళ్ళి చూసేసరికి ఒక మనిషి బాగా దెబ్బలు తిని పడి ఉన్నాడు. వక్కనే అతని కుక్క కుంయి, కుంయి మంటున్నది. పది ఉన్న మనిషి ఒంటిన అంగవస్త్రం తప్ప ఏమీ లేదు. అతను చలికి దిగునుకుపోయి వణుకుతున్నాడు.

పాపన్న ఆ మనిషిని లేపి కూర్చోబెట్టి, తాను కప్పుకున్న కాలువ తీసి ఆ మనిషికి కప్పాడు. కొద్ది సేపటికి ఆ మనిషికి కాస్త త్రాణ వచ్చినట్టుయింది; "అకలి," అన్నాడు.

తాను తెచ్చుకున్న అటుకుల చద్దిలో సగం కిందటి రోజు ప్రయాణంలో పాపన్న తినేశాడు. ఈ రోజు ప్రయాణానికి సరిపడేది అతని వద్ద ఇంకా ఉన్నది. పాపన్న అది తీసి ఆ మనిషికి పెడుతూ, అందులో కొంచెం కుక్కకు కూడా వేశాడు. తరవాత అతను ఆ మనిషిని, "ఏం జరిగింది? ఎందు కిక్కడ ఇలా పడి ఉన్నాడు?" అని అడిగాడు.

"ఏం చెప్పేది, బాబూ? నా తల రాత!" అన్నాడా మనిషి.

పాపన్న ఆ మనిషి నిమాధానానికి అళ్ళర్పపాయి, ఇంకేమీ అడగకుండా, తాను సాయంపట్టి అతన్ని వాళ్ళ ఇంటి దాకా తీసుకుపోయాడు. ఆ ఇల్లు పాపన్న విడిచి వచ్చిన గ్రామంలోనే ఉన్నది.

పాపన్న తలుపు తట్టితే ఆ మనిషి భార్య తలుపు తెరిచింది. "మీరు మళ్ళీ ఇటే వస్తారుగా?" అంటూ ఆ మనిషి లోపలికి పోయి తలుపు వేసుకున్నాడు.

ఆ మనిషి ప్రవర్తన పాపన్నకు ఎంతగా కనపడిందో గాని, అతనికి ఒకరిని ఎదుర్పించే అలవాటు లేదు. అందుచేత అతను ముందుకు సాగి వెళ్ళాడు.

దారిలో పాపన్నకు తిండి లేదు. సూర్యాస్తమయం కాగానే చలి పెచ్చింది. కొంచెం పొద్దుపోయి అతను పండితుడి గ్రామం చేరి, ఇల్లు కనుక్కుని వారింటికి వెళ్ళాడు. కాలువ లేకుండా వచ్చిన పాపన్నను చూసి పండితుడు, "ఇదేమిటి? ఇంత చలిలో కాలువ అయినా కప్పుకోకుండా ప్రయాణం చేశారా?" అన్నాడు.

"కాలువ తెచ్చుకున్నాను. కాని దారిలో అది ఒకందుకు వినియోగ మయింది లెండి. సమారాధన రేపే గాబోలు. ఏవైనా వసులుంటే చెప్పండి, చేసిపెడతాను," అన్నాడు పాపన్న.

"సమారాధనా? అది ఒక నెల వాయిదా పడింది. తలవని తలంపుగా నా భార్యకు రోగం పెట్టుకొచ్చింది," అంటూ పండితుడు ఇంటి లోపలికి తొంగి చూశాడు.

మరు క్షణమే పాపన్నకు ఆడదాని మూలుగు గట్టిగా వినిపించింది. పండితుడి పిల్లలిద్దరు నోట్లో వేళ్ళు వేసుకుని పాపన్న కేసి కన్నార్పకుండా చూస్తూ దిగాలువడి నిలబడి ఉన్నారు.

"అయ్యో! అలాగా? అయితే ముందామె విషయం చూడండి," అన్నాడు పాపన్న అదుర్దాగా.

పండితుడు లోపలికి వెళ్ళి తన భార్యతో, "అయన అది తీసుకు రాలేదు!" అన్నాడు.

"అయితే నా కి మూలుగు కూడా దేనికి?" అన్నది భార్య, లేచి కూర్చుంటూ.

"అయన వెళ్ళిపోయిన దాకా కాస్త పడుండవే!" అన్నాడు పండితుడు.

పండితుడి వెనకనే లోపలికి వెళ్ళిన పాపన్న కి సంభాషణ వినిపించింది గాని, భార్య భర్తలు దేని విషయం మాట్లాడుతున్నదీ తెలియలేదు. పండితుడు మటుకు తాను వెళ్ళిపోవటం కోసం ఎదురు చూస్తున్నట్టు అతను గ్రహించాడు. అతను పండితుడితో, "చూడండి, నా కోసం మీరేమి

శ్రమ పడకండి. నే నీ రాత్రికి ఎక్కడో తల దాచుకుని తెల్లవారి మా గ్రామం వెళ్ళి పోతాను," అన్నాడు.

వండితుడు అతన్ని ఉండమన లేదు. పాపన్న కాలువ లేకుండా రావటంతో ఆయన ఎత్తు కాస్తా పాడైపోయింది.

పాపన్న ఆ రాత్రి గ్రామ చావడిలో పడుకుని, తెల్లవారుజామున బయలుదేరి మర్నాడు చీకటి పడే వేళకు తాను కాలువ దానం చేసిన వా డుండే ఊరు చేరుకున్నాడు.

అప్పటికి రెండు రోజులుగా పాపన్నకు తిండి లేదు. దాని పైన చలికి గురి అయ్యాడు. జ్వరం తగిలినట్టుగా ఉన్నది. ఆ రాత్రికి కాలువ తీసుకున్న వాడి ఇంటి ఇంత ఎంగిలిపడి, సుఖంగా నిద్ర పోతే తెల్లవారే సరికి ఉసులుగా ఉంటుందను కున్నాడు పాపన్న.

అదృష్ట వశాన అతను గ్రామం ప్రవేశిస్తుండగానే ఒక కుక్క తోక అడించు కుంటూ పాపన్న కేసి వచ్చింది. క్రితం రోజు అతను పెట్టిన అటుకుల చద్ది మాట అది మరవలేదు.

పాపన్న కుక్క వెంట ఒక ఇంటికి వెళ్ళి తలుపు తట్టాడు. కిందటి రోజు తాను

కాపాడిన మనిషి వచ్చి తలుపు తీసి, "ఎవరు వారు?" అని అడిగాడు.

"నేనేనండి. తిరిగిమాడారుపోతున్నాను. జ్వరం తగిలింది. ఈ రాత్రికి మీ ఇంట పడుకుని తెల్లవారి వెళ్ళి పోతాను," అన్నాడు పాపన్న.

"ఇదేం సత్ర మనుకున్నావా? పద, సత్రానికి వెళ్ళి పడుకో," అన్నాడా మనిషి.

"మీకు కాలువ ఇచ్చిన వాణ్ణిండి," అని పాపన్న జ్ఞాపకం చేశాడు.

"కాలువేమిటి? ఇవ్వట మేమిటి? పెచ్చి వాడిలాగున్నావే! పద, పద!" అన్నాడా మనిషి, మూల నుంచి కర్ర తీసి అదిలిస్తూ.

అది చూసి కుక్క తన యజమాని మీదనే గుర్రు మన్నది. యజమాని తన కుక్కను అ కర్రతోనే గట్టిగా కొట్టి, తలుపు వేసుకున్నాడు.

ఎదుటింటాయన ఇదంతా చూస్తూ ఉండి, పాపన్నను ప్రశ్నించి విషయమంతా తెలుసు కుని, సమీపంలోనే ఉన్న గ్రామాధికారి ఇంటికి తీసుకు పోయాడు.

గ్రామాధికారి ఇంట పాపన్నకు చక్కగా ఉపచారాలు జరిగాయి. అక్కడే అతనికి తాను కాపాడిన మనిషి గురించి తెలియ పచ్చింది. వాడొక హీనుడు. అస్తమానమూ జూద మాడతాడు. పెళ్ళాం నగలన్నీ అమ్మే కాదు, ఇంట్లో వస్తువులన్నీ అమ్మేకాదు. బాదంలో ఓడి డబ్బిచ్చుకోలేక ఎన్ని సార్లొ చావు చెప్పిలు తిన్నాడు. కిందటి రాత్రి అలాగే తన్నులు తిని పడి ఉంటే పాపన్న వాణ్ణి కాపాడి ఉండ వచ్చు. కుక్క కున్న పాటి కృతజ్ఞత వాడికి లేదు!

మర్నాడు గ్రామాధికారి ఆ కృతఘ్నుణ్ణి పిలిపించి, పాపన్న ఇచ్చిన కాలువ సంగతి అడిగితే, తన కెవరూ ఏ కాలువా ఇవ్వ లేదన్నాడు వాడు. పాపన్న కాలువ మాట ఊరంతా పాక్కింది. అ ఊరి వర్తకు డొకాయన ఒక కాలువా తెచ్చి పాపన్నకు చూపి, "ఇది మీదేనేమో చూడండి. దీన్ని అ బాదగాడి దగ్గర నిన్ననే ఇరవైరూపాయ లకు కొన్నాను," అన్నాడు.

కాలువ మీద బమిందారు పేరు కుట్టి ఉండటం చేత అది పాపన్నదే నన్న సంగతి సులువుగా రుజువయింది. గ్రామాధికారి బాదగాణ్ణి మళ్ళీ పిలిపించి విజం ఒప్పించి, వర్తకుడికి ఇరవై రూపాయలూ జూదరి తిరిగి యిచ్చేలా చేసి పాపన్న కాలువ పాపన్న కిప్పించాడు.

పాపన్న ఆ రోజుల్లా అక్కడే విక్రాంతి తీసుకుని, మర్నాడు తన గ్రామానికి తిరిగి వెళ్ళిపోయాడు.

అపాత్ర దానం

పాపన్న ఎటువంటి కష్టంలో ఉన్నావాళ్ళ కయినా ప్రతిఫలాపేక్ష లేకుండా సహాయం చేస్తాడు; తెలిసిన వాళ్ళూ, తెలియనివాళ్ళూ అనే భేదం అతనికి లేదు; పరోపకారం చెయ్యటమంటేనే అతనికి ఎంతో ఆనందం. ఈ సంగతి చుట్టుపక్కల అనేక గ్రామాల వారికి తెలిసిపోయింది.

ఆ వల్లెలలో పేదవల్లె అనే ఒక గ్రామం ఉన్నది. అక్కడ ఉండే వాళ్ళందరూ పేద వాళ్ళు, కూలీ నాలీ చేసుకు బతికేవాళ్ళు. వారిలో సంగప్ప అనేవాడొక డుండేవాడు. వాడు పాపన్నను గురించి చాలా విని ఉన్నాడు. పాపన్న సహాయంతో, వాడు ఏవని చెయ్యకుండా, ఇంటిపట్టున కూర్చుని, కొంత కాలం, సుఖపడడా మనుకున్నాడు.

అవి పొలాల నుంచి ధాన్యం ఇళ్లకు వచ్చే రోజులు. సంగప్ప ఒకనాడు పాపన్న ఇంటికి వచ్చి, "అయ్యా, నేను చాలా బీదవాణ్ణి.

నా కూతురికి పెళ్ళి చెయ్యాలి. సంబంధ మైతే కుదిరింది గాని, పదిమందినీ పిలిచి భోజన మైనా పెట్టాలి గద. బియ్యం కొనటానికి కూడా నాకు శక్తి చాలదు. ఎంతో మందిని సహాయం అడిగాను. లాభం లేక పోయింది. మీ పేరు విని వచ్చాను. మీరు బియ్యం సహాయం చేశారంటే ఈ పెళ్ళి మీరే చేయించినవారవుతారు. మీ ఉపకారం ఎన్నటికీ మరచను," అన్నాడు.

"సరయిన సమయానికి వచ్చావు. నా దగ్గర డబ్బయితే లేదు గాని, బియ్యం ఉన్నది. ఎంత కావాలో చెప్పు. నీ కూతురి పెళ్ళికి అన్నం ఖర్చు నాదే ననుకో," అన్నాడు పాపన్న.

"మా గ్రామంలో వాళ్ళందరినీ పిలవాలి. సుమారు మూడు వందల మందికి భోజనం పెట్టాలి. ఒక బస్తా అయితే సరిపోతుంది," అన్నాడు సంగప్ప.

పాపన్న వాడి కొక బియ్యంబస్తా ఇచ్చాడు; మీనాకి కొనం కొత్తగా కొన్న చీర కూడా ఇస్తూ, "ఇది పెళ్ళికూతురికి నా కానుకగా తీసుకో," అన్నాడు.

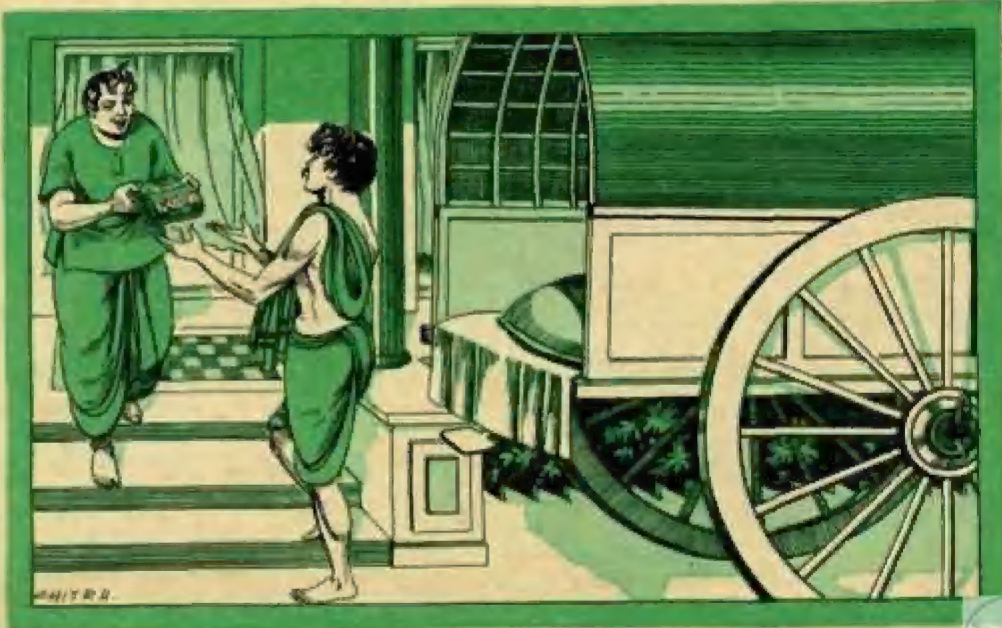
సంగప్ప ఆ బియ్యంబస్తాను పాపన్న బండిలోనే వేసుకుని తన పల్లెకు వెళ్ళి, బియ్యంబస్తా తన ఇంట్లో పడేసి, బండిని తిరిగి పాపన్న ఇంటికి చేర్చి, పాపన్న కొక దణ్ణం పెట్టి వెళ్ళిపోయాడు.

సంగప్ప తన ఎత్తుగడ గురించి ముందుగా తన భార్యకు చెప్పలేదు. ఆమె బియ్యమూ, చీరా చూసి, "ఏమిటిది? ఇది ఎక్కడిది?" అని అడిగింది.

"ఈన్నాడు పరోపకారి పాపన్న అనే ఒక మహానుభావుడు. 'నా కూతురికి పెళ్ళి చెయ్యాలి, మీరే దిక్కు.' అని ఏడుపు ముఖం పెడితే నమ్మాడు వెర్రివాడు! మనకు హాయిగా గడుస్తుంది," అన్నాడు సంగప్ప, తన ప్రయోజకత్వానికి తానే మురిసిపోతూ.

"మంచి ఉపాయమే! కాని, మనకు మొదలు కూతురే లేదని తెలిస్తే గడవ చేస్తాడేమో?" అన్నది భార్య.

"ఆయన గడవ చేసే వాడు కాదు. ఎవరో వచ్చి అడిగాడు, ఇచ్చాడు! అది అంతటితో చెల్లే. ఆయన కిది జ్ఞాపకం కూడా

ఉండదు. నీ కాయన సంగతి తెలిదు," అన్నాడు సంగప్ప.

సంగప్ప భార్యకు బియ్యంబస్తా కన్న కొత్త చీర దాగా నచ్చింది. అమె మర్నాడే దాన్ని కట్టుకుని, వాళ్ళ వల్లెలో తెలిసిన వాళ్ళింటికి వెళ్ళి, "పాపన్నగారు నిన్న మా ఇంటికి వచ్చారు. కానీ మంచినిళ్ళు తాగి, కాస్సేపు విక్రాంతి తీసుకున్నారు. నా చీర చినుగుల బొంత అని చూకారో ఏమో, తన భార్య కోసం కొనుక్కుపోతున్న చీర నా కిచ్చి, ఇంటికి వెళ్ళాక ఒక బియ్యం బస్తా కూడా పంపారు," అని ఆ ఇంటి వాళ్ళతో రహస్యంగా చెప్పింది.

అది నిజం కాదని విన్న వాళ్ళకు తెలిసింది. సంగప్ప ఇంటికి బియ్యంబస్తా బండిలో రావటం చాలా మంది చూశారు, కాని పాపన్న రావటం ఒక్కరూ చూడలేదు.

సంగప్ప కరణంగా రింటికి వెళ్ళి ఒక రోజు వని చేస్తా నని కిందటి రోజు మాట ఇచ్చి, డబ్బు తీసుకున్నాడు. కాని వారు వెళ్ళి ఆ పని చూడలేదు. కరణం తెలుసు కుందామని కరణం పేదపల్లెకు వచ్చాడు. గ్రామస్తులు కరణంగారిని, "ఇలా దయచేక రేం?" అని అడిగారు.

"సంగప్ప వని చెయ్యటానికి వస్తా నన్నాడు, కాని రాలేదు," అన్నాడు కరణం.

"వాడిం కెందుకు వస్తాడు? బియ్యం బస్తా దొరికిందిగా?" అన్నారు గ్రామస్తులు. వాళ్ళు కరణానికి అంతా చెప్పారు.

కరణం సంగప్ప ఇంటకే వెళ్ళి, రాలే దేమని అడిగాడు.

"నే విప్పడు రానులెండి. నాకు ఒంటో బాగాలేదు. మీ దగ్గర తీసుకున్న డబ్బులకు మరో రోజు పప్పు టైనా వచ్చి వనిచేసి పెడతా లెండి," అన్నాడు సంగప్ప కరణంతో.

"పావన్నగారు నీకో బస్తా బియ్యమూ, నిభార్య కోక కొత్త చీరా ఇచ్చారటగా? అందుకేనా నీకు ఒంట్లో బాగాలేనిది?" అన్నాడు కరణం.

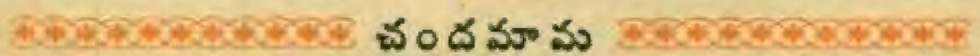

"వారి ధర్మాన బియ్యమూ, చీరా దొరికిన మాట నిజమే ననుకోండి. కాని నా ఒంట్లో నిజంగానే బాగాలేదు. మీ కంటగా నమ్మకం లేకపోతే మీ కూలి డబ్బులు మీరు తీసుకోండి," అన్నాడు సంగప్ప. డబ్బివ్వబోతూ.

"వద్దులే. పావన్నగారు నీకు అంత గొప్పగా దానం చేస్తే నేను నీకు రోజు కూలి దానం చెయ్యలేక పోతానా?" అంటూ కరణం అక్కడి నుంచి బయలుదేరాడు.

ఆయనకు ఆ గ్రామ పెద్ద కనిపించి, "సంగప్ప విషయంలో ఏదో మోసం ఉన్నట్టుగా ఉంది. దాని అంతు కనుక్కో వాలి," అన్నాడు.

ఇద్దరూ పావన్న ఉరికి వచ్చి, పావన్నను కలుసుకుని, "పావన్నగారూ, మీరు దాన ధర్మాలు చేస్తే చేశారు, కాని పాత్రాపాత్ర విచారం చేసి మరీ దానాలు చెయ్యండి. ఎవరి అర్హతకు తగినట్టు వారికి దానం ఇవ్వటం సబబుగా ఉంటుంది. ఆ సంగప్ప మధ్యాన్నం వేళ మీకు కాస్త దాహ మిచ్చి నందుకు ఒక బస్తా బియ్యమూ, కొత్త చీరా ఇచ్చారట. వాడివ్వుడు చేస్తా నన్న వని కూడా చెయ్యి నంటున్నాడు. ఇలా వాడు సోమరి అయి కూచుంటే మీరు మాత్రం

ఎంత కాలం వాణ్ణి మేప గలరు? మీ రిచ్చిన కొత్త చీర కట్టుకుని వాడి పెళ్ళాం తారంతా తీరేగుతున్నది," అన్నారు.

వాళ్లు చెప్పిన దేదీబరగలేదనీ, సంగప్ప తన కూతురి పెళ్ళి నిమిత్తం బియ్యం సహాయం చెయ్యమన్నాడనీ, పోనీ శుభ కార్యం గదా అని తాను చీర కూడా ఇచ్చాననీ పాపన్న వారికి చెప్పి, "ఇప్పుడు నన్నేం చెయ్యమంటారు?" అని అడిగాడు.

"మా వెంట పచ్చి, సంగప్ప మీతో అబద్ధాలు చెప్పినందుకు మీ రిచ్చినది మీరు తిరిగి తీసుకోండి," అన్నాడు కరణం.

"ఇచ్చినది తిరిగి వుచ్చుకోవటం బాగుండు. కాని నేను మీతో పస్తాను. పచ్చి, నాతో అబద్ధం ఎందుకు చెప్పాడో తెలుసుకుంటాను, పదండి," అంటూ పాపన్న వాళ్ళ వెంట సంగప్ప ఇంటికి వచ్చాడు. తాళ్ళో ఉన్న జన మంతా సంగప్ప ఇంటి దగ్గర పోగయారు.

ఆ జనాన్ని పాపన్ననూ చూడగానే సంగప్ప గుండె జారిపోయి, తల వంచుకుని, అంతా ఒప్పేసుకున్నాడు.

పాపన్న తన బియ్యం బస్తా నుంచి సంగప్ప బియ్యం చేయగా మిగిలిన బియ్యం వల్ల పెద్ద సహాయంతో ఇంటింటికి పేరు పేరు బియ్యం చొప్పున పంచిపెట్టించాడు.

సంగప్ప భార్య వచ్చాల్తావంటో కుమిలి పోతూ, పాపన్న ఇచ్చిన చీరె తెచ్చి పాపన్న ముందు పెట్టింది.

"ఫరవాలేదు, ఆ చీర నువ్వే ఉంచుకో. తప్పు చేసినవాడు నీ భర్త. అందుకు నువ్వే చేస్తావు? మరో సారి ఇలా జరగకుండా చూస్తే చాలు," అన్నాడు పాపన్న. అయినా అమె ఆ చీరను తుంపులు చేసి రవికలు లేని వారికి పంచింది.

అది మొదలు ఆ ప్రాంతాల పాపన్నను మోసగించిన వారు దాగుపడ రన్న నమ్మకం వ్యాప్తిలోకి వచ్చింది.

సత్యసంధుడు

ఒక నాటి రాత్రి బాగా పొద్దుపోయి ఒక అవిటివాడు పాపన్న ఇంటిని వెతుక్కుంటూ వచ్చాడు. అతను పాపన్నతో, "అయ్యా, నాకు సమ్మదగిన వా రంటూ ఎవరూ లేరు. అందుచేత మీరు నా కొక్క ఉపకారం చెయ్యాలి," అని దీనంగా అన్నాడు.

"చాతసయితే తప్పక చేస్తాను. ఏం చెయ్యాలి చెప్ప," అన్నాడు పాపన్న.

ఆ పద్దినవాడి పేరు రామన్న. వాళ్ళది సమీప గ్రామం. ఈ రామన్నకు కోదండం అనే అన్న ఒక డున్నాడు. అతను ఆ గ్రామం లోని ధనవంతులలో ఒకడు. రామన్న చిన్న తనంలోనే చెట్టు పై నుంచి పడిపోయి, ఒక చెయ్యి విరగగొట్టుకుని, అవిటివాడయ్యాడు. అది మొదలు కోదండం తమ్ముడికి తన ఇంట నొకరు హెచ్చా మాత్రమే ఇచ్చి, చాలా పీనంగా చూస్తూ వచ్చాడు; "అవిటివాళ్ళకు అడుక్కు

తినటం తప్ప మరేగతి లేదు," అని అప్పు డప్పుడూ తమ్ముడికి జ్ఞాపకం చేస్తూ ఉండేవాడు.

రామన్న తల్లిమటుకు తన చిన్న కొడుకు గురించి చాలా దిగులు వడేది. తాను హరి అన్న మరుక్షణం కోదండం రామన్నను ఇంటి నుంచి వెళ్ళగొట్టుతాడని ఆమెకు తోచింది. అందుచేత అవిడ రామన్న కొనం ఒక వంద వరహాలు పొగుచేసి, వాటిని రహస్యంగా రామన్న కిస్తూ, "ఏటిని ఎక్కడన్నా దాచి ఉంచు. కష్ట కాలంలో ఈ డబ్బు అక్కరకు వస్తుంది," అన్నది.

ఆ డబ్బు ఎవరి దగ్గర దాచటమో అన్నది రామన్న కొక పెద్ద సమస్య అయింది. అతను ఎవరిని సమ్మలేడు. డబ్బు ఎవరి దగ్గర దాచినా తన అన్నకు తెలిసిపోతుంది. కోదండాన్ని తప్పేకరించి రామన్నను అదుకోగలవా రెవరూ లేరు. ఈ సమస్యతో

పరోపకారి పాపన్న కథ

పతమత మవుతున్న రామన్నకు పాపన్న జ్ఞాపకం వచ్చాడు. ముక్కు మొహమూ ఎరగని వారిని కూడా పాపన్న అడుకుంటాడని ప్రతితి. పాపన్నను అక్రయింతా మనుకుని రామన్న రాత్రివేళ పడివచ్చాడు.

పాపన్నకు తన పరిస్థితి అంతా చెప్పి రామన్న, "అయ్యా, మీరు ఈ డబ్బు దాచి ఉంచటమే కాదు, ఈ సంగతి మా అన్నకు చెప్పకుండా ఉండాలి. మా అమ్మ నా కేదో డబ్బుచ్చినట్టు ఆయన పనిగట్టి నన్ను గుచ్చి గుచ్చి అడిగాడు. ఈ డబ్బు గురించి మా అన్నకు తెలిసినట్లయితే అది నాకు దక్కదు," అన్నాడు.

కోదండం గురించి, అతని అవిటి తమ్ముణ్ణి గురించి పాపన్న అదివరకే కొంత విని ఉండటం చేత రామన్న మాటలలో విశ్వాసం ఉంచి, "నీ డబ్బు సంగతి నా ద్వారా మీ అన్నకు తెలియదని నీవు ధైర్యంగా ఉండు. నీ అన్న వచ్చి అడిగితే నీ వెవరో కూడా నాకు తెలియదని చెప్పేస్తాను. నీకు కావలసినప్పుడు వచ్చి డబ్బు తీసుకుంటూ ఉండవచ్చు," అని ధైర్యం చెప్పి, రామన్నను పంపేశాడు.

అయితే రామన్న భయపడిన దంతా అయింది. తన తమ్ముడు పాపన్నగారి గ్రామం వెళ్ళి, పాపన్న వద్ద కొంత డబ్బు దాచపెట్టినట్టు చూచాయగా కోదండానికి తెలియనే తెలిసింది. మర్నాడే అతను పాపన్న వద్దకు వచ్చి, "నా తమ్ముడు మీ దగ్గర ఏదో ధనం దాచినట్టు తెలిసింది. మీ రదా చెయ్యటం ఎంత మాత్రమూ భావ్యం కాదు. ఈ సంగతి తెలిసి నలుగురూ నన్ను గురించి ఏమనుకుంటారు? నేను తమ్ముడికి ద్రోహం చేసే వాణ్ణానుకోరా? వాడి డబ్బు నా దగ్గర ఉంటే మింగేస్తానా? దాన్ని నా కిచ్చేయ్యండి," అన్నాడు.

"మీ రేమి చెబుతున్నది నా కర్తం కాలేదు. మీ తమ్ముడు నా దగ్గరికి రానూ

లేదు, నా వద్ద డబ్బు దాచనూ లేదు," అనేకాడు పాపన్న.

పాపన్న అబద్ధా లాడతాడని కోదండం కంఠో కూడా అనుకోలేదు. కాని పాపన్న అన్నమాట నిజం కాదని కోదండానికి రూఢిగా తెలుసు; రాసున్న పాపన్న ఇంటికి రావటం కళ్ళారా చూసినవాడే కోదండాని కా మాట చెప్పాడు.

కోదండం పాపన్నను విమీ చెయ్యలేక, అతను అబద్ధాలాడతా డని ఎరిగిన వాళ్ళందరి దగ్గిర ప్రచారం చెయ్యసాగాడు. కాని కోదండం చేసే ప్రచారాన్ని, ఆ చుట్టుపక్కల గ్రామాల్లో ఒక్కరూ నమ్మలేదు; పాపన్న

వి చెడ్డ పని చెయ్యడని అందరికీ గాఢ మైన విశ్వాసం.

అయితే, తలవని తలంపుగా, పాపన్న అసత్యవాది అన్న విషయం లోకానికి వెల్లడి కావటానికి తగిన అవకాశం త్వరలోనే ఏర్పడింది. అది ఎలా జరిగిందంటే—

కోదండం వాళ్ళ గ్రామానికి దగ్గిరలో ఉండే అడవి ప్రాంతంలో, ఒక వాగులో ఒక సాదువుకు ఒక దేవతా విగ్రహం దొరికింది. ఆ సాదువు ఊళ్ళలోకి ప్రవేశించడు. అందుచేత ఆయన ఆ విగ్రహాన్ని ఒక చోట భద్రంగా ఉంచి, అడవిలో పశువులను మేపటానికి వచ్చిన కాపురితో, "నా కొక

దేవతా విగ్రహం దొరికింది. దాన్ని మీ గ్రామ స్థులు తీసుకుపోయి, మంచి ప్రదేశంలో ప్రతిష్ఠ చేసి, గుడి కట్టించి, అర్చించాలి. లేకపోతే మీ గ్రామానికి అరిష్టం వస్తుంది," అని చెప్పాడు.

ఈ సంగతి గ్రామంలో తెలియగానే గ్రామ పెద్దలు గుడి కట్టించ నిర్ణయించి, అది కట్టటానికి చోటు కూడా చూసి, చందాలు పనులు చెయ్యసాగారు. కోదండం లాటి ధనికులు ముందుకు వచ్చి ఈ పని తమ పైన వేసుకున్నారు. కోదండమే అందరి కన్న పెద్ద మొత్తం చందా వేసి, పెత్తనం వహించాడు. విగ్రహ ప్రతిష్ఠకు

గాను పితం తయారయింది. విగ్రహాన్ని తీసుకు రావటానికి గ్రామస్థులు మేళ తాళాలతో బయలుదేరి సాధువు వుండే చోటికి చేరారు.

పూజారి స్నానం చేసి పరిశుద్ధుడై వచ్చి విగ్రహాన్ని ఎత్తబోయే సరికి అతని చేతులు చుర్రున కాలాయి. అతను బాధతో అరిచి వెనకడుగు వేశాడు.

"ఇది వచిత్రమైన విగ్రహం. సత్య ప్రతులూ, పుణ్యాత్ములూ కాని వాళ్ళు దీన్ని తాకలేరు," అన్నాడు సాధువు.

"మాలో అంత పుణ్యాత్ము లెవ రున్నారు? తమరే విగ్రహాన్ని గ్రామానికి చేర్చింది," అని గ్రామస్థులు సాధువును వేడుకున్నారు.

"గ్రామ ప్రవేశం చెయ్యనని నియమం పట్టాను. మీలో అత్యువిశ్వాసం ఉన్నవా రెవరైనా ఉంటే విగ్రహాన్ని తీసుకుపోండి," అన్నాడు సాధువు.

గ్రామస్థులు ఒకరి నొకరు మెచ్చుకుని, నీ కన్న పుణ్యాత్ము డెవడంటే నీ కన్న పుణ్యాత్ము డెవడన్నారు, కాని తామై ఒక్కరు కూడా విగ్రహాన్ని తాకటానికి సాహసించ లేదు. చివరకు అందరి దృష్టి కోదండం మీద పడింది. వాళ్ళు ఇచ్చిన

ప్రాతాహంతే కోదండం ముందుకు వచ్చి,
"భయంలేదు, విగ్రహాన్ని నేను ఎత్తు
కుంటాను," అన్నాడు.

"నీవు పుణ్య కార్యాలు చేసిన వాడివే
కదా?" అన్నాడు సాధువు.

"చెయ్య కెమండి? ఈ దేవతకు గుడి
కట్టించబానికి నేను అందరికన్నా ఎక్కువ
విరాళ మిచ్చాను. తిరునాళ్ళప్పుడు మీద
లకు అన్న దానాలూ, వస్త్ర దానాలూ
చేస్తూంటాను," అన్నాడు కోదండం.

"అబద్ధా లాడవు కదా?" అని అడి
గాడు సాధువు.

"ఎంత మాటా! ఎన్నటికీ అబద్ధం
చెప్పను," అన్నాడు కోదండం.

"అలాటి అత్యవిశ్వాసం ఉంటే విగ్ర
హాన్ని ఎత్తుకో," అన్నాడు సాధువు.

కోదండం ముందుకు వచ్చి విగ్రహాన్ని
తాకి కెప్పుస అరిచాడు. అతని చేతులు
కూడా కాలాయి. పదిమంది లోనూ అతడికి
మంచి పరాభవమే అయింది. అయితే అతని
పరాభవం సంగతి అటుంచి, విగ్రహాన్ని
ఎత్తేవాళ్ళెవరో గ్రామస్థులకు అర్థం కాలేదు.

ఆ క్షణంలో కోదండానికి పాపన్న గుర్తు
కొచ్చాడు. పాపన్న మహా పవిత్రుడని అంద
రికీ నమ్మకం. అతను అబద్ధం చెప్పాడని

తాను అంటే, ఒక్కడు కూడా నమ్మలేదు.
పాపన్న బండారం బయట పెట్టబాని కిది
బలై ఆపకాకం. తనకో వచ్చి అబద్ధం
అడిస పాపన్న వచ్చి, ఈ విగ్రహాన్ని తాకితే
అతని చేతులు తప్పు క కాలి తీరుతాయి.
అంతటితో పాపన్న పైన బనానికి ఉండే
మూఢ నమ్మకం కాస్తా తొలగిపోతుంది.

అలా అనుకుని కోదండం, "అన్నట్టు,
ఈ విగ్రహాన్ని తాకటానికి సమర్థుడు మన
పక్కగ్రామంలో ఉండే పాపన్నే. ఆయన
మహా పుణ్యాత్ముడు, అపరహరిశ్చంద్రుడు,"
అన్నాడు. అందరూ ఉత్సాహం తెచ్చు
కున్నారు. పాపన్న మీద అందరికీ గురే.

పాపన్నను పిలుచుకు రావడానికి ఒక సేవకుడు వెళ్ళాడు. ఆ సేవకుడు వెళ్ళి తాను వచ్చిన పని చెప్పగానే పాపన్న వాడి వెంట బయలుదేరి వచ్చాడు. అతను స్నానం చేసి, వరికుడ్లుతై వచ్చి, సాధువుకు సమస్కారం చేసి, విగ్రహాన్ని ఎత్తుకోవడానికి అనుమతి వేదాడు.

సాధువు కోదండాన్ని అడిగినట్టుగానే, "నిన్న పుణ్యకార్యాలు చేసినవాడివేగదా?" అని అడిగాడు.

"అంతరాత్మ చెయ్యమన్న పనులు చెయ్యటమే తప్ప, అవి పుణ్య కార్యాలే కావే నాకు తెలియ, స్వామి. అది ఆ భగవంతుడికే తెలియాలి," అన్నాడు పాపన్న.

"అబద్ధ మాడవుకదా!" అని సాధువు మళ్ళీ అడిగాడు.

"అలా చెప్పలేను. కొన్ని సందర్భాలలో అబద్ధం కూడా అడవలసి వస్తుంది," అన్నాడు పాపన్న.

"సరే, నీకు అత్మవిశ్వాసం ఉంటే విగ్రహాన్ని ఎత్తుకో," అన్నాడు సాధువు.

పాపన్న భక్తితో విగ్రహానికి సమస్కారం చేసి, చేతులు దాచి దాన్ని ఎత్తుకున్నాడు. అతని చేతులు కాల లేదు.

గ్రామస్థులు విజయధ్వనాలు చేస్తూ, పాపన్న వెంట మేళతాళాలతో తమ గ్రామానికి వెళ్ళి, దేవతను వీరం పైన ప్రతిష్ఠించారు. అటు పైన విగ్రహం తాకితే ఎవరి చేతులూ కాల లేదు.

అందరూ సంతోషించారు గాని ఒక్క కోదండానికే ముఖం మాడిపోయినట్టుయింది. క్రమంగా అతనికి పాపన్న పైన భక్తి పుట్టుకొచ్చింది. అతను తన తప్పు తెలుసుకుని, తన తమ్ముణ్ణి సరిగా చూస్తానని తన తల్లి ఎదట ప్రమాణం చేశాడు. పాపన్న వద్ద దాచిన డబ్బును తెచ్చి రామన్న తన అన్న ఎదట పెట్టాడు. కోదండం దాన్ని తమ్ముడికే ఇచ్చేశాడు.

నగలపెట్టె

ఒకనాటి రాత్రి బాగా చీకటిపడి ఒక కుటుంబం ప్రయాణం చేస్తూ పావన్న ఇంటికి వచ్చింది. కుటుంబ పెద్ద జగ్గన్న అనే వాడు. అతని వెంట అతని భార్య, ఒక అయిదేళ్ళ కుర్రవాడూ, ఇంకొక పాపా మాత్రమే ఉన్నారు. జగ్గన్న అత్తవారూరు పావన్న ఉండే గ్రామానికి దక్షిణాన, అతని స్వగ్రామం ఉత్తరాన ఉన్నది. అతను సకుటుంబంగా అత్తవారూరు నుంచి, చీకటి పడ్డాక పావన్న ఊరు చేరుకునే టప్పుగా కాలినడకన ప్రయాణమయ్యాడు.

జగ్గన్న బుద్ధిపూర్వకంగానే ఇలా చేశాడు. కారణ మేమంటే, అతను దొంగబుద్ధి కల వాడు. పేరుకు ఒక చిన్న దుకాణం పెట్టు కుని వ్యాపారం చేస్తున్నట్టు నటిస్తూ, అతను అవకాశం దొరికినప్పుడల్లా దొంగతనాలు చేస్తూండేవాడు. భర్త సంగతి భార్యకూడా తెలుసును. కాని భర్త అగ్రహానికి వెరిచి,

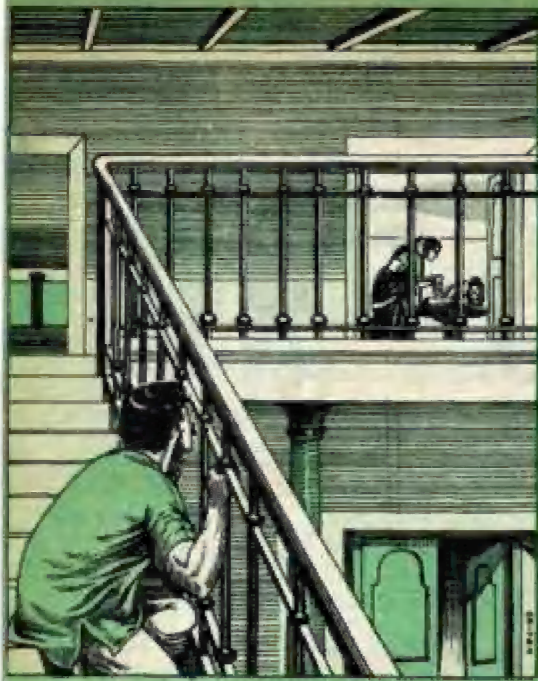
అతని రహస్యం తన కడుపులోనే దాచు కుని, కుక్కిన పేనులాగా ఉండిపోయింది.

జగ్గన్న పావన్నను గురించి చాలా విని ఉన్నాడు. ఈ పావన్న లోకజ్ఞానం ఎరగని అమాయకు డని, అతన్ని సులువుగా దోచ వచ్చునని అనుకుని, అవకాశం కోసం చాలా కాలంగా ఎదురు చూస్తున్నాడు. ఇప్పుడా అవకాశం దొరికింది.

అయితే జగ్గన్న కుటుంబం వచ్చేసరికి పావన్న గ్రామంలో లేడు. రెండు రోజుల క్రితం గ్రామాంతరం వెళ్ళాడు. అయినా అభ్యాగతులకు ఏ లోటూ రాకుండా మీనాక్షి, ఆమె అత్తగారూ కూడా వచ్చినవాళ్ళ సంగతి కనుక్కుని, ఆ రాత్రి భోజనాలు పెట్టి, పావకు పాలు ఇచ్చి, వాళ్ళు వదుకో దానికి లోపలి గదిలో ఏర్పాటు చేశారు.

జగ్గన్న పడుకుని, అవతలి గదిలో మాట్లాడే మాటలన్నీ ఎంతో శ్రద్ధగా అల

గిస్తున్నాడు. పాపన్న తల్లి తన కోడలితో, "ఏమే, మీనాక్షి? మొన్న పెళ్ళికి వెను కున్న నగలు ఇంకా ఇక్కడే ఉంచావేం? పెట్టెలో పెట్టకపోయావా?" అనటం జగ్గన్నకు వినిపించింది.

అత్తగారలా అన్న కాస్సేపటికి మీనాక్షి ఒక చేత దీపమూ, ఇంకో చేత నగలూ తీసుకుని మిద్దె మీదికి ఎక్కటం జగ్గన్న గమనించాడు. జగ్గన్న అమె వెనకగా మెట్ల మీదికి వెళ్ళి, మీనాక్షి నగలను ఏ పెట్టెలో పెట్టుతున్నదీ గమనించి, మళ్ళీ తన చోటికి వచ్చి పడుకున్నాడు. తరవాత కొంత సేప టికి మీనాక్షి కిందికి దిగి వచ్చి తాము పడు

కునే గదికి వెళ్ళిపోయింది. అర్థ రాత్రివేళ అందరూ గాఢనిద్రలో ఉన్న సమయంలో జగ్గన్న లేచి, పిల్లిలాగా మెట్లెక్కి పైకి వెళ్ళి, తాళం వెయ్యని పై గది ప్రవేశించి, పెట్టె సంగ్రహించి కిందికి దిగి వచ్చాడు. చుక్క పొడిచే వేళకు అతను నిద్ర లేచినట్టు లేచి, పెట్టెను బయటికి తీసుకుపోయి, చీకట్లో ఒక చోట గుర్తుగాపెట్టి, లోపలికి వచ్చి తన భార్యమూ, పిల్లవాణ్ణి లేపి ప్రయాణ మయ్యాడు. ఈ అడాపుడికి పాపన్న తల్లి, మీనాక్షి కూడా లేచారు. జగ్గన్న వాళ్ళతో, "మాకు సెలవిప్పించండి. మేం బయలు దేరుతాం. వెళ్ళవలసిన దూరం చాలా ఉంది," అన్నాడు.

జగ్గన్న కుటుంబం తిరిగి కాలినడకన ప్రయాణం సాగించింది. జగ్గన్న తాను దాచి ఉంచిన పెట్టె తీసుకుని వీపున వేసుకుని నడక సాగించాడు. మధ్యాహ్నం వేళకు వాళ్ళు ఒక గ్రామం చేరుకుని, అక్కడ విశ్రాంతి తీసుకుని బయలుదేరారు. కుర్రవాడు నడవలేక ఎత్తుకోమని వేధించ సాగాడు. జగ్గన్న భార్య కూడా పాపను ఎత్తుకుని నడవటం చేత అమెకు కాళ్ళు పీకసాగాయి. అందరూ దారి పక్కన చతికిల బడ్డారు. తాము వెళ్ళే దిక్కుగా ఏదైనా

బండి వెళుతూ కనిపిస్తే బాగుండు ననుకున్నాడు జగ్గన్న.

ఇంతలో ఒక బండి కనిపించనే కనిపించింది. అయితే అది వాళ్ళు వెళ్ళవలసిన దిక్కు నుంచి వస్తున్నది.

"ఆ బండి మన వూరువేళ్ళ వెళ్ళదురా!" అని జగ్గన్న అంటున్నా వినిపించుకోకుండా కుర్రవాడు వెలుపెట్టి చూపుతూ, "బండి! బండి!" అని కేకలు పెట్టసాగాడు.

ఆ బండి తోలుకుంటూ తన వూరు పోతున్న పాపన్న బండి అపి, "బండిలో ఎక్కుతావా, బాబూ?" అని కుర్రవాణ్ణి అడిగాడు.

తాము పోతున్నది ఫలానా గ్రామమని జగ్గన్న చెప్పాడు.

"ఫరవాలేదు, ఎక్కండి. ఇక్కడికి ఎంత దూరంలేదు. మిమ్మల్ని దించి రేపు ఉదయం నేను మా వూరు పోతాను," అన్నాడు పాపన్న. అతను బండి దిగివచ్చి పెట్టె తీసుకుని బండిలో పెట్టుతూ, అది తన పెట్టెలాగే ఉండటం చూసి అశ్చర్యపోయాడు. కొంచెం శ్రద్ధగా చూస్తే "సోమయ్య" అన్న తన తండ్రి పేరు కూడా దాని పైన రాసి ఉన్నది. అతని అశ్చర్యం మరింత అయింది.

ఈ లోపల అందరూ బండి ఎక్కి కూర్చున్నారు. పాపన్న బండిని వెనక్కు తిప్పి జగ్గన్నగారి ఉరు కేసి తోలుతూ, "ఈ పెట్టెలాటిదే మా ఇంట్లోకూడా ఉంది. దాని పైన సోమయ్య అని రాసి ఉన్నదే, అది మా తండ్రిగారి పేరేకూడా," అన్నాడు.

జగ్గన్న గుండె గుభేలు మన్నది. అతను వెంటనే సంబాళించుకుని, "అశ్చర్యంగా ఉండే. మీ తండ్రిగారి పేరు కూడా ఇదేనా? అందుకే మనం దైవికంగా ఇలా కలుసుకున్నాం," అన్నాడు.

"మీ పేరు కూడా పాపన్నేనా ఏమిటి?" అని పాపన్న అడిగాడు.

చందమామ

జగ్గన్నా, అతని భార్య కూడా ఉలిక్కి పడ్డారు. భయపడ వద్దని జగ్గన్న భార్యకు సంజ్ఞ చేసి, "బాగా కనిపెట్టారే? నా పేరు పాపయ్యో. మన పేర్లు కూడా ఒకటేనంటే ఇదేదో పూర్వ జన్మ సంబంధమే," అన్నాడు నవ్వుతూ.

త్వరలోనే చీకటి పడింది. బండి ఒక కుగ్రామం చేరింది. అక్కడ పదిపాము, బాళీగా ఉన్న ఇళ్ళు ఒకటి రెండు ఉన్న సంగతి జగ్గన్నకు తెలుసు. అతను బండిని ఒక ఇంటి ముందు ఆపించి, "ఇదేనండి మా ఇల్లు! ఇక్కడ దిగుతాం," అన్నాడు. అతను పెట్టెను దించినాక అతని భార్య,

కుర్రాడూ కూడా దిగారు. దూరంగా తనకు తెలిసిన వాళ్ళ ఇల్లున్నదని, అక్కడ రాత్రి గడిచి, తెల్లవారి బయలుదేరి వెళతానని చెప్పి పాపన్న బండిని ముందుకు తోలుకు పోయాడు. తరవాత జగ్గన్న తన భార్యనూ, పిల్లవాణ్ణి ఇంకొక కాళీ గుడిసెకు నడిపించుకుపోయి, ఆ రాత్రికి అందులో చేరాడు.

ముందు పెట్టె పగలగట్టి, అందులో ఉన్న నగలు మూటగట్టి, పెట్టెను నామ రూపాలు లేకుండా చెయ్యాలని నిశ్చయించు కుని జగ్గన్న ఉలి, సుత్తి తేవటానికి బయలుదేరి వెళ్ళాడు. అతని భార్య ఎక్కడన్నా ఇన్ని పాలూ, రొట్టె తెడ్దామని తాను కూడా బయలుదేరింది. గుడిసెలో కుర్రాడూ, పసి పాపా మిగిలారు.

కుర్రాడు పాపను అడిస్తూ పెట్టె దగ్గర కూర్చున్నాడు. ఆ పెట్టెకు రెండు తాళాలున్నాయి. ఒకటి పెట్టె మూతలోనే అమర్చిన చీగం. రెండోది పెట్టె ముందు భాగంలో ఉండే కొక్కానికి తగిలించి వేసే తాళం. ఆ పెట్టెకు మీనాక్షి మొదటి చీగం సరిగానే వేసింది, కాని తాళాన్ని తొందరలో పూర్తిగా నెక్కలేదు. అది నెక్కితే పడే తాళం. పూర్తిగా నెక్కనందున అది సరిగా పడలేదు. కుర్రాడు ఆ తాళం కొంకి నందున ఒక

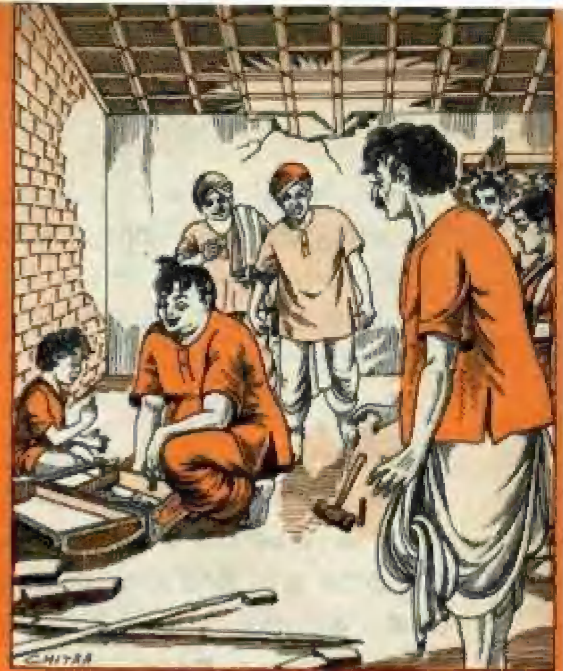
చేతి వేళ్ళుంచి, రెండో చేత్తో తాళాన్ని గట్టిగా నెక్కాడు. అప్పుడా తాళం టక్కున పడింది. కుర్రాడి వేళ్ళు అందులో ఇరుక్కుపోయి, లాగితే రాలేదు. కుర్రాడు గట్టిగా అరిచి ఏడిచాడు.

వాడి కేకలు విని వక్క ఇంటి వాళ్ళు వచ్చి చూసి, "అరేరే, కుర్రాడు వేళ్ళను తాళంలో ఇరికించు కున్నాడే. తాళం తీయాలి. తాళపు చెవి ఎక్కడ?" అన్నారు.

కొంచెం సేపట్లో జగ్గన్న భార్య పాలూ, రొట్టెలూ తీసుకుని వచ్చి తన కొడుకు స్థితి చూసి, "బిడ్డను కాపాడండి, బాబూ! మీకు పుణ్యం ఉంటుంది," అని జనాన్ని బతిమాలి పాగింది. జనం పొగుకా పాగారు. వాళ్ళతో బాటు పాపన్న కూడా వచ్చాడు.

అతను కుర్రవాణ్ణి చూసి, "అయ్యో, పాపం! తాళం తీయండి. లేకపోతే వాడి వేళ్ళు రావు. వాళ్ళ నాన్న ఎక్కడ?" అన్నాడు అదుర్తగా.

అతనా మాట అంటూండగానే సుత్తి, ఉలీ తీసుకుని జగ్గన్న వచ్చాడు; పాపన్నను చూసి కొయ్యవారి పోయాడు. పాపన్న అతని చేతిలో ఉన్న పనిముట్లు చూసి, "నిశ్చయం లాటి పెట్టెను పాడు చెయ్యకండి. తాళం తీస్తే తప్ప వాడి వేళ్ళు రావు. తాళం పగల

గట్టటానికి ప్రయత్నిస్తే కుర్రాడి వేళ్ళకు ప్రమాదం. తాళంచెవి తీయండి," అన్నాడు.

"నిజం చెప్పేయండి," అని జగ్గన్నతో భార్య రహస్యంగా అన్నది.

"నా దగ్గర దాని తాళపుచెవి లేదు," అన్నాడు జగ్గన్న.

"నా దగ్గర ఉన్న చెవి తాళానికి పడు తుందేమో చూస్తాను. నా పేరే మీ పేరు, నా తండ్రి పేరే మీ తండ్రి పేరు, మా పెట్టె లాటిదే మీ పెట్టె. నా తాళపు చెవి దాని కెందుకు పట్టకూడదూ?" అంటూ పాపన్న తన తాళపుచెవుల గుత్తిలో ఒకటి పైకి తీసి దానితో తాళం తెరిచాడు.

పాపన్న తాళపుచెవితో తాళం రావటమూ, పెట్టె తాళపు చెవి జగ్గన్న దగ్గర లేకపోవటమూ, పాపన్న అన్న మాటలూ విన్నవాళ్ళలో కొందరు పాపన్నను, "అయ్యా, మీ పేరేమిటి?" అన్నారు.

"ఈయనగారి పేరే నా పేరూనూ, పాపన్న," అన్నాడు పాపన్న.

"ఈయనగారి పేరు పాపన్న కాదండీ, జగ్గన్న. ఈ ప్రాంతాల బాగా ఖ్యాతిగలవాడు. పెట్టె లోపల ఉన్న బీగం కూడా మీ తాళపు చెవితో తెరుచుకుంటుందేమో కాస్త చూడండి," అన్నారు కొందరు.

పాపన్న పెట్టె బీగాన్ని కూడా తీసి మూత ఎత్తి, "అన్నిటికన్న అత్యద్భుతం! ఇందులో సగలన్నీ అచ్చు నా భార్య సగలదాగే ఉన్నాయి," అన్నాడు.

జగ్గన్న దొంగ అని అందరికీ సునాయాసంగా తెలిసిపోయింది. కొందరు అతన్ని పట్టుకు తన్నబోయారు. పాపన్న వారిని

వారించి, "కొందర పడకండి. ఆయన దొంగ తనం చేసినట్టు ఆయనకు తెలియకుండా మనకు తెలుస్తుందా?" అన్నాడు.

జగ్గన్న భార్య ఏడుస్తూ పాపన్న కాళ్ళపైన పడి, "అయ్యా, అది మీ పెట్టె. ఒక రాత్రి మీ ఇంటి తిండి తిని మీ భార్య సగల పెట్టె ఎత్తు కొచ్చాం. మమ్మల్ని క్షమించండి," అన్నది.

"ఊరుకో, అమ్మా, ఊరుకో. ఇది నా పెట్టె అని మీ రన్నట్టుయితే నేను తీసుకుపోతానులే. ఇప్పుడు నాకు జరిగిన నష్టం ఏమున్నది? ఏ పాపమూ ఎరగని పసి కుర్రవాడికి బాధ తప్పింది, అంతే చాలు," అన్నాడు పాపన్న.

పాపన్న తన గ్రామానికి తిరిగి వెళ్ళాడు. రాత్రి ఉన్న పెట్టె తెల్లవారి ఏమయిందా అని క్రితం రోజుల్లా అదుర్దాపడిన మీనాకి, పాపన్న తల్లి, పాపన్న వెంట పెట్టె ఉండటం చూసి ఎంతో ఆనందం పొందారు.

తలవంచినవాడు

పాపన్న ఒకపారి ఏదో పని మీద కొండ ప్రాంతాలకు వెళ్ళి తిరిగి వస్తూండగా మధ్యాహ్న మయింది. ఎక్కడైనా కూర్చుని భోజనం చేద్దా మనుకుంటూ ఒక తోట వద్దకు వచ్చాడు. ఆ తోట వెనక ఒక ధని శుడి ఇల్లు కనిపించింది. తోటలో అతని కొక దృశ్యం కనబడింది. అక్కడ కప్పలు కొట్టుతున్న ఒక మనిషి శోష వచ్చి పడు కున్నాడు. అయిదా రేళ్ళ కుర్రవా డొకడు ఆ మనిషిని లేపుతూ, "అమ్మ డబ్బులు పట్టుకు రమ్మన్నది. నా కాకలేస్తున్నది," అన్నాడు ఏడుపు ముఖంతో.

"ఏం చేసేదిరా? ఈ కప్పలన్నీ కొట్టలే గాని ఇంటి యజమాని డబ్బు లివ్వడు. ఎక్కడన్నా డబ్బులు ముప్పైతి ఏమైనా కొనుక్కుతిను. నేనీ కప్పలు కొట్టి, డబ్బులు తీసుకు వచ్చి, మీ అమ్మకు గంజి కాచి పోస్తా," అన్నాడు తండ్రి.

"ఎవరి నడిగేది? ఎవరిస్తారు?" అంటూ కుర్రవాడు విడిచాడు.

ఇంతలో పనివాడికి పాపన్న కనిపించాడు. అతను పాపన్న దగ్గరికి వచ్చి, "అయ్యా, మీ దగ్గిరుంటే అబ్బో, బేడో ఇచ్చి పుణ్యం కట్టుకొండి. వీడు అకలికి మారు కున్నాడు," అన్నాడు.

పాపన్న ఒక చెట్టు కింద మూట విప్పి, కప్పలు కొడుకునూ కూడా తి కలిసి భోజనం చేశాక, పాపన్న వాణ్ణి ప్రశ్నించి అతడి గృహ పరిస్థితులు తెలుసుకున్నాడు.

కొంత దూరంలో కప్పలుకొట్టే వాడి గుడిసె ఉన్నది. అందులో అతడి భార్య బబ్బుగా పడిఉన్నది. ఈ ఇంటి యజమాని కప్పలుకొట్టితే తప్ప డబ్బివ్వడు. సాయం కాలం ఆ కూలి డబ్బుల తోనే అతను తప

భార్యకు మందూ, తిండి చూడాలి. ఏ రోజు రోజుకే చెల్లు.

అతడు ముడి విప్పి చూసుకుంటే చిల్లర అంకా బంగారు కాను మిగి

నావన్న సంకోచించకుండా అ బంగారు కానును కట్టెలుకొట్టే వాడి చేతిలో పెడుతూ, "దీన్ని తీసుకుని వెంటనే వెళ్ళి మార్చి, నీ భార్యకు మంచి మందూ అదీ అప్పించు," అన్నాడు.

"అన్న ప్రకారం ఈ కట్టెలన్నీ కొట్టకుండా ఎట్లా వెళ్ళను?" అన్నాడు కట్టెలు కొట్టేవాడు.

"నువ్వు వచ్చేదాకా నేను కొట్టుకూ ఉంటాలి. కట్టెలు కొట్టటం నా కంవాటే. నీ యజమాని అడిగితే నేను చెప్పకుంటాలి," అన్నాడు పాపన్న.

అట ఇష్టం లేకుండానే కట్టెలుకొట్టే వాడు పాపన్న ఇచ్చిన బంగారు కాను తీసుకుని, కుర్రాణ్ణి వెంట బెట్టుకుని ఇంటికి బయలుదేరాడు.

పాపన్న చొక్కా విప్పి పక్కన పెట్టి, కట్టెలు కొట్టనారంభించాడు.

కొంత సేపటికి ఇంటి యజమాని బయటికి వచ్చి, కొత్తవాడెవడో కట్టెలు కొట్టడం చూసి, "నువ్వెవరు? వాడెడి?" అని అడిగాడు పాపన్నను.

"నేను వాడి బంధువునే లెండి. వాడి భార్యకు సుస్తీగా ఉంటే, వెళ్ళి చూసి, భోజనం చేసి వస్తానని వెళ్ళాడు. వాడు వచ్చేదాకా నేను కట్టెలు కొట్టుకా లెండి," అన్నాడు పాపన్న.

"సరే కానియ్యి. కట్టెలు బాగా కొట్టు, ఏం? నీకు వేరే కూలీ అమ్మంటే అచ్చేది లేదు, అప్పుడే చెబుకున్నాను," అన్నాడు ధవెకుడు.

"అలా నే నెందు కడుగుకొనండి?" అన్నాడు పాపన్న.

ధనికుడు కొంచెం అవతలికి పోయి, కట్టెలుకొట్టే పావన్నను వింతగా గమనించ పోగాడు. పావన్న చూడబానిసి కట్టెలుకొట్టే వాడి లాగా లేదు, కానీ అసలు వాడి కన్న బాగా కొట్టుకున్నాడు. లేపు కూడా వీణ్ణి రమ్మనాలి అని ఇంటి యజమాని అను కుంటుండగా, అసలు కట్టెలుకొట్టే వాడు వచ్చి, పావన్న చేతి గొడ్డలి ఇయ్యమని అడిగాడు.

"అప్పుడే వచ్చావేం?" అని పావన్న అతన్ని అడిగాడు.

"మీరు ధర్మాత్ములై ఏం లాభం? నాబోటి దరిద్రుడికి తీసుకున్నది ప్రాప్తం

ఉండెద్దూ? మీ రిచ్చిన బంగారు కాసు కొండిన దోపుకుని బయలుదేరావా? గుడ్డ చిరుగులో నుంచి జారి అది ఎక్కడ పడి పోయిందో పడిపోయింది," అన్నాడు కట్టెలు కొట్టేవాడు.

బంగారు కాసు అన్న మాట చెప్పి వడ గానే ధనికుడు వాళ్ళ దగ్గరికి అదానిడిగా వచ్చి, "బంగారు కాసేమిటి? ఎక్కడిది? దాన్ని యితగాడికి యిచ్చిన వాళ్ళెవరు?" అని అడిగాడు.

"నేనే అచ్చాను. దాన్ని కాస్తా పావం, దారిలో ఎక్కడో పారేసుకున్నాడట," అన్నాడు పావన్న.

"అదే నేనూ అడిగేది—బంగారు కాసు నీ కెక్కడిది అని! ఇవాళ ఉదయమే నేను పది బంగారు కాసులు బొడ్డులో పెట్టుకుని ఇంటికి వచ్చి చూసుకుంటే ఒకటి కనిపించలేదు. అది మీకు దొరికింది. దాన్నే మీలో ఒక డిచ్చినట్టూ, ఇంకొకడు పారేసు కున్నట్టూ నాటకం ఆడుతున్నారు. దాన్ని ఎక్కడ దాచారో తెచ్చి ఇచ్చారా సరే సరి, లేకపోతే ఇద్దరికీ శాస్త్ర చేయిస్తాను," అన్నాడు ఇంటి యజమాని.

పాపన్నా, కట్టెలు కొట్టేవాడూ ఎంతగా చెప్పకున్నా ధనికుడు వినిపించుకో లేడు. చివరకు పాపన్న, "మీ బంగారు కాసు

పోయి ఉంటే, అక్కడే ఎక్కడో ఉంటుంది. మీరు సరిగా వెతికి ఉండరు. నా సైన్ అకారణంగా నింద మోపుతున్నారు గనక దాన్ని వెతికి పెడతాను. ఈ నింద మొయ్య లేను," అన్నాడు.

అతను బంగారు కాసు కోసం వెతక నారంభించాడు. ధనికుడు కట్టెలు కొట్టే వాడితో, "చూస్తూ నిలబడతా వే? నీవని కానీ!" అని, పాపన్నను అసక్తితో గమనించసాగాడు. అతను ధనికుడి కంటికి విచిత్రమైన మువిషిగ కనిపించాడు. అతను లేని నాణెం కోసం నిజంగా వెతుకుతాడా, లేక వెతుకుతున్నట్టు నటించి, చివరకు తనదే ఒక బంగారుకాసు తీసి, దొరికిందని తనకు ఇస్తాడా?

సాయంత్రం దాకా వెతకగా పాపన్నకు కంచెవార బంగారుకాసు దొరకనే దొరికింది. అతను దాన్ని తెచ్చి ధనికుడికిస్తూ, "ఇదుగో సందీ మీ బంగారుకాసు. కష్టపడి వెతికితే ఎందుకు దొరకదు? ఇది దొరక బట్టి సరి పోయింది గాని, లేకపోతే నేను నిష్కారణంగా దొంగనై ఉండునుగదా!" అన్నాడు.

ఈ లోపుగా కట్టెలు కొట్టేపని పూర్తి అయింది. ధనికుడు భార్యను కేకేసి, ఆమె చేత కట్టెలు కొట్టినవాడికి కూలి డబ్బు

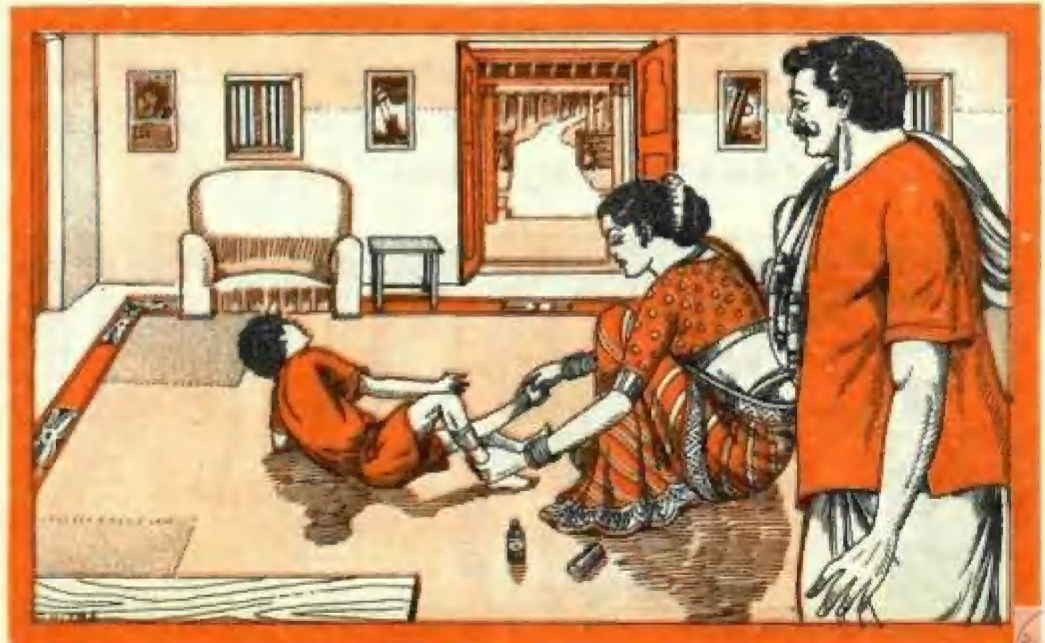
లిప్పించాడు. కట్టెలు కొట్టేవాడి వెంటనే పాపన్న కూడా బయలుదేరాడు.

ధనికుడు ఉట్టుడియంగా బంగారుకాను సంపాదించి నందుకు పొంగిపోతూ, మురిసి పోతూ ఉండగా, అతని చిన్న కొడుకు ఇంటి ముందు అడుకుంటూ, కెవ్వున అరిచి నంటకేసి పరిగెత్తుకు వచ్చాడు. ఎవరో కుర్రాళ్ళు ఒక అవు దూడ పైన రాళ్ళు వెయ్యగా అది బెదిరి, ధనికుడి కొడుకు కేసి వచ్చింది. దాన్ని చూసి భయపడి వాడు పరిగెత్తుతూ కింద పడ్డాడు.

ఆ కంగారులో ధనికుడు, ఉడిపోతున్న బట్టను సవరించు కుంటూ కొడుకు దగ్గరికి

ఒక్క పదుగున వచ్చాడు. ఇంటి లోపలి నుంచి, "అయ్యో, అయ్యో," అంటూ కుర్రవాడి తల్లి కూడా వచ్చింది. ఇద్దరూ తమ బిడ్డను ఇంటి లోపలికి తీసుకుపోయి, వాడి గాయాలకు మందూ మాకూ వేశారు.

ఇదంతా జరిగే సమయానికి పాపన్నా, కట్టెలు కొట్టేవాడూ చాలా దూరం వెళ్ళి పోయారు. వాళ్ళ కి గడవే తెలిదు. దారిలో కట్టెలు కొట్టేవాడు పాపన్నతో, "అయ్యో, మీరా ధనికుడి మాటనమ్మి, బంగారు కాను కప్పపడి వెతికి ఆయన కిచ్చారు. కాని అది మీదే. దాన్ని నేను పారేసుకుంటే మీరు వెతికి ఆ మనిషి కిచ్చేకారు," అన్నాడు.

"ఎలా చెప్పగలం? మళ్ళీ పారేసుకున్న కాసు ఎక్కడ పడిందో, ఎవరికి దొరికిందో, లేక యింకా పడిన చోటనే ఉన్నదో ఎవరు చెప్పగలరు?" అన్నాడు పాపన్న.

అప్పటికి చీకటి కూడా పడిపోతూండటం చేత పాపన్న ఆ రాత్రికి కట్టెలు కొట్టేవాడి గుడిసెలోనే ఉండిపో దలిచాడు. అతనికి ఒకటే బాధగా ఉన్నది—తాను కట్టెలు కొట్టేవాడికి ఎలాటి సాయమూ చెయ్యలేక పోయాడు. అతను పారేసుకున్న కాసు కూడా వెతికి అతని కిచ్చేస్తేగాని పాపన్నకు తృప్తి కలిగేటట్టు లేదు.

మర్నాడు ఉదయం కట్టెలు కొట్టేవాడు ధనికుడి తోటకు కట్టెలు కొట్టటానికి బయలు దేరేటప్పుడు పాపన్న కూడా వెంట వచ్చాడు. పాపన్న కళ్ళు సదుస్తున్నంత పేహా నేల పైనే ఉన్నాయి. తోట కుండా ధనికుడింటికి పోయేదారి వక్కన అతనికి బంగారు కాసు కనబడింది. పాపన్న

ఉత్సాహంగా దాన్ని ఎత్తి, "చూశావా? తొరికేనే మళ్ళీ ఆ ధనికుణ్ణి తప్పవట్టావు! ఇదుగో, మళ్ళీ పారేసుకున్న కాసు. దీన్ని మళ్ళీ మళ్ళీ పారేసుకోగలవు. దీన్ని మార్చి దబ్బు నీ భార్య కిచ్చి, నా తోవన నేను పోతాను," అన్నాడు.

కట్టెలు కొట్టేవాడు తోటలో కట్టెలు కొట్టుకుంటూ, ధనికుడు నేల కేసి చూస్తూ తోటంతా కారాడటం చూశాడు. పాపం, ఆ ధనికుడికి తన కొడుకు ప్రమాదం గొడవ ముగిశాక ఎంత ఆలోచించినా తాను ఉట్టుడియంగా సంపాదించిన బంగారు కాసు విషయం గుర్తురాలేదు. ఆ అదా వుడిలో అది తోటలో ఎక్కడో జారి పడి పోయి ఉండాలి.

ఆ కాసు కోసం అనేక మాసాలపాటు నేలనే చూస్తూ ఇంటి వరిసరాలలో తిరగటం చేత తలవంచి, నేలను చూస్తూ నడవటం ఆయనకు అలవాటై పోయింది.

అప్పు-వడ్డి

పాపన్న ఉండే గ్రామంలో ఒక కిరాణా కొట్టు పెట్టాలని, పక్క గ్రామంలో ఉండే గోవిందు డనే యువకుడు కొంత డబ్బు పోగు చేశాడు. కాని వాడి కింకా ఒక వంద రూపాయలు కావలసివచ్చింది. తన సొంత గ్రామంలో వాడి కా డబ్బు పుట్టలేదు. అప్పుడు వాడి స్నేహితు డొకడు, "ఎందుకు క్రమపడతావు? నువ్వు కొట్టు పెట్టదలచిన గ్రామంలోనే పరోపకారి పాపన్న ఉన్నాడు. ఆయన దగ్గర డబ్బుంటుంది. ఎందుకంటే, ఈ మధ్యనే ఆయన కెవరో సన్మానం చేశారు. ఆయన డబ్బుడిగితే లేదనడు. తిరిగి ఇవ్వకపోయినా విచారించే మనిషి కాడు," అని సలహా ఇచ్చాడు. గోవిందుడికి ఈ సలహా దివ్యంగా తోచింది. వాడు పాపన్న వద్దకు వచ్చి, తన డబ్బు చిక్కు గురించి చెప్పుకుని, వంద రూపాయలు తీశాడు.

"దానంగా కావాలా, అప్పుగా కావాలా?" అని పాపన్న అడిగాడు.

పాపన్న ఇలా అడగటం చూసి గోవిందుడు నిర్భంతపోయాడు. జరిగిన దేమిటంటే, ఇటీవలనే పాపన్న తన గురువు గారిని కలుసుకోవటం జరిగింది. ఆ సందర్భంలో గురువుగారు పాపన్న వ్యవహారాలన్నీ తెలుసుకుని, "చూడు, పాపన్నా, నువ్వు దానధర్మాలు చేసేటప్పుడు పాత్ర పాత్ర విచక్షణ అవలంబించాలి. అసహాయులకు ధర్మం చెయ్యవచ్చు. నిస్సహాయులు కానివారికి డబ్బు అప్పు ఇవ్వటం కూడా సహాయమే. ఆ అప్పు తిరిగి పుచ్చుకోక పోతే సొమ్ము తిన్నవాడి పాపంలో ఇచ్చిన వాడు భాగస్థుడవుతాడు," అని బోధచేశాడు.

ఈ బోధ మనసులో పెట్టుకునే పాపన్న ఆ విధంగా అడిగాడు.

పరోపకారి పాపన్న కథ

గోవిందుడు అభిమానంతో, "దానం పట్టే కర్మ నాకేం వట్టిందండీ? అప్పుగానే ఇవ్వండి. మూడు నెలలలో మీ బాకీ అంతా సర్దుస్తాను. వడ్డీ ఎంత అడుగుతారో అడగండి," అన్నాడు.

"మూడు నెలల భాగ్యానికి వడ్డీ దేనికి? అసలు ఇచ్చేస్తే చాలు," అన్నాడు పాపన్న.

"వత్రం రాసి ఇవ్వమన్నారా?" అని అడిగాడు గోవిందుడు.

"నీలో నీకు విశ్వాసం లేకపోతే రాసి ఇవ్వు," అన్నాడు పాపన్న.

"నా విశ్వాసం మీరే చూస్తారా!" అని గోవిందుడు నూరురూపాయలు పుచ్చు

కుని వెళ్ళిపోయాడు. తాను గోవిందుడికి నూరురూపాయలు అప్పిచ్చిన సంగతి పాపన్న గుర్తు రాసుకున్నాడు.

గోవిందుడు పెట్టిన గడువు మూడు నెలలూ గడిచాయి. ఈ లోపుగా పాపన్న ఎంతమందికో దానధర్మాలు చేసినట్టు వాడు తెలుసుకుని, "నా దగ్గర గొప్ప వ్యవహార లాగా మాట్లాడాలని చూశాడు గాని, ఆ మనిషి నా బాకీ మాట మరి ఎత్తాడు," అనుకుని తృప్తిపడ్డాడు.

పాపన్న ఒక సంవత్సరమల్లా ఆగి, గోవిందుడి వద్దకు వెళ్ళి, "ఏమోయి, నా దగ్గర ఏదాది క్రితం నూరు రూపాయలు అప్పు తీసుకున్నావు, మూడు నెలల్లో చెల్లు వేస్తానన్నావు, ఇంతవరకు చెల్లించనే లేదు. నీ వ్యాపారం బాగా పోగుతున్నదా?" అని అడిగాడు.

"వ్యాపారం బాగానే అరుగుతున్నది కానీ, డబ్బు పొర్లించవలసి రావటంతో మీ బాకీ తీర్చలేకపోయాను. వీలు చూసుకుని ఇస్తాలి," అన్నాడు గోవిందుడు.

"ఇవ్వలేకపోతే చెప్పేయ్యి. దానం చేశాననుకుంటాను," అన్నాడు పాపన్న.

నలుగురు బేరగాళ్ళు దుకాణంలో ఉన్న సమయంలో ఇంత మాట చెడలేక గోవిం

చందమామ

దుడు, "ఛ, ఛ! దానం చేసేకండి? అప్పు ఆన్న తరవాత అప్పే! ఇచ్చేస్తాను," అని పాపన్నను ఆవతలికి తీసుకుపోయి రహస్యంగా, "చూడండి పాపన్నగారూ, బాకీ అంతా ఒక్కపారిగా ఇవ్వటం నాకూ కష్టం గానే ఉంది. నెలకు వదేసి రూపాయల చొప్పున చెల్లువేస్తాను. ఏమంటారు?" అని అడిగాడు.

పాపన్న సరే నన్నాడు. గోవిందుడు పాపన్నకు వది రూపాయ లిచ్చి వంపేశాడు. అది మొదలు వాడు పాపన్నకు నెల నెలా వదేసి రూపాయల చొప్పున ఇస్తూ వచ్చాడు.

తీర్చిసవనరం లేదనుకున్న అప్పు వాయిదాల మీదనే అయినా తీర్చవలసి వచ్చేసరికి గోవిందుడికి పాపన్న పైన విదో కనిపట్టుకొచ్చింది. అందుచేత వాడు పాపన్న పైన దుష్ప్రచారం ప్రారంభించాడు. పాపన్న నెలనెలా వచ్చి వదేసి రూపాయలు పుచ్చుకుపోయినప్పడల్లా దుకాణం మీద ఎవరో ఉండేవాళ్ళు. వాళ్ళతో గోవిందుడు, "ఈ పెద్దమనిషి, చూడండి, ఆవరదాన కర్డుడని అంతా చెప్పుకుంటారు. తప్పనిసరి అయి ఈయనగారి దగ్గర ఒక వంప రూపాయలు అప్పు చేశాను. అందుకుగాను నెలకు వది రూపాయలు వడ్డీ గూబలు

మెలేసి తీసుకుంటున్నాడు. చచ్చినట్టు
జచ్చుకుంటున్నాను. ఏమిటి చెయ్యటం?"
అంటూ వచ్చాడు.

ఈ దుష్ప్రచారం విని అంతా అశ్చర్య
పడ్డారు, పాపన్న పైన అభిమానం గల
వాళ్ళు బాధ పడ్డారు కూడా. ఇలాటి అభి
మానులలో రామయ్యశ్రేష్టి అనే ఆయన
ఒకడు. ఆయనతో కూడా గోవిందుడు
పాపన్న గురించి అందరి తోనూ అన్నట్టే
అన్నాడు. అది విని రామయ్యశ్రేష్టి మండి
పడి గోవిందుణ్ణి గట్టిగా చివాట్లు వేశాడు.

"పాపన్నగారికి వల్లమాలిన వడ్డి చెల్లించ
లేక నేను ఎలా సతమతమవుతున్నానో

మీకు తెలిదు, శ్రేష్టిగారూ. ఈ బాకీ రద్ద
యితే నేగాని నాకు నిద్రాహారాలుండవు.
నా భార్య చేతినగలు అమ్మి పాపన్నగారి
నుంచి ఋణవిముక్తి పొందుదామను
కుంటున్నాను. కాస్త వాటిని మంచి ధరకు
అమ్మిపెట్టి పుణ్యం కట్టుకొండి," అంటూ
గోవిందుడు తన భార్య చేతినగలు తెచ్చి
రామయ్యశ్రేష్టి కిచ్చాడు.

ఆసలు సంగతేమిటంటే, గోవిందుడి
వ్యాపారం మూడు పూలూ, ఆరు కాయ
లుగా ఉంది, పెట్టుబడి హెచ్చిస్తే లాభా
లొంకా హెచ్చే సూచనలు కనబడు
తున్నాయి. అందుచేత వాడు తన భార్య
నగలు ఎలాగూ అమ్మి దలిచాడు. అవి
రామయ్యశ్రేష్టిగారి చేతిలోనే పెట్టి, పాపన్న
బాకీ కొసం అమ్ముతున్నట్టు చెబితే, ఆయ
నకు తన మాటలలో విశ్వాసం కుదురు
తుందన్న నమ్మకంతో ఈ పని చేశాడు.

రామయ్యశ్రేష్టికి గోవిందుడి మాటలలో
కొంత నమ్మకం కుదరనే కుదిరింది. అంత
మాత్రాన ఆయనకు పాపన్నయందున్న గురి
పూర్తిగా నశించక, పాపన్న వద్దకు వెళ్ళి
గోవిందుడి బాకీ గురించి అడిగాడు.

"మూడు నెల్లలో తీరుస్తానని గోవిం
దుడు నా దగ్గర నూరు రూపాయలు పుచ్చు

కున్నాడు. ఏడాదిపాటు ఒక్క రూపాయి కూడా చెల్లు వెయ్యలేదు. ఆ తరువాత నేను వెళ్ళి, బాకీ తీర్చుతావా, ధర్మం కింద ఉంచుకుంటావా అని అడిగితే, నెలకు పది రూపాయల చొప్పున చెల్లు వేస్తానని తొమ్మిది మాసాలలో తొంభై రూపాయలు చెల్లు వేకాడు. ఇంకొక్క పది రూపాయ లిస్తే నా బాకీ తీరిపోతుంది. వడ్డీ ప్రసక్తే లేదు," అని పాపన్న చెప్పాడు.

గోవిందుడు యుక్తిగా అబద్ధమాడి తనను మోసగించినందుకు రామయ్య శ్రేష్టికి చాలా కోపం వచ్చింది. ఆయన పాపన్నతో, "పాపన్నగారూ, రేపు ఉదయం

సరిగా పది కొట్టే సరికి గోవిందుడి దుకాణానికి తప్పక రావాలి. వాడు మీ బాకీ సొంతం తీర్చేస్తాడు," అన్నాడు.

రామయ్యశ్రేష్టి ఇలా ఎందుకన్నాడో పాపన్నకు అర్థం కాలేదు, కాని ఆయన మీది గౌరవం కొద్దీ అలాగే వస్తా నన్నాడు.

మర్నాడు పది గంటలు కొట్టటాని కింకా కొద్ది వ్యవధి ఉన్నదనగా రామయ్యశ్రేష్టి రూపాయలు మూట కట్టుకుని, ఒకరిద్దరు ఊరిపెద్దలను వెంటపెట్టుకుని గోవిందుడి దుకాణానికి వచ్చి, గోవిందుడితో, "ఇదుగో, నువ్వెచ్చిన నగలు అమ్ముగా వచ్చిన డబ్బు. మంచి ధరకే అమ్మాను. దీంతో పాపన్న

గారి అసలు ఫాయదాల చెల్లించి, ఋణ విముక్తుడివై, ఇకమీదట నిష్పంతగా ఉండు," అన్నాడు.

అంతలోనే పాపన్న అక్కడికి రానే వచ్చాడు. రామయ్యశ్రేష్టి అతనితో, "దయ చెయ్యండి, పాపన్నగారూ. మీ గురించే అనుకుంటున్నాం. పాపం, గోవిందుడు మీ బాకీ చెల్లించటం కోసం భార్య నగలు కూడా అమ్మి దబ్బు సేకరించి, ఋణ విముక్తి పొందగోరుతున్నాడు. చిన్న వ్యాపారస్తుడు కావటంచేత భారీ వడ్డీ ఇచ్చుకోలేక సతమతమయ్యాడు. ఇదుగో మీకు ఈ నెల రావలసిన వడ్డీ వదిలూపాలూ, మీ రిచ్చిన అసలు సూరురూపాలూ కలిసి సూటవది రూపాయలు," అంటూ పాపన్నకు సూటవది రూపాయ లివ్వబోయాడు.

పాపన్న అశ్చర్యపోతూ, "అదేమిటి, శ్రేష్టిగారూ? గోవిందుడు నా దగ్గర తీసు

కున్నదే సూరు రూపాయలు. అంతా ఒక్క సారిగా ఇచ్చుకోలేనని, నెలకు వదిలొప్పు తొమ్మిది మాసాలుగా అస్తా వస్తున్నాడు. ఇంక నాకు రావలసినది వదే. పైన ఈ సూరు ఏమిటి?" అన్నాడు.

ఈ సంగతి శ్రేష్టికి తెలుసుగాని, అతని వెంట వచ్చిన పెద్దలకు తెలీదు. వాళ్ళు కూడా, పాపన్న గోవిందుడి వద్ద వడ్డీ గుంజు తున్నాడనే అనుకున్నారు. గోవిందుడు ఇంత కాలంగా చేసిన నీచప్రచారం వాళ్ళ కిప్పుడేద్యమయింది. వాళ్ళు గోవిందుణ్ణి నానా మాటలూ అన్నారు.

పాపన్న ఆ గొడవ పట్టించుకోకుండా తనకు రావలసిన వది రూపాయలూ తీసు కుని వెళ్ళిపోయాడు.

గోవిందుడు పాపన్న మీద నీచప్రచారం చేసినట్లు కొద్దిసేపట్లానే ఊరంతా తెలిసి పోయింది. అతని వ్యాపారం కూడా అనాటి సుందీ దెబ్బ తిన్నది.

వృద్ధభిక్షుకుడు

పాపన్న ఉండే దేశంలో ఒకసారి యుద్ధ పరిస్థితి వచ్చింది. పొరుగు దేశపు రాజు ఈ దేశంలోని కొన్ని భాగాలు తన రాజ్యానికి చెందాలని తగాదా తెచ్చి, ఆ తగాదాను అంతకంతకూ పెంచి, చివరకు ఈ దేశం పై దురాక్రమణకు పూనుకున్నాడు. ఆయన సేనలు ఈ దేశంలోకి చొరబడి, కొన్ని గ్రామాలనూ, నగరాలనూ ఆక్రమించుకుని, చివరకు ఒక కొట వద్ద నిలవరించబడ్డాయి. అవి ఆ కొటను ముట్టడించి, నెలల తరబడి యుద్ధం సాగించి కూడా దాన్ని లోబరుచుకోలేక పోయాయి.

యుద్ధ కారణంగా దేశంలోని ప్రతి గ్రామం లోనూ గ్రామాధికారికి ప్రత్యేకమైన పనులు ఏర్పడ్డాయి. ఈ పనులు నిర్వహించటంలో పాపన్న తమ ఊరి గ్రామాధికారికి ఎంతో తోడ్పడ్డాడు. గ్రామాధికారి కొంత యుద్ధనిధి పొగుచేశాడు, సేనలో చేరటానికి

కొందరు యువకులను సంపాదించాడు. ఆ డబ్బునూ, యువకులనూ వెంటబెట్టుకుని పాపన్న రాజధానికి వెళ్ళాడు.

అక్కడి పని పూర్తిచేసుకుని పాపన్న తిరుగుముఖమై వస్తూ చీకటిపడే వేళకు ఒక గ్రామసావడి చేరుకున్నాడు. అక్కడ అతనికి అనేకమంది బిచ్చగాళ్ళ లాటి వాళ్ళు ఒక గుంపుగా చేరి కనబడ్డారు. అంతమంది బిచ్చగాళ్ళు అక్కడ పోగవటానికి కారణ మేమిటని పాపన్న అడగగా, బిచ్చగాళ్ళనూ, గాలికి తిరిగేవాళ్ళనూ పట్టుకుని రాజధానికి పంపమని రాజాజ్ఞ అయి నట్టు తెలిసింది. శత్రువుల వేగులవాళ్ళు, గూఢచారులూ మారువేషాలతో దేశమంతటా తిరుగుతున్నట్టు రాజధానికి తెలియ వచ్చిందట. ఈ బిచ్చగాళ్ళంతా ఆ ప్రాంతాలలో పట్టుబడినవాళ్ళు. వాళ్ళలో కొందరు పాపన్నను గుర్తించి, సంతోషం చెంది,

"పాపన్నగారూ, మమ్మల్ని అకారణంగా భటులు పట్టుకున్నారు. మీరైనా కాస్త మమ్మల్ని విడిపించి పుణ్యం కట్టుకోండి," అని వేడుకున్నారు.

"ఇంతలో మీకు వచ్చిన నష్టమేమిటి? రాజాజ్ఞ అమలు జరగనివ్వండి. మీకు కావలసిన తిండి కేమి లోపం రాదు. ఈ జరుగుతున్న యుద్ధం ముగిసేదాకా కాస్త ఓర్పుకోండి. ఆ తరువాత ఎప్పటిలాగే మీరు యథేచ్ఛగా తిరగవచ్చు," అన్నాడు పాపన్న ఆ విచ్చగాళ్ళతో.

విచ్చగాళ్ళలో ఒక వృద్ధుడు తెలిసిన వాళ్ళ నుంచి పాపన్న గురించి వివరాలు

తెలుసుకుని, సైగ చేసి పాపన్నను దగ్గిరికి పిలిచి, రహస్యంగా, "అయ్యా, నాకు తమ వల్ల ఒక ఉపకారం కావాలి. ఈ ఊరి కోట వెలుపల తూర్పున ఒక కాళికాలయం ఉన్నది. అక్కడ నా కొడుకు ఒంటికంటి వెంక డనేవాడు ఉన్నాడు. నే నిలా చిక్కుకున్నానని వాడితో చెప్పి, నే నిచ్చే పాట్లాన్ని వాడికి అందించాలి. నే నిక ఎక్కువ కాలం బతకను. ఈ పాట్లంలో నే వెక కొత్త మంత్రం రాసి ఉంచాను. దాన్ని వాడికి మీరు చేర్చగలిగితే నా పని తీరిపోతుంది. ఈ సహాయం చేయగలవాళ్ళు నా శిష్యుడెవరూ లేరు," అన్నాడు.

"ఆ పాట్లాన్ని నా శిష్యుడే నేను నీ కొడుక్కు చేర్చుతాను," అన్నాడు పాపన్న.

ముసలి విచ్చగాడు ఆ చీకట్లో పాపన్న చేతిలో ఒక పాట్లం ఉంచాడు. ఒక పాత గుడ్డలో కట్టిన ఆ పాట్లం అరిచేతి అంత వెడల్పుగానూ, పలచగానూ ఉన్నది.

మర్నాడు పాపన్న కాళికాలయాన్ని వెతుక్కుంటూ వెళ్ళి, అక్కడ ఒక యువ కుణ్ణి చూశాడు. వాడు ఒంటికంటివాడు. పాపన్న వాణ్ణి, "నీ పేరేనా వెంకడు?" అని అడిగి, వా డవునన్న మీదట, "నీ తండ్రి దీన్ని నీ శిష్యమన్నాడు," అంటూ పాట్లం

వాడి చేతిలో పెట్టి, "నీ తండ్రిని అధికారులు పట్టుకుపోయారు," అని చెప్పి దేవి దర్శనం చేసుకునేటందుకు ఆలయంలోపలికి వెళ్ళాడు.

ఆ దేవాలయంలో నలుగురే ఉంటారు. ఒకడు అర్చకుడూ, రెండోవాడు దేవాలయం నొకరూ, మూడోవాడు వెంకడూ, నాలుగోవాడు వెంకడి సహచరుడూనూ. వెంకడు పాట్లం విప్పి, తన సహచరుడు తెచ్చిన గుడ్డపీలికను నీటితో తడిపే సరికి సాంకేతిక లిపిలో రాసి ఉన్నది ఏదో బయట పడింది. అందులో కొన్ని గీత లేవే ఉన్నాయి. అది గాక కొంత రాత కూడా ఉన్నది. ఆ రాతలో పావన్నకు సంబంధించిన విషయా లిలా ఉన్నాయి: "ఇది తెచ్చేవాడే పరోపకారి పావన్న. రాజుకు స్నేహపాత్రుడు, ఇతన్ని చెరలో పెట్టించు."

పావన్న దేవాలయం గుంచి వెళ్ళిపోతున్నప్పుడు ఒంటికన్ను వెంకడు అతన్ని సమీపించి, "మీరు మా అతిథ్యం స్వీకరించాలి, పావన్నగారూ. అమూల్యమైన సమాచారం తెచ్చినందుకు మీకు మా రాజుగారు గొప్ప బహుమానం ఇస్తారు. ఇవాళ రాత్రే మన ప్రయాణం," అన్నాడు. అతనా మాట అంటూండగానే అతని సహచరుడూ,

అర్చకుడూ వచ్చి పావన్న చెరొక రెక్కా పట్టుకున్నారు. "ఏమిటి దౌర్జన్యం? సువ్వెవరు? ఆ బిచ్చగాడి కొడుకువు కావా?" అని పావన్న అంటూండగా దేవాలయం నొకరు పెద్ద తాడెకటి పట్టుకొచ్చాడు.

"ఇదంతా ఒక నాటకం. మీరు మాకు ఉపకారమే చేశారు గాని, మిమ్మల్ని బంధించక తప్పదు. మిమ్మల్ని విడిచించుకోవటానికి మీ రాజు మాకు అర్థరాత్రి మిస్తాడే, రాజ్యమంతా ఇస్తాడే చూడాలి," అన్నాడు ఒంటి కన్నువాడు.

"అదా సంగతి? మీరు పూర్తిగా పొరబడ్డారు. నేను మీ రనుకున్నంత ముఖ్యుణ్ణి

కాను, నన్ను మీరు చంపినా మా రాజుగారు లెక్కచెయ్యరు. యుద్ధంలో చచ్చేవాళ్ళతో బాటే నేనూనూ. కావలిస్తే నన్ను చంపండి. కాని అందువల్ల మీ కింత పాపం తప్ప మరేమీ దక్కదు," అన్నాడు పాపన్న.

వాళ్ళు అతని చేతులు కలిపి కట్టి ఒక కొట్టులోకి నెట్టి తలుపులు మూపేశారు. గుడి ఉండే ప్రాంతం నిర్జనమైనది, తాను కేకలు పెట్టినా పలికే దిక్కుండదని పాపన్న గ్రహించాడు. గుడిలో వాళ్ళంతా శత్రువులూ, శత్రువుల మనుషులూనూ, ముసలి బిచ్చగాడు కూడా గూఢచారే. వాడు రాజధానికి సంబంధించిన రహస్య మార్గాలు

మొదలైనవన్నీ చిత్రించి తన కొడుక్కు అందజేశాడు. ముసలివాడు పట్టుబడ్డాడు గాని ఒంటి కన్నువాడు స్వేచ్ఛగానే ఉన్నాడు. వాడా రహస్యాలను శత్రురాజుకు చేర్చుతాడు.

పాపన్న అసాధారణ బలాధ్యుడు కావటం చేత తన చేతికి కట్టిన తాళ్ళు వదిలించుకుని జరగగల దాని తెలుసు చూస్తూ కొట్టులో ఉన్నాడు. ఆ రాత్రి ఒంటి కన్నువాడు యోధుడి వేషంలో, తన అనుచరుడితో సహా వచ్చి, కొట్టు తలుపు తెరిపించి, పాపన్నను బయటికి రమ్మిచి, "ఇక మనం మా రాజుగారి దగ్గరికి బయలుదేరుతున్నాం. పెద్దమనిషిలా మా వెంటరావాలి. దారిలో నువ్వేదైనా కోతి పని చేశావే మా కత్తులు రుచి చూస్తావు? వాటి రుచి నీకు తెలుసా?" అన్నాడు.

"నాకు తెలీదు. అనలు మీ చేతిలో కత్తులుండటమే తప్ప," అంటూ పాపన్న ఒంటి కంటి వాడి చేతి మీద బలంగా ఒక్కటి పెట్టాడు. ఆ దెబ్బతో వాడి చేతి కత్తి కింద పడింది, చెయ్యి నీలుక్కుపోయి చచ్చే బాధ పెట్టింది. అది చూసి వాడి అనుచరుడు పాపన్న పైకి తన కత్తి ఎత్తాడు. పాపన్న వాడి చేతి మీద కూడా బలంగా

కొట్టి, కత్తి కింద పడేయించాడు. తరవాత అతను రెండు కత్తులూ తీసి దూరంగా విసిరి పారేశాడు.

ఇంతలో అర్చకుడూ, నౌకరూ బలమైన తాళ్ళు తెచ్చారు. పాపన్న ఒంటికన్ను వాణ్ణి, వాడి అనుచరుణ్ణి చచ్చేటట్టు తన్ని, అర్చకుడు తెచ్చిన తాడు లాక్కుని, వాళ్ళిద్దరినీ పెడరెక్కలు విరిచి కట్టి, భయంతో కంపించిపోతున్న అర్చకుణ్ణి, గుడి నౌక రునూ కూడా అలాగే కట్టి, నలుగురినీ గది లోకి తోసి, తలుపు బిగించాడు. తరవాత అతను గ్రామాధికారి ఇల్లు వెతుక్కుంటూ వెళ్ళి, తనకు నలుగురు గూఢచారులు చిక్కారనీ, వాళ్ళను పట్టుకుపోవటానికి భటులు కావాలనీ చెప్పాడు.

భటులు వచ్చి నలుగురినీ వశపరచు కున్నారు, ముసలి బిచ్చగాడు పంపిన సంకేత సందేశాన్ని, ఇతర పస్తువులనూ స్వాధీనం చేసుకున్నారు. పాపన్న వాళ్ళ

వెంట రాజధానికి వెళ్ళి, రాజుగారికి బరిగిన దంతా సవిస్తరంగా చెప్పాడు.

రాజుగారు ఖైదీ బిచ్చగాళ్ళలో నుంచి ముసలి బిచ్చగాణ్ణి పిరి, విచారించగా, వాడు శత్రురాజు పెనతండ్రి అనీ, ఒంటి కన్ను వాడు ఆయన కొడుకే ననీ బయట పడింది. తరవాత రాజుగారు శత్రురాజుకు, "మీ పెన తండ్రి, ఆయన కొడుకూ మాకు బందీలుగా చిక్కారు. మీ సేనలు వెంటనే మా రాజ్యం వదిలి పోవాలి. యుద్ధ వస్త్రం కింద మీరు లక్షవరహాలు చెల్లించాలి. లేని పక్షంలో మీ పెనతండ్రి తలా, ఆయన కొడుకు తలా తీయించి, మీతో యుద్ధం కొనసాగిస్తాం," అని కబురు చేశాడు.

తన వాళ్ళను విడిపించుకో గలందులకు శత్రురాజు షరతులన్నిటికీ ఒప్పుకున్నాడు. దేశానికి యుద్ధభయం తీరిపోయింది. ఇతర యోధులతో బాటు పాపన్నకు కూడా రాజు గారు మంచి సన్మానం చేశాడు.

ఎడ్డుబేరం

ఒకసారి పావన్న తన అత్తవారూరు వెళ్ళి, అక్కడ పాలాల మీద రావలినిన సొమ్ము మూడు వందల రూపాయలు వసూలు చేసి ఇంటి మార్గం పట్టి రాసాగాడు. దారిలో అతని కొక పూదయ విదారకమైన దృశ్యం కంటపడింది.

దారి మధ్య ఒక లాగుడుబండి నిలబడి ఉన్నది. దానికి ఒక ఎడ్డు కట్టి ఉన్నది. బండి మీద ఎత్తుగా ధాన్యపు బస్తాలు పేర్చి ఉన్నాయి. అంత బరువును ఆ బక్క ఎడ్డు అక్కడి దాకా ఎలా లాగు కొచ్చిందో పావన్నకు అర్థం కాలేదు. అది బాగా అరిసి నిస్ప్రాణంగా ఉన్నది.

నిర్జనంగా ఉన్న ఆ ప్రాంతంలో పావన్న కనిపించగానే బండివాడు, "అయ్యా, నేను అలా కాలవ దాకా వెళ్ళి దాహం తీర్చుకుని వస్తాను. ఈ బండి కాస్త చూస్తూ ఉండండి," అన్నాడు.

"అలాగే వెళ్ళిరా," అని పావన్న అక్కడే నిలబడ్డాడు.

కొంచెం సేపట్లో బండివాడు నీళ్ళు తాగి తిరిగి వచ్చి, "బతికిందాడు, బాబూ. ఈ కాలంలో సహాయపడే వాళ్ళు కరువయారండి. బండిని తోయ్యమని పావలా ఇచ్చి ఇద్దరు మనుమలను పెడితే, వాళ్ళు అక్కడి దాకా బండిని తోసుకొచ్చి, ఇంక తమ వల్ల కాదని వెళ్ళిపోయారండి. ఒక్కట్టి ఏం దావను?" అని పావన్నతో అని, "హై, హై," అని ఎడ్డును అదిరించసాగాడు.

ఎడ్డు బండిని లాగబానికి ప్రయత్నించింది గాని, బండి మటుకు కదలలేదు. బండివాడు ఎడ్డును బాదసాగాడు.

పావన్న బండివాడి చేతిలో ఉండే కర్ర లాగేసి, "నువ్వు మాత్రం ఏమన్న మనిషివి? నువ్వు వెళ్ళి నీళ్ళు తాగివస్తే ఎడ్డు దప్పిక తీరినట్టేనా?" అంటూ ఎడ్డును

కాది నుంచి విప్పి, కాలవ కేసి తీసుకు పోవోయాడు.

బండివాడు సిగ్గుపడి, "తప్పే లేంది. మీ కెందుకు శ్రమ? నేనే ఎడ్డుకు నీరుపెట్టి తెస్తాను," అంటూ ఎడ్డు తాళ్ళు తాను తీసుకున్నాడు.

"దాహంతే పాటు ఎడ్డుకు అకలి కూడా ఉండవచ్చు. కాస్త గడ్డి కూడా మేవి మరీ తీసుకురా. నువ్వు వచ్చిన దాకా నే నిక్కడే బండి చూస్తూ ఉంటాలే, భయం లేదు," అన్నాడు పాపన్న.

కొంత సేపటికి బండివాడు ఎడ్డుతో సహా తిరిగి వచ్చి, దాన్ని బండికి కట్టి అదిలిం చాడు. కాని బండిని కదిలించటం ఎడ్డుకు సాధ్యం కాలేదు.

అది చూసి పాపన్న, "రెండేళ్ల బండి మీద ఎక్కించేటంత సామాను ఈ లాగుడు బండి మీద వెళ్ళావు గదా, ఎడ్డు ఎలా లాగు కుంది? నగం నరుకు ఇక్కడ దింది మిగతాది చేర్చి, రెండోసారికి దిందినీ నరుకు తీసుకుపో. నే నిక్కడే కావలా ఉంటాను," అన్నాడు.

"మీ రెవరో దేవుడల్లె సహాయం వచ్చారు గాని, సామానులో కొంత దించబానికి వీల్లేదు, ఇంత సామానూ ఈ ఎడ్డు చేత

లాగించి తీసుకుపోవాలి. అలా నియమం బరిగింది," అన్నాడు బండివాడు.

ఎంతగా వుంది, అదేం నియమ మని పాపన్న అడిగితే, దాన్ని గురించి బండివాడు ఇలా చెప్పాడు:

బండివాడి పేరు ఇతన్న. వాడు సామాన్ల బండి పెట్టుకుని, దాన్ని ఎడ్డు చేత లాగించి జీవనం చేస్తున్నాడు. ఎడ్డును అమ్మేసి దానితో తానే నరుకు కొని, బండిని తానే లాగుతూ నరుకును చేరవేసుకోవాలని వాడికి ఆలోచన వచ్చింది. పొరుగు గ్రామంలో ఉన్న శరభాద్రిగారనే ధనికుడికి ఇతన్న తన ఎడ్డును అమ్ముటాపాడు. ఎంత

కిస్తా వన్నాడు కరణాద్రి. నూరు రూపాయల
కిస్తా నన్నాడు ఐతన్న.

"ఓ పోరా! ఒక్క ఐస్తా థాన్యం కూడా
లాగలేని ఈ ఐక్క ఎద్దుకు నూరు రూపాయ
లేవడిస్తాడు?" అన్నాడు కరణాద్రి.

"అంత తీసెయ్యకండి, బాబూ. అది
లాగే ఐరువు ఏ ఎద్దూ లాగలేదు. అలా
కాని వడిందో నా ఎద్దును ఊరికే అచ్చే
స్తాను," అని ఐతన్న ప్రగల్భాలు వలికాడు.

"అయితే నేను కొంత నరుక్కు జావితా
అస్తాను. దాన్ని ఐస్తేలో ఫలాని పావుకారు
కిచ్చి, ఆ నరు కంతా ఐంది మీద వేసి,
నీ ఎద్దు చేత మా ఇంటికి లాగించి తీసుకురా.

నువ్వడిగినట్టు నూరు రూపాయ లిచ్చి
ఎద్దును కొంటాను," అన్నాడు కరణాద్రి.

బుద్ధి తక్కువై ఐతన్న అందుకు ఒప్పు
కున్నాడు. జావితా ప్రకారం నరుకు తీసు
కుని ఐంది కెత్తి, ఎద్దును పూన్పాడు. ఎద్దు
లాగలేకపోయింది. ఐంది రెండు మైళ్ళు
పోవాలి. ఐతన్న అద్దరు కూలివాళ్ళను
పాపలా డబ్బులకు మాట్లాడి, వాళ్ళ చేత
ఐంది తోయించు కుంటూ వచ్చాడు. ఒక
మైలు వచ్చి వాళ్ళిద్దరూ, "అక మేం
తొయ్యలేం," అని వెళ్ళిపోయారు. ఇంకో
మైలు వెళితే గాని కరణాద్రిగారి అల్లు
రాడు. సామాను ఎద్దు చేత లాగించకపోతే

శరభాద్రి ఎద్దును కొనడు సరేకదా, కూలి దబ్బులు కూడా ఇవ్వడు.

ఈ సంగతు లన్ని విని సరికి పావన్నకు ఐతన్న మీద జాలి కలిగింది. "కూలి ఏదో మాట అన్నావు గదా అని ఎద్దు నిలా చంపుకు తింటావా? నీకు కావలసింది, ఎద్దును నూరు రూపాయల కమ్మటమే గదా. ఆ పంద రూపాయలూ నే నిస్తాను, నాకు ఎద్దు విచ్చెయ్యి." అన్నా దతను ఐతన్నతో.

ఐతన్న కళ్ళు వెళ్ళబెట్టుకు చూస్తూ, నోట మాట రాకుండానే, పావన్న ఇచ్చిన నూరు రూపాయలూ పుచ్చుకున్నాడు. పావన్న ఎద్దును బండి నుంచి విప్పి, మేతకు వదిలిపెట్టాడు.

"ఈ సదుకు శరభాద్రిగారి ఇంటికి ఎలా చేరుస్తావు? నే నేదైనా రెండెళ్లబండి పంపు తాను. దాని మీద సామాను చేర్చి, ఎద్దు దారిలోనే మంచి వెలకు అమ్ముడయిందని శరభాద్రిగారితో చెప్పెయ్యి. ఏ చిక్కారాదు. నిం?" అన్నాడు పావన్న.

"అదంతా నేను తంటాలు పడతాలెండి. ఇవాళ నాకు తమ వంటి పుణ్యాత్ముడు దొరకటం నా అదృష్టం. మీ మేలు ఎన్నటికి మరచను...అదుగో తాళి బండి ఒకటి

కలి వస్తున్నది. దాని మీద పరుకు చేరుస్తా లెండి," అన్నాడు ఐతన్న.

పావన్న ఎద్దును తోలుకుని తన దారిన తాను వెళ్ళాక, ఐతన్న తాళిబండిని చిరిచి, తన బండి మీద ఉన్న నరు కంతా దాని మీద ఎక్కించి, తన తాళిబండిని తానే ఈడ్చుకుంటూ శరభాద్రిగారి ఇంటికి చేరు కున్నాడు.

"సామాను తెచ్చావు సరే, నీ ఎద్దేదీ?" అని శరభాద్రి అడిగాడు.

"ఆ ఎద్దును చూసినవాళ్ళు ఎగరేసుకు పోయింది? మీ నరుకులు వేసుకుని నగం దూరం వచ్చావో లేదో, ఒక పెద్దమనిషి

ఎదురై, 'ఎవరిదీ ఎడ్లు? ఇంత సామాను నునాయాసంగా తాగేస్తున్నదే!' అన్నాడంది. తమకు నూరురూపాయలకు అమ్ముతానని ఒప్పకున్నానని చెప్పానంది. మరో అయిదు రూపాయలు వేసి, నూటఅయిదు రూపాయలకు ఆ ఎడ్లును అయిన అవళంగానే కొనుక్కు పోయాడంది. మీ నరుకు చేరటానికి ఇంకో ఇంది కూడా అయినే ఎర్పాటు చేసి మరి వెళ్ళాడంది," అన్నాడు ఇతన్ను.

శరభాద్రి అశ్వర్యపోయి, ఎడ్లును కొన్న వాడి పేరడిగాడు. అయిన పేరు తనకు తెలియదని, ఎవరైనప్పటికీ ఎడ్లు నాణెం బాగా తెలిసినవాడని శరభాద్రిని కాస్త ఎత్తి పొడిచి ఇతన్ను సెలవు తీసుకున్నాడు. దాని విలువ తాను తెలుసుకోలేనందుకు శరభాద్రి నెచ్చుకున్నాడు.

తరవాత మూడు నెలలకు సంక్రాంతి పండగ వచ్చింది. ఎడ్లుల పందాలు జరిగాయి. మూడు నెల్లపాటు పావన్న పావ

ణలో ఉన్న కరణంగా అతని ఎడ్లు బాగా విలిసి, పందెంలో ఆ చుట్టువక్కరి ఎడ్లు లన్నిటినీ ఓడించింది.

పందాలు చూడటానికి వచ్చినవారిలో శరభాద్రి, ఇతన్నా కూడా ఉన్నారు.

ఇతన్ను శరభాద్రికి పావన్ననూ, గిరిధిన ఎడ్లునూ చూపించి, "ఎడ్లు తదాతా ఇవ్వుకు శళ్ళరా చూశారుగా? అడుగే అయినే దాన్ని కొన్నవాడు," అన్నాడు.

శరభాద్రి పావన్నను నమిపించి, "ఈ ఎడ్లును నేను కొందా మనుకుంటుండగా మీరు కొనేశారు. నేను ఎడ్లుగల వాడితో ఇండితంగా కొల్లానని చెప్పకపోవటం వాదే తప్పనుకొంది. ఇప్పటికైనా మీరు అమ్మే పక్షంలో కొంటాను," అన్నాడు.

"కావాలంటే తీసుకొంది. నా కేమి అభ్యంతరం లేదు," అన్నాడు పావన్న.

శరభాద్రి ఆ ఎడ్లును నూటయ్యై రూపాయ లిచ్చి గర్వంగా తోలుకుపోయాడు.

లోభి-వ్యాధి

పాపన్న ఉండే గ్రామానికి ఒక అమడ దూరంలో ఉన్న ఊళ్ళో కనకయ్య అనే భూస్వామి ఉండేవాడు. కట్టుకుపోయినంత డబ్బుండి కూడా ఆ కనకయ్య పరమలోభి. కానీ బర్బు చెయ్యాలంటే ప్రాణం మీదికి వచ్చేది. అటువంటి వాడికి కాస్తా గుండె నెప్పి ప్రారంభమయింది.

గుండెనెప్పి చాలా చెడ్డ బబ్బు. దానికి చికిత్స జరగకపోతే ప్రమాదం. చికిత్స చేయించాలంటే డబ్బు బర్బవుతుంది. అందుచేత కనకయ్య మొదట్లో అదే పోతుందని తాత్పరం చేశాడు. ఆ నెప్పి కూడా నిలకడగా ఉండక, వస్తూ పోతూ ఉండేది. అది పోయినప్పుడు జక రాదనుకునేవాడు కనకయ్య. కానీ అది తిరిగి వచ్చేది. అప్పుడు కనకయ్య, "ఛీ, ఈ దీక్కు మాలిన నెప్పి వైద్యం చేస్తేగాని నయ మయేటట్టు లేదు," అనుకునేవాడు.

కనకయ్య ఇంట్లో వెంక డనేవాడు వని చెప్తుండేవాడు. వెంకడు జీతానికి కుదిరిన నొకడుకాడు, కనకయ్యకు ఋణువడి, బాకీ తీర్చలేక, వనిచేసి ఋణం చెల్ల బెట్టు కున్నవాడు. కనకయ్య వెంకణ్ణి పిలిచి, "గుండె నెప్పికి వైద్యం చేసేవాళ్ళివరన్నా ఉన్నారేమో నీకు తెలుసా?" అని అడిగాడు.

"మా పల్లెలో ఒకడికి గుండె నెప్పి వస్తుందండి. వాడు భస్మాల వైద్యుడి దగ్గర మందు తీసుకుంటున్నాడు. ఆ భస్మాల వైద్యు డెక్కడుంటాడో కనుక్కుని చెబు తాను," అన్నాడు వెంకడు.

"మళ్ళీ కనుక్కోవటం చేనికిలే? మీ పల్లెలోవాణ్ణి అడిగి బేడాకో, పావలాకో ఆ మంటే వట్టుకురా," అన్నాడు కనకయ్య. వెంకడు తనకు బాకీ ఉన్నవాడు గనక వాడి చేతిలో కనకయ్య డబ్బులు పెట్టలేదు. వెంకడు తన పల్లెలో ఉండేవాణ్ణి బతిమాలి,

వాడు తినుకుంటున్న మందులో కొంత తెచ్చి కనకయ్య కిచ్చాడు. కనకయ్య దాన్ని పొదుపుగా కొంచెం కొంచెమే తినుకుంటూ వచ్చాడు. కాని నెప్పి తగ్గలేదు. మందు కాస్తా అయిపోయింది. మరికొంచెం మందు వట్టుకు రమ్మని కనకయ్య వెంకణ్ణి మళ్ళీ అడిగాడు. "ఇంక అక్కడ మందు దొరక దండీ. వాడికి గుండె నెప్పి నిలిచిపోయిందిట. మందు మానేశాడు," అన్నాడు వెంకడు.

"అయితే ఆ నైద్యుడెక్కడ ఉంటాడో, ఏ విధంగా మండిస్తాడో వివరంగా తెలుసు కురా," అన్నాడు కనకయ్య. వెంకడు మర్నాడు వచ్చి వివరాలు చెప్పాడు.

భన్న నైద్యుడుంటే గ్రామం నాలుగు మైళ్ళ దూరాన ఉన్నది. అయిన పేదవాళ్ల దగ్గర వారంరోజుల మందుకు పావలా తినుకుంటాడు, కాని కలిగినవాళ్ళ దగ్గర రూపాయికి తక్కువ తీసుకోడు.

ఈ మాట విని కనకయ్య చాలా బాధ పడ్డాడు. వారంవారం రూపాయిలెళ్ళ కుడు ములాగా అర్బుచేసి మందు తీసుకోవాలంటే ప్రాణం పోయినంత వనవుతుంది. మందు తీసుకోకుండా ఉండామనుకుంటే గుండె నెప్పితో ప్రాణమే పోవచ్చు. ఈ చిక్కు విడక మూడు రోజులు మధన పడి కనకయ్య ఒక నిర్ణయానికి వచ్చాడు.

ఒక రోజు నేకువజామున కనకయ్య వెంకడితో, "నేను తొందర పనిమీద పారు గూరు పోతున్నాను. నువ్వు మాత్రం నేను తిరిగి వచ్చేదాకా ఇక్కడే ఉండు, ఎటూ పోకు," అని బయలుదేరాడు. అయిన తిన్నగా వెంక యుంటే పల్లెకు చేరుకుని, వెంకడి గుడిసెకు వెళ్లాడు. ఇంట్లో వెంకడి కొడుకు చిద్దరుమాత్రమే ఉన్నారు. "మీ అమ్మ ఏదిరా?" అని అడిగితే, పొలంలో గడ్డి కోసుకు రాబోయిందన్నారు.

వెంకడి పెద్ద కొడుకు వన్నెండేళ్లవాడి చేతిలో ఒక పావలా పెట్టి కనకయ్య, "ఏకు

శక్తిని వైద్యుడి చూడ, ఇల్లా తెలుసా? అయితే వెంటనే వెళ్లి, మీ వాన్నకు గుండె నొప్పి వస్తున్నదని చెప్పి, ఒక వారానికి సరిపాటు మందు పట్టుకురా. వైద్యుడితో ఏం చెబుతావు?" అన్నాడు.

"మా వాన్నకు గుండె నొప్పి వస్తున్నది. ఒక వారానికి మందియ్యమని చెబుతా," అన్నాడు వెంకడి కొడుకు.

"చాలా బాధపడుతున్నాడని చెప్పి. ఏం? నువ్వు వచ్చేదాకా నేనిక్కడే ఉంటా," అన్నాడు కనకయ్య, చౌకలో మందు దొరుకు తుందని ఉబలాటపడుతూ.

వెంకడి కొడుకు పాపలా తీసుకుని వైద్యుడి గ్రామానికి పొలాల వెంట పరిగెత్తి పోతుంటే, వాడి తల్లి గడ్డి కొను మంటూ వాణ్ణి చూసి, "ఏక్కడికిరా?" అని అడిగింది.

"అయ్యకు గుండె నొప్పిట. చాలా బాధ పడుతున్నాట్ట. కనకయ్యగారు మనింటి కొచ్చి, ఈ పాపలా డబ్బులు అచ్చి త్వరగా మందు తెమ్మని నన్ను పంపారు," అని చెప్పాడు కుర్రాడు.

వెంకడి భార్య కంగారుపడి, "ఇదేం గ్రహచారంరా, బాబూ! ఆ డబ్బుటియ్యి, మందు నువ్వే తెస్తావు? నేనే పోతా,"

అంటూ పాపలా తీసుకుని, రెండుమైళ్ళ దూరంలో ఉన్న వైద్యుడి గ్రామం చేరి, వైద్యుడింటికి వెళ్లి, "బాబూ, మా అయనకు గుండెనొప్పి వచ్చి చాలా బాధపడుతున్నాడు. ఈ పాపలా తీసుకుని మందిచ్చి వైద్యం కట్టుకొండి," అన్నది.

వైద్యుడు బామెను ఏగాదిగా చూసి, "రోగిని యిక్కడికి తీసుకురా, మా డకుండా మందివ్వను," అన్నాడు.

రోగి అయిదారు మైళ్ళదూరాన కనకయ్య గారింట ఉన్నాడని, నడవలేడని, మందిచ్చి ప్రాణం కాపాడమని వెంకడిభార్య వైద్యుడి కాళ్ళవెళ్ళా పడింది.

"కనకయ్యగారంటే పేరుమోసిన రూస్సోమిగదా. ఆయనంట్ల పనిచేసేవాడికి ఆయనే గదా మందిప్పిస్తాడు. రూపాయకు తక్కువైతే మందివ్వను. అయినా రోగిని చూడాలి," అన్నాడు నైద్యుడు.

తన భర్త జీతానికున్న నాకరు కాదని ఋణువది క్రమచేసి బాకీ తీరుస్తున్నాడని చెప్పి, ఆమె నైద్యుణ్ణి తనవెంటరమ్మన్నది. "నే నెలా వస్తాను? నా కోసం ఎక్కడెక్కడి నుంచో వస్తారు. ఈ పెద్దమనిషిని చూడు, రెండు కోసులదూరం నుంచి నాకోసం బండి కట్టుకుని వచ్చాడు," అన్నాడు నైద్యుడు. నైద్యుడు చెప్పిన మంచి పాపన్నే.

అతను జరిగినదంతా చూస్తూనే ఉండి, వెంకడి భార్యతో, "నా బండి మీద రామ్మా, నీ భర్తను తీసుకు వద్దాం. నైద్యుడుగారు చూసి మందిస్తారు," అన్నాడు.

పాపన్న వెంకడి భార్యను బండిలో ఎక్కించుకుని కనకయ్య ఇంటికి వచ్చాడు. వెంకడక్కడే ఉండి, భార్యను చూసి అశ్చర్యపడ్డాడు. భార్య కూడా, ఏడిరాయి లాగున్న భర్తను చూసి, "జబ్బు నయమయిందా ఏం?" అన్నది.

"నాకేం జబ్బు?" అన్నాడు వెంకడు.

వెంకడి భార్య జరిగినదంతా చెప్పింది.

"అయ్యోగారు కూడా బాగానే ఉన్నారు. పొరుగుూరు వెళ్ళిస్తానని వెళువనే బయల్దేరారు. దారిలో మనవాడు కనిపిస్తే ఏదో చెప్పివుంటారు, వాడింకేదో అర్థం చేసుకుని ఉంటాడు," అన్నాడు వెంకడు.

భార్యా భర్త లిద్దరూ పాపన్నకు అనవసరంగా క్రమ ఇచ్చినందుకు కీమాపణ చెప్పకున్నారు. పాపన్న బండి తోలుకుంటూ తన గ్రామానికి బయలుదేరాడు.

ఈలోపల వెంకడి గుడిసెలో వేది ఉన్న కనకయ్య, వెంకడి కొడుకు తిరిగి రావటం చూసి, "ఏంరా, మందేదీ? అప్పడే వచ్చావేం?" అన్నాడు.

"మందు మా అమ్మ తెస్తానని వెళ్ళింది," అన్నాడు కుర్రాడు.

వెంకడి భార్య ఎంతకూ రాలేదు. కన కయ్యకు గుండెనొప్పి అరంభమై, హెచ్చే టక్టు కనబడింది. ఆయన వెళుతున్నానని కుర్రాడికి చెప్పి, నైద్యుడి గ్రామం కేసి సడక పొగించాడు. దారిలో వెంకడి భార్య మందుతో ఎదురు వస్తుందని ఆయన అశ.

ఒకవేళ అమె రాకపోతే తాను నైద్యుడి దగ్గరికి వెళ్ళవలసి వస్తుంది. తనను చూసి ధనికు డనుకుని నైద్యుడు మందుకు రూపాయి అడుగుతాడు. ఈ భయంతో కనకయ్య తన చేతి ఉంగరాలూ, డబ్బు

నంది, చొక్కా తీసి మూట గట్టి, అది పట్టు కుని, రెండో చేత్తో గుండెను అదిమి పెట్టు కుని నడుస్తూ, దారిలో ఒకచోట స్పృహతప్పి పడిపోయాడు.

బండి తోలుకుంటూ అటుగా వచ్చే పావన్న ఆయనను చూసి, బండి అని, ఆయన ముఖాన ఇన్ని నీళ్ళు చల్లి, స్పృహ తెప్పించాడు.

కళ్ళు తెరుస్తూనే కనకయ్య, "మందు తెచ్చావామ్మా?" అని అడిగాడు.

ఆ మాటలు పావన్నకు అవ్వంకాక, కన కయ్యను ఎత్తి బండిలో పెట్టి, బండిని మళ్ళి నైద్యుడి దింబికి తోలుకుపోయాడు.

వైద్యుడు రోగిని పరీక్షించి, "రోగం చాలా ముదిరింది. రోజూ పరీక్ష చేస్తూ మందివ్వాలి. ఎవరీ మనిషి?" అన్నాడు.

"నాకు తెలిదండి, ఎవరో అనాథలా గున్నాడు. మీరు చికిత్స చెయ్యండి. నేను రోజూ బండిలో తెస్తాను. మందు ఖర్చు కూడా అచ్చుకుంటాను," అన్నాడు పావన్న.

కనకయ్యకు మర్నాటికి గాని ఘర్తిగా స్పృహ రాలేదు. ఒళ్ళు తెలియగానే అయన, "మీ రెవరు? నే నెక్కడ ఉన్నాను?" అని పావన్నను అడిగాడు.

"కేసుమైద బోటనే ఉన్నావు. నీ కేమీ భయం లేదు. నువ్వెవరు? నీ పెరేమిటి?" అని పావన్న అడిగాడు.

"నా పేరుతో ఏం వనిలెండి. ఎవడో దిక్కులేని వాణ్ణి. నా మూట ఏదీ?" అన్నాడు కనకయ్య.

"నీ మూట భద్రంగానే ఉంది. వారం రోజులపాటు కుదురుగా ఉండి మందు

తీసుకుంటే ఆ తరవాత నువ్వు స్వేచ్ఛగా నీ యిష్టం వచ్చినట్టు తిరగవచ్చు," అన్నాడు పావన్న. కనకయ్య పారిపోతాడని అనుమానం తగిలి, అలాటి పని జరగ కుండా కట్టు దీట్లాలు చేశాడు.

అక్కడ కనకయ్య కుటుంబానికి కనకయ్య ఏమైపోయింది తెలియరాలేదు. వాళ్ళు అరాలు తీయగాతీయగా చివరకు పావన్న ఇంట్లో కనకయ్య దొరికాడు. తాను అనాథుడు కాదనీ, పెద్ద భూస్వామి అనీ పావన్నకు తెలిపిపోయే పరికి కనకయ్యకు చచ్చే అవమానమయింది. తాను వ్యాధి తీవ్రతలో మతి చెడి ఏం మాట్లాడినదీ తనకే తెలియదని చెప్పుకుని, కనకయ్య తన మందు అర్చే గాక, పావన్నకు కొంత బహుమానం కూడా అచ్చి, తన తొరికి తిరిగి వెళ్ళాడు. కొన్ని వారాలపాటు వైద్యం చేయించుకున్నాక కనకయ్య గుండె నెప్పి తగ్గిపోయింది.

తిరునాళ్ళ సందడి

సుబ్బారాయుడి కొండ మీద జరిగే ఉత్సవానికి పావన్న సకుటుంబంగా వెళ్ళాడు. ఉత్తమృదా ప్రాంతంలో కుగ్రామాలు తప్ప ఏమీ లేకపోయినా తిరునాళ్ళకు జనం తుండేపడకంగా వచ్చి వెడుక సూప్రాయ, మొక్కులూ అవీ ఉంటే చెల్లిస్తారు. ఎన్నో అంగళ్ళు పెడతారు. అనేక వేడుకలు జరుగుతాయి.

పావన్న ఈ ఉత్సవానికి వచ్చి వ్రతంలో బస చేశాడు. ఉదయం పూట అతను కంకృత్యాలు తీర్చుకోవడానికిగాను కొండ పక్కన ప్రవహించే వాగు కేసి వెళ్ళి, స్నానం చేసి, తిరిగివస్తాండగా, ఒక ముసలాయన, "ఇక నడవలేను, సుబ్బారాయుడా!" అంటూ ఒక బండ మీద చతికిరిబడ్డాడు. ఆ ముసలాయన పావన్నకు తెలిసినవాడే.

"ఏం, తాతా?" అంటూ పావన్న దగ్గిరికి వచ్చేసరికి ముసలాయన తం ఎత్తి

చూసి, "పావన్నవా? సుబ్బారాయుడల్లి వచ్చావు! ఒక్క చిన్న ఉపకారం చేసి పెడుదా! ఈ డబ్బాలో ముడుపున్నది, దాన్ని కాస్త దేవుడి హుందీలో వేస్తావా? ఎలాగో ఇక్కడిదాకా నడిచి వచ్చానుగాని, కొండ ఎక్కలేను. ఇక్కడే ఉంటాను, కాస్త దేవుడి ప్రసాదం మటుకు తెచ్చి పెట్టు," అన్నాడు.

ముసలాయన తన కింక నేహయమూ అవసరం లేదని, తన వద్ద భోజనవదార్థాలూ అవీ ఉన్నాయని అన్నాడు. అందుచేత పావన్న ఆయన ఇచ్చిన డబ్బా తీసుకుని కొండదారిని బయలుదేరాడు. దారిలో అతని కొక మూడేళ్ళ పిల్ల కనిపించింది. ఆ పిల్ల "అమ్మా" అని ఏడుస్తూ, వడుతూ లేస్తూ ఉత్సవం దిక్కుగా పోతున్నది.

పావన్న ఆ పిల్ల నెత్తుకుని, "నీపేరేమిటి? మీవాళ్ళెక్కడ?" అంటూ చుట్టూ

చూశాడు. ఎవరూ దగ్గరలో కనిపించలేదు. ఆ పిల్ల వచ్చిరాని మాటలతో, తన పేరు మాలతి అని, ఎవడో దొంగ తన సొమ్ములు కాజేశాడని, అమ్మ కావాలని అన్నది. పిల్లను చూస్తే ధనికుల బిడ్డగా ఉన్నది. దొంగవా దెవడో పిల్ల ప్రాణాలు తీయకుండా వదిలిపెట్టినందుకు పాపన్న నంతోపించాడు.

పాపన్న మాలతిని ఉత్సవం జరిగేచోటికి తెచ్చి, పిల్ల తాలూకు మనుషులు కనిపిస్తా రేమోనని చాలాసేపు తిరిగాడు; పిల్లకు ఒక అరబిపండు కొని, తినబానికి ఇచ్చాడు; రంకులరాట్నం చూసి పిల్ల సంబరపడితే, దాని మీద ఎక్కించి తిప్పాడు. తరవాత

పిల్లను ఎత్తుకుని, ముసలాయన ఇచ్చిన ముడుపుదబ్బా కోసం వెతికితే అది కని పించలేదు.

"పిల్లను రంకులరాట్నం ఎక్కించ బానికి వెళుతూ, ఇక్కడ ఒక డబ్బా ఉంచాను. అదేమయిందో తెలుసునా?" అని పాపన్న ఆ చుట్టువక్కల ఉన్న వాళ్ళను అడిగాడు.

"ఎవరో పెద్దమనిషి, కిందటిసారి రాట్నం అగినవ్వుడు దాని నుంచి దిగి, వెళ్ళిపోతూ ఇక్కడ ఉన్న డబ్బా తీసుకుని వెళ్ళిపోయాడు. ఆ డబ్బా ఆయనదే కాబోలు ననుకున్నాం," అన్నారు అక్కడి వాళ్ళు. వాళ్ళు ఆ మనిషి అనవాళ్ళు కూడా చెప్పారు. ఆయన ఎర్రపాగా తలకు చుట్టుకుని, పచ్చని చొక్కా వేసుకున్నాడు; మనిషికి గడ్డాలూ, మీసాలూ ఉన్నాయి.

పాపన్న మాలతి తల్లిదండ్రుల కోసం వెతికే కళ్ళతోనే, ఎర్రపాగా, పచ్చచొక్కా, గడ్డాలూ, మీసాలూ గల మనిషి కోసం కూడా చూస్తూ చాలాసేపు తిరునాళ్ళ జనం మధ్యగా తిరిగాడు.

అంతలోనే, "మాలతి!" అని కేక పెడుతూ ఒక స్త్రీ అతన్ని నమిపించి, మాలతిని అతని చేతి నుంచి లాగేసుకున్నది.

"ఈ పిల్ల మీదేనా? మీ కోసం తెగ తిరుగుతున్నాను," అన్నాడు పాపన్న.

ఆ ఇల్లాలు తన పిల్ల ఒళ్ళు తడిచి చూసుకుని అగ్రహంతో, "పిల్ల నగలిస్తే కాటేసి ఉత్తపిల్ల పెస్తున్నావా?" అన్నది పాపన్నతో.

అవిడ తనకు కృతజ్ఞత చూపకపోగా దొంగతనం అంటగట్టటం చూసి పాపన్న, ఆ పిల్ల తన కెలా దొరికినది చెప్పాడు. మాంత్రి కూడా అదే నిజమన్నది. ఆ తల్లి, తన కూతురు ప్రాణాలతో దొరికినదే చాలు ననుకుని, చిద్దతో నహ వెళ్ళిపోయింది.

పాపన్న శిష్యుడు ముసలాయన ఇచ్చిన ముడుపుడబ్బా దిగులు వట్టుకున్నది. ఆయన తన కోసం వాగు దగ్గర ఎదురు చూస్తూంటాడు. ఏం చెయ్యటానికి పాపన్నకు పాలుబోక, తన బసకు వెళ్ళాడు. అతన్ని చూస్తూనే అతని భార్య, "మన పిల్లవా బెక్కవైనా కనిపించాడా? మీరెంత సేపటికీ రాకపోతే ఇద్దరూ కలిసి తిరుగు తున్నారనుకున్నానే?" అన్నది.

"జనంలో తిరుగుతూంటాడు. వాడే వస్తాడల్లే," అన్నాడు పాపన్న చిరాకుగా.

"కాదండి, పరిగడుపున ఇంత ఫలి హరమన్నా చెయ్యకుండా వెళ్ళాడు. భోజ

నాలవేళ కావస్తున్నది. చారితప్పి ఎటైనా పోయాడో ఏమో, వాణ్ణి కాస్త వెతికి తినుకు రండి," అన్నది భార్య.

"ఇంతసేపూ జనం మధ్యనే తిరుగు తున్నాను. ఒక దొంగవాడి మూలంగా నాకు చెడ్డ చిక్కు వచ్చివడింది. వాడి కోసం కళ్ళు కాయలయ్యేలా చూశాను. ఇంకేం చూసేది?" అన్నాడు పాపన్న.

ఇంకలో పాపన్న కొడుకు, వదెళ్ళవాడు, రొవ్వకుంటూ, "ఏం జరిగిందో తెలుసా, నాన్నా?" అంటూ వచ్చాడు. వాడి చేతిలో ఒక కత్తి, గడ్డమూ, ఒక డబ్బా ఉన్నాయి. ఆ డబ్బాను చూసేసరికి పాపన్నకు ప్రాణం

లేచి వచ్చింది. అది ముసలాయన అచ్చిన ముడుపు డబ్బా.

పాపన్న కొడుకు జరిగిన దంతా తల్లి దండ్రులకు చెప్పాడు.

వాడు ఆ ఉదయం తాము దిగిన సత్రం పరిసరంలో చెట్ల మీది కోతులను చూసి అనేదిస్తూ తిరుగుతుండగా, ఎర్ర తలపాగా, వచ్చు చొక్కా, గడ్డాలు, మీసాలు గల మనిషి ఒకడు కనపడి, "తింటావా అబ్బాయి?" అంటూ చేతిలో బిహానిలు చూపాడు. పాపన్న కొడుకు దగ్గరికి రాగానే, ఆ మనిషి వాడి చెయ్యి గట్టిగా పట్టుకుని, రెండో చేతితో కత్తి చూపిస్తూ, "అరిచా

వంట పొడిచేస్తా! నా వెంట రా!" అంటూ కొండరాళ్ళ మధ్యకు తీసుకుపోయాడు.

అక్కడ ఆ మనిషి తన చేతిలో ఉన్న కత్తి, డబ్బా ఒక రాతి మీద పెట్టి, కుర్రవాడి చెవుల కుండే తమ్ముంట్ల సీలలు ఊడదీయ బానికి ప్రయత్నించాడు. ఒకటి వచ్చింది గాని రెండోది సులువుగా రాలేదు. ఈ రోపరి కుర్రవాడికి ఆ మనిషి గద్దం పెట్టుకు గద్దం లాగా కనబడింది. వాడు చల్లగా చెయ్యి దాచి కత్తి అందుకుంటూ, రెండో చేత్తో ఆ మనిషి గద్దం పట్టుకుని గుంజాడు. గద్దం చేతిలోకి ఊడి వచ్చింది. దొంగవాడు కంకాయగా లేచి నిలబడ్డాడు.

"దొంగ! దొంగ! పట్టుకోండి!" అని
కుర్రాడు కేకలు పెట్టాడు.

దూరంగా మనుషుల మాటలు వినిపిం
చాయి. దొంగ పరిగెత్తసాగాడు. పాపన్న
కొడుకు డబ్బా కూడా తీసుకుని దొంగ వెంట
పడ్డాడు. కాని దొంగవాడు పెద్దపెద్ద రాళ్ళ
మీదుగా చూకుతూ వాగు కేసి కనబడ
కుండా పారిపోయాడు. పాపన్న కొడుకు
బస చెరుకున్నాడు.

తన కొడుకు దైర్యానికి, యుక్తికి పాపన్న
చాలా సంతోషించాడు. వాళ్ళంతా ఆ పూటే
కొండ మీదికి వెళ్ళి, దేవుడి దర్శనం చేసు
కున్నారు. పాపన్న, ముసలాయన ముడు
పును దేవుడి హుందీలో వెళ్ళాడు.

తరవాత పాపన్న ముసలాయన ఉన్న
చోటికి బయలుదేరుకుంటే అతని కొడుకు
కూడా బయలుదేరాడు. ఇద్దరూ వాగు
ప్రాంతం చేరేసరికి ముసలాయన సమీ
పంలో ఇంకో మనిషి వరుకుని ఉన్నాడు.

"ఎవరు, తాతా, ఈ మనిషి?" అని
పాపన్న అడిగాడు, ముసలాయనకు బాళి
డబ్బా తిరిగి ఇస్తూ.

"ఎవరో, పాపం! కాబులో ఇంత
లోతుని ఏదో మోడు దిగబడిందట. నడవ
లేక ఇక్కడ చతికిలబడ్డాడు," అన్నాడు
ముసలాయన.

ఈ మాటలు విని వరుకుని ఉన్న
మనిషి లేచి కూర్చుని, పాపన్న కొడుకును
చూచి కంగారు పడ్డాడు.

"చిడే నావ్వా, దొంగ!" అన్నాడు
పాపన్న కొడుకు తండ్రితో.

దొంగ పారిపోదామని చూశాడు గాని కాలు
బాధపెట్టటం చేత పరిగెత్తలేక పోయాడు.
పాపన్న వాణ్ణి సులువుగా పట్టుకుని వెతకగా
వాడు కాదేసిన తమ్ముంటు దొరికింది.
పాపన్న ఆ దొంగను గ్రామాధికారికి అప్ప
గించి, యాత్ర ముగించుకుని, సకుటుం
బంగా తన గ్రామానికి తిరిగి వెళ్ళిపోయాడు.

నీటి ఎద్దడి

పాపన్న మేనమామ ఒకాయన చాలా ఎళ్ళ క్రితం దేశాలు వట్టి పాపయాడు. ఆయన ఇటీవల తిరిగి వచ్చాడని, కొడుకులూ కొడళ్ళూ ఆయనను దగ్గర చేరనివ్వలేదని, ఆయన కొండల అవతల ఎక్కడో ఉండి, మునలితనంలో నానా అగచాట్టూ పడు తున్నాడని తెలియవచ్చింది. తన అన్న గురించి ఇలాటి వార్త విని, పాపన్న తల్లి చాలా బాధపడి, "నువ్వు వెళ్ళి అన్నయ్యను తీసుకురారా," అన్నది కొడుకుతో.

పాపన్న బండి కట్టుకుని తన మేన మామను వెతుక్కుంటూ బయలుదేరాడు. కొండల మధ్యన బండిబాట నిలిచిపోయింది. అక్కడి నుంచి కాలిబాట మాత్రమే ఉన్న దని, కొండల అవతల ప్రజలు నీటిఎద్దడితో బాధపడుతున్నారని పాపన్నకు తెలియ వచ్చింది. అందుచేత పాపన్న తన బండినీ, ఎద్దునూ ఒక గ్రామంలో గ్రామపెద్ద ఇంట

ఉంచి, ఎద్దు మేతకు కొంత డబ్బిచ్చి, కాలినడకన కొండల అవతలి ప్రాంతానికి చేరుకున్నాడు.

కొండల అవతల ఉండే మైదానాలను చేరుకొగానే అతనికి, ఎక్కడి నుంచో నెత్తిన నీటిబిందెలు పెట్టుకుని ప్రయాణాలు చేస్తున్న స్త్రీలూ, పురుషులూ చాలామంది కనిపించారు.

పాపన్న ఈ ప్రాంతానికి బయలుదేరే టప్పుడు కొన్ని రొట్టెలూ, పెద్ద చెంబుతో నీళ్ళూ తెచ్చుకున్నాడు. కాని ఆ రొట్టెలు అయిపోయాయి. దారిలో కనిపించే వాళ్ళను అతను, "ఈ దగ్గర ఎక్కడన్నా పూట కూళ్ళ ఇల్లుందా?" అని అడిగాడు.

"వది మైళ్ళ మేరలో ఎక్కడా పూట కూళ్ళ ఇల్లు లేదు. ఈ ప్రాంతాల వాళ్ళు తమ పంట తామే చేసుకుంటారు," అని జవాబు వచ్చింది.

"వంట చేసుకుంటాను. స్వయంపాక మైనా దొరుకుతుందా?" అని పావన్న మళ్ళీ అడిగాడు.

"ఏదీ కావాలన్నా బండారయ్య ఇంటనే దొరుకుతుంది. అయిన ధరలు విపరీతం. కానీ ఈ చుట్టుపక్కల ఏదీ కావాలన్నా అయిన దగ్గరే కొనాలి. చివరకు మంచి నీళ్ళు కూడా అయిన బావిచే ఇక్కడి వాళ్ళకు గతి," అని పావన్న తెలుసు కున్నాడు. బండారయ్య నీటిని కూడా పేవరితమైన ధరలకు అమ్ముతాడట.

పావన్న నీళ్ళతోనైనా తన అకలి చంపుకుందామని, నీళ్ళ బిందె నెత్తిన

పెట్టుకుని వెళ్ళే మనిషి చోకల్లో తన చెంబు నిండా నీరు పోయ్యమన్నాడు. ఆ మనిషి నిర్దాక్షిణ్యంగా పోయ్యవచ్చాడు. అతను మాత్రం ఏం చెప్తాడు? ఆ బిందెడు నీళ్ళూ రోజల్లా నలుగురికి సరిపావాలి. అందులోనూ బోలెడంత డబ్బుపాసి కొనుక్కున్న నీళ్ళూ!

మరో మనిషి పావన్న వద్ద నాలుగణాలు తీసుకుని అతని చెంబు నిండాడు. ఆ మని షిని తప్ప పట్టి లాభం లేదు. అతను మూడుమైళ్ళ పైచిలుకు దూరం నుంచి వచ్చి, బిందెడు నీళ్ళకు గాను పావలా అచ్చి ఆ నీటిని మోసుకుపోతున్నాడు.

"మీ రింత అగదాట్లు పడటం దేనికి? మీ మీ ప్రాంతాలలో బావులు తవ్వకొ రాదా?" అని పావన్న అడిగాడు.

"ఈ ప్రాంతాని కంతకూ బండారయ్యే గుత్తదారు. అయిన ఇంకా ఆగేక చోట్ల బావులు తవ్వించాలని ప్రయత్నిస్తే క్షేత్రజ్ఞులు, ఆ ప్రదేశమంతా కిలామయ మనీ, ఒక్క చుక్క నీరు పడదనీ అన్నా రట. ఈ చూట బండారయ్యే చెప్పాడు. ఏమైనా ఆ పుణ్యాత్ము డా బావినిళ్ళన్నా పదిమందికీ ఇస్తున్నాడు గనక ఇక్కడి వాళ్ళ ప్రాణా లింకా నిలిచి ఉన్నాయి," అన్నాడు నీళ్ళు అమ్మినవాడు.

చందమామ

మరి నేరెండి నప్పుడల్లా నేడు తడి చెమ
కుంటూ, అకేలిని నహిస్తూ పాపన్న
ముందుకు సాగాడు. అతను ఆ ఎగుడు
దిగుడు కాలిబటినే వడిచిపాతూండగా ఒక
వల్లంలో ఒక వృద్ధుడు వడిపోయి, హిస
స్వరంతో, "దా-హం!" అంటూ అలమ
బించటం పాపన్న కంట పడింది. అతను
అగి, తన చెంబులో ఇంకా మిగిలి ఉన్న
నీటిలో కొంత ఆ ముసలాది నేట పోసి,
మిగిలినవి తాను తాగేశాడు.

ఆ సమయంలో ఒకడు వాళ్ళే బించెతో
అటుగా పోతూ, "ఎవరు నాయనా, నువ్వు?
ఆ ముసలాది నెట్లో నువ్వు నీళ్ళు పోసినట్టు
తెలిస్తే ఆ బండారయ్యగారు నీకు ఒక్క
చుక్క నిరిప్పవు. ఆయనకు కోపం వచ్చిం
దంటే ఈ ప్రాంతాలలో ఎవరూ నిన్ను క్షణం
నిలవనివ్వరు," అన్నాడు.

"ఏం? ఈ ముసలాడు బండారయ్య
గారికీ, అక్కడి ప్రజలకూ అంత గొప్ప ద్రోహం
ఏం చేశాడు?" అని అడిగాడు పాపన్న.

"వీడొక దగాళోరు. ఈ గుడ్డి ముండా
కొడుకు చావు కోసమే అందరమూ ఎదురు
చూస్తున్నాం," అన్నాడా మనిషి.

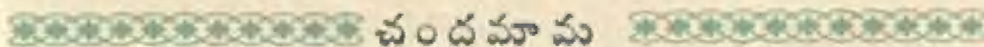
పాపన్న ఆ ముసలాది కేసి చూసి ఆయ
నకు కళ్ళు లేవని తెలుసుకున్నాడు.

ఆ వృద్ధుడు పాపన్న పోసిన నీటిలో
కొంచెంగా తెప్పరిల్లాడు గాని, ఇంకా
మాట్లాడే స్థితిలో లేడు. పైపెచ్చు మరి
కాసిని నీళ్ళు కావాలని సంజ్ఞ చెప్తున్నాడు.

పాపన్న కేం చెయ్యడానికి పాలుపోలేడు.
తాను బండారయ్య బావి దాకా వెళ్ళి నీళ్ళు
తెచ్చిన దాకా ముసలాది ప్రాణం నిలు
స్తుందో, నిలవదో. నీళ్ళు తెచ్చేవాళ్ళ దగ్గర
ఇంకో చెంబెడు నీళ్ళు కొందామన్నా
అలాటి మనుషులెవరూ అటుకేసి రావటం
కనిపించలేదు.

ఇంతలోనే సమీపంలో ఎవరో ఆడ
మనిషి కెవ్వన ఆరవటం వినిపించింది.

పావన్న వెంటనే తానున్న వల్లంలో నుంచి కేక్ వినివించిన దిక్కుగా పరిగెత్తాడు.

కొద్ది దూరంలోనే ఇద్దరు మొరటు మనుషులు, దుడ్డుకర్రలతో ఒక అడమనిషిని బిడిరిస్తూ, ఆమె మోసుకొస్తున్న నీళ్ళ బిందెను లాక్కవటానికి యత్నిస్తున్నాడు. పావన్న పురి లాగా ఒకడి మీద వడి, వాణ్ణి దొక్కలో చాచి తప్పి, దుడ్డుకర్ర లాక్కుని రెండోవాణ్ణి రెండు బాదెసరికి ఇద్దరు రొడిలూ కారికి బుద్ధి చెప్పారు.

"ఈ నీళ్ళదొంగలతో చావుగా వుంది, నాయనా. దేవుడల్లె వచ్చి అడ్డుపడకపోతే మా గతి ఇవాళ ఏమయేదో!" అన్నదా ప్రీ.

"నిన్నూ దేవుడే వంపాడు. నేనూ, ఇంకో ముసలాయనా దప్పికతో చస్తున్నాం. నా చెంబులో కాసిని మంచినిళ్ళు పోసిపా, తర్తీ." అన్నాడు పావన్న. ఆమె బాగ్రత్తగా, ఒక్క చుక్క నేల చాలకుండా, పావన్న చెంబు నింపింది.

పావన్న ఆ నీరు కొంత ముసలాయన నేట పోసి, మరి కొంత తాను తాగాడు.

ముసలాయనకు పావన్న నీరు పాయ్యటం చూచగానే ఆ స్త్రీ గతుక్కుమని, భయంగా అటూ అటూ చూడసాగింది.

"భయపడకమ్మా. నేను రాజాగారితో మాట్లాడి బండారయ్య అట కట్టిస్తాలి. ఈ ముసలాయన బండారయ్యకు చెప్పిన ద్రోహ మేమిటో నీకేమైనా తెలుసా?" అన్నాడు పావన్న.

ఆమె ఆ ముసలాయన కథ ఈ విధంగా చెప్పింది:

ముసలాయన కీత్రజ్ఞుడు. బలవేది, నీరెక్కడ పడేదీ చెప్పగలడట. అయిన బండారయ్య దగ్గరికి వెళ్ళి, ఎక్కడెక్కడ బావులు తవ్వాలో చెబుతానని, తన కేదైనా ఇచ్చించమని కోరాడట. "నేను ఈ ప్రాంతా లంతటా పరీక్ష చేయించాను. ఎక్కడా బలం పడదు," అని బండారయ్య అన్నాడు.

"అలా కాదు, రెండు మూడు చోట్ల చాలా తక్కువ లోతునే నిరున్నది. నేను పరీక్ష చేసి చెబుతున్నాను," అన్నాడు ముసలాయన.

ముసలాయన చెప్పిన చోట తవ్వించి చూడమని పదిమంది బందారయ్యను ఒత్తరి చేశారు.

"సరే, ఒకచోటు చూపించు. అక్కడ తవ్విస్తాను. నీరు పడిందా నీకు ఇరవై రూపాయ లిస్తాను. లేదా, నిన్న ప్రాంతాల వాళ్ళు బతకనివ్వరు," అన్నాడు బందారయ్య, పదిమంది వింటూండగా.

ఆ తరవాత బందారయ్య ముసలాయనను వెంటబెట్టుకుని నందె చీకట్లో బయలుదేరాడు. ముసలాయన బందారయ్యను ఒక నిర్జన స్థలానికి తీసుకుపోయి, "అక్కడ తవ్వించండి. ఇరవై అడుగుల లోతున నీరు పడుతుంది," అన్నాడు.

మర్నాడు బందారయ్య మనుమలను తీసుకుపోయి తవ్వకం సాగించాడు. అయితే అతను చాచి తవ్వించినది ముసలాయన చెప్పిన చోట కాదు, మరొక చోట. ఎంత తవ్వినా నీరు పడలేదు.

"చూశారా, ఈ దుర్మార్గుడు దబ్బుకు కక్కుర్తిపడి మనకు లేనిపోని అశపెట్టాడు.

ఎవరూ విడికి విడికెడు బిచ్చం పెట్టకండి. గుక్కెడు మంచినీళ్ళివ్వకండి. చస్తే, చచ్చిన చోటనే పాతెయ్యండి," అని అందరినీ బందారయ్య హెచ్చరించాడు. నీళ్ళు అమ్ముకుని దబ్బుచేసుకో దలిచిన బందారయ్యకు ముసలాయన మీద కక్ష ఉండటం నేహజమే. పలుకుబడి కలివాడు గవక, ముసలాయనను ఆ కలిదవ్వలతో హత మార్చటానికి ఒడిగట్టాడు.

"బందారయ్య నేను చెప్పిన చోట చాచి తవ్వటం లేదని నెక్కి, చూడ బాదుకుని చెప్పాను. ఎవరూ నా మాట విన్నారు కారు. నేనా గుడ్డివాణ్ణి పోతని. నేను

నీరు వదుతుందన్న చోట వదిలివేరుతుంది. కళ్ళు పోయాక నాకి కత్తి ఒకటి పెద్దది చింది. నాకు భూమిలో ఉండే నీటి గలగల వినిపిస్తుంది. ఎక్కడి మాటో ఎందుకు? నేను వదిలి ఉన్న ఈ చోటనే వదిలిపా నడుగుల లోతున నీరున్నది," అన్నాడు మునలాయన, పావన్న పోనిన నిళ్ళతో కొంచెం తేరుకుని లేచి కూర్చుని.

పావన్న మునలాయనను మాటలలో పెట్టి, ఆయన తన మేనమామ అని తెలుసుకున్నాడు.

"నువ్వెనా మామమ్మా? నీ కొనమే నేను బయలుదేరి వచ్చాను. దేశం కాని

చోలు తిరిగి, నువ్వు మునలికనంలో అప్పకష్టాలు వదుతున్నావని విని అమ్మ నిన్ను తినుకురమ్మన్నది," అన్నాడు పావన్న.

వాళ్ళలా మాట్లాడుకుంటుండగా వెలందారయ్య బావి నుంచి కొంత మంది గట్టిగా మాట్లాడు కుంటూ బాళి వీచిలతో అటుగా వచ్చారు. ఏమిటి నంగతి అని అడిగితే బందారయ్య బావిలో ఎవరో వదిలివచ్చినట్టు తెలిసింది. ఆ ప్రాంతాల ఉన్నదే ఒక్క బావి. ఆ నిళ్ళు కూడా బనానికి ప్రాప్తం లేకుండా పోయాయి.

వదిమంది చేరారు. పావన్న వాళ్ళతో, "అప్పటికన్నా కళ్ళు తెరవండి. ఇదంతా నీరు లేని ప్రాంతమని బందారయ్య మిమ్మల్ని నమ్మించి మోసం చేస్తున్నాడు. మేం కూర్చున్న ఇక్కడే నీరు వదుతుంది. వేలుగులూ, పారలూ, తట్టలూ తెచ్చి వదిలిమంది పూసుకుంటే ఈ పూట బందారయ్య బందారం. బయట పెట్టవచ్చు," అని ప్రోత్సహించాడు.

పావన్న మాటలలో వాళ్ళకు గురి కుదిరింది. రెండు గడియాల లోపుగా జనం పనిముట్లతోనూ, మునలాయనకు తిండి తీసుకుని వచ్చారు. బావి పని అతిచురుకుగా సాగింది.

చందమామ

పాద్మవారి లోపుగా నీరు తగిలింది. జనం పొందిన ఆనందానికి మెరలేదు. చీకటి వడే లోపుగా వందల కొద్దీ జనం పొగయారు. కాగడాలు వచ్చాయి. ఏవరో కొబ్బరికాయలూ, హరితి కర్పూరమూ కూడా తెచ్చారు.

మర్నాడు తెల్లవారే సరికి దాదాపు నిలుపు లోతు నీళ్ళు గల బావి తయారయింది. బావికి పెంకాయలు కొట్టి, హరితి ఇచ్చారు. పావన్న వచ్చిన వారందరికీ కడపలు ముంచి నీరు అందించాడు. పావన్న పేరూ, ముసలాయన పేరూ చెప్పి కోనివాళ్ళు లేరు.

ముసలాయన ఆ ప్రాంతాలవారికి దేవుడై పోయాడు. ఆయనను ఆ ప్రాంతమంతా తిప్పి, ఇంకెక్కడెక్కడ బావులు తవ్వి వచ్చునో చూడమన్నారు. ఆయన సహాయంతో మరి మూడు నాలుగు బావులు ఆ విధన ప్రాంతంలో వెలికాయి.

ఆ ప్రాంతాల వారికి నిజవిద్యదీ లేకుండా పోయింది. జనానికి తాగే నీరే గాక, కూర గాయలు వండించుకునే టుండుకు కూడా తగిన నీరు లభ్యమయింది.

పావన్న రాజుగారి దివాణంలో బండా రయ్య చేసే దురాగతాలను గురించి పెద్ద ఫిర్యా దీచ్చి, తన మామను ఇంటికి తీసుకుపోయాడు. పావన్నే తల్లి తన అన్నను చాలా కాలానికి చూసి సంతోషించింది. తరవాత రాజుగారు ముసలాయనను విలిపించి, ఆయన చేసిన ఉపకారానికి మంచి నష్టానం చేశాడు. బండారయ్య గుత్తాధికారి లిస్సీ రద్దయ్యావనీ, అతనికి భారీగా జరిమానా వడిందనీ, వ్యాపారం చేసుకునే హక్కు ఆడిగినవారి కల్లా అవ్వ బడిందనీ, కొండ అవతల ప్రాంతంలో పస్తువుల ధరలు అదుపులోకి వచ్చాయనీ, అక్కడి ప్రజలు సుఖంగా బతుకుతున్నారనీ పావన్నకు తెలిసింది.

చెయ్యి చాచినదాత

ఒకసారి పాపన్న తమ గ్రామాధికారి తరపున కొన్ని వస్తువులను పొరుగువారి బహిష్కారంకు అందజేయవలసి వచ్చింది. పాపన్న తాటి నమ్మకస్తుడు మరొకడు దొరకనందువల్ల గ్రామాధికారి ఆ పని పాపన్నకే అంటగట్టాడు.

పాపన్న బహిష్కారంగా ఉరు చేరుకుని, బహిష్కారంగా రింటికి పోతుండగా, దారి వక్కన ఉన్న గుడిసెలో నుంచి శోకాలు వినిపించాయి. ఈ విడుపుల మధ్య ఒక అడవి, "జోస్యంవైద్యుడు చెప్పిన మాట పాల్గొంటుందా? నువ్వు పోతే మా కింకెవరు దిక్కు? ఇక్కడ ఉండనివ్వరు. ఎక్కడి కని పోతాం? దిక్కులేని పక్షులకు ఎవరు పాయం చేస్తారు? ఎంత కష్టం తెచ్చి పెట్టావురా, దేవుడా!" అంటూ ఏడుస్తున్నది.

ఒక మగగంతు, "నే నింకా చావకుండానే చచ్చినంతగా ఏడుస్తున్నా వేమే?

నన్ను నెమ్మదిగా చావనివ్వవా ఏం? ఏమిటి గేల?" అన్నది బలహీనంగా.

ఈ వింత సంభాషణ అలరించిన పాపన్న గుడిసెలో ప్రవేశించాడు. లోపల తల విరబోసుకున్న ఒక అడవి, నలుగురు పిల్లలూ ఉన్నారు. అందరూ ఏడుస్తున్నారు. చావ మీద చింకిపోత ఒకటి కప్పకుని ఒక మగవాడు రోగంతో వణుకుతున్నాడు.

పాపన్న వాళ్ళను చూసి, "ఎందు కలా కంగారు పడతారు? ఏమిటి మీకు వచ్చిన కష్టం? నాతో చెప్పండి, చేతనైన సహాయం చేస్తాను," అన్నాడు. అసలే చలికాలం, అందులోనూ రోగిష్టివాడు. అతనికి కప్పకునే టండు శోక పాతకంబళి కూడా లేక పోవటం చూసి పాపన్న తన మీద ఉన్న కాలువా తిసి రోగికి కప్పాడు.

రోగి భార్య తమ పరిస్థితి అంతా పాపన్నకు చెప్పింది. రోగి పేరు రాములు.

జమీందార్ రింట్లో పని చేస్తాడు. వాళ్ళుంటున్న గుడిసె కూడా జమీందారు స్థలం లోనే ఉంది. జమీందార్ రింట చాకరీ చేసి తెచ్చే కొద్దిపాటి జీతంతో కుటుంబం ఎలాగో గడుపున్నది. జమీందారు దగ్గర నాకరీ చేసే వాళ్ళకు జబ్బు చేస్తే జమీందారే వైద్యం చేయిస్తాడు. పనివాళ్ళు తామే డబ్బుచ్చి వైద్యం చేసుకుంటే జమీందారుకు అవమానం. అదీగాక, జమీందారు దగ్గర పని చేసేవాళ్ళ వద్ద వైద్యం బియ్యంకు డబ్బు ఉండనూ ఉండదు.

ఈ మధ్యనే రాములుకు జ్వరం తగల నారంభించింది. అతని భార్య వెళ్ళి

ఆ సంగతి జమీందారుతో చెప్పకున్నది. ఆ ప్రాంతాల బాగా పెరుమోసిన బోస్కం వైద్యుణ్ణి జమీందారు రాములు చికిత్స కోసం పిలిపించాడు.

బోస్కం వైద్యుడు వైద్యం లోనూ, బ్యోతిషం లోనూ కూడా గట్టివాడు. ఎవరైనా జబ్బుపడి ఆయనను పిలిచినప్పుడు ఆ వైద్యుడు ముందు బోస్కం చూసి, రోగిని నయమయే యోగం ఉన్నట్టు తోపేసే మందిస్తాడు. లేకపోతే, "ఇది నయమయే వ్యాధి కాదు. మందివ్వమంటే ఇస్తాను," అంటాడు. తాను చికిత్స చేసే రోగి చనిపోతే తనకు అపభ్యాతి అని ఆ వైద్యుడి భయం. కొన్ని సందర్భాలలో ఆయన అన్నట్టే జరగటం చేత అందరికీ ఆయన బోస్కంలో కూడా మంచి గురి ఉన్నది. ఆయనను అందరూ బోస్కంవైద్యుడనే వారు. కొంతమంది మటుకు ఆయన చేత వైద్యం చేయించుకోవటం మంటే హడలిపోయేవారు.

అలవాటు ప్రకారం బోస్కంవైద్యుడు ముందుగా రాములు జాతకద్రావణం చేసి చూసి, మీనమేషాలు గుణించి, పెదవివిరిచి, "లాభం లేదు. దక్కదు. ఇప్పుడు వాడికి కుబరాహు సంధి. కాంతి చేసినా ఫలితం

ఉండకపోవచ్చు. మంచివ్యమంలే
అస్తాను," అని జమిందారుతో అన్నాడు.

"మంచిద్వి ప్రయోజనం లేనప్పుడు
దేనికి? కుజరాహు సంధి దోషపరిహర
కర్మంలే మాటలా? శ్రీమంతులకే ఎంతో
బుద్ధుతో కూడిన పని. అది వాడి వల్ల
ఏ మవుతుంది? ఇక మీరు వెళ్ళండి,"
అని జమిందారు తోన్యంవైద్యుణ్ణి పంపే
శాడు. తరవాత ఆయన రాములు భార్యతో,
"విన్నావుగా? ఈ వైద్యుడి మాటకు
తిరుగు లేదు. కాలం తీరిన వాడికి వైద్యం
కూడా దేనికి? నువ్వు మాత్రం ఇల్లు దాటి
ఎటూ వెళ్ళక, ఈ నాలుగు రోజులూ

రాముల్ని కాస్త జాగ్రత్తగా కనిపెట్టి ఉండు,"
అన్నాడు. అందుకే ఈ విడువులూ, పెడ
బొబ్బలూనూ.

సంగతంతా విని పావన్న రాములు
భార్యతో, "జమిందారు నడిగి ఒక
మంచమూ, కంచు అయినా తెచ్చుకో
పోయావా? రోగిని మనిషి తడినెల మీద
పడుకోవచ్చా? ఈ మనిషికి వైద్యమూ
గ్రహకాంతి కూడా జరిగి తిరచిసిందే.
మనిషి చస్తున్నాడని తెలిసినా అబురు
క్షణంలో కూడా ఏ గరళమో పోస్తారు గాని,
విడిచిపెట్టేస్తారా? వైద్యుణ్ణి తినుకొద్దాం,
పద," అన్నాడు.

కాని రాములు భార్య పాపన్న వెంట వెళ్ళి, జమిందారును మంచం ఇవ్వమనీ, కంబళి ఇవ్వమనీ, వైద్యం చేయించమనీ అడగటానికి చాలా భయపడింది.

"నువ్వేమీ భయపడకు. జమిందారుకు నేను చెబుతాలి. నేనూ ఒక జమిందారునే," అని పాపన్న రాములు భార్యను బయలు దేర దీసి, జోస్యంవైద్యు డింటికి వెళ్ళాడు.

ఎవరో కొత్త రోగికి చికిత్స కోసం వచ్చా రనుకుని వైద్యుడు, రోగి పేరూ, జన్మ నక్షత్రమూ, తిథి వారాలూ అడిగాడు.

"ఈ మనిషి జాతకం మీరు ముందే చూశారు. ముందు వైద్యం చెయ్యండి,

ఆ తరవాత కుజరాహు సంధి దోషానికి శాంతి కూడా మీరే చేద్దురుగాని. వాట నిట్టికి బిచ్చెంత అవుతుందో చెప్పండి," అన్నాడు పాపన్న.

"అంతా చేరి యాభై, అరవై రూపాయల దాకా అవుతుంది," అన్నాడు వైద్యుడు. ఆయన వచ్చి రాములును చూసి మండిచి్చి, అనుపానాలూ అవీ చెప్పాడు.

"నేను మళ్ళీ తమ దర్శనం చేసుకుని అంతా మాట్లాడతాను," అని వైద్యుణ్ణి పంపిసి, త్వరలోనే తిరిగి వస్తానని గుడిసె వాళ్ళతో చెప్పి, పాపన్న జమిందా రింటికి బయలుదేరాడు.

జమిందా రింటికి కొద్ది దూరంలో దారి పక్కన మామిడిచెట్టు మీద ఎక్కి కాయ కోస్తున్న కుర్రవా డెకడు కెవ్వన అరుస్తూ కింద పడ్డాడు. పాపన్న చప్పున వాణ్ణి సమీపించి చూశాడు. కుర్రాడు పది, పన్నెండేళ్ళ వాడు. వాడికి అక్కడక్కడా గాయాలు తగిలాయి. స్పృహ తప్పిపోయింది.

పాపన్న ఆ కుర్రవాణ్ణి ఎత్తుకుని గబగబా జోస్యంవైద్యు డింటికి వెళ్ళి, "అయ్యా, ఈ కుర్రవాడు చెట్టు మీది నుంచి పడి గాయపడ్డాడు. స్పృహ లేదు. చికిత్స చెయ్యండి," అన్నాడు.

"పడింది సరిగా ఏ వేళకు? వాడి పేరేమిటి? బన్ననక్షత్రం?" అని వైద్యుడు ప్రారంభించాడు.

"నా కవేమీ తెలివు. జ్వరం తరవాత చూసుకోవచ్చు. ముందు చికిత్స చెయ్యండి," అన్నాడు పాపన్న తీవ్రంగా.

వైద్యుడు పాపన్న దగ్గరికి వచ్చి, అతని చేతుల్లో ఉన్న పిల్లవాణ్ణి చూసి, "ఏదేనా? ఏడు మన బడిందారుగా రబ్బాయేనండి. అలా పడుకోబెట్టండి. కట్టు కట్టి మందిస్తాను. కిందిత్తు గ్రహదోషం ఉండి ఉంటుంది. బడిందారుగారితో చెప్పి గ్రహశాంతి కూడా తరవాత చేయించాలి," అంటూ కుర్రవాడికి

మందిచ్చి స్పృశి కలిగించి, గాయాలకు మందులు రాచి కట్టు కట్టాడు.

తరవాత పాపన్న కుర్రవాణ్ణి బడిందారు గారింటికి చేర్చి, తాను వచ్చిన పని పూర్తి చేసి, కుర్రవాడి పాటు గురించి, చికిత్స గురించి చెప్పి, "నాకు వేరే తొందర పని ఉన్నది. నా కిక్ పెలవిప్పిస్తారా?" అన్నాడు. బడిందారు పాపన్న ను పొగదాడు. సమయానికి అడుకోకపోతే, చెట్టు పై నుంచి పడి స్పృహ తప్పిన తన కొడుకేమై ఉండును?

"మీరు నాకు చేసిన మహిమకారానికి నా దగ్గర ఏదైనా పుచ్చుకు తీరాలి.

మీ ఋణం ఉంచుకోవటం నాకు సాధ్యం కాదు. మీ మనస్సుకు సచ్చినది అడిగి మరీ పుచ్చుకోండి," అన్నాడు జమీందారు.

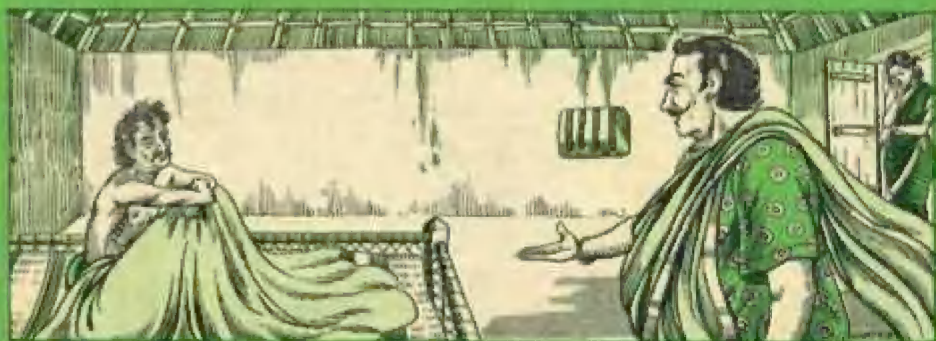
పావన్న కొంచెం ఆలోచించి, "అలా అయితే నాకు రెండు కంబళ్ళూ, ఓ వంద రూపాయలూ ఇప్పించండి," అన్నాడు, చెయ్యి వాచి.

పావన్న ఏమీ తీసుకో దనుకుంటున్న జమీందారుకు, అతను చెయ్యి వాచి అడ గటం చూసి అమిత ఆశ్చర్యం కలిగింది. కాని అన్న మాట తప్పటానికి లేదు. అందు చేత జమీందారు రెండు కొత్త కంబళ్ళిలా, వందరూపాయలూ తెప్పించి, పావన్న కిచ్చి, అతన్ని వంపేశాడు.

పావన్న అవి తీసుకుని తిన్నగా రాము లింటికి వెళ్ళి, కంబళ్ళిలను రాములు భార్య కిచ్చాడు. అమెకే అయిదురూపాయలు కూడా ఇచ్చి, మంచం ఒకటి కొనుక్కు రమ్మని వంచి, పావన్న జోన్యంవైదుర్

డింటికి వెళ్ళి, కాంతి బియ్యం కింద యాభై రూపాయలు ఆయన చేతిలో పెట్టి, గుడిసెకు తిరిగి వచ్చి, తన దగ్గర ఇంకా మిగిలి ఉన్న డబ్బు బియ్యంకు నాడుకో మని రాములు భార్యచేతి కిచ్చి, తాను తన ఊరికి తిరిగి వెళ్ళిపోయాడు.

తన పద్ద తీసుకున్న దానాన్ని పావన్న ఎలా వినియోగించాడో తెలియవచ్చే సరికి జమీందారుకు తల తీసేసి నట్టయింది. ఆయన తన పరువు నిలబెట్టుకోవటానికై రాములు గుడిసెకు వచ్చి, "ఏమిట్రా ఇదంతా? మీ కేం కావలిస్తే అదంతా ఇవ్వటానికి నేను లేనా? పొరుగుారి పావన్న సహాయం చేసికీ?" అంటూ తానే పావన్న ద్వారా వారికి సహాయం చేసినట్టుగా నటించి, తన కొడుకు కోసమూ, రాములు కోసమూ కూడా జోన్యంవైదుర్మడి చేత గ్రహకాంతి చేయించాడు. అప్పటికే రాములు వ్యాధి నిమ్మళించి అతను తేరుకున్నాడు.

చేతగానిపని

పాపన్న గ్రామంలో ఉంటే వెంకటాద్రికి పాపన్న అంటే వల్లమాలిన అభిమానం. ఒకనాడు వెంకటాద్రి ఇంటికి పొరుగు గ్రామం నుంచి శిష్యుడు అనే అతను వస్తే, ఇద్దరూ పాపన్న గురించి చాలా పెళ్ళి మాట్లాడుకున్నారు. వెంకటాద్రి పాపన్న కథలు అనేకం చెప్పి, "మా పాపన్న అపూర్వమైన మనిషి. అతను తలయ కుంటే చెయ్యలేని పని అంటూ లేదు. అందుకే అబాలగోపాలానికి అతనంటే అంత అభిమానం," అన్నాడు.

"ఏ దండా మరీ బడాయి. పాపన్నకు చేతగాని పనులు లేకపోవటమేమిటి?" అన్నాడు శిష్యుడు.

"ఏమిటది?" అన్నాడు వెంకటాద్రి.

"యాభైరూపాయలు వందెం కాస్తావా? అనేకమంది అవలీలగా చేసే పని మీ పాపన్న చెయ్యలేడు. చెయ్యలేదని

నీ చేతనే ఒప్పిస్తాను. నువ్వు ఒప్పుకోక పోతే నేను నీకు యాభైరూపాయ లిచ్చు కుంటాను, ఒప్పుకునే వత్తంలో నువ్వు నాకు యాభైరూపాయ లిచ్చుకుంటావా?" అన్నాడు శిష్యుడు.

"నువ్వు చెప్పే పని అనేకమందికి పాథ్యమై పాపన్నకు చేతకాదని నేను ఒప్పుకునే వత్తంలో తప్పక యాభైరూపాయ లిచ్చుకుంటాను. ఆ పని ఏమిటో చెప్పు," అన్నాడు వెంకటాద్రి.

"మీ పాపన్నకు దొంగతనం చెయ్యటం చేతకా దంటాను. అవునంటావా, కాదంటావా?" అన్నాడు శిష్యుడు.

వెంకటాద్రి వెలవెల పోయాడు. ఏం చెప్పటానికి అతనికి నోరాడలేదు. శిష్యుడు పెట్టిన వందెం గెలుచుకోవటానికి, పాపన్న దొంగతనం చెయ్యగలడని అతను తన నోట ఎలా అనగలడు? పాపన్న అంటే అతని

కెంకో అభిమానం, ఎంతో గురి! తన అంతరాత్మను చంపుకుని శిష్టయ్య అనమన్న మాట అని అతను యాభైరూపాయలూ గెల్చుకుంటే, రేపటి నుంచి శిష్టయ్య, పాపన్న దొంగ అని ప్రచారం ప్రారంభించి, వెంకటాద్రి అన్న మాటే సాక్ష్యంగా ఉపయోగిస్తాడు. అంతకంటే శిష్టయ్యకు ఓడినట్టు ఉవ్వుకుని, యాభైరూపాయలూ నవ్వడం తమే నయం. అలా అనుకుని వెంకటాద్రి లోపలికి వెళ్ళి, యాభైరూపాయలూ తెచ్చి, శిష్టయ్య చేతిలో పెట్టి అతన్ని వంపేశాడు.

వెంకటాద్రి దగ్గర ఉన్నదంతా కలిసి అ యాభైరూపాయలే. తన భార్య ఎంతో

కాలంగా చెవులకు కమ్మలు కొనమని వేధిస్తూంటే, అతను ఒక్కొక్క రూపాయే చేర్చి ఆ సొమ్ము కూడబెట్టాడు. దాని కింకో వదిరూపాయలు చేరగానే కమ్మలు కొనవచ్చు.

అంకోక వారంలో వెంకటాద్రి మరదలి పెళ్ళి జరగబోతున్నది. కొత్తకమ్మలు పెట్టుకుని ఆ పెళ్ళికి వెళ్ళాలని వెంకటాద్రి భార్య తాపత్రయం. వెంకటాద్రి పంపెంలో ఓడి, ఉన్న డబ్బుంతా శిష్టయ్య కిచ్చుకున్న రోజునే వెంకటాద్రి భార్య అతని చేతికి వదిరూపాయలు ఇచ్చి, "అంకో కమ్మలు కొనుక్కురండి," అన్నది.

తన దగ్గర ఇవ్వుడు డబ్బేమీ లేదంటూ, వెంకటాద్రి తన భార్యకు జరిగిన దంతా చెప్పేశాడు. అతని భార్యకు కోపమూ, దుఃఖమూ ముంచుకొచ్చాయి. "మీ బుద్ధి బుగ్గయినట్టే ఉంది! మీరూ మీ దిక్కు మాలిన పంపెమూసూ! ఇదే కాస్త తెలిచి తేట లున్నవాడైతే ఆవతలివా డన్నదే నిజమని ఉవ్వుకుని యాభైరూపాయలు సంపాదించి ఉండును. ఇదంతా నా తంరాత!" అని గర్భగా అన్నది.

వెంకటాద్రి అత్తగారు కూతురి దగ్గరే ఉంటున్నది. అవిడ సంగతంతా తెల్చును

కుని, "హయ్యో! హయ్యో! ఇదే గ్రహ
చారమమ్మా? ఇలాటి వంపెం ఎక్కడైనా
కదా? ఈ ఏడాకారపు పావన్న ఎక్కడ
దాపరించాడో, కల్గి?" అని ఎత్తుకున్నది.

"పావన్న నేమి అనేకమ్మా! అయిన
ఏం చేశాడూ?" అన్నది కూతురు.

"ఇంకేం చెయ్యాలి? వాడి మూలంగానే
కాదుటే సామ్యంతా గంగపాలయిందీ?
వాడి మొహం ముండా! కొన్నట్లా, తిన్నట్లా?
యాభైరూపాయ లంటే మాటలా?" అంటూ
వెంకటాద్రి అత్తగారు పొలికేకలు ప్రారం
భించింది. అవిడ పెళ్ళి కేకలన్నీ పొరుగింటి
వీల్ల వెన్నది. ఆ అమ్మాయి వనిపెట్టుకుని

వెళ్ళి, పావన్న తార్య మీనాక్షితో, పావన్నను
ఫలానా ఇంటివాళ్ళు ఘోరంగా అడిపాను
కుంటున్నారని చెప్పింది.

ఆ మాటలు విని మీనాక్షి చాలా కష్టం
చేసింది. ఆమె భర్త దగ్గరికి వెళ్ళి,
"ఏమండీ, మీ మూలంగా ఆ వెంకటాద్రికి
యాభైరూపాయలు పోయాయట. ఏం చేశా
రేమిటి?" అని అడిగింది.

"నా కేమి తెలియదే. నే నీ మధ్య
వెంకటాద్రిని కలవను కూడా లేదు,"
అన్నాడు పావన్న అశ్చర్యంతో.

"వెంకటాద్రి అత్తగారు ఇంటి కప్పు
ఎగరగొట్టుతున్నదట. వెళ్ళి, విషయ

మేమిటో కాస్త విచారించండి," అన్నది మినాకి. పాపన్న వెంటనే బయలుదేరి వెంకటాద్రి అంటికి వెళ్ళాడు. వెంకటాద్రి పుట్టెడు దిగులుతో కూర్చుని ఉన్నాడు. అతని ద్వారా పాపన్న సంగతంతా రాబట్టి, "బరిగిందేదో బరిగిందే. మీ అవిడ కొత్తకమ్మలతో పెళ్ళికి బయలుదేరిపోతూ చూద్దాం," అన్నాడు.

వెంకటాద్రి కంగారుపడి తనకు దానధర్మాలు స్వీకరించటం ఇష్టం లేదని స్పష్టం చేశాడు.

"అది నాకు తెలిదుబోయ్! అటువంటి దేమి ఉండదులే. మళ్ళీ కనిపిస్తా," అంటూ పాపన్న వెళ్ళిపోయాడు.

పొరుగుగూళ్ళో శిష్టయ్య ఉంటే ఇల్లు పాపన్నకు తెలుసును. అతను ఆ రాత్రి యాముపాద్మ పొనిచ్చి, వల్లవి కంబళి కప్పకుని, నెత్తికి ఒక ముసుగు తగిలించుకుని, చేత ఒక కత్తి పట్టుకుని తిన్నగా శిష్టయ్య అంటికి వెళ్ళి తలుపు తట్టాడు.

అప్పటికే నిద్ర పొతున్న శిష్టయ్య, "ఎవడు వారు?" అంటూ లేచి వచ్చి తలుపు తెరిచాడు.

పాపన్న మారుగొంతు పెట్టి, "నరేత్ర వంటి గుండెల్లో పాడుస్తా!" అంటూ కత్తి పైకి ఎత్తాడు.

శిష్టయ్యకు ముచ్చెమటలు పోసి కాళ్ళు వణికాయి. పాపన్న లోపల ప్రవేశించి, తలుపు గడియ పెట్టి, "నీ డబ్బు పెట్టె తీసుకురా!" అన్నాడు.

శిష్టయ్య వణుకుతున్న చేతులతో ఒక కొయ్యపెట్టె తెచ్చి పాపన్న చేతికిచ్చాడు.

"ఇక నేను పోతున్నా. శిక్కురుమన్నా వంటి నీ ప్రాణం తీస్తా," అని పాపన్న తలుపు తెరిచి ఉంచి బయటికి వెళ్ళి పోయాడు. శిష్టయ్య తన భార్యను లేపి, బరిగిన డొంగతనం గురించి చెప్పాడు.

"పాపిష్టి డబ్బు! ఉట్టుడియంగా స్పృహతుడితో పంచెం వేసి యాభైరూపా

యలు కాజేశాడు. కట్టిసుడవకుండా ఉంటుందా? పావన్న అంటే అభిమానం గల బొంగ ఎవడో మీ సంగతి విని వగ తీర్చుకుని ఉంటాడు. ఆ పెళ్లైలో రెండు పందల సగడూ, సగడూ అవి ఉన్నాయి. అన్నీ పాపాయి. ఇక గడ్డి తిందాం!" అన్నది శిష్టయ్య భార్య కడుపుమంట కొద్ది.

మర్నాడు ఉదయం పావన్న. కాసు శిష్టయ్య ఇంట ధొంగిలిందిన పెళ్లైను ఒక నందిలో పెట్టుకుని వెంకటాద్రి ఇంటికి వెళ్ళి, "శిష్టయ్య ఇంటికి పాదాం పద. అతను వందెం గెలుచుకున్నా. దనుకుని నువ్వు యాల్లెడూపాయలూ అచ్చేశావు. కాని

గలిచింది నువ్వే నవి నే వతని చేత ఒప్పు స్తాను," అన్నాడు.

పావన్న అనే మాట వెంకటాద్రికి ఏమీ అర్థం కాలేదు. కాని అతను పావన్న వెంట శిష్టయ్య ఇంటికి వెళ్ళాడు.

శిష్టయ్య ముఖంలో జీవం లేదు. అది చూసి, "ఏం శిష్టయ్యా, పెద్ద విచారంలో ఉన్నట్టున్నావు?" అని పావన్న అడిగాడు.

"ఏం చెప్పమన్నారు, పావన్నగారూ? నిన్న రాత్రి ఎవడో గబదొంగ తలుపు తట్టి మరీ లోపలికి వచ్చాడు. కత్తి మావి మా ఇంటో ఉన్న రబ్బా సగడూ సొంతం కాజేసుకుపోయాడు," అన్నాడు శిష్టయ్య.

"మన దబ్బయితే ఎక్కడికి పోదు. దొంగను నేనే పట్టెస్తాను. కాని ప్రస్తుతం ఇంకో పనిమీద వచ్చాం. నిన్న మీరిద్దరూ నన్ను గురించి ఏదో పంపించేసుకున్నారనీ, పంపించో గెలిచి యాభై రూపాయలు సంపాదించావనీ విన్నాను. నిజమేనా?" అన్నాడు పాపన్న.

"నిజమే, నిజమే. ముద్ది గడ్డితని ఏదో వాగి, యాభై రూపాయలు సంపాదించు కున్నాను; దానికి అరింకలు పొగట్టు కున్నాను కూడా!" అన్నాడు శిష్టయ్య.

"ఇదేనా దొంగ పట్టుకుపోయిన పెట్టె?" అంటూ పాపన్న నంచీలో నుంచి పెట్టె పైకి తీశాడు.

శిష్టయ్య నిర్భాంతపోయి, "అవునవును. అది మీ కెలా దొంగింది?" అన్నాడు.

"రాత్రి మీ ఇంట దొంగతనం చేసింది నేనేగా! ఇంతకూ నువ్వు పంపించో చెగ్గ లేదు. వెంకటాద్రి వెళ్ళాడు. అందుచేత

నువ్వు అతని దగ్గర తీసుకున్న యాభైకో బాటు నువ్వు పడిన యాభై బతచేర్చి, వంద రూపాయలూ గెచ్చెయ్యి. దబ్బు ఈ పెట్టె లోనే ఉండి ఉంటుంది. నేను దాన్ని తెరిచికూడా చూడలేదు," అన్నాడు పాపన్న.

శిష్టయ్య తన వద్ద ఉన్న తాళపు చెవికో పెట్టె తెరిచి చూశాడు. పెట్టెలో ఉన్న వస్తువు లేమీ పోలేదు. శిష్టయ్య అందులో నుంచి నూరురూపాయలు తీసి వెంకటాద్రి ముందు పెట్టాడు.

"మనం స్నేహితులం. ఇది అర్థంలేని పంపించే. అందుచేత నీ దబ్బు నా కవనరం లేదు. నా దబ్బు నాగిచ్చెయ్యి. చాలు," అన్నాడు వెంకటాద్రి. శిష్టయ్యకు తల తిప్పేసినట్లయింది. తను వెంకటాద్రి దబ్బు కోసం కక్కుర్తిపడి ఉన్నాడు. అతను ఆ పూట పాపన్ననూ, వెంకటాద్రినీ తన ఇంటినే భోజనానికి ఉంచమని అహ్వానించి, ఆ సాయంకాలం చల్లబడ్డాక పంపేశాడు.

అధికారి ఆప్యాయత

పాపన్న ఉంటే ప్రాంతానికి రాజ ప్రతినిధిగా ఉంటే కంభువాయకుడి కొడుకు పుట్టినరోజు వందగ వచ్చింది. గ్రామాధికారులకూ, ఇతర ప్రముఖులకూ అహ్వానం ఉంది. పాపన్న ఉంటే గ్రామానికి అధికారి బట్టుగా ఉండి వెళ్ళలేకపోయాడు. అయినా పాపన్న చేతికి నూరు రూపాయల విలవ చేపే బంగారుగొలుమా, రాజప్రతినిధిగారికి గ్రామస్థుల తరపున ప్రకంపావత్రమూ, కుర్రవాడికి అశిస్సులు తెలుస్తూ ఒక లెఖా ఇచ్చి, అధికారికి అందజేయమని చెప్పి, సగరానికి వంపాడు.

పాపన్న ఉదయమే బయలుదేరి వస్తానంటూ మైళ్ళు నడిచి సగరం శివార్లు చేరుకుని, దుమ్ముకొట్టుకుని ఉన్న తన దుస్తులు విప్పి, నందిలో నుంచి మంచి దుస్తులు తీసి వేసుకున్నాడు. రాజప్రతినిధి ఇల్లు ఒక మైలు దూరంలో ఉన్నది. కొత్త

బట్టలు ధరించి, బాగా ముస్తాబై అక్కడికి వెళుతున్నవాళ్ళు పాపన్నకు కనిపించారు.

చినికి బట్టలు కట్టుకున్న పేదవాడొకడు సలుగురు పిల్లలను వెంటబెట్టుకుని దారి పక్క నిలబడి, దారి పోయేవాళ్ళను ఏదో అర్థిస్తున్నాడు. ఎవరూ అతడి మాటలు వినిపించుకోకుండానే ముందుకు పోగి పోతున్నారు. పాపన్న దగ్గరలోకి రాగానే అ పేదవాడు, "అయ్యా బాబూ, ఒక భోవతి ఉంటే దయచేయించండి. ప్రభువుగారింటకి భోజనానికి వెళ్ళాలని ఉన్నది. ఈ చినికివ బట్టలతో రానివ్వరు. ఈ పిల్లల్ని చూడండి. కాస్త పుణ్యంకట్టుకోండి," అని దీనంగా వేడుకున్నాడు.

పేదవాడి వెంట ఉన్నపిల్లలు కట్టుకున్న బట్టలు సుమారుగా ఉన్నాయి.

"నేను పొరుగుూరు నుంచి వచ్చేవాణ్ణి. నా దగ్గర వేరే బట్టలులేవు, ఇవే ఉన్నాయి,"

అంటూ పావన్న కాను పెడిచి సంచిలో పెట్టిన బట్టలు తీసి చూపాడు.

"అవే అవ్వండి, స్వామీ," అంటూ పేద వాడు వాటిని సంతోషంతో స్వీకరించాడు. తరవాత వాడు, "అమ్మను కూడా తీసుకు పోదాం," అంటూ పిల్లలను వెంటబెట్టుకుని తన గుడిసె వైపు వెళ్ళాడు.

పావన్న కొంచెందూరం వెళ్ళాక ఒక దృక్వం కనబడింది. ఒక గుర్రపు బండి దారి నుంచి వక్కకువెళ్ళి, పొలంలోని అడుసులో లోతుగా కూరుకుపోయి ఉన్నది. అ బండిలో ఒక పెద్దమనిషి కూర్చుని ఉన్నాడు. అయిన వెంట బట్టల మూటలూ,

బరిచైన వెండి సామాన్లూ ఎన్నో ఉన్నాయి. బండివాడు బిందికి దిగి చేత్తో గుర్రాన్ని పట్టు కుని, దానిచేత బండిని బురదలో నుంచి దారికి లాగించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. బండిలో ఉన్న పెద్దమనిషి, "ఎవరినన్నా సాయం పిలవరా, వెధవా!" అని బండి వాణ్ణి గడమాయించాడు.

బండివాడు దారిలోకి వెళ్ళి, "కాస్త బండిని తోయ్యండి, బాబూ," అని అడగసాగాడు.

బండిని తోయ్యాలంటే బురదలోకి దిగాలి. అటుగా వెళ్ళేవాళ్ళంతా మంచి మంచి బట్టలు వేసుకుని రాజప్రతినిధి ఇంటికి పోతూన్నవాళ్ళు కావటంచేత, బురదలోకి దిగి బండిని తోయ్యటం ఎవరికీ ఇష్టంకాలేదు.

ఇంతలో పావన్న అక్కడికి వచ్చాడు. బండివాడు పావన్నను కూడా, "కాస్త ఒక చెయ్యివేసి బండిని దారికి వట్టించండి, బాబూ. ఎదురుగా వచ్చిన అటోకును చూసి బిదిరి గుర్రం బండిని చేలోకి ఈడ్చింది. బురద కడుక్కోవటానికి పక్కనే కాంప ఉన్నది," అన్నాడు.

"అరికే తోస్తాడుట్రా? బేడో, పావలో ఇస్తామని చెప్పరా!" అన్నాడు బండిలో ఉన్న పెద్దమనిషి.

పాపన్న వెంటనే తన చేతి నంచి కింద పెట్టి, బట్ట ఎగకట్టి, పొలంలోకి దిగి, బండిని నెట్టాడు. బండి ఒకంతట కదలలేదు. అప్పుడు పాపన్న ఒక చక్రాన్ని బురదలో నుంచి పైకెత్తి మరీ తోళాడు. బండివాడు ముందునుంచి గుర్రాన్ని బాగుతుంటే, బండి కదిలి, గట్టిక్కింది.

పాపన్న తన నంచి తీసుకోవటానికి వెనక్కు తిరిగిన సమయంలో బండిలోని పెద్దమనిషి, "తీసుకోరా!" అంటూ పాపన్న దిక్కుగా ఒక బేడాకాను పారేసి, బండితో పాటు వేగంగా సాగిపోయాడు. అయినా పాపన్న ముఖమైనా కనిపించలేదు.

పాపన్న ఆ బేడా తీసుకుని, మురికి చేతులతోనే తన నంచి కూడా తీసుకుని కాలవ దాకా వడిచి వెళ్ళాడు. చక్రం పట్టి ఎత్తటంలో అతని బట్టలకు కంచిన మర కలూ, బురదమరకలూ కూడా అయ్యాయి. ఆ మరకలను కడగటానికి యత్నిస్తే మరింతమేర మరకలు విస్తరించాయి. చేపేదిలేక పాపన్న కాలవలో కాళ్ళూ చేతులూ కడుక్కుని వెనక్కు తిరిగివచ్చాడు.

స్థాంలో నుంచి బండి రోడ్డు మీదికి వచ్చిన ప్రాంతంలో పాపన్న కొక పెట్టె, గుప్పెట అమిడేటంతది, కనబడింది. అది

దిన్నదిన్న వగలు పెట్టుకునే పెట్టె. పాపన్న దాన్ని తెరిచి చూస్తే అందులో ఒక రవ్వపు టుంగరం ఉన్నది. అది బండిలో నుంచి కిందపడి ఉంటుంది. దాన్ని ఆ బండిలోని పెద్దమనిషికి చేర్చాలంటే, ఆ మనిషిని పాపన్న పరిగా చూడలేదు, బండివాణ్ణి మాత్రమే బాగా చూశాడు. బండిలో ఉండిన పెద్దమనిషికి తలపాగా, మీసాలూ, ఉన్నట్టు మాత్రమే పాపన్నకు గుర్తు. ఆ పెద్దమనిషి కనిపించినా, ఉంగరం పొగొట్టుకున్న మనషి సమాచారం తెలియవచ్చినా దాన్ని అచ్చేర్తా మనుకుని పాపన్న ఆ ఉంగరం పెట్టెను తన నంచిలో వేసుకున్నాడు.

కంభునాయకుడి ఇంటిముందున్న దర్వాజా పావన్న దుస్తులు, మరకలూ చూసి అటకాయించాడు. అక్కడే ఉన్న ఒక ఉద్యోగి పావన్నను వదిపించి, "ఎవరయ్యా సేపు? ఇటుందుకు, అలా భోజన కాలకు వెళ్ళు," అన్నాడు.

తాను భలానా గ్రామాధికారి తరఫున వచ్చానని, ఆ గ్రామాధికారికి సుప్రీం ఉన్నదని పావన్న అధికారితో చెప్పాడు.

"గ్రామాధికారికి బబ్బుగా ఉంటే నీలాది వాణ్ణా పంపింది? ఈ అవకాశంతో వెళ్ళి రాజప్రతినిధిగారిని యాప్తానందావా? వద వద!" అంటూ ఆ అధికారి, ఇతర అతిథు

లను మర్యాద చెయ్యటంలో విమర్శ వైపోయాడు.

"పానీ ఈ కాసుకలైనా లోపలికి చేర్చండి," అంటూ పావన్న తన చేతి నంచి సైకెత్తాడు.

"చంపక, సువ్వపతలికి పో, బాబూ. మనిషి రాకుండా పట్టి కాసుకలు వచ్చా యంటే ప్రభువుగారు మండిపడతారు. వారిని తెచ్చినచోటికే తీసుకుపో, అందరికీ క్షమం," అన్నాడు అధికారి.

చేపిడిలేక పావన్న వెళ్ళి వసారలో కూర్చున్నాడు. తాను వచ్చినవని కాస్తా ప్రస్తావిస్తోయినందు కతనికి చాలా కష్టం కలిగింది. ఏ అంగడికైనా వెళ్ళి కొత్త బట్టలు కొని కట్టుకు వద్దామంటే పుణ్యకాలం కాస్తా వెళ్ళిపోతుంది.

పావన్న పంచెయ్యటానికి పాలుబోని స్థితిలో ఉండగా ఒక పెద్దమనిషి తల పంచుకుని దీర్ఘాలోచన చేస్తూ పావన్న కేసి వచ్చాడు.

పొలంలో దిగబడిన బండిలో ఉండిన పెద్దమనిషి ఈయన. ఈయన రాజప్రతినిధి గారి ప్రధాన కార్యదర్శి. అహ్వనించబడిన వారి కివ్వటానికి కాసుకలూ, కుర్రవాడి కొక రవ్వపుటుంగరమూ కొమక్కుని ఆయన

చందమామ

బండిలో తిరిగి వస్తూండగా బండి పోలాల లోకి దిగటం జరిగింది. దాన్ని గట్టు మీద ఎక్కించి రోడ్డు మీదికి దించేటప్పుడు, ఒక వెండి గిన్నె బోల్తావడి. అందులో ఉంచిన ఉంగరంపెట్టె బండి కంత్‌లో నుంచి రోడ్డు వక్కన వడింది. అంటికి వచ్చి ఎంత వెతికినా ఆ ఉంగరంపెట్టె కనిపించలేదు.

ఉంగరం పోయిందని చెప్పగానే కార్యదర్శిని శంభువా యకుడు చెడామడా తిట్టాడు. వెయ్యి రూపాయల ఉంగరం! అది తీసుకురాకుండా ముఖం చూపించ వద్దని ఆయన కార్యదర్శిని అవమానిం చాడు. వరాధనంపొంది కార్యదర్శి బయటికి వస్తూనే పావన్నను చూశాడు. తాను బీదా కాను విసిరింది అలాటి మనిషికినని ఆయనకు తోచి, "ఏమయ్యా, పొలం నుంచి బండిని అవతలికి ఉచ్చిన వాడిని నువ్వెకాదా?" అని అడిగాడు.

"నేనీ, నన్ను చూస్తే తెలియటంలేదా?" అన్నాడు పావన్న.

"ఏకు ఒక ఉంగరంపెట్టెగాని దొరికిందా?" అన్నాడు కార్యదర్శి.

"అది మీదేనా? అయితే మిమ్మల్ని నేను చూడలేదు. అది మీదని నే నెలా నమ్మింది?" అన్నాడు పావన్న.

"దాల్చే, పెచ్చిపెచ్చి ప్రశ్నలు వెయ్యక, దాన్ని ఇలా అచ్చెయ్యి." అన్నాడు కార్యదర్శి, పోయిన ఉంగరం తెలికగా దొరికిం దన్న ధిమాతో.

"తొందరపడకండి. నేనా పెట్టెను ఎత్తు కోవటం మీరు ఏ చెట్టుదాటు నుంచి అయినా చూశారేమో? దా తెలాతెలుస్తుంది? ఆ బండిలో వచ్చినది మీరేనని బంతినాడి చేత పాక్ష్యం చెప్పించండి." అన్నాడు పావన్న. తన మీదికి వచ్చిన కార్యదర్శిని అవతలికి నెట్టుతూ.

కార్యదర్శికి చాలా పెద్ద అవమాన మయింది. తనంత వాణ్ణి అసత్యవాది కింద

అనుకట్టటమేగాక, ఏదెవడో అందివాడి పాక్ష్యం నమ్ముతానంటాడా? ఎవరన్నా వింటే తన కెంత వరువుతక్కువ! తాను వినిరిన బేదా ఎత్తుకున్న వెధవ తన సంత తెలికచేసి చూల్లాడటమా? ఇలా అనుకుని కార్యదర్శి పాపన్న మీద చెయ్యి చేసుకో దోయాడు. బలకారి అయిన పన్న కార్య దర్శిని అంత ఎడంలోనే నిలబెట్టాడు.

నలుగురూ చేరారు. వాళ్ళు కూడా పాపన్న వక్షమే అయి, "అతననేది న్యాయం గానే ఉంది. అతను మిమ్మల్నిరగనంటు న్నాడు. అలాటవ్వకు బండివాణ్ణి పిలిపించ బానికే?" అన్నాడు.

కార్యదర్శి ఒకణ్ణి పంపి బండివాణ్ణి బండిలో నహా తెప్పించాడు. బండిలో ఉండి సది కార్యదర్శిని బండివాడు చెప్పిన మీదట పాపన్న కార్యదర్శి చేత ఉంగరం గుర్తులు కూడా తెప్పించి, ఆ తరవాత ఉంగరం పెట్టెను కార్యదర్శి చేతికిచ్చాడు.

ఈలోపుగా, ఉంగరం ఎవరికో దొరికిం దనీ, ఆ మనిషికో కార్యదర్శి తగాదా పడు తున్నాడనీ కంఠునాయకుడికి తెలిసి, అయన బయటికి వచ్చాడు. అయన అడిగినమీదట పాపన్న బరిగిన సంగతంతా చెప్పాడు. బండి ఎత్తటానికి సహాయపడిన కారణంగా బట్ట లన్నీ మరకలు చేసుకుని పాపన్న లోవలికి రాలేకపోయినందు కాయన చాలా వెచ్చు కుని, పాపన్నతో ఎంతో అప్యాయంగా మాట్లాడి, "నిన్ను గురించి అదివరకు విన్నాను. ఈ విధంగా మనం కలుసు కోవటం జరిగింది. చాలా సంతోషం. లోవలికిరా," అంటూ తన వెంట తీసుకు పోయి, చాలా మర్యాదచేసి, అతను తెచ్చిన కానుకలు తీసుకుని, అతనికి, అతని గ్రామాధికారికి కానుకలిచ్చి పంపేశాడు. తన యజమాని చేత అంత మర్యాదపొందిన వాడికి తాను బేదాకాను పాలెసినందుకు కార్యదర్శి నిగ్గుపడి సతమతమయ్యాడు.

అపవాదు

పాపన్న ఉంటే ఊళ్ళో ఒక దంభయ్య ఉంటేవాడు. అతను కావటానికి అస్తవ్యస్తం కాని, తన తాతకు మించి బుచ్చుదాని బిడ్డ లాగా బుచ్చుతూ, బాదం వ్యవసాయ మాలాన డబ్బు చాలా సేస్తాడని, ఎక్కువ వాళ్ళందరి దగ్గర అప్పులు చేశాడు.

దంభయ్యకు రెండువేలకు పైగా అప్పు పెట్టిన ఒక పెద్దమనిషి, తన అప్పు రెండు మూడు రోజులలో చెల్లించవలసిందని, లేకపోతే దంభయ్య ఇల్లు స్వాధీనం చేసుకుంటానని ఒత్తిడి చేశాడు.

అంతదాకా దంభయ్య భార్యకు, తన భర్త అప్పులపాలై ఉన్న సంగతి తెలియదు. అమె దంభయ్యతో, "ఇల్లు కాపాడుకోవాలి. నా నగలు ఎక్కడన్నా మంచివాడి దగ్గర ఉన్నట్లు చెప్పి, బాకీ తీర్చియ్యండి. పిల్ల పెళ్ళి లోపుగా ఎలాగో సొమ్మిచ్చి నగలు వదిలించుకోవచ్చు," అన్నది.

తన పుట్టింది వచ్చిన ఆ నగలను దంభయ్య భార్య పెట్టుకోవటం లేదు. అమె వాటిని తన సుమార్తెకోసం భద్రంగా ఒక పెట్టెలో దాచి ఉంచింది. వాటిని అమ్మ బానికి గాని, తాకట్టు పెట్టబానికి గాని తన భార్య ఒప్పకోవని దంభయ్యకు తెలుసు. అయినా అతను వాటిని ఏనాడో సొమ్ము చేసేశాడు. ఒకసారి అతను బాదంలో ఒకతనికి చాలా పెద్ద మొత్తం బాకీపడి, బాకీ మరొకవిధంగా తీర్చలేక, తన భార్యకు తెలియకుండా అమె నగలు తన్నీరించి తీసుకుపోయి, బాదంలో గెలిచిన వాడికి ఇచ్చేశాడు. తరువాత ఆ ఇద్దరూ ఒక కంపారి వద్దకు వెళ్ళి, ఆ నగల లాభవే గిట్టు నగలు చేయించారు. దంభయ్య వాటిని తెచ్చి తన భార్య నగంపెట్టెలో ఉంచేశాడు.

అప్పుడు భార్య తన నగలను తాకట్టు పెట్టి, సొమ్ము తెచ్చి, బాకీ తీర్చి, ఇల్లు

నిలబెట్ట మనేసరికి, "నలే, అలాగే చేద్దాం," అని దంభయ్య నగల పెట్టె తీసుకుని బయలుదేరాడు.

ఈ సరికి నగలను ఎవరికి సులువుగా అంటగట్టవచ్చునా అని దంభయ్య అలోచించగా పాపన్న జ్ఞాపకం వచ్చాడు. పాపన్న అమాయకుడు. అతను డబ్బు వద్దీ లేకుండా అప్పిస్తాడు. ఇస్తే గాని సాధారణంగా బాకీ అడగడు. మామూలుగా అప్పు రిచ్చేవాళ్ళలాగా వ్రళ్ళలు వెయ్యడు, వర్గీకలు చెయ్యడు.

అలా అనుకుని దంభయ్య తన భార్య నగల పెట్టెను పాపన్న వద్దకు తీసుకు

పోయి, "పాపన్నా, ఇదివరకే నేను నీ దగ్గర మూడువందలు అప్పు చేసి ఉన్నాను. నీకు గుర్తు లేకపోయినా నేను మరిచేవాణ్ణి కాను. పెద్ద చిక్కు వచ్చి పడింది. నువ్వే నన్ను కావాలి. మా అమ్మాయికి ఒక సంబంధం వచ్చింది. పెళ్ళి జ్యులకు అవసరంగా మూడువేలు కావాలి. నువ్వే నా పిల్ల పెళ్ళి చేశావనుకుంటాను. ఇవిగో నా భార్య నగలు. ఇందులో ఒక జత మురుగులూ, కానుల పేరూ, ఒడ్డాణమూ, జడవిళ్ళా ఉన్నాయి. నువ్వే చూడు," అని బేబులు తడువుకుని, "అరేరే, దీని తాళంచెవి ఇంట్లోనే మరిచిపో యొచ్చినట్టున్నానే!" అంటూ విచారం వెలిబుచ్చాడు.

"నీ మాట దాలదా, దంభయ్యా? నేను నగలు చూడాలా ఏమిటి? తాళంచెవి నీ దగ్గరే ఉండనీ. తిరిగి ఈ పెట్టెను ఇలాగే తీసుకుపోవచ్చు. నీకు తప్పిస్తాను. పిల్ల పెళ్ళి జరిపించు. శుభస్య క్షేమం," అని పాపన్న మూడువేల రూపాయలూ ఎంచి దంభయ్య కిచ్చి, వంపేసి నగల పెట్టెను లోపల దాచిపెట్టాడు.

ఆ డబ్బుతో దంభయ్య తన బాకీ కిచ్చి, ఇంటిని కాపాడుకున్నాడు. తన నగలను మరొకరి దగ్గర, మరొకరి దగ్గర కాకుండా,

చందమామ

పాపన్న దగ్గర తాకట్టు పెట్టినందుకు దంధయ్య భార్య కూడా సంకోషించింది.

కాలం గడుస్తున్నది. దంధయ్య భార్య తన నగలను తాకట్టు విడిపించమని భర్తను కోందర చేస్తున్నది. "దబ్బు దొరక లేదు, కోందరవడకు," అని దంధయ్య భార్యకు సమాధాన మిస్తున్నాడు. అతను సాధ్యమైనంతవరకు పాపన్న కంట వేడ కుండా తిరుగుతున్నాడు. ఒకసారి పాపన్న కనిపించి, "పిల్ల పెళ్ళి వలకలుంగా జరిగిందా?" అని అడిగితే, "ఆ సంబంధం తప్పిపోయింది. వేరే సంబంధాలు చూస్తున్నాం," అని దంధయ్య అబద్ధం చెప్పి తప్పించుకున్నాడు.

ఇలా రెండేళ్ళు జరిగిన మీదట దంధయ్య కూతురి కొక మంచి సంబంధం నిజంగానే వచ్చింది. వధూపరులు ఒకరిని ఒకరు చూసుకుని ఇష్టపడ్డారు. వరుడి తండ్రి మటుకు సాలంకృత కన్యాదానం జరగాలని వట్టుబట్టాడు. సాలంకృత కన్య అంటే తలకూ, మెడకూ, చేతులకూ, నడుముకూ బంగారు నగలుండాలి. యథాశక్తి పిల్లకు ఏవో నగలు పెడతానంటే వరుడి తండ్రి ఒప్పుకోలేదు. వరుడే వట్టుబట్ట వద్దని సలహా ఇచ్చినా అతని తండ్రి విన్నాడుకాదు.

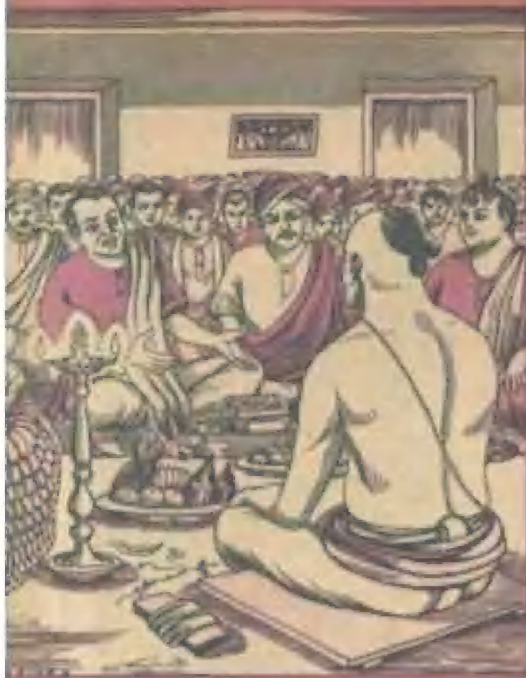

నిశ్చయం లాటి సంబంధం చెయ్యి దాటి పోయేటట్టు కనబడింది. పెళ్ళికూతురు ఏడవసాగింది. తాకట్టు నగలను విడిపించుకు రమ్మని భార్య దంధయ్యను అడిగింది. దంధయ్య తన భార్యను తిట్టి, ఇంకో సంబంధం చూస్తానని ఇంటి నుంచి బయలుదేరి వెళ్ళాడు.

పాపన్న ధయతలిపై తప్ప తన కూతురి కీ పెళ్ళి జరగ దమకుని, దంధయ్య భార్య తన కుమార్తెను వెంటబెట్టుకుని పాపన్న ఇంటకి వెళ్ళింది.

పాపన్న ఇంట లేడు గాని మినాకి ఉన్నది. దంధయ్య భార్య మినాకిని తన

కూతురి పెళ్ళి నిర్దాగైనా జరిపించమని వేడుకున్నది.

"నిజమేనమ్మా, బాకీతో ముడిపెట్టే మంచి సంబంధం వదులుకుంటారా? మా ఆయన రాగానే మీ నగలపెట్టె మీకు పంచిస్తాను. మీకు నచ్చిన సంబంధాన్ని పొనివ్వకండి," అన్నది మీనాకి.

దంభయ్య భార్య ఇంటికి తిరిగి వెళ్ళి, "రేపు నిర్భికార్థం చేసుకునేటందుకు రండి. మీ ఇష్టప్రకారమే వివాహం జరుపు తాము," అని పెళ్ళివారికి కబురు చెసింది. భర్త రాగానే అతనితో జరిగినదంతా చెప్పి, పాపన్ననూ, మీనాకినీ తెగ పొగడింది.

ఇదీ ఒకండుకు మంచిదే వసుకున్నాడు దంభయ్య. అన్నట్టుగానే మర్రాడు పాపన్న నగలపెట్టెతో సహా దంభయ్య ఇంటికి వచ్చాడు. నిర్భికార్థానికి పాపన్నను కూడా ఉండమని దంభయ్య కోరాడు. కొద్దిపేషల్లో వరుడూ, వరుడి తండ్రి, పురోహితుడూ, సిద్ధాంతి వచ్చారు.

దంభయ్య నగలపెట్టె వాళ్ళ ముందు పెట్టి, "ఇవి నా భార్య నగలు. వీటితోనే కన్యాదానం చేతామనుకున్నాం. కాని గ్రహ దార వళత్తు వీటిని ఈ పాపన్నగారి వద్ద మూడువేలకు తాకట్టు పెట్టవలసి వచ్చింది. అయినా ఆయన సమ్మతితో, అప్పు నింపా దిగా తీర్చుకోమని ఈ నగలు తెచ్చి అస్తు న్నాడు. ఆయన దయ వల్లనే ఈ పెళ్ళి జరుగుతుంది," అన్నాడు.

"అదంతా అప్పు డెండుకులే. పెట్టె తెరిచి లాంఛనగా వారికి నగలు చూపించు," అన్నాడు పాపన్న.

దంభయ్య లేచి వెళ్ళి పెట్టె తాళంచెవి తెచ్చాడు. ఆ తాళంచెవి పాపన్న వద్ద ఉండకపోవటం అందరికీ అశ్రర్యం కలిగిం చింది. దంభయ్య తన కిచ్చిన తాళంచెవిని పాపన్న వరుడి తండ్రి కిచ్చాడు. ఆయన పెట్టె తెరిచి, అందులోని నగలను పైకెత్తి,

“ఏమిటి నగలు? అన్నీ గిట్టు నగలు! అన్నీ కలిసి యాభైరూపాయ చెయ్యవు.” అంటూ దంభయ్య కేసి రౌద్రంగా చూశాడు.

దంభయ్య పాపన్న కేసి అంతకన్న భయంకరంగా చూసి, “ఇదేమిటి, పాపన్నా? నమ్మినందుకు భలేపని చేశావే! అవేలు నగలు కాజేసి నకిలీ నగలు పెట్టేశావా? గొప్ప వరోవకారినని చెప్పుకు తెరుగుతూ ఇలాటి పని చేసే నీవంటి వాణ్ణి ఏంచేసినా పాపం లేదు!” అని అరిచాడు.

“కాళంచెని మీ దగ్గరే ఉండేగా?” అన్నాడు పరుడు.

దంభయ్య భార్య తన భర్త చేసిన మోసం గ్రహించి, “ఇదంతా నా కర్మ! ఇటువంటి దుర్మార్గానికి ఒడిగట్టిన మనిషి చేజేతులా నా పిల్ల గొంతు కోసేస్తాడు. ఎంత ఘోరం వచ్చిపడిందిరా, దేవుడా!” అని పలవలా ఏడ్చింది.

పాపన్న దంభయ్య భార్యను అవతరికి తీసుకుపోయి, “చూడండమ్మా, నా పైన అవనింద వస్తే పోయిందేమీ లేదు. కాని, ఈ పని చేసిందెవరో మీకు తెలిసిన పక్షంలో పై కేమీ అనకండి. ఈ పెళ్ళి జరిగి తీరుతుంది. మీరు ఏమీ అనకుండా, దైర్యంగా ఉండండి,” అని చెప్పాడు.

అతను ఇవతరికి వచ్చి, “ఇప్పుడే ఒక అరగంటలో వస్తాను. అంత దాకా అగి ఉండండి,” అని చెప్పి చకచక ఇంటికి వెళ్ళాడు. అతను మినాకితో, “ఒక పిల్ల జీవితం త్రుప్తు కాకుండా చూడాలి. నీ నగలియ్యి,” అన్నాడు.

మినాకి తన నగల పెట్టె తీసుకుని పాపన్న వెంట కాను కూడా బయలుదేరి వచ్చింది.

పాపన్న లేని సమయంలో దంభయ్య, పాపన్న మోసగా దన్నది ప్రధారం చెయ్యి యత్నించాడు. కాని ఒక్కరు కూడా పాపన్న మోసం చేశాడని నమ్ములేదు.

పాపన్న కోరినందుకే పెళ్ళివారు వెళ్ళిపోతుంటా అగాదు.

అంతలో పాపన్న తిరిగి వచ్చి, మీనాకి చెలి నుంచి నగల పెట్టె తీసుకుని, తెంచి పెళ్ళివారి ముందు పెట్టి, "ఈ నగలు పెళ్ళి కూతురికి పెడతాం. పెళ్ళి నిశ్చయం చేసుకోండి," అన్నాడు.

ఈ లోపల నకిలీ నగలను పరీక్షిస్తున్న వరుడు, "ఈ వడ్డాణం మీద చిన్ని చేసిన వాడి గుర్తున్నది. ఇది వెంకటాచారి అనే కంపారి గుర్తు," అన్నాడు.

ఈ మాట చెవిని వడగానే దంభయ్య ముఖం వెలవెల పోయింది. పాపన్న చప్పున గిట్టు నగలను పెట్టెలో పెట్టి, పెట్టె మూస్తూ, "అ గొడవంతా అప్పుడు చెనికి? చీడని దంభయ్య నా దగ్గర తాకట్టు పెట్టాడు. అది నా దగ్గరే ఉంటాయి," అన్నాడు.

పాపన్న ఉదారబుద్ధి అందరికీ స్పష్టమయింది. పెళ్ళికొడుగు తండ్రి మీనాకి

నగలను తీసుకో నిరాకరిస్తూ, పెళ్ళి నిశ్చయం చేశాడు.

ఈ వృత్తాంతం కిణంలో ఉరంతా పోక్కింది. ఒక పెద్దమనిషి దంభయ్య ఇంటికి వచ్చి, అక్కడ ఉన్న పెళ్ళిపెద్దతో, "ఇవిగోనండి మీరు చేసుకోలోయే పిల్ల నగలు. బాదంలో పిడిపాయి ఈ దంభయ్య నా కి నగ లిచ్చాడు. మే మిద్దరమూ కలిసి నకిలీ నగలు చేయించాం. అవలు నగలను పాపన్నగారు కాజేసి, నకిలీ నగలు పెట్టెలో ఉంచినట్టు అపవాదు వుట్టించని విని, సహించలేక చీడని తిరిగి ఇచ్చేస్తున్నాను. బాదంలో గెలుచుకున్నవే గాని, ఈ నగలు నా కష్టాస్థితం కావు గనక, ఇది పోతే నా కేమీ విచారం లేదు లెండి," అన్నాడు.

దంభయ్య కూతురి పెళ్ళి సలక్షణంగా జరిగింది. కాని అంత దాకా ఎంతో గుంధ నగా బతుకుతున్న దంభయ్య బతుకే బయటపడింది.

నాట్యప్రదర్శన

ఒక దంభయ్య పాపన్న దగ్గర గిట్టునగలు కుదవబెట్టి మూడువేల రూపాయలు అప్పు తీసుకున్నాడన్న వార్త కార్మిచ్చు లాగా చుట్టువక్కల గ్రామాలకు కూడా పాకి, దంభయ్య వరుసంతా ఒక్కపారిగా, తుడిచి పెట్టుకుపోయింది.

అది జరిగిన కొద్దిరోజులకే ఆ బేళపు రాజుగారు జైత్రయాత్ర నుంచి తిరిగి వస్తూ, ఆ ప్రాంతాలలోనే మజిలీ చేస్తారని తెలియ వచ్చింది. ఆ చుట్టువక్కల ఉండే పది, వన్నెండు గ్రామాల ప్రముఖు లందరూ చేరి, రాజుగారికి మర్యాదలన్ని జరిపి, ఆయన గౌరవార్థం విందులూ, వివేదాలూ ఏర్పాటు చెయ్యాలని తీర్మానించారు. ఇలా కార్యభారం మీద వేసుకున్న వారిలో పాపన్న కూడా ఉన్నాడు.

ఆ పది, వన్నెండు గ్రామాలలో ఉండే నటులూ, గాయకులూ, నర్తకులూ, వాద్య

గాళ్ళూ ఏకమై, రాజుగారి ముందు వేరు వేరు కళాప్రదర్శన లిచ్చి, తగిన సన్మానం పొంది, ఆ డబ్బుతో కళానిపుత్తికి పాథ నాలూ, స్థలసౌకర్యాలూ ఏర్పాటు చేసు కుందా మనుకున్నారు. అప్పు డున్న స్థితిలో వారికి తగిన దుస్తులూ, ఆభరణాలూ, వాద్యాలూ తగినట్లుగా లేవు. అందుచేత రాజుగారి ముందు ప్రదర్శన లివ్వబానికి ప్రతిదీ ఎక్కడో ఒకచోట అరుపు తేవలని వచ్చింది. అన్ని దొరికాయి గాని నాట్య గళైకు కావలసిన ఆభరణాలు మాత్రం అరువుకు కూడా దొరకలేదు.

ఈ సంగతి విన్నగానే పాపన్న ఉండే గ్రామాధికారికి పాపన్న వద్ద తాకట్టున్న గిట్టునగలు జ్ఞాపకం వచ్చాయి. ఆయన కళాకారులతో, "మా పూరి పాపన్న వద్ద గిట్టునగలున్నాయి. అవి మీ నర్తకి చేపి భరతనాట్యానికి పనికిస్తాయి. అవి మీరు

వాడుకుని, రాజుగారు సర్తరికి చేసి నన్నా నంలో మూడోవంతు అతనికి ముట్టబెప్పండి. ప్రతిఫలం మాట ముందుగా పాపన్నతో మాత్రం అనకండి. అతనికి అలాటివి పనికిరావు," అన్నాడు.

కళాకారులు గ్రామాధికారిని వెంటబెట్టు కుని పాపన్న ఇంటికి వెళ్ళి భరతనాట్య ప్రదర్శనానికి గిట్టునగలు అయివియ్యమని కోరారు. "నా దగ్గర గిట్టునగ లేవి లేవే?" అన్నాడు పాపన్న.

"అలా అంటావేం, పాపన్నా? మన గ్రామం దంభయ్య నీ దగ్గర కుడపబెట్టినవి గిట్టు నగలేగా?" అన్నాడు గ్రామాధికారి.

"అవి దంభయ్యవి గద. అదీగాక ఆ పెద్ద తాళంచెవి నా దగ్గర లేదు. మీకు నగలే కావాలంటే మంచి నగలే ఇస్తాను. తీసుకోండి," అన్నాడు పాపన్న.

"మంచి నగలు కావాలంటే నీదాకా పస్తామా? ఏళ్ళు మంచి నగలు తీసుకోదు. నాట్యానికి నకిలీ నగలే కావాలి. అవి దొరక్కనే నీ దాకా రావలసివచ్చింది," అన్నాడు గ్రామాధికారి.

అయిన దంభయ్య ఇంటికి - మేనిషిని పంపి. దంభయ్యను తాళంచెవితో నహ రప్పించాడు. దంభయ్య వచ్చి, ఏ ఆశి

పనా చెప్పక, తాళంచెవి ఇచ్చి నకిలీ నగలను నాట్యగత్తెకు ఇప్పించాడు.

అందరూ అనుకున్నట్టుగానే రాజుగారు ఆ ప్రాంతాల కిరీరం వెళ్ళారు. చుట్టుపల్ల గ్రామాల వాళ్ళు అయినకు సకల మర్యాదలూ చేసి, విందులూ, వినోద కార్యక్రమాలూ జరిపించారు. రాజుగారు కళా ప్రదర్శనా అన్నిటిని మెచ్చుకున్నాడు. భరతనాట్య ప్రదర్శనం అయినకు ప్రత్యేకంగా వచ్చింది, నాట్యగత్తెకు పదివేల రూపాయలు బహుమానం ఇచ్చాడు రాజుగారు. నాట్యగత్తె గ్రామాధికారిని వెంటబెట్టు కుని పాపన్న ఇంటికి వచ్చి, "అవిగో,

మీ నగలు. ఇదుగో ఐహు మానంలో మీ పంతు, అంటూ పాపన్న ముందు గిట్టు నగలూ, మూడువేల మూడువందల దిల్లర లొక్కమూ పెట్టెంది.

పాపన్న ఆ డబ్బు చూసి విస్తుపోయి, "ఈ డబ్బేమిటి?" అన్నాడు.

"గిట్టునగలు అరువిద్దిన వారికి ఐహు మానంలో మూడో వంతు అప్పవలసి ఉంటుందని ముందే నిర్ణయించుకున్నాం. రాజాగారు అనుగ్రహించి పెద్దమొత్తం అచ్చారు. అందులో మూడోవంతు నీదే!" అన్నాడు గ్రామాధికారి.

"గిట్టునగలు దంభయ్యవి. ఈ డబ్బు అతనికి చెందాలి," అన్నాడు పాపన్న గిట్టు నగలను మాత్రం ఎత్తి పెట్టెలో పెడుతూ.

గ్రామాధికారి ఆ డబ్బును తీసుకుపోయి దంభయ్య ముందు పెట్టి, జరిగిన సంగతి చెప్పి, "గిట్టునగలు నీవే గనక ఈ డబ్బు నీకే చెందాలంటున్నాడు పాపన్న," అన్నాడు.

దంభయ్య గ్రామాధికారితో, "అలాగా? అయితే మీరు కాస్త నా వెంట పాపన్న ఇంటికి రావాలి," అని ఆ డబ్బును తీసు కుని, పాపన్న ఇంటికి వచ్చి, పాపన్నతో, "పాపన్నా, ఇదుగో నీ బాకీ. ఇది తీసుకుని నా నకిలీనగలు వా కిచ్చేయ్యి. నీ చేతి మహత్యం వల్ల ఈ నకిలీనగలకు బంగారం విలువ వచ్చింది. నాకు మంచి పాతం కూడా వచ్చింది. ఈ విధంగానైనా నన్ను ఋణ విముక్తుణ్ణి చెయ్యి, పాపన్నా," అన్నాడు దీనంగా.

"అలాగే, నీ నగలు నువ్వు తీసుకో," అన్నాడు పాపన్న.

దంభయ్య మూలాన పాపన్న నచ్చ పోయినప్పుడు గ్రామంలో వాళ్ళు విచారించారు గాని పాపన్న ఏమీ విచారించలేదు. అలాగే అతని డబ్బు తిరిగి వచ్చినందుకు పాపన్న సంతోషించకపోయినా, అతని గ్రామంలో వాళ్ళు ఎంతో సంతోషించారు.

దారిలోనిచిత్రం

ఒకనాడు పావన్న పని మీద బస్తీ వెళు తూండగా ఒక వల్లె వమీచంలో దారివక్కన అతని కొక బొమ్మపటం కనిపించింది. ఎవరో కుర్రాడు అట్టమీద లక్ష్మీదేవి బొమ్మ వేశాడు. పావన్న దాన్ని తీసి, దుమ్ము దురిచి చూశాడు. అది పూజ కోసం వేసి నట్టుగా ఉన్నది. ఆ బొమ్మ వేసిన కుర్రాడు వసువురంగు కింద వసుపూ, ఎరువు కింద కుంకమూ, నీలం నలుపు రంగుల కింద అరంగుల ఏరాలూ వాడాడు. అది ఏదో హస్తదు వేసిన బొమ్మ కాకపోయినా చూడటానికి బాగానే ఉన్నది. అంత క్రథగా తయారు చేసిన బొమ్మను ఎవరు పారేశారో, ఎంతమంది తొక్కారో అని పావన్న చాలా నొచ్చుకుని, దాన్ని బస్తీకి తీసుకుపోయి, తన సొంతడబ్బుతో చిత్రం వేయించాడు.

బస్తీలో పని పూర్తి అయ్యాక పావన్న ఇంటి దారివల్లి వస్తూండగా, దారిలో ఒక

చెట్టు కింద ఒక ముసలి అందుడూ, వాడి ముసలి భార్య కూడుని కనిపించారు. వాళ్ళక్కడ కూర్చుని వారేపోయ్యే వాళ్ళని యాదిస్తున్నారు.

పావన్నను చూసి ముసలిది, "ముసలాడు వడి లేదాడు, బాబూ. ఇంత గంజ్ జాగిస్తాను, ఏమైనా ధర్మం చెయ్యండి," అని అడిగింది.

జేబు తడిచి చూసుకుంటే పావన్నకు డబ్బుడి కూడా దొరకలేదు. ఉన్న డబ్బులో కొంతపెట్టి చిత్రం కట్టించాడు. మిగతాది వీధకూ, చిక్కిరి దాపం చేశాడు.

"నా దగ్గర ఏమీలేదే, నా చేతి ఉంగరం యిస్తే మీ కేమైనా ఉపయోగ పడుతుందా?" అన్నారు పావన్న.

ముసలిది వెంటనే అతన్ని గుర్తించి, "నువ్వు పావన్నవు కాదు, నాయనా? బంగా రవు ఉంగరం మాలాచి వాళ్ళకు దక్కు

కుందా? ఏదైనా తేలిక వస్తువుగా చూసి ఇయ్యి. నీ చేత్తో ఏమిద్దినా మాకు సుఖి కిమి," అన్నది.

"ఈ లక్ష్మీదేవి బొమ్మ తప్ప నా దగ్గర ఇంకేమీ లేదు," అన్నాడు పావన్న.

"అదే ఇవ్వు, బాబూ. ఆ దేవికి పూజ చేసుకుంటూ చిచ్చమెత్తుకుంటాం," అన్నది ముసలిది.

ముసలాడు కూడా ఆ మాటే అన్నాడు. పావన్న వాళ్ళ కావటం ఇచ్చి ఇంటికి తిరిగి వచ్చేవాడు. అదృష్టవశాన ఆ ముసలి దంపతులకు అవాడు బాగా డబ్బులూ, భాగ్యమూ దొరికాయి. వాళ్ళ గుడిసె ఆ దగ్గరలోనే

ఉన్నది. రోజూ ముసలిది తన మొగుట్టే, లక్ష్మీ వటాన్ని ఆ చెట్టు కిందే కూర్చోబెట్టి పోతూ వచ్చింది.

లక్ష్మీదేవి వాళ్ళకు అనుగ్రహించినట్టు కనబడింది. అంతకు పూర్వం వాళ్ళకు ఒక పూట కడుపు నగం నిండేది, మరో పూట అదీ ఉండేదికాదు. కాని ఇప్పుడు దారే పొయ్యే వాళ్ళంతా లక్ష్మీ వటానికి దణ్ణం పెట్టుకుని, గుడ్డివాడి ముందు తృణమో, వణమో వేసి మరి వెళుతున్నారు.

రెండు మూడు రోజు లిలా గడిచాక ఒక పదిహేనేళ్ళ కుర్రాడు అటుగా వచ్చి, ఆ వటాన్ని చూసి, "ఈ బొమ్మ నీకెలా దొరికింది?" అని గుడ్డివాణ్ణి అడిగాడు.

గుడ్డివాడు భయపడుతూ, "ఎవరు నాయనా, సుహా? ఎవరో ధర్మాత్ముడు పెట్టిన భిక్షి ఇది కూడా. ఇదే మమ్మల్ని కాపాడుతున్నది. సువు కూడా ఇంత ధర్మం చేసిపో, బాబూ, నీకు మంచి లాభం కలుగుతుంది," అన్నాడు.

"ఇది నా బొమ్మే. అనుమానం లేదు. చక్కగా వటం కట్టించా రెవరో," అని ఆ కుర్రాడు పైకే అనుకోవటం విని గుడ్డివాడికి మరింత భయం వేసింది. వాడు భార్యను విలుస్తూ, "ఒకసారి అటురావే.

ఎవరో అల్లరి ఏల్లాడల్లే ఉంది. పటం కాస్తా ఎత్తుకు పోతారేమో, చూడూ," అని పెద్ద కేకపెట్టాడు.

ముసలాడింకా మాట పూర్తి చెయ్యక ముందే ఆ కుర్రాడు పటం తీసుకుని, పరుగు లంకించుకున్నాడు. ముసలిది వచ్చి పటం పోయిన సంగతి తెలుసుకున్నది. భార్యభర్త రిద్దరూ లబోదీబోమన్నారు. కాని ఎవరు వింటారు?

నిజానికి ఆ లక్ష్మీబొమ్మ వేసినది ఆ కుర్రాడే. వాడి పేరు రాములు. బొమ్మ మీద వాడు ఒక మూలగా తన పేరు కూడా రాసుకున్నాడు. వాడికి బొమ్మలు వెయ్యటం

ఒక విద్వి. చదువు, చట్టు బండలూ లేకుండా వాడు అస్తమానమూ బొమ్మలు వేసేవాడు. తండ్రికి వ్యాపారం ఉన్నది. రాములు బుద్ధి కనిసం వ్యాపారంలోనన్నా ప్రవేశించలేదు. తన కొడుకు నిజమైన చిత్ర కారుడు కావాలంటే కష్టపడి చిత్రకళ అభ్యసించాలి. ఆ పైన ఏ రాజుగారి ప్రాస కమో దొరకాలి. అంతేగాని ఇలా విద్వి బొమ్మలు గీస్తే రాములు ఎందుకూ పనికి రాకుండా పోతాడు. అందుచేత రాములు తండ్రి తన కొడుకు వేసిన లక్ష్మీ బొమ్మనూ, వాడి పరికరాలనూ చూసి మండిపడి, వాడిని దూరంగా పారేశాడు. రాములు తండ్రి

పాఠేనిన లక్ష్మిబొమ్మ పావన్నకు దారి వక్కన దొరికింది.

చుట్రం వెనక తన బొమ్మను రాములు ఇంటికి తీసుకుపోయి, తన తండ్రి కంట వడకుండా దాచుదా మనుకున్నాడు, కాని తండ్రి దాన్ని చూడనే చూశాడు. అయిన కోపంగా, "ఒరే, వెడవా! నేను అవతలి పాఠేనిన ఆ డిక్కుమాలిన బొమ్మకు చుట్రం కూడా కట్టించు కొచ్చావా? ఏ కంక డబ్బె క్కడిది? నా జేబులో డబ్బులు తగ్గి నట్టుంటే ఏమో ననుకున్నాను, జేబులు కొట్టటం కూడా నేర్చావా?" అంటూ రాములు చెవి వట్టుకున్నాడు.

"లేదు, నాన్నా, డబ్బులు దొంగిలించ లేదు," అని రాములు వాలుక కరుచు కున్నాడు. దాన్ని ఒక గుడ్డి బిచ్చగాడి దగ్గర నుంచి దొంగిలించి తెచ్చినట్టు వాడు తండ్రి కెలా చెబుతాడు? ఆ మాట వింటే తండ్రి మరింత మండి వడతాడు. అందుకని రాములు, "దీన్ని ఎవరో తీసుకుపోయి, చుట్రం వేయించుకుని పూజకు పెట్టు కున్నారు. ఈ వటాన్ని పూజస్తే చాలా లాభం కలుగుతుందిట. అది నేను రాసిన బొమ్మే నని చెప్పేవరికి వాకిచ్చేశారు, మనం ఇంట్లో ఉంచుకుని పూజ చేస్తే మనకే లాభం వస్తుంది, నాన్నా," అన్నాడు.

"అయితే దీనితో ఎంతలాభం చేస్తావో చేసి వట్టుకురా. పట్టి చేతులతో ఇంటి కొచ్చావే నీకు అన్నం పుట్టదు," అంటూ తండ్రి రాముల్ని బయటికి గెంటాడు.

రాములు ఆ వటాన్ని తీసుకుని కాస్త డబ్బున్నవాళ్ళ ఇళ్ళకుపోయి, "బొమ్మ కొంటారా?" అని అడగసాగాడు: ఎవరూ కొనలేదు. కొందరు ఆ బొమ్మను చూస్తూనే, "పో అవతలికి," అని వాణ్ణి కనిరారు. కొందరు వాణ్ణి చూసి నవ్వారు. మరి కొందరు తురికే ఇచ్చివా ఆ బొమ్మ తమ కక్కల్లో దని చెప్పేశారు.

రాములు అవలాన్ని అమ్మటానికి ప్రయత్నిస్తూ, చివరకు పావన్న "ఇంటికి కూడా వచ్చాడు.

పావన్న అవలాన్ని చూసి అశ్చర్యపోయి, "నీ కిది ఎలా దొరికింది?" అని రాముల్ని అడిగాడు.

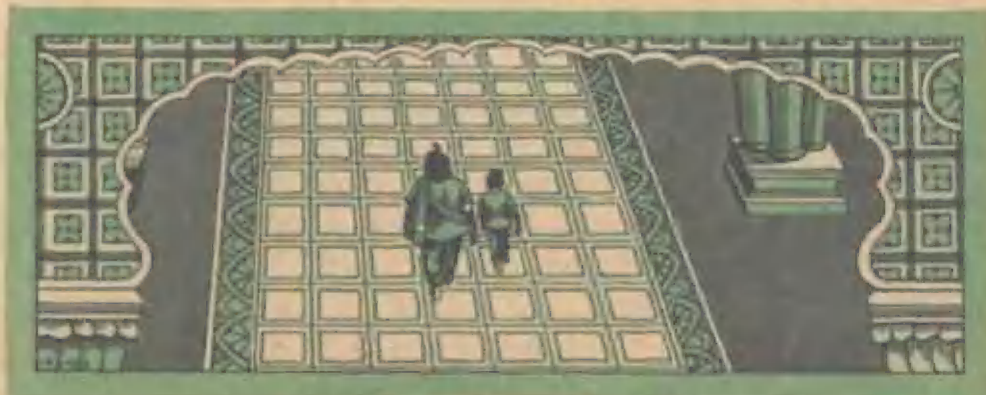
"ఈ బొమ్మ నేనే గీశాను. మా నాన్న దాన్ని అవతల పారేశాడు. ఇది ఎలాగో ఒక ముసలి గుడ్డివాడి దగ్గరికి చేరింది. నాది నా కివ్వమంటే వాడివ్వలేదు. అందుకని దీన్ని ఎత్తుకొచ్చాను. తన కేజులో దబ్బు దొంగిలించి పోయి నేనీ బొమ్మకు చట్రం వేయించాననుకుని మా నాన్న నన్ను ఇంటి నుంచి తరిమేశాడు; దబ్బు లేకుండా ఇంటికి రావద్దన్నాడు," అని రాములు పావన్నకు సంగతంతా చెప్పాడు.

"బొమ్మ మీద రాములు అని రాసి ఉన్నది, నీ పేరేనా?" అని పావన్న అడిగాడు.

"అవునంది. నాకు బొమ్మలు గీసే విద్వి ఉన్నది. అది మా నాన్నకు చాలా కోపం," అన్నాడు రాములు.

"నీ బొమ్మకు చట్రం వేయించింది నేనే. దీన్ని అయిదు రూపాయలకు నేనే కొంటాను. ఆ దబ్బు తీసుకుపోయి మీ నాన్న కియ్యి," అంటూ పావన్న బొమ్మ తీసుకుని, రాములు చేతిలో అయిదు రూపాయలు పెట్టాడు.

తరవాత పావన్న ఆ చట్రం తీసుకు పోయి ఆ ముసలివంశకుల కిచ్చి అక దాన్ని ఎవరూ ఎత్తుకుపోరని ధైర్యం చెప్పాడు. ఆ తరవాత అతను రాము లింటికి వెళ్ళి, రాములు తండ్రితో, "మీ వాడికి చిత్రకళలో మంచి అభిరుచి ఉన్నది. వాణ్ణి నా వెంట పంపండి. రాజా గారి చిత్రకళాశాలలో చేర్పించి చిత్రకళ నేర్పిస్తాను. మంచి చిత్రకారుడవుతాడు," అని చెప్పి, ఆయనను ఒప్పించాడు.

పెళ్ళికానుక

చాలా పెళ్ళి క్రితం పాపన్న నకుటుంబంగా తన అత్తవారింటికి నెల రోజులపాటు వెళ్ళి వలసి వచ్చింది. అందుచేత అతను తన అవునూ, లేగనూ పోయింది వాళ్ళ పాపన లో ఉంచి, తరసి కోడెదూడను గొడ్డను కాసి నువ్వుడి వద్ద ఉంచాడు. పాపన్న తిరిగి వచ్చే దాకా ఆ దూడ నువ్వుడి ఇంట్లోనే ఉంది, నువ్వుడి కూతురు మల్లికి బాగా మారిమి అయింది.

తన దూడను తోలుకు పాపన్నానికి నువ్వు దింటికి వెళ్ళిన పాపన్న, ఆ దూడ మల్లికి రాచుకు రాచుకు తిరగటమూ, దూడను తీసుకుపోతారు గదా అని మల్లికి కన్నీరు కార్చటమూ చూసి, "దూడ మీ ఇంటికి బాగా అరిచాడైతేనేమిటి?" అన్నాడు నువ్వుడితో.

"మరేం లేదండి. మా మల్లికి దూడంటే ప్రాణమైపోయింది. మల్లికి ఏం చెప్పినా

దానికి అర్థమవుతుంది. మూగజీవమైతే మాత్రమేం, బలై బుద్ధిగల దూడండి," అన్నాడు నువ్వుడు.

"చూడు, నువ్వుడూ. దూడకు మీ ఇల్లై అనువుగా ఉంటుంది. దాన్ని నువే ఉంచుకో," అన్నాడు పాపన్న.

"దీరవాణ్ణి, దూడ బరిదిచ్చుకోలేను, బాబూ. ఇచ్చుకోగలిగితే ఉంచుకోవాలనే ఉంది," అన్నాడు నువ్వుడు.

"నిన్ను బరి దెవరడిగారా? ఉరికే ఇచ్చాను, తీసుకో. ఇక నుంచి ఆ దూడ ఏదే—నీదీ, మల్లికినూ! నరేనా?" అని పాపన్న ఇంటికి వెళ్ళిపోయాడు.

రోజులు గడిచాయి. మల్లికి పెళ్ళియై వచ్చింది. గిత్త కూడా పెళ్ళిగా పెరిగింది. దాన్ని అమ్మబాపితే ఎవరైనా ఎగరేసుకు పోతారు. అందుచేత గిత్తను అమ్మి కూతు రికి పెళ్ళిచేయాలని నువ్వుడు అలోచన

చేశాడు. ఈ అలోచనను సుబ్బుడు పాపన్నకు తెలియజేసి, అతని పరిహా ఆడిగాడు. అలాగే చెయ్యమన్నాడు పాపన్న.

సుబ్బుడు గిత్త నమ్ముతున్నట్లు తెలియ గానే సోమయ్య అనేవాడు దాన్ని కొనాని నిశ్చయించాడు. అతనికి పాపన్న తెలుసు. పాపన్నను అద్దం పెట్టి బేరం చేస్తే చోకగా దొరుకుతుందనుకుని, పాపన్న వద్దకు వచ్చి, "పాపన్నా, నువ్వు సుబ్బుడి కిచ్చావు చూడూ, ఆ గిత్తను సుబ్బుడు అమ్ముకున్నాడని తెలిసింది. కొందా మనుకుంటున్నాను," అన్నాడు సోమయ్య.

"కొనుక్కో. నా అభ్యంతర మేమీ లేదు. అన్ని హక్కులతోనూ నేనా దూడను సుబ్బుడి కిచ్చేశాను," అన్నాడు పాపన్న.

"బేరం చెయ్యటానికి నువ్వు కూడా నా వెంట రా. అది నాకూ, సుబ్బుడికీ కూడా మంచిది," అన్నాడు సోమయ్య. పాపన్న తన వెంట ఉండి గిత్తను కొనిపెట్టుంటే సుబ్బుడు పూర్తి ధర అడగలేడని సోమయ్య నమ్మకం. ఆ దూడ ఒకప్పుడు పాపన్నదేగద.

పాపన్న సోమయ్య వెంట వెళ్ళటానికి ఒప్పుకున్నాడు. తానే దగ్గర ఉండి అమ్మిస్తే సుబ్బుడు కూడా తృప్తిపడతాడని పాపన్న అభిప్రాయపడ్డాడు.

ఇద్దరూ కలిసి సుబ్బుడియింటికి వెళ్ళారు. అంతా విని సుబ్బుడు పాపన్నతో, "మీరు ఎంత కివ్వమన్నా ఇచ్చేస్తాను?" అన్నాడు.

"మధ్య వేను చెప్పటందేనికి, సుబ్బుడూ? ఆ గిత్త నీదే. దాన్ని నువ్వు ఎంత కమ్మదలి చావో చెప్పేయ్యి. ఇష్టమైతే కొంటారు, లేక పోతే మానేస్తారు," అన్నాడు పాపన్న.

"అలా అయితే, గిత్తను సూరూపాయ లకు అమ్మేస్తానంది. నలుగురినీ అడిగి విచారించాను. అది దానికి న్యాయమైన ధరే. కాదంటారా, మీరే ఏదో ధర చెప్పండి. మారు మాట్లాడకుండా ఇచ్చేస్తాను," అన్నాడు సుబ్బుడు పాపన్నతో.

సోమయ్య పావన్నను అవతలికి తీసుకు పోయి, "ధర చాలా చెబుతున్నాడు. యాభై రూపాయల తియ్యమని చెప్పి. నువ్వు చెప్పిన ధర తీస్తానంటున్నాడు గదా?" అన్నాడు.

"వాడి గిత్త. వాడు కోరిన ధరకు వాడమ్ముకుంటాడు. ధర జాస్తే అని తోస్తే కొవకు. అంతేగాని, దాన్ని ఇంత ధరకు అమ్ముమని వాడితో నేనెలా అంటాను?" అన్నాడు పావన్న.

"అయితే నీ వల్ల నాకు ఏం సహాయ మైవట్టం?" అన్నాడు సోమయ్య.

"అదేమో నీకే తెలియాలి. నేను రాక పోకే వాడింకా జాస్తే ధర చెప్పేవాడేమో.

వాడు చెప్పిన ధర నీకు అన్యాయమని తోస్తే గిత్తను కొవకు," అన్నాడు పావన్న.

"నువ్వేదో ఒక గబిడతా వసుకున్నాను. చాల్చీ!" అంటూ సోమయ్య కోపంగా వెళ్ళిపోయాడు.

పావన్న నువ్వుడి దగ్గరికి తిరిగివచ్చి, "నువ్వుడూ, నువ్వడిగిన ధర సోమయ్యకు నచ్చలేదు. ఒక పని చేద్దాం. నీ గిత్తను నూరు రూపాయలకు వాకే అమ్మి, పిల్ల పెళ్ళి చేసేయ్యి." అన్నాడు.

"ఎంతమాట, బాబూ? మీ గిత్తను మీకే అమ్ముటమా? కావాలంటే తిరికేనే తీసుకోండి. పిల్లదానిపెళ్ళి ఏదో విధంగా అవుతుంది. పెళ్ళికింకా కొందరేమీలేదు లెండి. సంబంధమే చూడలేదీంకా. డబ్బు చేత పెట్టుకుని సంబంధం చూద్దామనుకున్నాను. మీరిచ్చిన గిత్తమాలానే పెళ్ళి జరుగుతుందని నా వమ్మకం," అన్నాడు నువ్వుడు.

వాళ్ళిద్దరూ మాట్లాడుకుంటుండగా రామయ్య అనే అతను అటుగా వచ్చి, "ఏమిటి సంగతి?" అని అడిగాడు. పావన్న అంతా చెప్పాడు. రామయ్య గిత్తను చూసి, "నూరు రూపాయలు చెయ్యగల గిత్తే. మరొక రెండుకు? దీన్ని నేనే కొంటాను. ఇదుగో, ప్రస్తుతం నా దగ్గర ఉన్న ఈ పది

రూపాయలూ బయనా కింద ఉండు. మిగ
తాది రేపు తెచ్చిబచ్చి గిత్తను తోలుకు
పాతాను." అంటూ సుబ్బడి చేతిలో పది
రూపాయలు పెట్టాడు.

సుబ్బడి గిత్తకు బేరం కుదిరిందని
సోమయ్యకు తెలియ పచ్చింది. మర్నాడు
అతను నూరు రూపాయలూ తీసుకుని
సుబ్బడి యింటకి వచ్చి, "ఇదుగో, నిన్న
మనం అనుకున్న మాట ప్రకారం నూరు
రూపాయలూ తీసుకువచ్చాను. గిత్తను
అచ్చెయ్యి," అన్నాడు.

సుబ్బడు అతనితో, "తమకు ధర నచ్చ
లేదని విన్న పాపన్నగారు నాతో అన్నారు.

అందుచేత గిత్తను రామయ్యగారికి అమ్మ
టానికి ఒప్పకుని పదిరూపాయలు బయనా
కూడా వుచ్చుకున్నాను," అన్నాడు.

"అదేంమాట? ఒక చెంప బేరం నలుగు
రూందగానే గిత్తను నువ్వు రామయ్య కెలా
అమ్మావు? అది పరువైన వనేనా? నువ్వు
ధర చెప్పగానే సరేనని నిదానిల్లో డబ్బు
పాస్తే బేరానికి ఒప్పకున్నట్టూ, లెకపోతే
నేను బేరం మానుకున్నట్టూనా? నాకు ని
గిత్త అక్కర్లేదని ఏతో చెప్పావా?" అని
సోమయ్య చిందులు తొక్కాడు.

"నాకు మాత్రం ఏం తెలుసు, బాబూ? మీరూ పాపన్నగారూ అవతలికి వెళ్ళి ఏదో

మాట్లాడుకున్నారు. మీరటునుంచి అటె వెళ్ళి పోయారు. పావన్నగారు తిరిగి వచ్చి, మీకు ధర నచ్చలేదని చెప్పారు. మీకు ధర నచ్చకుందనీ, కొంటానని మళ్ళీ వస్తారని నేను కంగంటావా? మీరే చెప్పండి?" అన్నాడు సుబ్బుడు.

"ఏదీ, ఆ పావన్న?" అని సోమయ్య అంటుండగానే రామయ్య పావన్నను వెంట బెట్టుకుని రానే వచ్చాడు.

"నేను గిత్త బేరం వదులుకున్నట్టు ముద్దడితో చెప్పావుట? అదుగో, సొమ్ము తెచ్చాను. గిత్తను నాకు అప్పించు," అన్నాడు సోమయ్య పావన్నతో.

"వన్ను తిట్ట వెళ్ళి పోయావు. అలోచిస్తున్నట్టు మాట మాత్రం చెప్పలేదు. బేరం వదులుకున్నదని నేనెలా అనుకోను? కొనేవాడి లాగా ప్రవర్తించినవాడు రామయ్య! గిత్తను చూశాడు, ధర తెలుసుకున్నాడు. దగ్గర ఉన్నది ఐయానా అచ్చాడు. అటువంటి వాడి కోసం వది రోజు లాగమన్నా అర్థం అంది. నీ బేరమంటిని నే నెక్కడా చూడలేదు. ధర జాప్తి అన్నవాడిని మరొక మాట చెప్పకపోతివి. ఆ ధరకే తీసుకోవటానికి అవాళ సిద్ధమైన వాడిని, మళ్ళీ వస్తానని నిన్న మాట మాత్రం అనకపోతివి," అన్నాడు పావన్న.

"సరే, అది నా తప్పే. బేరం ఇంకా పూర్తికాలేదుగా. ఇంకో వది రూపాయలు జాప్తి అస్తాను. గిత్తను నాకే ఐరారు చేయించు," అన్నాడు సోమయ్య పావన్నతో.

రామయ్య మండిపడ్డాడు. అతను పావన్నతో, "పావన్నా, అదా నువ్వాడే నాటకం? మా ఇద్దరికీ మధ్య పాటపెట్టి ఇద్దరినీ కివరం చేస్తావా?" అన్నాడు.

"అదా సంగతి?" అన్నాడు సోమయ్య.

"బాబూ, నా గిత్తను మీలో ఎవరికీ అమ్మును. రామయ్య బాబుగారూ? నిష్కారంగా పావన్నగారి మీద నింద ఎందుకు

వస్తారు? మీరిద్దిన పది రూపాయలూ మీరు వుచ్చుకుని, మీదానిన మీరు వెళ్ళండి," అంటూ ఇంట్లో నుంచి పది రూపాయలూ తెచ్చి రామయ్య కిచ్చేశాడు.

సామయ్య, రామయ్య పాపన్నను కొర కొర చూసి వెళ్ళి పోయారు.

అంతలోనే మల్లి అదావుడిగా వచ్చి, "నాన్నా, నాన్నా! ఏవరో అబ్బాయి పరి గెత్తుకుంటూ వచ్చి మన గడ్డ పాకలో దూరాడు. ఏపరైనా వచ్చి అడిగితే చెప్ప వద్దని బతికూరాడు," అన్నది.

మరుక్షణమే ఒక మనిషి వచ్చి, పాపన్నను చూసి, "ఏమండీ, ఇటుగా

మావాడుగాని వచ్చాడా? మీరేమన్నా చూశారా?" అని అడిగాడు.

"వాడేం చేశాడు? ఎందుకు పారి పోయాడు?" అన్నాడు పాపన్న.

"వా కొడుకండీ. చట్టిచపట. ఇందినుంచి ఎవరికీ తెలియకుండా డబ్బు తీసుకుని బయలుదేరాడు. వాణ్ణి తరుము కుంటూ పట్టున్నాను," అన్నాడా మనిషి.

అంతలోనే సుబ్బుడు గడ్డపాక లోకి పోయి, ఒక కుర్రాణ్ణి చెయ్యివట్టుకుని తీసుకొచ్చాడు.

వాడి పేరు మారన్న. వాడి తండ్రి కూర్చి చేసుకుని బతికే మనిషి. మారన్న ఏ వని

చెయ్యక జాలాయిగా తిరుగుతాడు. దమ్మిడి సంపాదించలేని వెదవకు పెళ్ళిమీద మనసు పోయింది. పెళ్ళి చేసినా, తన పొట్ట పొడుకోలేని వాడు పెళ్ళాన్ని కూడా ఎలా పోషిస్తాడు? అందుకని తండ్రి వాణ్ణి నానా తిట్లూ తిట్టే, అవమానించాడు. వాడికి అల్లి మానం వచ్చి, "నేనూ సంపాదించగలను దమ్మి. ఈ వాటినుంచి నన్ను మువ్వేమి పోషించనవసరం లేదు," అని తండ్రి దగ్గర వీరాలు పలికి, ఇంట్లో దాని ఉంచు కున్న కొద్ది దబ్బా దొంగిలించి, ఇంటి నుంచి పారిపోయి వచ్చాడు.

పావన్న మారన్నను పరీక్షిగా చూశాడు. కుర్రాడు బాగానే వున్నాడు. పొరువం గల వాడే. వరువుగా బతకే అవకాశం దొరికితే బాగువడవచ్చు.

పావన్న నువ్వుణ్ణి అవతలికి తీసుకు పోయి, "వీడికి నీ కూతుర్ని ఇచ్చి చేస్తే ఎలా ఉంటుందంటావు?" అన్నాడు.

"వాడు పెళ్ళాన్ని ఎలా పోషిస్తాడంటి?" అన్నాడు నువ్వుడు.

"దానికో ఉపాయం చేద్దాం. పెళ్ళి కాదుకగా నే నెక ఒంటెద్దు బండి చేయించి ఇస్తాను. గిత్త ఉండనే ఉన్నది. బండి తోలుకుని వాడు నాలుగు దబ్బులు స్వతంత్రంగా సంపాదించుకుంటాడు. అదే వాడికి మువ్వచ్చే వరదక్షిణ అనుకో. పెళ్ళికి పైబియ్య కింద పదే, వరకో కావాలంటే నేనే నడ్డుతాను," అన్నాడు పావన్న.

నువ్వుడికి ఈ ఆలోచన చాలా బాగున్నట్లు తోచింది. మారన్న తండ్రికి కూడా, తన కొడుకు ఒడ్డెక్కలాని కింతకన్న మంచి మార్గం ఉండ దనిపించింది. మారన్నకూ, మల్లికి పెళ్ళి జరిగింది. పావన్న పడుపుకు బండి వదిలించాడు. మారన్న బండి తోలటం నేర్చుకున్నాడు.

తాను పెంచి పెద్దచేసిన గిత్త తన వెంటే ఉన్నందుకు మల్లి మహాసంతోషించింది.

పుత్తుడి కర్తవ్యం

ఒకసారి పాపన్న తన యింటికి సున్నం కొట్టించటానికి పాత సామానులన్నీ వర్షం తూండగా, ఒక పెట్టె అడుగున ఒక కాగితం మడత కనబడింది. దాన్ని విప్పి చూస్తే, అలా రాసి ఉన్నది: "గుర్రంవల్లి వెంకట సుబ్బయ్యకు నేను ఇవ్వవలసిన నా ప్రాణం వెల నూరురూపాయలూ, నా చికిత్సకు గాను మండు మాకుల కింద ఇవ్వవలసినది వదిలేసు రూపాయలూ, వెరకీ నూట వదిలేసు రూపాయలు."

ఆ కాగితంలోని దస్తూరి పాపన్న తండ్రి అయిన సోమయ్యది. తన తండ్రి ఎవరో వెంకటసుబ్బయ్య అనే గుర్రంవల్లి కావరస్తుడికి నూట వదిలేసు రూపాయలు బాకీ వడ్డాడన్నంతవరకే పాపన్నకు అర్థమయింది గాని, ఆ బాకీ కాలాకు విపరాలు ఏమీ అర్థం కాలేదు. అందుచేత అతను ఆ కాగితంలో రాసి ఉన్నమాటలు తన తల్లికి

వినిపించి, "ఈ వెంకటసుబ్బయ్య ఎవరో, ఈ బాకీ ఏ బాపతో నీకేమైనా తెలుసునా, అమ్మా?" అని అడిగాడు.

తల్లి కాస్సేపు ఆలోచించి, "అలా కొంచెం కొంచెం జ్ఞాపకం వస్తున్నదిరా. అయితే ఆ బాకీ తీరనే లేదన్న మాట! నాకేం తెలుస్తుంది? నాతో ఏమీ చెప్పేవారూ చేసేవారూ కారాదు. ఎవ్వడో ముప్పై ఏళ్ళ క్రితం, నువ్వు మూడేళ్ళ వాడవుగా ఉన్నప్పుటి సంగతి," అంటూ ఈ దిగువ సంఘటన గురించి చెప్పింది.

పాపన్న తండ్రి సోమయ్య చాలా బీదగా జీవితం గడిపాడు. కొద్ది పాటి పాలం ఉండేది. అందుచేత ఎక్కడన్నా భోజనమూ, దకిలు డబ్బులూ దొరుకుతాయంటే, సోమయ్య ఎంతదూరమైనా వెళ్ళేవాడు.

అలాగే ఒకసారి సోమయ్య, రాజధానిలో ఒక రాజుదొడ్డికి ఇంట పెళ్ళి అయితే

వెళ్ళాడు. అక్కడ భోజనం చేసి, దక్షిణ పుచ్చుకుని తిరిగి వచ్చేటప్పు డాయనకు వెంకటసుబ్బయ్య అనే ఆయన తోడుదొరికాడు. ఆ వెంకటసుబ్బయ్యది గుర్రంపల్లి అనే గ్రామం. ఆయన కూడా పెళ్ళికి వచ్చినవాడే. ఇద్దరినీ ఒకేదారి గనక, కబుర్లు చెప్పుకుంటూ, ప్రయాణం చేశారు.

వాళ్ళు గుర్రంపల్లిని చేర వస్తుండగానే బాగా చీకటి పడింది. అసమయంలో ఏ చెట్టు చాటునుంచో ఒక దొంగ వాళ్ళ ముందుకు వచ్చి, చేతికర్రతో ఇద్దరి కాళ్ళ మీదా బలంగా కొట్టాడు. అయితే దెప్పి సోమయ్యకే బలంగా తగిలింది. ఆయన

పడి పోయాడు. తరవాత దొంగ ఆ ఇద్దరినీ చెరక చెట్టుకూ కట్టి, ఇద్దరి దగ్గర ఉన్న డబ్బా లాగేసుకుని, "మీలో ఎవడు వెళ్ళి వందరూపాయలు తెచ్చి ఇచ్చినా రెండోవాణ్ణి కూడా నిడిచి పెడతాను. చెప్పండి. ఎవడు వెళ్ళి డబ్బు తెస్తాడు? డబ్బు తేటోయిన వాడు తెల్లారేలోగా డబ్బు తేకపోయినా, వెంటి ఎవరినన్నా తోడు తెచ్చినా, అక్కడ ఉండేవాణ్ణి పొడిచి చంపిస్తాను," అన్నాడు.

ఇద్దరు మనుషులు కలిసి దొరికారు గనక దొంగ ఈ ఎత్తు చేశాడు. అదే ఒంటరి ప్రయాణికుడై ఉంటే దగ్గర ఉన్నది కాదేసి, దొంగ తప్పిస్తేవడేవాడే. కాని ఇద్దరుగా దొరికారు గనక వాడి ఎత్తు పొంది. ఎవరో ఒకడు వెళ్ళి, నూరురూపాయలూ తెచ్చి, ఆ దొంగ మొహాన కొట్టి రెండోవాణ్ణి విడిచిం చాలి. సోమయ్య ఉండే గ్రామం చాలా దూరం. అక్కడికి వెళ్ళటానికే ఒక రోజు పట్టుకుంది. తెల్లవారేలోపుగా తిరిగి రావటం అసంభవం. ఒకవేళ తిరిగి వచ్చినా సోమయ్య ఇంట దిల్లి గవ్వలేదు, నూరు రూపాయలు ఎలా తెస్తాడు?

"మా గ్రామం దగ్గరలోనే ఉన్నది. నన్ను వదిలిపెట్టు. నేను డబ్బు పట్టుకొస్తాను," అన్నాడు వెంకటసుబ్బయ్య దొంగతో.

దొంగ వెంకటసుబ్బయ్య కట్టు విప్పి, వెళ్ళి పోనిచ్చాడు. అలా దొంగబారి నుంచి తప్పించుకుని బయటపడిన వెంకట సుబ్బయ్య తనను విడిచిపెట్టడానికి నూరు రూపాయలతో తిరిగి వస్తాడని సోమయ్య కలలో కూడా అనుకోలేదు. అతనన్నా తప్పించుకు పోయాడు గదా అని సంతోషిస్తూ, తెల్లవారే లోపల తన దాపు జాయం చేసుకున్నాడు సోమయ్య. ఆయనకు దైవ ధ్యానంచేస్తూ దాపుకోసం ఎదురు చూడటం తప్ప ఇంకేమీ మిగలలేదు.

కాని తెల్లవారక ముందే వెంకటసుబ్బయ్య తిరిగి వచ్చాడు. "అదుగోనయ్యా, నూరు రూపాయలు! ఆయనను పదిలిపెట్టి డబ్బు తీసుకో!" అన్నాడు. దొంగవాడు డబ్బు తీసుకుని ఎటో మాయమయ్యాడు.

దారిలో కలిసిన ప్రియన్తి పాటించి, నూరురూపాయలూ తెచ్చి దొంగకు నమస్కరించి, తన ప్రాణం కాపాడిన ఆ వెంకట సుబ్బయ్యకు తన కృతజ్ఞత ఎలా తెలిపాలో సోమయ్యకు తెలియలేదు. అంతటితో అగగ, వెంకటసుబ్బయ్య సోమయ్య బరు వరకా తన మీద వేసుకుని, నడివించు కుంటూ తన ఇంటికి తీసుకుపోయి, నాలుగు రోజులపాటు తన ఇంటనే ఉంచుకుని,

ఆయనకు చికిత్స చేయించి, దెబ్బతిన్న కాళ్ళు నయం చేయించాడు.

చిత్ర మేమిటంటే, వెంకటసుబ్బయ్యది బీదనంసారమే. అతను నూరురూపాయలూ ఆ రాత్రికి రాత్రి ఎలా పుట్టించాడో సోమయ్యకు అర్థం కాలేదు. ఆ నూరు రూపాయలూ, తన చికిత్సకయిన అర్బు పదిహేను రూపాయలూ వెంకటసుబ్బయ్యకు ఎలా తిరిగి అవ్వాలో కూడా సోమయ్య అహించలేక పోయాడు. ఆయన తన గ్రామానికి బయలుదేరుతూ, సాధ్యమైనంత త్వరలో నూటపదిహేను రూపాయల బాకీ తీర్చేస్తానని మాట అచ్చి,

వెంకటసుబ్బయ్య దగ్గర పెరిపు తీసు
కున్నాడు. సోమయ్య ఇంటికి వచ్చి బరిగిన
ఁలా తన భార్యకు చెప్పాడు. తాను
వెంకటసుబ్బయ్య ఇంట తన చెంబు మరచి
వచ్చిన సంగతి భార్య అడిగిన దాకా
సోమయ్యకు గుర్తు రాలేదు.

ఈ సంఘటన బరిగిన తరువాత
సోమయ్య రెండేళ్ళు మాత్రమే జీవించాడు.
ఆ వెంకటసుబ్బయ్య బాకీ తీరిందో లేదో
పాపన్న తల్లి ఎరగదు. సోమయ్య ఇంటి
పట్టిన ఉండిన మనిషి కాదు. అస్తమానమూ
ఎటో వెళ్ళేవాడు. ఇల్లు దాటి వెళితే నాలు
గైదు రోజుల దాకా తిరిగి ఇంటి ముఖం

చూసేవాడు కాదు. అదిగత, ఆ రోజుల్లో
మగవాళ్ళు డబ్బు గురించిన విషయాలు
అవదాళ్ళతో చర్చించేవాళ్ళు కాదు. అఖిరి
సారి జబ్బువడినప్పుడు కూడా సోమయ్యకు
నోరు వడిపోయింది. అందుచేత భార్యతో
అయిన ఏమీ చెప్పే అవకాశం లేక పోయింది.

ఈ సంగతులన్ని విని పాపన్న చాలా
చాధపడ్డాడు. తన తండ్రి యింకా ఇంత
కాలంగా తిరుగుండా ఉన్నదా? తండ్రి
యినాకు తిర్చటం పుత్రుడి కర్తవ్యం. తన
తండ్రి యింకా తాను తిరిగేనే గాని అయిన
నకు అత్తకాంతి ఉండదు.

పాపన్న లెక్కకట్టాడు. తన తండ్రి
ఇవ్వవలసిన బాకీ వద్దీతో సహా అయిదు
వందలు చాటుతుంది. అందుచేత పాపన్న
వెంటనే కొంత పొలం అమ్మి, డబ్బు చేత
పట్టుకుని, దారి వెతుక్కుంటూ గుర్రంపల్లి
చేరుకున్నాడు. అది పెద్దగ్రామమే. అక్కడ
పాపన్న వెంకటసుబ్బయ్య గురించి అడిగితే,
ఒక మనిషి, "వెంకటసుబ్బయ్యగారంటే
గ్రామాధికారిగా ఉండినాయన కాదుటండి?
అయిన ఇవ్వకున్నట్టు లేదే!" అన్నాడు.

పాపన్న గ్రామాధికారి ఇల్లు వెతుక్కుంటూ వెళ్ళాడు. ప్రస్తుతం కీనయ్య
అనేవాడు గ్రామాధికారిగా ఉంటున్నాడు.

అతను పావన్న పేరు అదివరకే విని ఉండటం చేత, మర్యాద చేసి, పావన్న వచ్చిన వని అడిగాడు.

పావన్న తన తండ్రి రుణం గురించి, వెంకటసుబ్బయ్య గురించి చెప్పి, "మా తండ్రిగారు మీ తండ్రిగారికి 115 రూపాయలు దాకీ ఉన్నట్టు నాకింతకాలమూ తెలియనే తెలియదు. గడిచిన ముప్పై ఏళ్ళ చిల్లరకూ వడ్డీకట్టి పైకం తెచ్చాను. పుచ్చుకోండి," అన్నాడు.

కిసయ్య డబ్బు తీసుకోవటానికి వెనకాడుతూ, "పడ్డు లెండి. మీ నాన్నగారికి మా నాన్నగా రిచ్చినది అన్నగా భావించ వలసరం లేదు. మీ తండ్రిగారి ప్రాణాన్ని కాపాడటమే ఒక గొప్ప సంగతి. కాని మీ పుత్రధర్మం మటుకు ఎంతో మెచ్చుకో తగ్గది," అన్నాడు.

"మీ తండ్రిగారు ఏమనుకుని సహాయ పడ్డారో తెలియదుగాని, మా తండ్రిగారు మాత్రం దాన్ని రుణంగానే భావించారు. ఆ సంగతి తెలిసేకద నేని డబ్బు తెచ్చాను," అన్నాడు పావన్న.

కిసయ్య, ఐంజంతం మీద పావన్న యిచ్చిన డబ్బు తీసుకుంటూ, "సరే, మీరంతగా కాదు, కూడదంటున్నారు గనక

ఈ డబ్బు తీసుకుని ఏ ధర్మకార్యాని కైనా వినియోగిస్తాను," అని, డబ్బుకు రక్తిడు తచ్చేకాడు.

పావన్న కిసయ్య వద్ద కలవు పుచ్చు కుంటూ, "అన్నట్టు, మా తండ్రిగారు మీ ఇంట ఒక చెంబు వదిలి పెట్టారట. అది ఉన్నదేమో చెప్పగలరా?" అన్నాడు.

కిసయ్య అశ్చర్యపోయి, "చెండా! పాత సామానులో చూసి చెబుతాను, ఉండండి." అని లోపలికి పోయి, బాగా కిలుమెక్కి ఉన్న దిన్న రాగిచెంబోకని తెచ్చి, "ఇదే నంది మీ తండ్రిగారి చెంబూ," అంటూ పావన్న కిచ్చాడు.

పాపన్న దాన్ని భక్తితో స్వీకరించి తన
 దీనికి తిరుగు ప్రయాణమయ్యాడు. అతను
 తిరుదాది అడవి మార్గాన కొంతదూరం
 నడిచేసరికి ఒక చెట్టుకింద ముసలిసన్యాసి
 కూర్చుని కనిపించాడు. ఈ సన్యాసిని
 పాపన్న వచ్చేటప్పుడు కూడా చూశాడు.
 అయితే, ఇప్పుడా సన్యాసి ముందు ఇద్దరు
 పిల్లలూ, ఒక ఈడు వచ్చినవాడూ చింతి
 పాతలు కట్టుకుని నిలబడి ఉన్నారు. పెద్ద
 వాడు ఏడుపు గొంతుతో, "ఒక్కసారి
 ఇంటికి వచ్చి అమ్మను చూడు, నాన్నా,"
 అని బతిమాలు కున్నాడు. వాడి వెంట
 ఉన్న చిన్న పిల్లలు, "ఇంటికిరా, తాతా,"

అని ఏడుస్తున్నారు. సన్యాసి వాళ్ళ మొర
 వినిపించుకున్నట్టు కనబడలేదు.

పాపన్న అక్కడ అగి, వాళ్ళను ప్రశ్నించి,
 వాళ్ళ గొడవంతా తెలుసుకున్నాడు. ఇంతకూ
 ఈ ముసలిసన్యాసి తన తండ్రిని అనాడు
 కాపాడిన వెంకటసుబ్బయ్య! ముప్పైఏళ్ళ
 క్రితం కుగ్రామంగా ఉండిన గుర్రంవల్లికి
 ఈ య నే గ్రామాధికారి, కరణమూ,
 అన్నినూ. వాళ్ళది నిజంగా బీదకుటుంబమే.
 దివాణానికి కట్టవలసిన కిస్తీ పైకం వంద
 రూపాయలు ఇంట్లో ఉంటే అది తీసుకు
 పోయి దొంగ కిచ్చి, సోమయ్య ప్రాణం
 దక్కించాడు. కాని ఆ డబ్బు మళ్ళీ
 పూడ్చటం అయినతరం కాలేదు. సోమయ్య
 అయినా ఆ డబ్బు పుట్టింది అయినకు
 ఇప్పుడేక పోయాడు.

కిస్తీ కట్టవలసిన రోజు దగ్గర పడుకున్న
 కొద్దీ వెంకటసుబ్బయ్య తాళ్ళో అందరినీ
 అవ్వ అడగసాగాడు. కీనయ్య తండ్రికి
 వెంకటసుబ్బయ్య అంటే వడదు. వెంకట
 సుబ్బయ్య వరిస్థితి తీసుకు, అ దుర్భా
 గ్గుడు, వెంకటసుబ్బయ్య కిస్తీ సొమ్ము
 అవహరించాడని దివాణానికి కమిరు చేశాడు.
 అధికారు వచ్చి వెంకటసుబ్బయ్యను విచా
 రణ జరిపారు. దివాణానికి కట్టవలసిన

సామ్యు టింగ కిచ్చానని చెప్పటం వెంకట సుబ్బయ్యకు సాధ్యం కాలేదు. అధికార్లు అతన్ని ఉద్యోగం నుంచి తొలగించి, అతని అస్త్ర శస్త్ర చేసి, అతన్ని గ్రామం నుంచి బహిష్కరించారు. శివయ్య తండ్రి గ్రామాధికారి అయ్యాడు.

అరిగిన రానికి వెంకటసుబ్బయ్య వైరాగ్యం చెంది, అవసరం అక్రమం చేసుకుని, పన్నాపిరిగం గడపసాగాడు.

అప్పుడు వెంకటసుబ్బయ్య భార్య మంచంపట్టి, అవాళో లేచి అన్న ప్లితిలో ఉండి, భర్తను ఒకపారి చూడాలని తపించి పోతున్నది. అందుకే కొడుకూ, మనమలా నచ్చి, వెంకటసుబ్బయ్యను ఇంటికి రమ్మని ప్రాయేషపడుతున్నారు.

అంతా విని పాపన్న నిర్ధాంతపోయాడు.

"మా నాన్న మీ ఇంట చెంబు ఒకటి పదిలిపెట్టారా?" అని అతను వాళ్ళను అడిగాడు.

"అవునండీ, చెంబు మా ఇంట ఉన్నది. మా కష్టాన్నిబట్టికీ మూలకారకుడైన ఆ పెద్ద మనిషి చెంబును మరవపడ్చునా? ఆ చెంబే తీసుకుని వారింటకే కిచ్చానికి వెళ్ళమని మా అమ్మ ఎన్ని సార్లో అన్నది. కాళ్ళూ చేతులూ పదిసాయాక అలాగే వెళతానని

అవిడకు నమాధానం చెప్పాను," అన్నాడు వెంకటసుబ్బయ్య కొడుకు.

పాపన్న తన సంగతంతా వాళ్ళకు చెప్పాడు. అతను నవ్వానితో, "అయ్యా, మీరు పన్నాపిగానే ఉండి పాతారే, తిరిగి గృహస్థు అవుతారో అది. మీ ఇస్టం. కాని నేనుమటుకు మీ అబ్బాయిని తిరిగి గ్రామాధికారి చేస్తే తప్ప వా తండ్రి అత్మకు శాంతి ఉండదు," అన్నాడు.

అతను వెంకటసుబ్బయ్య కొడుకునూ, మనమలనూ వెంటబెట్టుకుని, వారుంటున్న గుడిసెకు వెళ్ళాడు. వెంకటసుబ్బయ్య భార్య పాపన్న చెప్పినదంతా విని చాలా

ఉత్సాహం తెచ్చుకుని, తన జబ్బు సగం వయమైనట్టే తలపోసింది. అక్కడ పావన్న తన తండ్రి చెంబు తీసుకుని వెంకట సుబ్బయ్య కొడుకును వెంట పెట్టుకుని శివయ్య ఇంటికి వెళ్ళాడు.

శివయ్య వదిమందితో కూర్చుని ఏవో వ్యవహారాలు మాట్లాడుతున్నాడు. పావన్న అతన్ని చూసి, "శివయ్యగారూ, నేను పాప పాటు వదిలే మీరు నన్ను సరిదిద్దలేదు. వెంకటసుబ్బయ్యగారు మీ తండ్రిగారు కాదు. మా తండ్రి రుణవడింది మీ తండ్రి గారికి కాదు. మీరిచ్చిన చెంబు మా తండ్రిది కాదు. ఇదుగో మా తండ్రిగారి చెంబు. దీనిమీద 'సామయ్య' అని మా తండ్రిగారి పేరు కూడా ఉన్నది. ఈ అబ్బాయి వెంకట సుబ్బయ్యగారి అబ్బాయి. నేను మీ కిచ్చిన డబ్బు ఈ అబ్బాయికి చేరాలి. అందుచేత ఆ డబ్బు నాకు తిరిగి ఇచ్చేయ్యండి. ఇదుగో మీరిచ్చిన రకీదు," అన్నాడు.

శివయ్య వెలాతెలా పోయాడు. "ఏమిటి? ఏమిటి?" అని అందరూ అడిగారు. శివయ్య ఏమని చెబుతాడు? మారు మాటాడకుండా పావన్న డబ్బు పావన్న కిచ్చేకాదు.

పావన్న ఆ డబ్బు తెచ్చి వెంకట సుబ్బయ్య భార్యదగ్గరపెట్టి, "ఇది మీదట్టే. జబ్బుకు మంచి వైద్యం చేయించుకోండి. అవసరమైన ఐర్పూరిస్తే ధారాళంగా చేసుకోండి. నేను మళ్ళీ వస్తాను," అని చెప్పి, ఐదులుదేరి దివాణానికి వెళ్ళాడు.

వెంకటసుబ్బయ్య సంగతంతా పావన్న చెప్పిన మీదట అధికార్లు పాతరికార్లులన్నీ తిరగదోడి, ముప్పైఏళ్ళ తరవాత మళ్ళీ వెంకటసుబ్బయ్య కుటుంబానికి గ్రామాధికారం ఇప్పించారు. వెంకటసుబ్బయ్య కొడుకు గ్రామాధికారి కాబోతున్నాడని ముందుగానే పసి కట్టి శివయ్య తన వదలికి రాజీనామా పెట్టేసి, విచారణనుంచి తప్పించుకున్నారు.

ఆవుదొంగతనం

ఒకసారి పావన్న ఒక దూర గ్రామానికి బయలుదేరాడు. ఆ గ్రామానికి కరణంగా ఉండే శేషయ్యగారింట మున్నాడు ఏదో అక్కర. దానికి రావలసిందిగా కరణం శేషయ్య, రెండురోజుల క్రితమే పావన్నకు కబురు చేశాడు. అందుచేత కాస్త పొద్దు వాలగానే పావన్న తన ఇంటి నుంచి బయలుదేరాడు.

కరణం శేషయ్యగారి ఊరు ఇంకా కొంత దూరం ఉన్నదవగా పావన్నకు ఒక దృశ్యం కనబడింది.

ఒక సర్దిఅవు దూకుతూ పరిగెత్తుకుని పావన్న కేసి వస్తున్నది. దాని వలుపు పట్టు కుని ఒక మనిషి వస్తున్నాడు. అవును అవటానికి వాడు చేసే ప్రయత్నం ఏమీ పనికిరావటం లేదు. అవు వాణ్ణి తడుపు కుంటూ వస్తున్నది. ముళ్ళూ, రాళ్ళూ తగిలి వాడు బాగా గాయపడినట్టు కనిపిస్తున్నాడు.

అయినా వాడు మొండికెత్తి వలుపుతాడు మాత్రం వదలలేదు.

వాడు పావన్నను చూసి, "బాబూ, అవును కాస్త మళ్ళీయ్యండి," అన్నాడు.

పావన్న అవు కెదురు వెళ్ళి, చేతులెత్తి అడిస్తూ, "హే! హే!" అన్నాడు. అంత ఉద్రేకంలోనూ ఉన్న అవు పావన్న గొంతు విని నిలిచిపోయింది. అది ఆకస్మాత్తుగా అగటంలో దాని మెడ తాడు పట్టుకున్న మనిషి నేల పైకి పడిపోయాడు.

పావన్న అతాడును తీసుకుని నమి వంలో ఉండే చెట్టుకు చుట్టి, ఆ మనిషిని లేపి కూర్చోబెట్టి, "బాగా బెబ్బలు తగి లాయే! ఏం చేశావు? అవు ఎందుకిలా పరి గెత్తింది?" అని అడిగాడు.

"ఎందుకు పరిగెత్తడంలే ఏం చెప్పేను? కొవ్వొక్కి పరిగెత్తింది. మొన్ననే బోలెడంత డబ్బు పోసి కొన్నాను. కొన్నప్పటి నుంచి

మొండితనం చేస్తూ మొరాయిస్తూనే ఉంది. ఇవాళే కాస్త మేపుదామని ఇలా బయటికి తెచ్చాడు. దయ్యంపట్టనట్టు పరుగు లుకించుకుంది," అన్నాడు ఆ మనిషి.

ఆ మనిషి లేచి, "వా కర్ర కూడా ఎక్కడో పడి పోయింది. ఇవాళ దీని ప్రాణాలు తీసి తీరాను. ఇంత పాగరా?" అంటూ చెట్టు కొమ్మ వరిచి అవును కొట్ట బోయాడు. అవు కళ్ళు పెద్దవిచేసి, బుస కొట్టుతూ ఆ మనిషిని కొమ్మలతో కుమ్మ బోయింది.

పాపన్న దాని ముఖం నిమిరాడు. అవు ఉద్దేశం దిగిపోయింది.

"ఆ కర్ర అవతలి పారెయ్యి. ఇటువంటి పనులు చేసే దానికి అగ్రహం తెప్పించి ఉంటావు. అది పొట్టిగొడ్డయితే నన్ను పొడవదేం? పకుపుల్ని ఎంత ప్రేమగా చూసుకోవాలి!" అన్నాడు పాపన్న.

"అదంతా నాకు తెలుసు. కాని ఇప్పుడేం చేసేట్టు? నన్ను నేల మీద తూర్చి పూనం చేసేసింది. ఆ కొండమలుపు అవతలి ఉంది మా గ్రామం. నేనే సడవలేనో, అది మంచిగా నా వెంట వచ్చేట్టు చెయ్యగలనా? ఎవరు సహాయం వస్తారన్నా?" అంటూ ఆ మనిషి దిక్కులు చూశాడు.

"సహాయం కావాలంటే నేను వస్తాను పద," అంటూ అవుతాడు చేతబట్టుకుని ఆ మనిషి వెంట, అతడి గ్రామానికి బయలుదేరాడు పాపన్న.

దారిలో ఆ మనిషి, "మీ రెవరు? మీ చేవురు?" అని అడిగాడు.

పాపన్న తన శూర, పెరూ చెప్పి, "లేవు కరణం శేషయ్యగా రింట అక్కర. దాని కోసం బయలుదేరి వస్తున్నా," అన్నాడు. పాపన్న ఆ మనిషి అంటి దాకా పోయి, దొడ్లో అవును కట్టెని, దానికి మేతా, నీరూ పెట్టించి, చీకటివడే వేళకు కరణం శేషయ్యగా రిల్లు చేరాడు.

కరణం శేషయ్య పాపన్నను కుకల ప్రశ్నలు వెళక, "చూడు, పాపన్నా, నేను రెండేళ్ళ క్రితం నీ దగ్గర కొన్న అవుకు ఇవాళ అకస్మాత్తుగా ఏదో రోగం వుట్టు కొచ్చిందని మా కమతగా దన్నాడు. పొద్దున కూడా నిశ్చయం లాగుంది. ఈ పూట ఏం ముంచుకొచ్చిందో, నడవలేకుండా ఉన్నదట. వలుగురు మనుమలను పంపించాను. అవును మోసుకు రమ్మని," అన్నాడు.

ఈ మాట విని పాపన్న చాలా బాధ పడ్డాడు. ఇంతలోనే మనుమలు అవును తెచ్చి ఇంటి ముందు అవరణలో ఒక పక్కగా వేసుకోబెట్టారు. పశువుల వైద్యుడి

కోసం మనిషి వెళ్ళాడు. పశువుల వైద్యుడు వచ్చి, అవును చూసి, "ఇది రెండు మూడు రోజుల క్రితం ఈనినట్టు కనబడుతుంది. పెద్ద రోగమేమీ లేదు. వైద్యం చేస్తే నయమవుతుంది," అన్నాడు.

కరణం శేషయ్య అశ్చర్యపడి, "రెండు మూడు రోజుల క్రితం ఈనట మేమిటి? మా అవుకు రెండునెల్ల చూడ ఉంటేనూ!" అంటూ దగ్గరికి వచ్చి అవును పరీక్షగా చూసి, అశ్చర్యపడుతూ, "ఇది మా అవు కాదు," అన్నాడు.

ఆ మాట విజమే. చూడ కూడా దాని దగ్గరికి పోలేదు.

అయితే కరణం శేషయ్యగారి సల్లాపు ఏమయినట్టు?

పాపన్నకు వెంటనే సంభోహం కలిగింది. తాను అడ్డగించి, అవి, ఆ మనిషి ఇంటి కట్టవచ్చిన సల్లాపు కరణం శేషయ్యగారిదై వుంటుందా? ఆ అవును రెండురోజుల క్రితమే కొన్నట్టు ఆ మనిషి చెప్పాడే!

నివరించి గురించి తొందరపడి చెడ్డగా అలోచించే స్వభావం పాపన్నకు లేదు. మరొకసారి ఆ మనిషి ఇంటికి వెళ్ళి, సరిగా అరా తీసి, నిజం తెలుసుకున్న దాకా అతను కరణం శేషయ్యతో ఏమీ అనదలచలేదు.

చందమామ

శేషయ్య మటుకు కమతగాణ్ణి పిలిచి,
 "అది మన అవు కాదురా! మన అవు మారి
 పోయింది. రేపు విచారించు. దాన్ని ఇంకెవరి
 ఇంటికి తోలావో పోరపాటున," అన్నాడు.

కమతగాడి ప్రయత్నం ఏమీ అవడరం
 లేకుండానే, బాము పొద్దెక్కెనరికల్లా
 శేషయ్యగారి అవు దానంతట అదే పరిగెత్తు
 కుంటూ వచ్చి, తన దూడ దగ్గర నిలబడి,
 దానికి పా రిచ్చింది. పావన్నతో సహా
 అందరూ పరమానందం చెందారు.

"సంగతి తేలిపోయింది. ఎవరో దుర్బా
 ధుడు ఇబ్బుపడిన తన సల్లాపును మన
 మందలోకి చల్లగా తేలి, మన అవును
 తోలుకుపోయి వుంటాడు. ఈ రోగిష్టి అవుకు
 చికిత్స కూడా దేనికి? దావనీ!" అన్నాడు
 కరణం శేషయ్యగారు కనిగా.

"దొంగను శిక్షించాలి గాని, అవు
 నెందుకు దావనివ్వటం? చికిత్స చేయిం
 చండి. దొంగ దొరక్కపోతే మనకు మరొక
 అవు దక్కుతుంది గదా!" అన్నాడు
 పావన్న. కరణంగారు అ మాటతో కాస్త
 శాంతించాడు.

పావన్న ఇప్పుడే వస్తానని చెప్పి కొండ
 మలుపులో ఉన్న గ్రామానికి వెళ్ళి, అవు
 దొంగను చూశాడు. ఆ మనిషి మరి కొన్ని

కొత్తగాయాలతో మంచాన పడి ఉన్నాడు.
 ఆ ఉదయమే కరణంగారి అవు కట్టుతాడు
 తెంచుకుని, అడ్డం వచ్చిన దొంగను
 దొక్కలో కుమ్మి మరి వెళ్ళిపోయింది.

"అది అవు కాదండీ, నా పాలిటి మృత్యు
 దేవత!" అన్నాడు దొంగ, వళ్ళుకొరికి
 పెద్దగా మూలుగుతూ.

"మృత్యువును కోరి తెచ్చుకున్నావు?
 కరణం శేషయ్యగారి దగ్గరేనా దాన్ని
 కొన్నావు?" అని పావన్న అడిగాడు.

"అయ్యబాబో, అది కరణం శేషయ్య
 గారి అవా?" అన్నాడు దొంగ, తన దొంగ
 తనం బయట పెట్టుకుంటూ. కరణంగారు

చాలా నిక్కచ్చి మనిషి. తన అవును ఎవరైనా దొంగతనం చేసినట్టు తెలిస్తే బతక నివ్వడు. ఆ సంగతి దొంగకు తెలుసు.

అతను పాపన్నను బతిమాలుతూ, "బాబూ, నేనా అవును దొంగిలించినట్టు కరణంగారికి తెలియనివ్వకండి. చేసిన పనికి క్షమాగానే అయింది," అంటూ తాను చేసిన పని పాపన్నకు చెప్పేశాడు.

దొంగకున్న నల్ల అవు తునింది. అది ఆ పొరమూ, నీరూ మొట్టక పడుకుని ఉండటం చూసి, అది బతకదని భయపడ్డాడు. పాలులేక దూడ కాస్తా చచ్చింది. కొండ ప్రాంతానికి పశువులమందలు మేక కోసం వస్తాయి. దొంగ తెల్లారకముందే లేచి, బలవంతాన తన అవును నడిపించుకుంటూ మేతస్థలానికి తీసుకుపోయి, పాదల చాటున పడుకోబెట్టాడు. జాము పొద్దెక్కినరికి అవుల మందలు మేతకు వచ్చాయి. కమతగాళ్ళు ఎండవేళ ఏ చెట్టు నీడనో

కుసుకుతున్న సమయంలో, దొంగ తన అవులాంటి దాన్నే ఒకదాన్ని పిడుకుని, దాన్ని దువ్వి మాలిమి చేసుకుంటూ, మెడకు తాడు తగిలించి, తీసుకుపోయాడు.

తన ఇంటి కేసి పోవటం లేదని తెలియగానే అవు మోరాయింది తన ఇంటి దారిపట్టి పరిగెత్త సాగింది. ఆ సమయంలోనే పాపన్న ఎదురు వచ్చి, దొంగకు సహాయపడి, అవును దొంగ ఇంటికి చేర్చాడు.

పాపన్న దొంగకు మరొక యావంలో కూడా సహాయం చెయ్య నిశ్చయించాడు. అతను కరణం కేషయ్య ఇంటికి వెళ్ళి, బరిగినదంతా చెప్పి, దొంగ చాలా క్షమానుభవించాడని, అతన్ని మరి క్షించవద్దని అన్నాడు. పాపన్న మాట తీసియ్యలేక కరణంగాడు సరేనవ్వాడు.

త్వరలోనే దొంగ అవుకు రోగం సయమయింది. దొంగ వచ్చి దాన్ని తన ఇంటికి తోలుకుపోయాడు.

మితిమీరిన వంచన

ఒకనాడు సుబ్బయ్య అనేవాడు పాపన్న ఇంటికి తన భార్యనూ, అయిదుగురు పిల్లలనూ వెంటబెట్టుకుని వచ్చి, "అయ్యా, పాపన్నగారూ, మాకు మీరు తప్ప ఇంకే వరూ సహాయం చేసేవాళ్ళు లేరు. నేను ఈ గ్రామంలో పుట్టి పెరిగినవాణ్ణి. పట్టణానికి పోయి, పన్నెండేళ్ళుగా అక్కడే వ్యాపారం చేసి, నష్టపడి, అంతా పోగొట్టుకుని అప్పలపాలై, మళ్ళీ గ్రామానికి తిరిగి వచ్చేశాను. మీరు కాస్త సహాయపడినట్టయితే ఇక అక్కడే ఉండిపోతాను," అని ప్రాధేయపడ్డాడు.

"నా నుంచి ఏం సహాయం కావాలి చెప్పి. సాధ్యమైతే తప్పక చేస్తాను," అన్నాడు పాపన్న.

ఒకప్పుడు సుబ్బయ్యకు ఆ గ్రామంలో ఒక ఇల్లూ, కొంత పొలమూ ఉండేది. అతని ఇల్లు తూరి బయట విసిరివేసినట్టుగా

ఉండేది. అదిగాక చాలా పాత ఇల్లు. పన్నెండేళ్ళ క్రితం సుబ్బయ్య పట్టణానికి పోతూ తన పొలంతోబాటు ఆ ఇల్లు కూడా అమ్మాలని చూశాడు. కాని దాన్ని ఎవరూ కొనలేదు. ఇప్పుడా ఇల్లు పూర్తిగా కూలి పోయి, నేలమట్టమయింది. ఇంటి స్థలం దీబ్బ వేసిపోయింది. దాని నిండా చల్లేడు మొక్కలూ, నాగుబెముళ్ళూ, ఇతర మొక్కలూ మొలిచాయి.

పొలం అమ్మిన డబ్బుతో సుబ్బయ్య పట్నం చేరి, కల్తీవ్యాపారాలూ, దగావ్యాపారాలూ సాగించి డబ్బు గడించాడు. అతను బొత్తిగా సొమరి కాపటం చేత బస్తీజీవితం బాగా నచ్చింది. బస్తీ సుఖాలు బాగా మరిగాడు. పనికిమాలిన స్నేహితులు చేసి, జీహ్వాదాపల్యం పెంచుకుని, పేకాటలు మరిగి, అన్యాయంగా సంపాదించిన డబ్బును ఎదాపెదా తగలెయ్యసాగాడు.

వేడుకలకూ, వినోదాలకూ దుర్వ్యయం చెయ్యటంలో అతని భార్య అతని కేమీ తీసిపోయేది కాదు. దివరకు ఉన్నదంతా పోగొట్టుకుని, అప్పరిపాలై, వ్యాపారం దివాలా ఎత్తి, సుబ్బయ్య తన గ్రామానికి సకుటుంబంగా తిరిగి వచ్చాడు.

పూర్వం తన ఇల్లండిన స్థలం ఎవరి కన్నా రెండువందల రూపాయలకు అమ్మి, ఆ డబ్బుతో ఊరి మధ్య ఒక చిన్న పూరి కొంప వేసుకుని, ఏలయితే రెండు అవులను కొనుక్కుని, పాలవ్యాపారం చేస్తూ కాలక్షేపం చెయ్యాలని సుబ్బయ్య ఉద్దేశం. కాని, ఊరి బయట దిబ్బవేసిన ఆ స్థలాన్ని

రెండువందలు పాసి ఎవరు కొంటారు? కొని ఏం చేసుకుంటారు?

ఎవరో సుబ్బయ్యతో, "నీకు సహాయం చెయ్యగలివాడు ఈ ఊళ్ళ పాపన్న ఒక్కడే ఉన్నాడు. మిగిలినవాళ్ళు ఆ స్థలాన్ని ఊరికే అచ్చినా తీసుకోరు. అందుచేత పాపన్న దగ్గరికి వెళ్ళి, నీ స్థలాన్ని రెండువందలకు కొనుక్కుని సహాయపడమని వేడుకుంటే పని జరగ వచ్చు" అని చెప్పి సలహా అచ్చారు. అందుకనే సుబ్బయ్య సకుటుంబంగా వచ్చి పాపన్న దర్శనం చేసుకుని, తన కష్టం చెప్పుకున్నాడు.

అయిదుగురు బిడ్డలతో నిరాధారంగా నిలబడి ఉన్న సుబ్బయ్యను చూస్తే పాపన్నకు జారి పుట్టింది. అతని దగ్గర సమయానికి రెండువందలు లేవు. అయినా మినాకి నగలు తాకట్టు పెట్టి రెండువందలు భర్తీ చేసి, క్రయపత్రం రాయించి, సుబ్బయ్య స్థలం కొన్నాడు. సుబ్బయ్య ఇల్లు ఏర్పాటు చేసుకునేటందుకు రెండు మూడు రోజులు వట్టింది. అంతదాకా పాపన్నే సుబ్బయ్య కుటుంబాన్ని పోషించాడు కూడా.

ఇల్లు ఏర్పాటు చేసుకోగా సుబ్బయ్య చేతిలో కొంత డబ్బు మిగిలింది. దానితో

అవును కొనుక్కునే ప్రయత్నం చెయ్యటానికి మారుగా, నుఖం మరిగిన ప్రాణులు కావటం చేత, సుబ్బయ్య, అతని భార్య నుఖంగా పిండివంటలు చేసుకుని, పది హేను రోజుల లోపలే ఉన్నదంతా బియ్యం చేసేశారు. సంసారం గడిచే సమస్య అలాగే ఉండిపోయింది.

సుబ్బయ్య మళ్ళీ పాపన్న వద్దకు వచ్చి, "ఒక వందరూపాయలు బదులిచ్చారంటే, రెండొంతులను కొని పాలవ్యాపారం చేసుకుంటాను," అన్నాడు.

"నా దగ్గర చిల్లిగవ్వ లేదు. నీ దగ్గర కొన్న స్థలం బాగుచేసి చిలగడదుంప నాటుదా మనుకుంటున్నాను. కూలిపని నువ్వే చేసి కూలి డబ్బులు పుచ్చుకో. వంట వచ్చాక గాని నా దగ్గరికి డబ్బురాదు. అంతదాకా ఈ కూలి డబ్బులతో నీకు కాలక్షేపం అవుతుంది," అన్నాడు పాపన్న.

"ఇంతకాలం పట్టవానం చేసినవాణ్ణి, పాలింపని నా వల్ల అవుతుందా? పాప వట్టు కోవటం కూడా నాకు దాతకాదు. సరే, మీ వంట రానివ్వండి. అంతదాకా ఎలాగో గడుపుకుంటాం," అన్నాడు సుబ్బయ్య. అతను ఆ గ్రామంలోనే ఒక వర్తకుడి కొట్టులో లెక్కలు రాయటానికి కుదిరి,

మోసం చెయ్యటంలో అరితేరినవాడు గవక, ఇంటికి అంతో అంతో రహస్యంగా చెచ్చుకుంటూ వచ్చాడు.

పాపన్న తాను కొన్న స్థలాన్ని తానే స్వయంగా బాగు చేసుకోవటానికి పూనుకుని, కొడవలీ, పలుగూ, పారా తీసుకుని బయలుదేరాడు. ఆ దీప్తి మీద పెరిగిన పిచ్చి మొక్కలన్నిటినీ కొట్టేసి, పలుగుతో తవ్వనారంభించాడు. అలా తవ్వకుండాగా ఒక చోట చక్కని నాగశిల దొరికింది. దాన్ని ఎక్కడైనా మంచిచోట ప్రతిష్ఠ చేయించామని అతను పైకి తీసి ఒకచోట పెట్టేటప్పుడు, అశిల కిందనే గుంటలో ఒక

చిన్న కుండ దొరికింది. ఆ కుండకు మూత బిగించి ఉన్నది. కుండను అడిస్తే, లోపల డబ్బు ఉన్నట్టుగా గలగలా శబ్దమయింది.

"సుబ్బయ్య అదృష్టం! నమయానికి డబ్బు దొరికింది," అనుకుంటూ పాపన్న ఆ కుండను అలాగే తీసుకుపోయి సుబ్బయ్య కిచ్చి, "ఇదుగో, సుబ్బయ్యా, మీ పూర్వీకు లెవరో మీ స్థలంలో పాతి పెట్టుకున్న డబ్బు. ఎంత ఉన్నదో ఎంచి చూసుకుని, అవులను కొనుక్కో," అన్నాడు.

పాపన్న నద్దుద్దికి సుబ్బయ్య ఆశ్చర్య పోయి, పాపన్న ఎదటే కుండ మూత తీసి చూశాడు. అందులో నూరు వెండి రూపాయి

వాణాలున్నాయి. సుబ్బయ్య పాపన్నకు తన కృతజ్ఞత చెప్పకుని, అతన్ని పంపేశాడు.

ఆ డబ్బుతో సుబ్బయ్య రెండు మంచి జాతి అవులను కొని, పాలవ్యాపారం సాగించాడు. బస్తీలో పాలకు మంచి గిరాకీ గనక, సుబ్బయ్య పెద్ద కొడుకు బస్తీకిపోయి, పాలు అమ్మి, డబ్బు తెస్తూ ఉండేవాడు. కొంత పాలూ, పెరుగు గ్రామంలోనే అమ్ముడయ్యేవి. సుబ్బయ్య కల్లీ వ్యాపారంలో ఘటికుడు గనక పాలవ్యాపారం బాగా లాభ సాటిగానే సాగింది. అవులకు మేత బియ్య కూడా లేదు, అవి అడవిలో మేసి వచ్చేవి.

పాపన్న తనకు దొరికిన నాగశలను, ఒక రావిచెట్టు కింద ఆరుగు కట్టించి, దానిపైన ప్రతిష్ఠ చేయించేశాడు. గ్రామస్థులు దాన్ని పూజిస్తూ, దానికి మొక్కులు చెల్లిస్తూ, దాని చుట్టూ ప్రదక్షిణలు చేస్తూ, అప్పడప్పుడూ పాలతో దానికి అభిషేకాలు కూడా చేసే వారు. అందుకు కావలసిన పాలు సుబ్బయ్య దగ్గరే కొనేవాళ్ళు.

ఒక నాగులచవితికి పాపన్న తన భార్యనూ, కొడుకునూ వెంటబెట్టుకుని నాగ నైవేద్యానికి బయలుదేరాడు. మీనాకి చలి మిడి ఉండటా, అప్పారా తీసుకున్నది. పాపన్న కొడుకు లోటాలో పాలు తీసు

కున్నాడు. అయితే దారిలో ఆ కుర్రవాడికి ఎదురుదెబ్బ తగిలి పడిపోవటంలో లోటాలో ఉన్న పాలన్నీ నేలపాలయాయి.

దారిలోనే సుబ్బయ్య ఉంటే ఇట్లు. పావన్న అక్కడ అగి, సుబ్బయ్య కిమ సమాచారాలు విచారించి, "చూడు, సుబ్బయ్య. నాగాభిషేకానికి ఇంటి నుంచి తెచ్చుకున్న పాలు కాస్తా ఒరిగి పోయాయి. కాసిని పాలు ఇయ్యి," అన్నాడు.

"పాలు ఇంటి నుంచి మోసుకురావాలా, పావన్నగారూ? అక్కడ పాలవ్యాపారం చేస్తూ నే నుంటినిగా? నాగాభిషేకానికి అందరూ నా దగ్గరే పాలు కొనుక్కుపోతారు. మీలోని వాళ్ళు కొంటేనే గదా నా వ్యాపారం నడిచేది?" అన్నాడు.

సుబ్బయ్య భార్య కాసిని పాలు తెచ్చి లోటాలో పోసింది. అభిషేకం ముగించి ఇంటికి తిరిగి పోయేటప్పుడు మినాకి సుబ్బయ్య భార్యకు ఇన్ని చలిమిడి ఉండాలా, అప్పాలూ ప్రసాదంగా ఇచ్చింది.

ఇది జరిగిన మర్నాడే సుబ్బయ్య ఇంటి ఒక ఉపద్రవం జరిగింది. సుబ్బయ్య భార్య రెండొళ్ళలనూ పాలు తీసి పెద్ద పాత్రలో పోసేస్తూండగా ఆ పాత్రలో నుంచి బుస్సుమంటూ పాము బయటికి వచ్చి,

ఎటో వెళ్ళిపోయింది. సుబ్బయ్య భార్య హడలిపోయి చావుకేక పెట్టింది. పిల్లలు దడుచుకున్నారు. సుబ్బయ్య దిగాలు పడ్డాడు. ఆ పూట పాలు ఆపకల పాఠ బోయపలిసి వచ్చింది.

ఆ సాయంకాలం తిరిగి ఇదే విధంగా జరిగింది. పాము వచ్చి ఆ పాలు పోసే పాత్రలో ఎందుకు వదులుంటున్నదో ఎవరికి అర్థం కాలేదు. ఈ సంగతి మాత్రం శారంతా పాక్కిపోయింది.

అందరూ తలా ఒక రకంగానూ అనుకున్నారు. సుబ్బయ్య పాలలో దారుణంగా నీరు కలపటం చేత దేవుడిలా బుద్ధి చెబు

తున్నాడని కొందరన్నారు. ఇంతకాలమూ ఇలా కాకపోవటానికి కారణ మేమిటని మరికొందరు అడిగించారు.

"నాగాభిషేకానికి అమ్మే పాలు మరి అన్యాయం. బొత్తిగా నీళ్ళలో పాలు కలుపుతాడు. అందుకే ఇలా అయింది," అని మరికొందరన్నారు.

సుబ్బయ్య భార్యమటుకు తన భర్తతో, "మీరు పాపన్నగారికి పాలు ఇచ్చి డబ్బు పుచ్చుకున్నందున ఇలా జరిగి ఉంటుంది. వెంటనే ఆ డబ్బు ఆయనకు తిరిగి ఇచ్చే య్యండి," అన్నది.

సుబ్బయ్య అలాగే చేశాడు. కాని మర్నాడు కూడా పాలపాత్రలో పాము కని పించింది. ఏ పూట కాపూట చేతులారా పిలికిన పాలు పారబోయ్యటం జరుగుతున్నది.

ఈ సంగతి పాపన్న దాకా వెళ్ళింది. దీని సంగతేమిటో తెలుసుకోవాలని పాపన్న పెద్ద ఎత్తున నాగేశ్వరం జరిపి, నాగపూజ

చేయించాడు. పూజ చేసే వాడికి మధ్యలో పూనకం వచ్చింది. ఆ పూనకంలో వాడు, "ఒరే, పాపిష్టి సుబ్బయ్యా! నిన్ను నాకనం చేసేస్తాను. నువ్వు లోకులకు నీళ్ళు కలిపిన పాలు అమ్మేది చాలక, నా ఆభిషేకానికి అటువంటి పాలే అమ్ముతున్నావు. నీ ఇల్లు నిలబెట్టిన పాపన్నకు—నన్ను స్వయంగా ప్రతిష్ఠ చేసినవాడికి కూడా—అటువంటి పాలే అమ్మావు. నిన్నక క్షమించను!" అని కేకలు పెట్టాడు.

"బుద్ధి గడ్డి తిని అవదారం చేశాం. క్షమించు, నాగదేవతా! కాపాడు!" అని సుబ్బయ్యా, భార్య పార్లుదణ్ణాలు పెట్టారు. తరవాత పూజ చేసేవాడికి పూనకం దిగి పోయింది.

అటు తరవాత సుబ్బయ్యను పాములు బాదించలేదు. అతను కూడా న్యాయంగా పాలవ్యాపారం చేసుకుంటూ ఊరివాళ్ళ గౌరవం సంపాదించుకున్నాడు.

తప్పిపోయిన ఖైదీ

ఒకనాడు పాపన్న భార్య మీనాకి, మరొకరితో పాటు పొయ్యిలో జరిగిన సంతకు వెళ్ళి తిరిగి వస్తూండగా, దారిలో కాలవ ఒడ్డున, ఒక చెట్టుకింద ప్రసవ వేదనపడుతున్న ఒక పడుచు పేదరాలు కనిపించింది.

మీనాకి అడిగిన మీదట ఆ మనిషి, తన పేరు కారద అని, తానొక బిచ్చగతైననీ, బిచ్చమెత్తుతూ ఒక ఊరి నుంచి మరొక ఊరికి పోతుంటే దారిలో నొప్పు లారంభమయ్యాననీ, తనకు చేవుడు తప్ప మరెవరూ దిక్కులేరనీ చెప్పింది.

తన వెంట ఉన్న స్త్రీల సహాయంతో మీనాకి కారదను తన యింటికి చేర్చి, ఒక గది భాళిచేసి, కారదను అందులో పడుకోబెట్టి, మంత్రసానిని పిలిపించి, పురిటి సన్నాహాలు చేసింది. త్వరలోనే కారదకు ప్రసవం అయింది.

కాస్త చీకటిపడి ఇంటికి వచ్చిన పాపన్న, లోపలికి అడుగుపెడుతూనే చంటి బిడ్డ ఏడుపు విని ఆశ్చర్యపోయాడు. మీనాకి అతని ఆశ్చర్యానికి నవ్వుతూ జరిగిన సంగతి చెప్పింది. తన భార్య చేసినవని పాపన్న సంతోషించాడు.

కారదను చూస్తున్నకొద్దీ, ఆమె బిచ్చగతై అని మీనాకికి నమ్మకం కలగలేదు. కారద మాటతీరు చూస్తే బాగా బతికిన మనిషిలాగే ఉన్నది. ఆమె మెడలో బంగారు పుస్తెలున్నాయి. అంతేగాక ఆమె తన గుడ్డల మూట నుంచి రెండు బంగారు గాజులు తీసి మీనాకి కిస్తూ, "నా దగ్గర ఉన్నదంతా ఇదే. మీరు నాకు చేసిన ఉపకారానికి ఏమిచ్చినా రుణం తీరదు. వీటిని తీసుకోండి. ఇటువంటి కష్టానికి అక్కరకు వస్తాయనే వీటిని యిన్నాళ్ళూ దాచి ఉంచుకున్నాను," అన్నది.

మినాకి వాటిని తీసుకోక, "మా రుణం నువ్వేమీ తీర్చవద్దులే. వీటిని నువ్వే ఉంచుకో, మరొకప్పుడు ఉపయోగపడతాయి. నిన్ను చూస్తే బాగా బతికిన దానివిగా కనిపిస్తావు. ఇటువంటి స్థితి కెలావచ్చావు?" అని అడిగింది.

"అవునమ్మా. నాకు తల్లిదండ్రులు లేరు గాని, బంధువులున్నారు. అయితే నేను ఒక కటిక దరిద్రుణ్ణి రహస్యంగా పెళ్ళాడి వాళ్ళకు అగ్రహం తెప్పించాను. నేను గర్భవతిని కాగానే వాళ్ళు నిజం తెలుసుకుని నన్ను వెళ్ళగొట్టారు. చేపేదిలేక నేనూ, నా భర్తా ఈ ఊళ్ళ వెంట బిచ్చమెత్తుతూ

తిరుగుతున్నాం. ఇద్దరమూ కలిసి బిచ్చమెత్తితే మమ్మల్ని చూసి జాలిపడరు. అందుకని విడివిడిగా తిరుగుతూ సాయం కాలం చేళ ఒక చోటికి చేరుతున్నాం. నాకు నెవ్వలు వచ్చిన చోట మేమిద్దరమూ కలుసుకుందామనుకున్నాం. కాని అది పడలేదు," అన్నది కారద.

అదికూడా మినాకి పాపన్నలకు వింతగానే ఉన్నది. కారద వంటి మనిషి ఒక కటిక దరిద్రుణ్ణి ప్రేమించి పెళ్ళాడి, బంధువులను పొగొట్టుకుని, బిచ్చమెత్తుతూ చేట్టులేని పిట్టగా జీవిస్తున్నదంటే వాళ్ళకు నమ్మకశక్యంగాలేదు.

కారద పదోరోజున స్నానంచేసింది. అమె కోసం అమె భర్త రాలేదు. వస్త్రాడని కారద ఎదురు చూడనూ లేదు. అదికూడా పాపన్నకూ మినాకికీ అనుమానంగానే కనబడింది. మరి రెండు రోజులకు పాపన్న ఇంటికి రాజభటులు వచ్చి, "ఈ ఇంట్లో కారద అనే మనిషి ఉన్నదా?" అని అడిగారు.

"ఎవరా కారద? అమె కోసం మీరెందుకు వెతుకుతున్నారు?" అని పాపన్న రక్షకభటుల నడిగాడు.

"అ కారద మొగుడు పరమేశం హంతకుడు. రాజాధికారి అయిన నుజేదారును

చంపి, పట్టుబడి, విచారణ జరిగేలోపలే నిర్బంధం నుంచి తప్పించుకు పారి పోయాడు. అరు నెలలుగా అతన్ని పట్టు కోవటానికి పడరాని పాట్లన్నీ పడుతున్నాం. పరమేశం దొరక్కపోతే పరమేశం భార్య నైనా పట్టుకోమని రాజాజ్ఞ అయింది. అమెకు భర్త అచూకి తెలిసే ఉండాలి. అనేకమందిని విచారించగా కారద నిండు చూలాలుగా మీ ఇంటికి చేరి, ఇక్కడ ప్రసవ మైనట్టు తెలిసింది," అన్నారు రాజభటులు.

"ప్రసవమైన ప్రిని పట్టుకుపోవట మేమిటి? ఇంత అక్రమం నే నెక్కడా విన లేదు," అన్నాడు పావన్న.

"రాజాజ్ఞకు క్రమమూ అక్రమమూ అంటూ ఉంటాయా?" అన్నారు భటులు.

"రాజుగారు అజ్ఞ ఇచ్చేటప్పుడు అమె బాలింతరాలుగా ఉంటుందని కలగన్నారా? బాలింతరాలని తెలిస్తే అలాటి ఉత్తరువు ఆయన ఒక్కనాటికి ఇవ్వరు, నాకు తెలుసు," అన్నాడు పావన్న.

రాజభటుల నెంటు వచ్చిన సర్దారు చిరాకుగా, "ఇవన్నీ మాతో ఎందుకు చెబు తారండి? మేము పరమేశాన్ని పట్టుకోవటం కోసం అతని భార్యను పట్టుకుపోతున్నాం. అది రాజాజ్ఞ. మా విధి మేము నిర్వర్తించి తీరాలిందే!" అన్నాడు.

"నేనే పరమేశ్వరుని. నన్ను పట్టుకు పొంది," అన్నాడు పాపన్న.

రాజభటులు ఒకరి ముఖాలు ఒకరు చూసుకున్నారు. వాళ్ళ నర్తారు మటుకు బేడిలు తీసి పాపన్న చేతులకు తగిలించి, "ఇక పదండి!" అన్నాడు తనవాళ్ళతో.

ఇదంతా జరిగేటప్పుడు మీనాకి అక్కడే నిలబడి ఉన్నది. ఆమె ఏమీ అనలేదు. కాని కారడ పెద్దపెట్టున ఏడుస్తూ బయటికివచ్చి, "అయ్యయ్యా, అయనను పట్టుకుపోకండి. అయన నా భర్తకాదు. నాభర్త హంతకుడూ కాదు. అంతా అయోమయంగా తయారయింది," అన్నది.

"నువ్వూరుకో. అమ్మా. నాకేమీ ప్రమాదం లేదు," అన్నారు పాపన్న.

మీనాకి కారడను పొదివిపట్టుకుని, "ఊరుకో! ఏడవకు! అన్యాయం ఏమీ జరగదు. అయోమయ మంతా సరి అవుతుందిలే," అన్నది.

రాజభటులు పాపన్నకు బేడిలు వేసి తీసుకుపోతుంటే గ్రామంలో కొందరు నిర్భాంతపోయారు. గిట్టనివాళ్ళు, "ఈ పాపన్న సామాన్యుడా? రహస్యంగా ఎవతెనే చేరదీశాడు. అది గర్భిణి అయి పాపన్న ఇంటి మీద వచ్చిపడి తిప్పవేసింది. పాపం బద్ధలయేసరికి, రాజభటులు పాపన్నను పట్టుకు పోతున్నారు," అన్నారు.

రాజభటులు పాపన్నను నగరానికి తీసుకుపోయి, కొత్తాలు ఎడటపెట్టారు.

"తప్పించుకు పారిపోయిన హంతకుడు పరమేశ్వరే దొరికాడు. పట్టుకువచ్చాం!" అన్నాడు నర్తారు.

కొత్తాలు పాపన్ననూ, భటులనూ తీసుకుని నుబేదారు కచ్చేరికి వెళ్ళాడు. కొత్త నుబేదారు పాపన్నను చూసి గుర్తుపట్టి, "మీకేమైనా మతులు పోయాయా? ఈయన హంతకుడేమిటి? పరమేశ్వం ఏమిటి? ముందా బేడిలు ఊడదీయండి," అని కేక

వేళాడు. ఇంతలో ఒక మనిషి అక్కడికి వరిగెత్తుకుంటూ వచ్చి, "వారిని ఖైదులో పెట్టకండి. ఆయన ధర్మరాజు. పరమేశాన్ని నేను!" అన్నాడు.

పాపన్న ఆ మనిషి కేసి అశ్చర్యంగా చూశాడు. ఆ మనిషి గడ్డాలూ, మీసాలూ పెరిగి, బబ్బువడి లేచినవాడులాగా ఉన్నాడు. బట్టలన్నీ చిరిగి, మట్టికొట్టుకుని ఉన్నాయి.

సుబేదారు ఆ మనిషి కేసి అశ్చర్యంగా చూసి, "నువ్వు పరమేశానిని? నిన్ను వట్టుకోవటానికి బ్రహ్మప్రళయమైపోయేనే. అట్లా కూర్చో, నీ కోసం ఎందుకు వెతుకుతున్నామో చెబుతాను," అన్నాడు.

తరవాత సుబేదారు పాపన్నకు అసలు కథంతా చెప్పాడు.

పాత సుబేదారును హత్య చేసినది పరమేశం కాదు, మరొక దుర్మార్గుడు. వాడు హత్య చేసిన కత్తిని పరమేశం పుస్తకాలలో పెట్టాడు. పరమేశం సుబేదారు కచ్చేరీలో పనిచేసేవాడే. అనుమానంబలంగా ఉండటంచేత పరమేశాన్ని వట్టుకున్నారు. తనకు ఉరి శిక్ష పడుతుందన్న భయంతోనే ఏమో, పరమేశం నిర్బంధం నుంచి తొందరపడి తప్పించుకుని పారిపోయాడు. అప్పట్లో పరమేశాన్ని పారిపోయిన హంతకుడుగానే భావించి వట్టుకోవటానికి ప్రయత్నించారు.

కాని కొద్దిమాసాలక్రితం అసలు హంతకుడు ఏదో దెబ్బలాటలో చావు దెబ్బలు తిని, తానే పాత సుబేదారును చంపినట్టు వాఙ్మాలం ఇచ్చి మరీ చచ్చాడు. పరమేశం మీద ఉన్న నేరం తొలగిపోయింది. పరమేశాన్ని తిరిగి ఉద్యోగంలో వేసుకోమనీ, అక్రమంగా పట్టు కుని నిర్బంధంలో ఉంచినందుకు పరిహారం ఇవ్వవలసిందనీ రాజాగారు ఉత్తరు విచ్చారు. అదిమొదలు పరమేశం కోసం రాజభటులు వెతుకుతున్నది అతన్ని విచారణ చేసి ఉరితీయటానికి కాదు. అయితే ఈ సంగతి రాజభటులకూ తెలియదు, పరమేశానికి తెలియదు. అతను రాజభటులకు అందకుండా తిరుగుతున్నాడు.

పరమేశం ఎంతకాలానికి దొరక్క పొయ్యేవరికి, కనీసం అతని భార్యనైనా పిలిపించి, అమెకు పరిహారం చెల్లించమని రాజాజ్ఞ అయింది. దాన్ని కొత్వాయా, రాజభటులూ ఈ విధంగా ఆమెలు జరిపారు.

సుబేదారు జరిగిన పొరబాటుకు పాపన్నకు క్షమాపణ చెప్పకున్నాడు.

"దాలా సంతోషం. ఈ శుభవార్త వినటానికి నాలుగురోజులు ఖైదులో కూర్చోవలసి వచ్చినా నేను విచారించను. అయితే, ఈ పరమేశాన్ని నా వెంట తీసుకుపోయి ఆయన బిడ్డకు బారసాలా, నామకరణమూ వగైరాలు జరిపించటానికి అనుమతి ఇవ్వండి," అన్నాడు పాపన్న.

"నిరభ్యంతరంగా తీసుకుపోండి. అతనిపై ఏ అరోపనూ లేదు," అంటూ సుబేదారు ఖజానాదారును పిలిచి, పరమేశానికి పరిహారం తాలూకు డబ్బా, పాపన్నకు ఖర్చులూ ఇప్పించాడు.

పాపన్నను రాజభటులు పట్టుకుపోయినప్పుడు దుఃఖంతో కన్నీరు కార్చిన శారద అతను తన భర్తను వెంటపెట్టుకుని ఇంటికి తిరిగి రాగానే అనందబాష్పాలు రాల్చింది.

ధర్మసత్రం

మికసారి పాపన్న రాజభానికి పాపలని వచ్చింది. అక్కడ పని చూసుకుని వచ్చేటప్పుడు దారిలో తన దగ్గర ఉన్న ధబ్బంతా కష్టాలలో ఉన్న వారికి ధర్మం చెయ్యటమే కాక, పాపన్న దారి తప్పి చిక్కులో పడ్డాడు. గాలివాన వచ్చింది. పాపన్న ఒక చోట వారి పడ్డాడు. బట్టలన్నీ బురద అయ్యాయి. అతను అకలితో కొపవడుతూ ఒక అపరిచిత గ్రామం చేరి, అక్కడ కనిపించిన మనిషిని, "అక్కడ భోజనసత్రం ఏదైనా ఉన్నదా?" అని అడిగాడు.

"అప్పుడు లేదు గాని, త్వరలోనే అక్కడి ప్రభువుగారిక ధర్మసత్రం కట్టబోతున్నాడు. భోజనం కావాలంటే ప్రభువువారి దేవిడికి పాతే అక్కడ నిత్యమూ అన్నదానం జరుగుతూ ఉంటుంది," అన్నాడా మనిషి.

పాపన్న దేవిడికి మార్గం తెలుసుకుని వెళ్ళి, చేతులూ, కాళ్ళూ కడుక్కుని పేద

సాదలకు అన్నం పెట్టే చోట తాను కూడా వెళ్ళి కూర్చున్నాడు. అక్కడి వాళ్ళు చెప్పుకునే మాటల ద్వారా అతను కొన్ని విషయాలు తెలుసుకున్నాడు.

అక్కడి ప్రభువుకు చాలాకాలం పిల్లలు లేకపోతే, సత్రమూ, బావి, చెరువులాంటివి ఏర్పాటు చేయిస్తే పిల్లలు పుట్టుతారని వివరో చెప్పారు. అలాగే చేయిస్తానని ఆయన నిశ్చయించుకున్న కొద్ది కాలానికే ఆయనకు మగపిల్లవాడు కలిగాడట. సత్రమూ, బావి, చెరువు ఏర్పాటు చెయ్యటానికి వదిలేలు ఖర్చవుతుందని అంచనా వేశారు. అందులో మూడుపంతులు ప్రభువు వేసుకునేటట్టూ, ఒక పంతు రైతుల నుంచి వసూలు చేసేటట్టూ ఏర్పాటయింది. చెరువు ఏర్పడితే రైతుల పొలాలకు నీరందుతుంది, వాళ్ళూ లాభం పొందుతారు గనక, వాళ్ళు చందాలు వేసుకోవటం భావ్యమే. ప్రభువుగారు ఖర్చు

చేయదలిచిన ధనాన్ని నేడే రేపా కవాలయానికి తీసుకుపోయి, దేవుడికి నివేదన చేసి, ఆ తరువాత దానితో పని ప్రారంభించబోతున్నారు కూడా. ఈ సంగతులన్ని వింటూ పాపన్న భోజనం ముగించాడు.

భోజనాలు చేసిన వాళ్ళు బయటికి వెళ్ళి పాపటానికి ఒక దారి ఏర్పాటు చేశారు. అది హజారానికి పోతుంది. అక్కడ ప్రభువు గారు ఒక ఆననం మీద కూర్చుని ఉంటాడు. అన్నదానం పొందిన వాళ్ళందరూ ఆయన దగ్గర అగి, "అన్నదాతా, సుఖీభవ! తమ ఉపకారం మరవలేను. దేవుడు మీకు మేలు చేయాలి," అని, ఒక నొకరిచ్చే పాపలా దక్షిణతోబాటు తాంబూలం పుచ్చుకుని, తన పేరు చెప్పి వెళ్ళిపోవాలి. పాపన్న కూడా అలాగే చేశాడు.

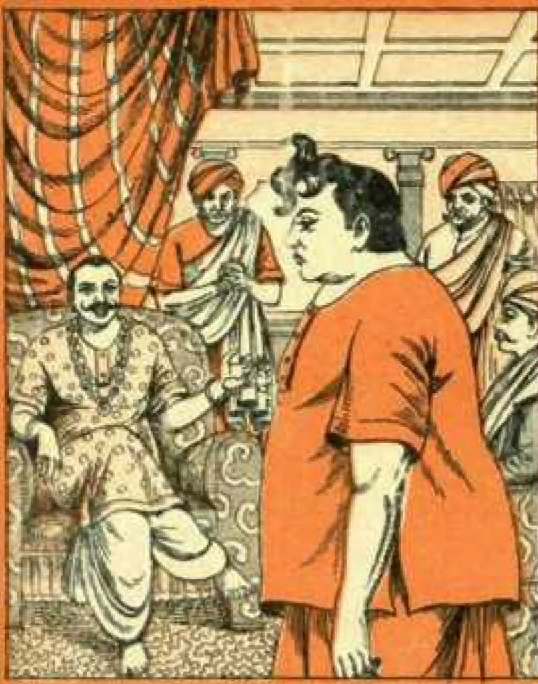
పాపన్న తన పేరు చెప్పుకుని పాపలా దక్షిణ తాంబూలం పుచ్చుకుంటూండగా విని, ప్రభువు ఉలిక్కిపడ్డట్టయి, అతన్ని వెనక్కు పిలిచి, వివరాలు అడిగి, అతనే వరోపకారిగా ప్రసిద్ధికెక్కిన పాపన్న అని తెలుసుకున్నాడు. ఆయన పాపన్న పేరు విని ఉండటమే కాదు, అతనంటే చాలా ఆసూయగా కూడా ఉన్నాడు. ఆ పాపన్న చాలా సామాన్యుడు. దానధర్మాలలో

అయినా తన వంటి వాడితో ఏ మాత్రమూ పోటీ చెయ్యలేదు. కాని అతనికున్న ఖ్యాతిలో తనకు పదో వంతు లేదు. అంత పేరు ప్రఖ్యాతులు గల పాపన్నను హిసంగా చూడటానికి, హినుడని నలుగురికి చూపటానికి ప్రభువు మంచి ఆలోచన చేశాడు.

పాపన్న తాను తిండికి మాడెస్థితి ఎలా సంభవించినదీ చెప్పాక ప్రభువు, "చూడు, పాపన్నా! నువ్వు జతరులకు సహాయం చేసే వాడివి. అలాటి వాడికి నేనివాళ ప్రాణం నిలబెట్టాను. నీ వంటి వాడు మాటలతో కృతజ్ఞత చెప్పటం నీకూ తృప్తిగా ఉండదు, నాకూ ఉండదు. అందుచేత నాకు ఏదో

విధంగా ప్రత్యుపకారం చెయ్యటం ఉచితం," అన్నాడు.

"నా నుంచి ఎలాటి ప్రత్యుపకారంకోరు తారో సెలవివ్వండి," అన్నాడు పాపన్న.

"ప్రస్తుతం ధర్మసత్రం పని ఒత్తిడి చాలా హెచ్చుగా ఉన్నది. నాలుగు రోజుల పాటు నాకు అదనపు నౌకర్లు కావాలి. నాకు నౌకరుగా ఉండమని నేను నిన్నడగను. అది భావ్యం కాదు. కాని నీ అంతట నువ్వే నా దగ్గర నాలుగు రోజులపాటు నౌకరుగా ఉండి రుణం తీర్చుకుంటానన్న పక్షాన నాకు అది తగిన ప్రత్యుపకారం అవుతుంది," అన్నాడు ప్రభువు.

"అయ్యా, నా కీ పూట అన్నం పెట్టి నా ప్రాణం కాపాడారు గనక దానికి ప్రత్యుపకారంగా నన్ను మీ సేవకుడుగా ఉపయోగించుకోండి," అన్నాడు పాపన్న.

ప్రభువు గొప్ప విజయం సాధించిన వాడిలాగా అందరి కేసీ చూశాడు. పాపన్న అన్నమాటలు అక్కడున్న వారందరూ విన్నారు. ప్రభువుకు తృప్తి అయింది, "సరే, పాపన్నా, నీ యిష్టప్రకారమే కానీ, నువ్వు నాలుగు రోజులపాటు నాకు సేవకుడుగా పని చెయ్యి," అన్నాడు.

నిజానికి పాపన్న చేత చెయించుకోదగిన సేవ ఏదీ లేదు. కాని పదిమంది ఉన్నప్పుడు ప్రభువు వాళ్ళకు పాపన్నను పరిచయం చేసి, అతని కేదో పని చెప్పి పంపేవాడు. ఇందువల్ల తన కీర్తి పెరుగుతున్నదని ఆయన నమ్మకం.

ప్రభువుగారి ధనాన్ని దేవుడికి సమర్పించి, సత్రానికి శంకుస్థాపన చేసే ముహూర్తం రోజు వచ్చింది. నూరేసి రూపాయలను ఒక్కొక్క పసుపుగుడ్డలో కట్టి, అలాటి చిన్న మూటలు అయిదేసి కలిపి ఒక్కొక్క పెద్ద మూటగా కట్టి మొత్తం పదిహేను పెద్ద మూటలు చేసి, పదిహేనుమంది పట్టుకుని, మిగిలిన పరివారాన్ని వెంట బెట్టుకుని

అలయానికి బయలుదేరారు. ధనంమూట ఒకటి ప్రభువుగారి స్వయంగా పట్టుకున్నాడు. మిగిలిన పద్నాలుగు మందిలో పాపన్న కూడా ఉన్నాడు.

అందరూ కలిసి సన్నని దారి వెంట నడుస్తూండగా ప్రభువుగారు తూలాడు. అయినచేతిలో ఉన్న డబ్బుమూట కిందపడి దొర్లి, దారి పక్కన ఉన్న బురదగుంటలో పడిపోయింది. వెంటనే కొందరు బురదలో దిగి వెతికారు. పెద్దమూట కింద పడినప్పుడు ఊడి పోయినట్టున్నది. అందులో ఉన్న చిన్న మూటలు, వెతికే వాళ్ళకు విడివిడిగా దొరికాయి. ఆ దొరకటం కూడా నాలుగే దొరికాయి. అయిదోది ఒకంతట దొరకలేదు.

"నూరురూపాయలే కద? ఇంటి నుంచి తెప్పిస్తాం. ఒక నూరు భూదేవికి అర్పించామనుకుంటాం," అంటూ ప్రభువు తన ఇంటి కొక నౌకరును డబ్బు తెచ్చేందుకు పంపి, తాను మిగిలిన వాళ్ళతో సహా అలయానికి సాగిపోయాడు.

పాపన్న మటుకు ఆ బురదగుంటను మరింత లోతుగా కుళ్ళగించి, చాలాసేపు ప్రయాణ పడ్డ మీదట అయిదో నూరు రూపాయల మూటను సంపాదించాడు. అప్పటికి రాత్రి యాము పొద్దు పోయింది.

ఈ లోపల ధనాన్ని దేవుడికి నివేదన చెయ్యటమూ, ధర్మ సత్రానికి కంకుష్టాపనా అయిపోయింది.

పాపన్న ప్రభువుగారింటికి వెళ్ళి స్నానం చేసి, రూపాయల మూటకు పట్టిన మురికి పోయినంత వరకు కడిగి, దాన్ని తీసుకు పోయి ప్రభువు ఎదట పెట్టి, "ఇదుగోనండీ, బురదలో పడిపోయిన నూరురూపాయల మూట," అన్నాడు.

ప్రభువు సందిగ్ధంలో పడ్డాడు. సత్రానికి కేటాయించిన డబ్బు ఈ క్వరా ర్పితం అయింది. ఇప్పుడీ నూరూ అందులోది కాదు. దాన్ని పాపన్న దగ్గర తీసుకుంటే

అది తన సొంతానికి తీసుకోవటమే అవుతుంది. అందుచేత ప్రభువు, "దాన్ని నేను అప్పుడే వదిలేశాను. అందుచేత నువ్వే ఉంచుకో. నాలుగు రోజులుగా సేవ చేశావు కద. అన్నట్టు నీ గడువు పూర్తి అయింది. రేపు నువ్వు వెళ్ళిపోవచ్చు," అన్నాడు.

పాపన్న మర్నాడు ఆ నూరురూపాయల మూటతో తన ఊరికి బయలుదేరాడు. అతను ఆ జమీందారి కివార్లు చేరే సరికి అమితంగా దాహం వేసింది. అతను ఒక రైతు ఇంటి దగ్గర అగి మంచినిరడిగాడు.

"తాగు, నాయనా. ఈ నీళ్ళతో రేపు మాకూ రుణం తీరుతున్నదిలే," అన్నాడు రైతు నిస్సహగా.

సంగతేమిటని రైతు నడిగాడు పాపన్న. ప్రభువుగారు కట్టించే ధర్మవ్రతం వగైరాలకింద ఆ రైతు వంతు నూరురూపాయల దుప్పికోవలిసి వచ్చిందట. ఎంత ప్రయత్నించినా రైతు ఒక్క డబ్బుడి పాగు

చెయ్యలేక పోయాడు. రెండునెలలు గడువియ్యమని కోరితే ప్రభువుగారి ఉద్యోగులు, గడువులోపల కట్టకపోతే జమీందారి నుంచి గెంటేస్తామన్నారుట.

పాపన్న రైతుకు తన వద్ద ఉన్న నూరురూపాయల పనువుగుడ్డ మూట ఇచ్చి, "దీన్ని తీసుకుపోయి కట్టు. నిజానికిది వారి డబ్బే. ప్రస్తుతం నా డబ్బు. నేను దీన్ని నీ కిస్తున్నాను," అన్నాడు.

రైతు దాన్ని మర్నాడే తీసుకుపోయి దివాణంలో కట్టాడు. మట్టి మరకలుగల పనువుగుడ్డలో నూరురూపాయలు చూసి, "ఇది మన డబ్బులాగే ఉందే?" అన్నారు ఉద్యోగులు ప్రభువుతో. ప్రభువు రైతును, "ఇది నీ కెలా వచ్చింది?" అని అడిగితే పాపన్న ఇచ్చినట్టు తెలిసింది.

పాపన్న తన డబ్బును తనకే చేర్చి నందుకు ప్రభువు అశ్చర్యపోవటమే గాక, నిగ్గుపడిపోయాడు కూడా.

